Mark Twain

AVENTURILE LUI TOM SAWYER

EDITURA ION CREANGĂ

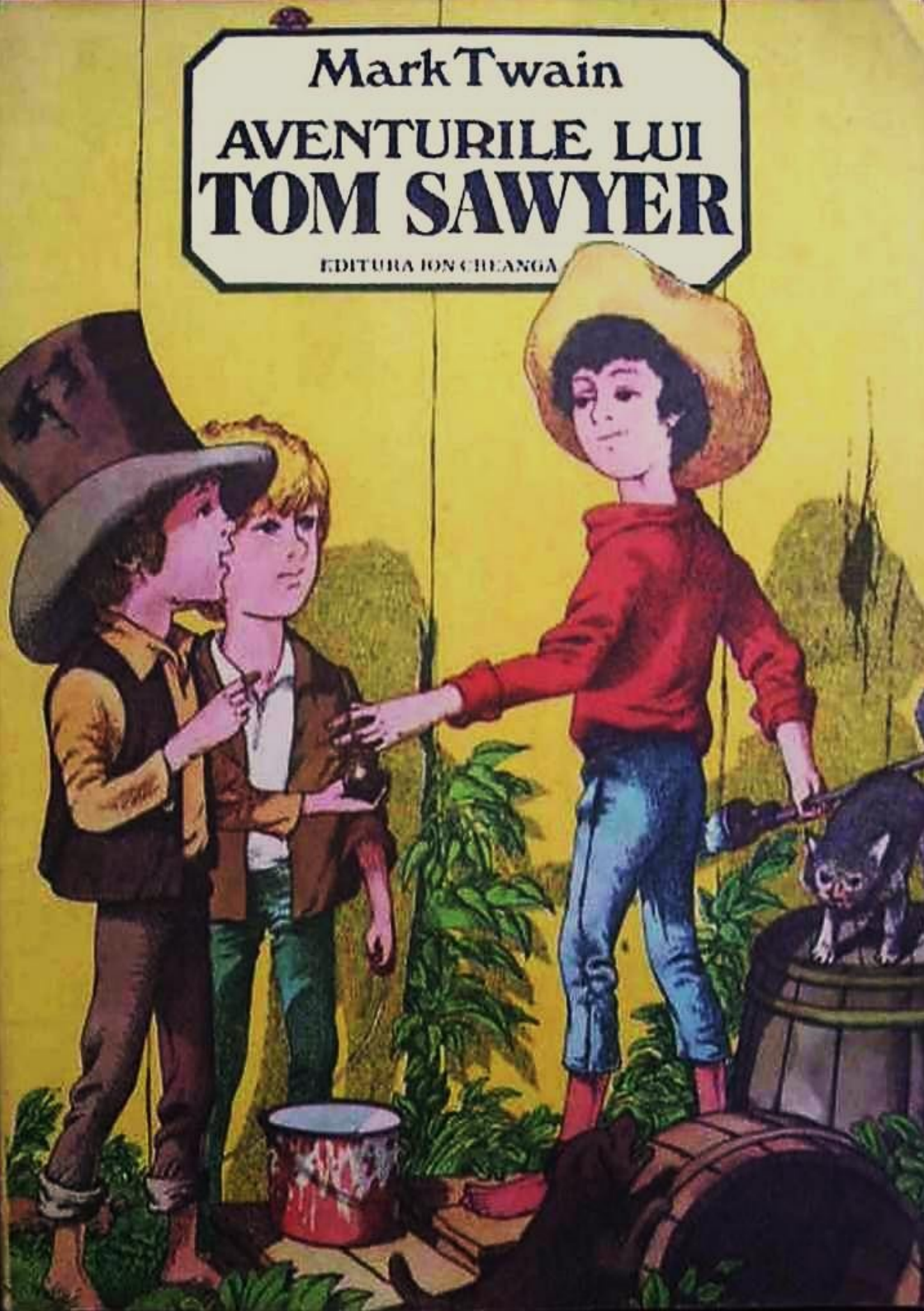

OPERE
Volumul I
(partea I)

MARK TWAIN

THE ADVENTURES OF TOM SAWYER

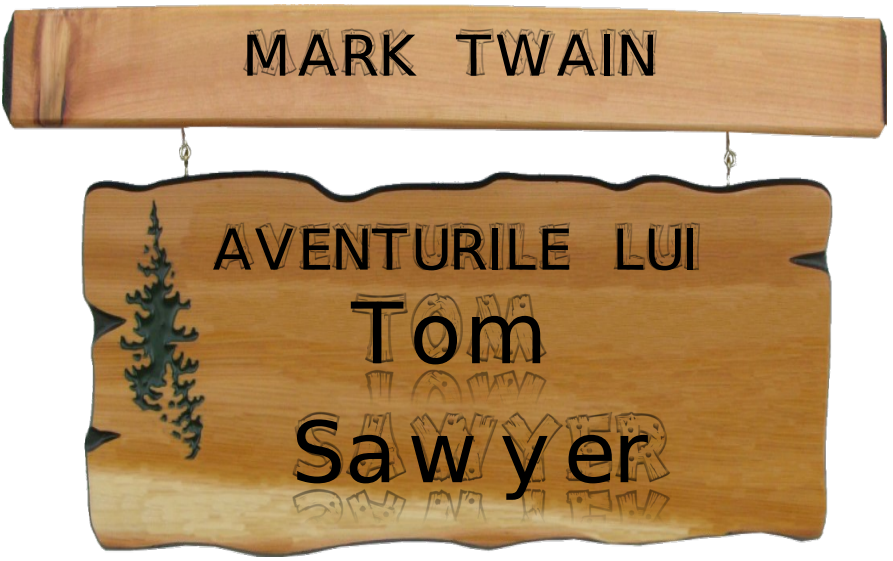

În româneşte de
Frida Papadache

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ

1954

CUPRINS

Cuvânt înainte
CAPITOLUL I
CAPITOLUL II
CAPITOLUL III
CAPITOLUL IV
CAPITOLUL V
CAPITOLUL VI
CAPITOLUL VII
CAPITOLUL VIII
CAPITOLUL IX
CAPITOLUL X
CAPITOLUL XI
CAPITOLUL XII
CAPITOLUL XIII
CAPITOLUL XIV
CAPITOLUL XV
CAPITOLUL XVI
CAPITOLUL XVII
CAPITOLUL XVIII
CAPITOLUL XIX
CAPITOLUL XX
CAPITOLUL XXI
CAPITOLUL XXII
CAPITOLUL XXIII

CAPITOLUL XXIV
CAPITOLUL XXV
CAPITOLUL XXVI
CAPITOLUL XXVII
CAPITOLUL XXVIII
CAPITOLUL XXIX
CAPITOLUL XXX
CAPITOLUL XXXI
CAPITOLUL XXXII
CAPITOLUL XXXIII
CAPITOLUL XXXIV
CAPITOLUL XXXV
CAPITOLUL XXXVI
ÎNCHEIERE

Cuvânt înainte

„Întâmplările povestite în această carte sunt în cea mai mare parte adevărate – afirmă Mark Twain în prefaţa lui la Aventurile lui Tom Sawyer. Una sau două au fost trăite de mine însumi, celelalte de către unii dintre colegii mei de şcoală. Huck Finn este luat din viaţă; Tom Sawyer, la fel, dar modelul lui n-a fost o singură persoană.”

Autobiografică sau nu, celebra povestire a lui Mark Twain poartă pecetea copilăriei autorului şi a epocii în care şi-a trăit-o.

Mark Twain, pe numele său adevărat Samuel Langhorne Clemens, s-a născut la 30 noiembrie 1835 în satul Florida, din statul Missouri – pe atunci unul din avanposturile apusene ale tinerei civilizaţii americane. „Satul avea o sută de locuitori, iar eu i-am sporit populaţia cu unul la sută”, avea să scrie mai târziu marele umorist, adăugând: „Puţini oameni celebri au făcut mai mult pentru un sat...” La vârsta de patru ani, viitorul scriitor şi-a urmat părinţii (tatăl lui era judecător de pace) într-un târguşor de pe malurile fluviului Mississippi, numit Hannibal; copilăria lui Samuel Clemens a stat sub semnul maiestuosului fluviu, despre care se poate spune că i-a fost adevăratul dascăl. Băiatul a avut, firește, şi alţi dascăli, care i-au întregit educaţia primită acasă – o educaţie puritană.

Rămas orfan de tată la vârsta de 12 ani, Samuel Clemens a fost nevoit să muncească, pentru a-şi câştiga existenţa – întâi ca vânzător de ziare şi ca băiat de prăvălie, apoi ca ucenic-tipograf la o gazetă din Hannibal editată de fratele său mai mare, Orion. La!8 ani, plictisindu-se de viaţa lipsită de orizont din târguşorul copilăriei sale, Samuel Clemens s-a angajat ca ucenic de pilot pe un vas fluvial de pe Mississippi.

Dar izbucnirea războiului civil în 1861 a pus capăt cu brutalitate carierei de pilot, îmbrăţişată de el cu o pasiune pe care avea s-o explice astfel în cartea sa autobiografică, Viaţa pe Mississippi: „Nu e nimic surprinzător în faptul că mi-e drag acest subiect, pentru că realmente mi-am iubit profesiunea mult mai mult decât orice altă profesiune pe care-am practicat-o mai târziu... Motivul e limpede: în acele zile, pilotul era singurul om neîncătuşat şi absolut independent de pe pământ”.

Însuşi pseudonimul „Mark Twain”, adoptat de scriitor, este un omagiu adus de el meseriei de pilot, şi o amintire a anilor fericiţi petrecuţi pe fluviu: „mark twain” – care înseamnă în englezeşte „marchează doi stânjeni” – era unul din strigătele scoase de marinarii care aruncau în apă sonda, pentru a măsura adâncimea fluviului.

Vreme de trei ani, fostul pilot de pe Mississippi a trăit în Vestul încă sălbatec al Statelor Unite, încercând felurite meserii, inclusiv aceea de căutător de aur. În 1864 s-a stabilit la San Francisco, în California, unde a făcut gazetărie şi unde şi-a câştigat, curând, faima de „umorist frust al colinelor cu scaieţi”, dar şi pe aceea de „moralist al oceanului”, cum îl califica un ziar local, în noiembrie!865 revista „Saturday Press” din New York i-a publicat o schiţă năstruşnică, intitulată „Jim Smiley şi broasca lui săltăreaţă” – o anecdotă auzită de Twain din gura unui fost miner din munţii Californiei.

Autorul acestei schiţe s-a pomenit celebru peste noapte, în întreaga Americă – o Americă proaspăt ieşită din coşmarul războiului civil şi dispusă să se amuze cu orice preţ.

A urmat o carieră literară strălucită, dar nu lipsită de greutăţi, Mark Twain s-a stabilit în Estul Statelor Unite, s-a căsătorit – în 1870 – cu Olivia Langdon, din orăşelul Elmira, a

întemeiat o familie şi s-a pus serios pe lucru. „Umoristul frust al colinelor cu scaieţi” şi-a delectat compatrioţii cu nenumărate schiţe hazlii, dar „moralistul oceanului”, nimerit acum într-un mediu foarte distins, n-a întârziat să-şi spună răspicat părerile, din ce în ce mai îndrăzneţe, despre tristele realităţi din jurul lui. Atât în cărţile sale, cât şi în numeroasele conferinţe ţinute în America şi în străinătate, Mark Twain a biciuit fără milă rapacitatea, făţărnicia, prostia agresivă şi alte asemenea metehne. Într-un eseu despre Twain, scris în 1882, romancierul William Dean Howells observa pe drept cuvânt: „Nu voi stărui aici asupra lui Mark Twain-moralistul, deşi îl previn pe cititor că, dacă va face abstracţie de simţul ascuţit al binelui şi al răului, de dispreţul faţă de orice afectare şi lăudăroşenie, de ura fierbinte împotriva meschinăriei şi nedreptăţii, nu va ajunge să-l cunoască nici pe departe pe Mark Twain”.

Tot Howells îl socotea pe Twain un „Lincoln al literaturii americane”, preşedintele Lincoln fiind pentru americani întruchiparea supremă a democraţiei şi a spiritului popular. Dar multă vreme, atât în timpul vieţii sale, cât şi după moartea lui în 1910, autorul „Aventurilor lui Tom Sawyer” a fost îndeobşte privit ca un soi de măscărici inofensiv, îndreptăţind observaţia făcută de Bernard Shaw, unul dintre cei mai lucizi admiratori ai săi: „Mark Twain se află oarecum în aceeaşi situaţie ca şi mine: el e nevoit să pună problemele în aşa fel, încât să-i facă pe oamenii, care altminteri l-ar spânzura, să creadă că glumeşte...”

Aventurile lui Tom Sawyer ilustrează cu prisosinţă temeinicia unor astfel de aprecieri. Twain şi-a început povestirea în 1870, dar n-a putut s-o termine decât în 1875, când, potrivit propriei sale mărturisiri, „rezervorul inspiraţiei” i s-a umplut din nou. „Nu e deloc o carte pentru copii – îi scria

el prietenului său Howells la 5 iulie 1875. Va fi citită numai de adulţi. A şi fost scrisă numai pentru adulţi...”

Twain se înşela însă în privinţa vârstei cititorilor acestei cărţi. Aventurile lui Tom Sawyer este una dintre acele cărţi rare, despre care se poate spune cu certitudine, astăzi, la aproape un veac de la apariţia ei, că se adresează tuturor vârstelor, mai bine zis copiilor de orice vârstă.

Cadrul în care se desfăşoară fermecătoarele şi palpitantele peripeţii istorisite de scriitor este America patriarhală de dinaintea războiului civil, o Americă niţeluş idealizată, pentru a o pune în contrast cu aceea din timpul „Epocii aurite”, cum o numise Twain în cartea cu acelaşi titlu, scrisă în colaborare cu Charles Dudley Warner. În acest cadru, dominat de apele domoale şi maiestuoase ale fluviului Mississippi, evoluează Tom Sawyer şi prietenul său Huckleberry Finn, ale căror pozne nemaipomenite ascund, cel mai adesea, un tâlc adânc.

Tom Sawyer e un ştrengar care, neîmpăcându-se de fel cu educaţia puritană primită la şcoală şi în casa mătuşii Polly, se ţine numai de şotii şi-şi găseşte în joaca de-a piraţii şi în alte asemenea jocuri libertatea la care năzuieşte în chip firesc. Imaginaţia lui, hrănită cu lecturi făcute într-ascuns, din literatură de aventuri interzisă pe vremea aceea în şcoli, o ia razna spre tărâmuri fabuloase. Iar când realitatea însăşi îl pune în situaţia de a asista la un eveniment senzaţional – uciderea doctorului Robinson de către Joe Indianul – Tom Sawyer nu-şi mai încape în piele de bucurie şi de emoţie, căci evenimentul îi dă prilejul, mult râvnit, de a deveni un „erou” al târguşorului St. Petersburg, dezvăluind la tribunal adevărul. Povestirea lui Mark Twain ne descrie, astfel, o lume patriarhală, dar nu lipsită de conflicte dramatice, ba chiar tragice, o lume bântuită de superstiţii şi de violenţă, în care

au loc crime şi răzbunări sângeroase, având la bază setea de bani. Dar toate acestea sunt văzute prin prisma unui băieţaş de doisprezece ani, îndrăgostit de libertate şi de natură şi influenţat, cam prea mult, de anumite lecturi. Celălalt ştrengar, Huckleberry Finn – „un paria al târguşorului”, cum îl numeşte Mark Twain – joacă în povestire un rol mai puţin important, dar autorul îl înzestrează, de pe acum, cu un fel mai matur de a vedea lucrurile şi cu o omenie mai profundă, trăsături ce vor ieşi din plin la iveală în Aventurile lui Huckleberry Finn, carte geamănă cu Aventurile lui Tom Sawyer, însă în multe privinţe superioară acesteia.

Vorbind despre Tom şi despre Huck, criticul Bernard DeVoto sublinia că Mark Twain „a dat literaturii americane două personaje nemuritoare... Din clipa când Tom Sawyer s-a ascuns pentru prima oară, într-un dulap, iar Huck Finn a pornit spre St. Petersburg pentru a-şi vindeca un neg, aceste două personaje au convins de realitatea lor mai multe minţi de toate felurile şi de toate nivelele, decât orice alt personaj creat de romanul american. Căci aici stă finalmente forţa acestor doi băieţi: ei au devenit proprietatea tuturor. E de ajuns, pentru a ne convinge, să ne întrebăm o clipă care dintre toate personajele literaturii americane este cel ce ne-a lăsat în memorie imaginea cea mai vie... Huck şi Tom au îmbogăţit inima tuturor cititorilor, oricare ar fi aceştia... America a făcut, prin ei, un dar incomparabil, cel mai mare dar pe care l-a făcut vreodată literaturii universale.”

Şi, aş adăuga eu, copiilor de toate vârstele, de pretutindeni.

PETRE SOLOMON

CAPITOLUL I

— Tom!

Niciun răspuns.

— Tom!

Tăcere.

— Ce-o fi cu băiatul ăsta? Un’ să fie?... Tom, n-auzi?

Bătrânica îşi trase ochelarii pe nas şi privi pe deasupra lor prin odaie; apoi îi săltă şi privi pe sub ei. Rareori catadicsea să se uite prin sticla lor la o gâză mică de băieţel ca Tom. Erau ochelarii ei de zile mari, la care ţinea ca la ochii din cap şi pe care îi purta aşa, de podoabă, căci tot atât de bine ar fi putut să vadă şi prin nişte ochiuri de plită. Rămase locului o clipă, uluită parcă, apoi, fără mânie, dar totuşi destul de tare ca s-o poată auzi şi pereţii, spuse:

— Stai tu, că pun eu acuşi mâna pe tine şi-o să vezi ce...

Dar n-apucă să termine, fiindcă între timp se aplecase şi începuse să dea cu măturoiul pe sub pat, astfel încât nu-i mai rămăsese suflu decât pentru icneala cu care îşi însoţea loviturile. Sub pat însă, nimic; doar pisica o zbughi speriată afară, încurcându-i-se printre picioare.

— Dumnezeule mare, de când sunt n-am mai văzut un băiat ca ăsta!

Îndreptându-se apoi din şale, păşi spre uşa deschisă şi rămase în prag, iscodind cu privirea aracii cu roşii şi bălăriile din grădină. Dar Tom, nicăierea. Atunci ridică glasul, ca să, poată fi auzită hăt de departe, şi începu să strige:

— T-o-o-m!

Deodată în spatele ei auzi un fâsâit. Se întoarse tocmai la timp ca să prindă de pulpana slobodă a hainei şi să oprească din fugă un băieţel.

— Ia te uită! Cum de nu m-am gândit la cămară! Ce-ai căutat acolo, drace?

— Nimica.

— Cum nimica? Uite ce-i pe mâinile tale, uite ce-ai pe gură! Cu ce te-ai mânjit în halul ăsta?

— Nu ştiu, mătuşă.

— Eu una ştiu. Cu dulceaţă, da... De câte ori nu ţi-am spus să nu mai umbli la dulceaţă, ai? Am să te jupoi de viu, împieliţatule! Ia dă nuiaua încoace!

Nuiaua zvâcni în aer — hait, se îngroaşă gluma...

— Tiii!... Ia te uită ce-ai la spate, mătuşă!

Când bătrânica se răsuci pe loc, strângându-şi fustele, ca să vadă ce primejdie o păştea, băiatul o şi luă la sănătoasa, căţărându-se pe gardul înalt de uluci şi pierind îndărătul lui. Mătuşa Polly rămase o clipă locului, zăpăcită, apoi râse cu blândeţe.

„Bată-te norocul să te bată! Eiii, că nu mai mă-nvăţ minte odată! De câte ori nu m-a dus de nas până acum şi uite că tot mai mă las păcălită. Ce ţi-e şi cu bătrânii! Vorba ceea: cal bătrân să-l înveţi să joace-n buestru, mai rar!... Da nici că le-ar potrivi de două ori la fel, împieliţatu'! Şi-atunci, cum să mai ştiu eu, biata de mine, la ce să m-aştept de fiece dată? Parcă le-ar cântări aşa, cu de-amănuntu', cât să mă chinue ca să-mi sară ţandăra. Şi mai ştie, afurisitul, că dacă-mi dă o clipă răgaz, sau mă face să râd, s-a dus supărarea... nu-l mai pot bate. Da, nu mă port cu el cum trebuie. Bătaia e ruptă din rai. Stric copilul — ăsta e adevărul adevărat. Multe o să mai avem de pătimit de pe urma lui, dacă-l las de capul lui; un... parc-a intrat diavolu-n el. doamne iartă-mă!... Da ce să fac, e băiatu' sor-mi răposata, Dumnezeu s-o ierte; nu mă lasă inima să-l bat. De câte ori îl iert, îmi pare rău, şi de câte ori dau în el, nu ştiu cum, parcă mi se rupe inima. Bine spune ce spune Sfânta

Scriptură: omul născut din femeie are viaţă scurtă, dar plină de griji; şi vezi bine că aşa e. După masă, iar o să chiulească de la şcoală şi iar o să fiu silită să-l pun la treabă mâine, drept pedeapsă. Greu îmi vine să-l pun să lucreze sâmbăta, când ceilalţi copii n-au şcoală şi se joacă, dar ce pot face? Fuge de treabă ca dracu de tămâie — dar eu n-am încotro, trebuie să-mi fac datoria cât de cât faţă de băiat, că doar nu-i vreau pierzarea.”

Într-adevăr, Tom a tras chiulul — şi a avut noroc de o vreme minunată. S-a întors acasă tocmai bine înainte de cină ca să-i ajute lui Jim, micul negru, să taie lemne pentru a doua zi şi să facă surcele — cu alte cuvinte, sosi la timp ca să-i povestească lui Jim isprăvile sale, în vreme ce Jim făcea mai toată treaba. Fratele mai mic al lui Tom (sau mai bine zis frate-său vitreg) Sid, îşi terminase partea lui de muncă (adunatul surcelelor); Sid era un băiat cuminte, el nu se prea ţinea de şotii şi de năzbâtii, ca ceilalţi copii.

În timp ce Tom îşi lua masa de seară, şterpelind zahăr de câte ori se ivea prilejul, mătuşa Polly îi punea fel de fel de întrebări meşteşugite, doar-doar l-o prinde cu mâţa-n sac. Ca multe suflete nevinovate, se credea vicleană nevoie mare, înzestrată cu darul unei diplomaţii misterioase şi de nepătruns. Străveziile-i urzeli, ei totdeauna i se păreau şiretlicuri nemaivăzute.

De pildă acum:

— Tom, a fost cam cald azi la şcoală, nu-i aşa? întrebă ea.

— Da, tuşă.

— Cald rău, nu?

— Da, tuşică.

— Nu ţi-a venit aşa... să te duci la scăldat?

Tom tresări; în minte îi încolţi un gând, un gând neliniştitor. Cercetă atent faţa mătuşii, dar faţa ei nu-i spunea

nimic. Răspunse:

— Nu-u... adică nu prea...

Bătrânica întinse mâna şi-i pipăi cămaşa:

— Ei, dar parcă acum nu ţi-e prea cald.

Era mulţumită că Tom avea cămaşa uscată şi că nimeni nu-i ştia secretul. Dar Tom ştia acum dincotro bătea vântul, aşa încât întrebarea următoare îl găsi pregătit:

— Unii dintre noi ne-am pus capul sub cişmea — uite, al meu mai e ud şi-acu.

Pentru o clipă mătuşii Polly îi fu necaz că trecuse cu vederea o dovadă atât de grăitoare şi că pierduse prilejul de a-şi arăta iscusinţa. Dar numaidecât îi veni o idee şi mai şi:

— Tom, când ţi-ai pus capul sub cişmea, nu ţi-ai desfăcut gulerul de la cămaşă, acolo, unde ţi l-am cusut? la descheie-te la haină, să văd!

De pe faţa lui Tom pieri orice urmă de tulburare, îşi descheie liniştit haina. Gulerul cămăşii era cusut în toată legea.

— Ei comedie! Hai, du-te şi vezi-ţi de treabă! Am vrut să ştiu dacă n-ai tras cumva chiulul de la şcoală ca să te duci la scăldat! De data asta, hai, treacă de la mine. Te pomeneşti — vorba aia — că îi fi fiind brânză bună în burduf de câine! Ăi fi mai bun decât pari. Barem pe ziua de azi.

Era cam înciudată că agerimea ei dăduse greş şi totodată bucuroasă că Tom păşise şi el măcar odată pe calea cea bună.

Dar Sid, să nu-şi vâre el coada?

— De — zise el — dacă n-aş şti că i-ai cusut gulerul cu aţă albă... şi uite, asta-i neagră.

— Iii! Sigur că cu albă l-am cusut!... Tom!!

Dar Tom, să te păzeşti!... Atâta mai avu timp să spună zbughind-o pe uşă:

— Sid, puiule, las’ că ţi-o plătesc eu!...

Când se află în siguranţă, privi cu luare aminte două ace mari de cusut, înfăşurate, unul cu aţă albă şi altul cu aţă neagră, înfipte sub reverul hainei, şi spuse:

„De nu era Sid, n-ar fi băgat nici acu de seamă. Fir-ar a naibii de treabă! Ba coase cu alb, ba coase cu negru! Măcar de s-ar hotărî odată să coasă la fel. Aşa, cum dracu să mai ţiu minte? Şi Sid ăsta... las’ că îi arăt eu lui!”

Tom nu ar fi putut fi dat ca exemplu celorlalţi băieţi din târg. Cunoştea el un băiat „model”, dar nu putea să-l sufere.

Nu trecură însă nici două minute şi uită de toate necazurile. Nu fiindcă necazurile lui ar fi fost cu un dram mai uşoare sau mai puţin amare decât acelea ale unui om în toată firea, ci fiindcă până una-alta, acum avea o nouă şi arzătoare preocupare, care-l făcea să uite, aşa cum şi nefericirile oamenilor mari sunt uitate în entuziasmul noilor iniţiative. De data asta, era vorba de un fluierat nou, care-i plăcea în chip deosebit şi pe care-l învăţase de la un negru. Ardea de nerăbdare să-l încerce nestingherit. Fluieratul ăsta aducea oarecum cu acela al păsărilor; era un fel de tril curgător, obţinut prin atingerea cerului gurii cu limba, la răstimpuri scurte, în mijlocul unei melodii. Dacă cititorul a fost cândva băiat, desigur că-l mai ţine minte. Tot repetându-l, silitor şi atent, Tom izbuti să-i prindă meşteşugul şi iată-l acum păşind alene pe stradă, cu gura izvor de triluri melodioase şi cu inima plină de mulţumire. Starea lui sufletească era foarte asemănătoare cu aceea a unui astronom care ar fi descoperit o planetă nouă — dar fără doar şi poate că băiatul simţea o bucurie cu mult mai adâncă şi netulburată, decât, ar fi simţit astronomul.

După-amiezile de vară erau lungi. Nu se întunecase încă. Deodată Tom se opri din fluierat. În faţă avea un străin — un

băiat puţin mai mare ca el. Un nou venit, de orice vârstă, băiat sau fată, stârnea vâlvă mare în biet târguşorul St. Petersburg1. Şi unde mai pui că băiatul ăsta mai era şi frumos îmbrăcat — îmbrăcat frumos în zi de lucru! Nemaipomenit! Purta o pălăriuţă frumoasă, o hăinuţă din postav albastru, încheiată până-n gât, nou-nouţă şi curată, ca scoasă din cutie; pantalonii, la fel. Şi avea şi ghete în picioare, deşi nu era decât vineri; cravată la gât — o panglică colorată, de toată frumuseţea — şi o mutră de orăşean care pe Tom îl scotea din sărite. Şi tot uitându-se şi uitându-se la băiatul acela străin, frumos îmbrăcat, Tom se încrunta din ce în ce mai tare, strâmbând din nas, nu fără a recunoaşte însă în sinea lui cât de jerpelit era el. Amândoi stăteau şi se uitau unul la altul, fără să scoată o vorbă. Când unul făcea vreo mişcare, celălalt se mişca şi el, dar tot în lături, roată. Se priveau mereu faţă-n faţă, pândindu-se ca doi cocoşi. În cele din urmă, Tom spuse:

— Dacă vreau, îţi trag o bătaie, de rămâi lat jos.

— încearcă, dacă îţi dă mâna!

— De ce să nu-mi dea?

— Uite-aşa, că nu poţi!

— Eu, nu pooot?...

— Tu, da!

— Ba pot foarte bine!

— Ba nu poţi!

— Ba pot!

Tăcere încordată. Şi iar, Tom:

— Cum te cheamă?

— Ce te priveşte? Ce vrei de la mine?

— O să-ţi arăt eu acuşi ce vreau.

---

1 Târguşor în centrul Statelor Unite ale Americii, pe fluviul Mississippi (n.r.).

— N-ai decât! De ce nu-mi arăţi?

— Mai zi odată şi ai să vezi tu ce-o să păţeşti!

— Ce spui, mă!? Na, c-am zis!

— Te crezi mare deştept, ai? Dacă vreau, c-o mână te fac pilaf.

— Daa? Aş vrea s-o văd şi p-asta! Eşti bun numai de gură!

— Ba să vezi tu ce bătaie o să-ţi trag, dacă mai faci mult pe nebunu'.

— Nu mai spune! Uite, că mor de frică!

— Deşteptule! Crezi că-i cine ştie ce de capu' tău? Ia uite la el ce pălărie!

— Ce-ai tu cu pălăria mea? Vezi să nu ţi-o bag pe gât! Să-ndrăzneşti să te-atingi de ea... care îndrăzneşte, praf îl fac.

— Lăudărosule!

— Lăudăros eşti tu!

— Eşti un mincinos, asta-e, şi ţi-e frică să te baţi.

— Mie, frică? Mă bat cu tine numai c-o mână.

— Dacă o să mai îndrugi multe aşa, iau o piatră şi-ţi fac capul chiseliţă.

— Nu mai spune!

— Ai să vezi acuşi!

— Hai, să te văd! Numai gura-i de tine. De ce nu dai? De frică, d'aia!

— De frică? Mie, frică?

— Da, ţi-e frică!

— Ba nu mi-e frică deloc.

— Ba ţi-e.

Iar pauză, iar priviri sfidătoare, iar ţopăieli unul împrejurul celuilalt. Acum stăteau umăr la umăr.

Tom spuse:

— Cară-te de-aici!

— Cară-te tu!

— Nici nu mă gândesc.

— Nici eu.

Acum se propteau fiecare ţeapăn într-un picior, îmbrâncindu-se din răsputeri şi înfruntându-se cu scăpărări de ură în priviri. Dar niciunul nu-l putea clinti din loc pe celălalt. Se opintiră ce se opintiră, până li se sui tot sângele în obraz, apoi încetul cu încetul se muiară, fără a se slăbi o clipă din ochi, şi Tom rupse cel dintâi tăcerea:

— Eşti un laş şi-un papă-lapte. O să te spui lui frate-miu ăl mare. Să vezi ce-o să păţeşti! El, dacă-şi pune mintea cu tine, te striveşte numa' c-un deşt.

— Nu mai pot eu de frac'tu! Eu am un frate mai mare ca al tău — şi dacă vrea, dă de-azvârlita cu al tău — tocmai peste gardu' ăla. (Amândoi fraţii erau născociţi.)

— Minţi.

— Aşa crezi tu.

Atunci Tom trase îndârjit o linie în ţărână cu degetul mare de la picior şi spuse:

— Dacă-ndrăzneşti să treci peste asta, te zvânt din bătaie, încearcă numai, şi-ai să vezi,

Băiatul cel străin păşi îndată peste linie, spunând:

— la să te vedem, moară stricată ce eşti!

— Mă, să nu mă scoţi din sărite — atâta-ţi spun!

— Am văzut eu că numai gura e de tine — da când e vorba de bătaie...

— Mă nenorocitule! Al naibii să fiu dacă nu te bat pă două parale.

Băiatul cel străin scoase din buzunar doi bani mari de aramă şi-i întinse batjocoritor.

Tom îl plesni peste mână, de-i zburară banii cât colo.

O clipă mai târziu, amândoi băieţii se rostogoleau şi se tăvăleau prin ţărână, încăieraţi ca doi cotoi. Se trăgeau de

păr, îşi rupeau hainele, se repezeau unul în nasul celuilalt cu pumnii, cu unghiile, acoperindu-se de praf şi de glorie. Când iureşul se potoli, prin ceaţa bătăliei l-aţi fi putut zări pe Tom, şezând călare pe noul venit şi cărându-i la pumni cu nemiluita.

— Zi că te predai! striga Tom.

Celălalt se zbătea să scape, ţipa — dar de furie neputincioasă.

— Zi că te predai! şi-i căra mai departe la pumni.

În cele din urmă, străinul icni înăbuşit:

— Mă predau!

Tom îl lăsă să se ridice şi-i spuse dispreţuitor:

— Altă dată să te-nveţi minte să mai faci pe grozavu'!

Băiatul cel străin o luă din loc, scuturându-şi hainele, sughiţând şi smiorcăindu-se. Din când în când, se mai uita înapoi, dând din cap şi amenințându-l pe Tom că o să-i arate el „când l-o prinde". Tom răspundea cu vorbe de ocară, se umfla în pene... Când întoarse spatele, dând să plece, celălalt se repezi, luă o piatră de pe jos şi zvârrr... îl lovi pe Tom drept între umeri; apoi, făcând stânga împrejur, o rupse la fugă sprinten ca o căprioară. Tom îl fugări pe ticălos până acasă la el, aflând cu prilejul acesta şi unde locuia. După aceea, rămase acolo câtva timp, ocupând o poziţie strategică chiar în faţa porţii, tot aţâţându-l pe inamic să iasă afară; dar inamicul se mulţumea să se strâmbe la el de la fereastră, făcându-se că nu aude provocarea. În cele din urmă apăru mama inamicului, care-l făcu pe Tom cu ou şi cu oţet, îi zise derbedeu, prost crescut, mojic, şi-l pofti să plece. Neavând încotro, Tom se văzu nevoit să părăsească poziţia, nu înainte însă de a spune „c-o să aibă el grijă de băiatul ăla".

Ajunse acasă pe întuneric; se căţără cu luare aminte pe fereastră, dar, când să sară, întâlni un obstacol neaşteptat —

mătuşa Polly — care stătea la pândă în geam. Când îl văzu în halul în care era, intenţia de a-l pune sâmbătă să lucreze, drept pedeapsă, se prefăcu în hotărâre de neclintit.

CAPITOLUL II

Sosi şi ziua de sâmbătă. Întreaga fire, proaspătă, strălucitoare, fremăta de viaţă, inimile erau pline de cântec; celor cu inima tânără cântecul li se revărsa mereu pe buze ca un izvor.

Pretutindeni nu vedeai decât chipuri voioase; peste tot domnea primăvara, văzduhul era plin de mireasma salcâmilor...

Dincolo de sat, dominându-l cu înălţimea ei, se zărea măgura Cardiff, acoperită de verdeaţă. Nu era nici prea departe şi nici prea aproape, ci tocmai la depărtarea potrivită ca să-ţi pară un ţinut de basm, tihnit, îmbietor.

La capătul drumului apăru Tom, ducând o căldare cu var şi o bidinea cu coadă. Când dădu cu ochii de gard, întreg peisajul se posomorî şi o adâncă melancolie îi întunecă şi lui sufletul. Douăzeci şi şapte de metri de gard, de doi metri şi jumătate înălţime! Lumea îi păru deodată fără rost, viaţa o povară. Oftând, muie bidineaua şi o trecu peste şipca de sus, repetă operaţia, mai dădu odată; măsură din ochi neînsemnata fâşie văruită, apoi vasta întindere de gard nevăruit şi se lăsă descurajat pe o buturugă.

Tocmai atunci Jim ieşi pe poartă, sărind într-un picior, cu o găleată goală în mână şi cântând *Fetiţele din Buffalo.* Lui Tom, niciodată nu-i plăcuse să se ducă la fântână după apă, dar în ziua aceea îşi schimbă cu totul părerea. Îşi aminti că la fântână se adună fel de fel de lume, băieţi şi fete de toate culorile, albi, mulatri şi negri, care îşi aşteptau rândul, trăncănind, schimbând între ei jucării, ciorovăindu-se, luându-se la bătaie şi zbenguindu-se în fel şi chip. Îşi mai aminti că, deşi până la fântână nu erau decât vreo sută şi ceva de metri,

Jim zăbovea totdeauna cel puţin un ceas până să se întoarcă cu căldarea cu apă; şi chiar şi atunci, trebuia să se ducă cineva după el să-l tragă de mână. Aducându-şi aminte de toate acestea, Tom spuse:

— Mă, Jim, mă duc eu să aduc apă dacă dai tu niţel cu bidineaua.

Jim scutură energic din cap şi răspunse:

— Nu poate, dom' Tom. Stăpâna spus mie trebui aduci apă şi nu opreşti pierz timp şi joci. Spus dânsa şti, dom' Tom roagă eu vărueşte şi spus eu vede treabă şi nu ascultă — văruit ai grijă dânsa!

— Lasă, mă Jim, nu te lua după ea. Aşa vorbeşte ea totdeauna. Dă-ncoa găleata — nu stau mult... un minut. Nici n-o să ştie.

— Ba, mie frică, dom' Tom. Stăpâna spus suceşte gâtu' Jim. Crede, dom' Tom.

— Dânsa?!... Fugi de-acolo! Nu bate niciodată pe nimeni — îţi ciocane aşa niţel capu' cu degetaru' — ce, asta-i bătaie? Spune şi tu! Aşa te sperie ea cu vorba; da ce, vorbele le simţi? Mai rău e când începe să plângă. Jim, auzi Jim?... Îţi dau o bilă albă; una de marmoră!

Jim începuse să se cam înmoaie.

— O bilă albă, Jim!... Uite-aici. Aşa-i că-i grozavă?

— Tii!... Jim nu văzut aşa bil'. Da, dom' Tom, Jim frică bate stăpâna...

— Şi hai să-ţi arăt şi buba mea de la picior!

Jim era băiat milos — astfel încât o asemenea propunere nu putea decât să-l dea gata. Puse găleata jos, luă în primire bila albă şi, uitând de toate, se aplecă plin de curiozitate peste piciorul cu buba, în timp ce Tom desfăcea pansamentul. Un minut mai târziu, Jim fugea de-i sfârâiau călcâiele, la vale, spre fântână, cu găleata zdrăngănind a gol, Tom văruia de

mama focului, iar mătuşa Polly părăsea câmpul de bătaie, cu un papuc în mână şi cu bucuria învingătorului în priviri.

Dar zelul lui Tom nu dură mult. Amintindu-şi ce planuri îşi făurise el pentru ziua aceea, inima i se-necă de amărăciune. În curând băieţii oare nu fuseseră pedepsiţi aveau să iasă pe stradă şi să facă fel de fel de năzdrăvănii — ce-or să-şi mai bată joc de el că era pedepsit să lucreze! Gândul ăsta îl seca la inimă. Începu să se scotocească prin buzunare, inventariindu-şi cu băgare de seamă avuţiile: frânturi de jucării, bile şi o mulţime de alte nimicuri. Poate c-ar fi fost de-ajuns să ademenească pe oricine să lucreze în locul lui, dar n-ajungea nici pe departe ca să-şi cumpere o jumătate de oră de libertate deplină. Aşadar îşi băgă înapoi în buzunar averea, mai bine rânduită decât o scosese, şi renunţă mâhnit la ideea de a încerca să-i cumpere pe băieţi. Deodată însă, în acea clipă întunecată şi plină de deznădejde, îi veni o idee! O idee straşnică, măreaţă! Luă iar bidineaua şi se apucă liniştit de lucru. Nu trecu mult, şi la orizont apăru Ben Rogers; tocmai băiatul de a cărui gură se temea cel mai mult. Ben venea ţopăind, hop-ţop-hop, dovadă că inima-i era voioasă şi plină de speranţe mari. Muşca dintr-un măr şi la răstimpuri scotea câte un chiot lung şi melodios, urmat de un sonor ding-dong-dong, ding-dong-dong, fiindcă făcea pe vaporul. Pe când se apropia, reduse viteza, o luă prin mijlocul străzii, înclină mult la tribord şi făcu nişte manevre maiestoase de acostare. Era nici mai mult nici mai puţin decât „Marele Missouri”1, cu cala cufundată — chipurile — la vreo trei metri în apă, vapor, căpitan şi clopoţelul telegrafului2 în acelaşi timp, astfel încât trebuia să-şi închipuie că stă pe propria-i punte de comandă,

1 Unul din cele mai mari vase care navigau pe atunci pe fluviul Mississippi. (n.r.).

2 Aparat care face legătura între puntea de comandă şi maşini (n.r.).

că dă ordine şi că tot el le şi execută.

— Stopaţi, dom’le comandant! Ting-ling-ling! Încetini şi se îndreptă prudent spre marginea drumului.

„Maşina înapoi — Ting-ling-ling!” Braţele se încordară şi coborâră ţepene de-a lungul corpului. Tribordu’-napoi! Ting-ling-ling! Zdup-zdup-zdup! Braţul drept descria între timp cercuri falnice, fiindcă înfăţişa un zbat1 de treisprezece metri. Babordu’-napoi! Ting-ling-ling! Zdup-zdup-zdup! Mâna stângă începu să descrie cercuri. Stop tribordu’! Ting-ling-ling! Stop babordu’! Vino la tribord! Stop! Lasă-ncet zbatu’ de-afară! Ting-ling-ling! Zdup-zdup-zdup! Dă bandula2. Mai iute! Dă şi parâma! Haide, ce stai? Prinde-o de ciotu’ ăla! Volta peste tot! Dă-i drumu’. Stop maşinile, dom’le comandant! Ting-ling-ling! Şşt! ş-ş-ş-t! ş-ş-t! (încerca ventilele).

Tom văruia înainte liniştit, de parcă nici n-ar fi văzut vaporul. Ben se zgâi o clipă la el, apoi zise:

— Hi-hi! Ai păţit-o, ă?

Niciun răspuns. Tom cercetă ultima dâră de var cu o privire lungă şi scrutătoare de artist, mai plimbă odată cu gingăşie bidineaua peste acelaşi loc şi iarăşi examină rezultatul cu o privire critică. Între timp, Ben se apropiase de el ca la un pas. Lui Tom îi lăsa gura apă după măr, dar părea cu totul şi cu totul absorbit de treaba pe care o făcea. Pierzându-şi răbdarea, Ben spuse:

— Ce e, şefule? Te-a pus la treabă?

— Aa, tu erai, Ben? Nici nu te văzusem.

— Ştii? Eu mă duc la scăldat... Sâc!... Ce-ai mai vrea şi tu... te crez... Ori te pomeneşti că-ţi place mai bine să dai cu bidineaua?... Sigur, tu eşti băiat harnic, mie-mi spui!

---

1 Vasele de altădată aveau ca mijloc de propulsie o roată numită zbat (n.r.).

2 Frânghie uşoară, prevăzută cu o greutate la cap, care se zvârle de pe vapor şi cu care se trimite la mal parâma de legare a vaporului (n.r.).

Tom îl privi o clipă lung, apoi spuse:

— Ce, tu zici că asta-i muncă?

— Da ce-i?

Tom se apucă iar de văruit. Mai dădu de două-trei ori cu bidineaua, apoi răspunse nepăsător:

— O fi, n-o fi... eu atâta ştiu, că-mi place la nebunie.

— Fugi d'aci... ce, Tom, adevărat? Îţi place?!

Tom văruia de zor înainte.

— Şi de ce să nu-mi placă? Da ce crezi tu, că în fiecare zi îţi pică norocul să văruieşti un gard ca ăsta?

Asta punea lucrurile într-o cu totul altă lumină. Ben încetă brusc să mai ronţăie mărul. Tom plimba graţios bidineaua în sus şi-n jos, se dădea câte un pas înapoi, ca să vadă efectul, mai migălea pe ici, pe colo, îşi privea din nou opera — iar Ben, Ben îi urmărea fiece mişcare, din ce în ce mai înfrigurat. Nu trecu mult şi nemaiputându-se stăpâni zise:

— Mă, Tom, lasă-mă să văruiesc şi eu niţel!

Tom se opri o clipă, chibzuind adânc în sinea lui, fu cât p'aci să încuviinţeze, dar numaidecât se răzgândi:

— Nu, nu se poate, Ben. Mătuşa Polly ţine mult la gardu' ăsta, fiincă, ştii, e la stradă... Să fie ăl din dos, n-aş zice — şi nici ea. Zău, nu-şi ce-are ea cu gardu' ăsta — trebuie să-l văruieşti cu mare, cu maare grijă. Eu zic că din o mie de băieţi — ce din o mie... din două mii — dacă s-o pricepe unu să-l văruiască bine!

— Ce spui, mă!... Hai, Tom, nu mai fi aşa — lasă-mă şi pe mine, numai un pic. Ce, să fiu eu în locul tău, nu te-aş lăsa?...

— Cum, Ben, crezi că eu nu vreau să te las?... Vreau, mă Ben, zău că vreau... da tuşa Polly... uite ca să vezi — a vrut Jim să văruiască gardul, da de unde, nu i-a dat voie; şi Sid a vrut să-l văruiască, şi nici lui nu i-a dat voie. Tu nu vezi că nu pot? Nu pot şi nu pot. Dacă te las să-l văruieşti şi se întâmplă

vr’un bucluc — ce mă fac, ai? Spune şi tu.

— Fugi d’acolo, că n-o să se întâmple nimic; o să-l fac la fel de bine ca tine! Hai, lasă-mă să-ncerc! Haide! Hai, că-ţi dau cotorul mărului, cu toţi sâmburii!

— De, ştiu şi eu ce să zic... Nu, Ben, degeaba... nu se poate; mi-e frică.

— Îţi dau tot mărul!

Tom se despărţi de bidinea şovăind, dar cu o tresărire de bucurie în suflet. Şi în timp ce fostul vapor „Marele Missouri” trudea şi năduşea în soare, artistul în retragere şedea pe un butoi din apropiere, la umbră, bălăbănindu-şi picioarele, molfăind mărul şi urzind la planuri cum să mai prindă în laţ şi alţi proşti. Proşti se găsiră destui; una două răsărea câte un băiat. Veneau să-şi bată joc de el, şi Tom făcea ce făcea şi le punea bidineaua în mână. Până să obosească Ben, Tom îi şi cedase rândul lui Billy Fisher, în schimbul unui zmeu bine cârpit — şi când îi expiră termenul lui Billy, Johnny Miller oferi un guzgan mort, plus sfoara de hâţânat; şi tot aşa în şir, timp de câteva ceasuri. De unde dimineaţa Tom fusese un biet băiat nevoiaş, pe la mijlocul după amiezii abia îşi mai putea număra avuţiile. În afară de obiectele mai sus numite, avea douăsprezece bile, un clopoţel, un ciob de sticlă albastră străvezie, un mosor fără aţă, o cheie care nu descuia nimic, o bucată de cretă, un dop de sticlă, un soldat de plumb, o pereche de mormoloci, şase pocnitoare, un pisoi chior, o clanţă de alamă, o zgardă de câine (păcat că n-avea câine!), nişte plăsele de briceag, patru coji de portocală şi o cercevea veche şi stricată. Timpul trecuse plăcut, fără nicio oboseală, fusese înconjurat de prieteni — şi unde mai pui că gardul avea pe el trei straturi de văruială! Dacă nu s-ar fi isprăvit varul, i-ar fi ruinat pe toţi băieţii din târg. Tom îşi spunea că, la urma urmei, lumea nu era chiar aşa de plicticoasă.

Descoperise fără să ştie una din marile legi ale activităţii omeneşti — anume că pentru a face pe un om să dorească un lucru, fie omul bărbat în toată firea, fie el băieţaş, trebuie să-i înfăţişezi acel lucru ca greu de obţinut. Dacă ar fi fost un filosof mare şi înţelept — de pildă ca scriitorul acestei cărţi — ar fi învăţat de pe urma întâmplării de mai sus, că muncă înseamnă ceea ce eşti nevoit să faci, iar joc ceea ce nu eşti nevoit să faci. Ar fi înţeles mai uşor de ce acela care croieşte flori de hârtie sau cel care învârte cu piciorul o roată, înseamnă că munceşte, pe când acela care dărâmă popice, sau cel care suie Mont-Blancul, se cheamă că se distrează. Există gentlemeni bogaţi, în Anglia, care mână poştalioane cu patru cai, treizeci până la cincizeci de kilometri pe zi, în toiul verii, fiindcă această plăcere, neaccesibilă oamenilor de rând, îi costă o mulţime de bani — dar dacă ar primi leafă pentru treaba asta, s-ar chema că sunt puşi să muncească şi atunci ar da repede bir cu fugiţii.

CAPITOLUL III

Tom se înfăţişă înaintea mătuşii Polly, care şedea în faţa unei ferestre deschise, într-o cameră prietenoasă din fundul casei — un fel de dormitor, sufragerie şi bibliotecă în acelaşi timp. Aerul înmiresmat al verii, liniştea ce te îmbia la odihnă, parfumul florilor şi zumzetul monoton al albinelor o făcuseră pe mătuşă să aţipească. Moţăia, cu andrelele în mâini; doar motanul îi ţinea de urât, dar şi el îi adormise în poală. Ca să nu-i pice ochelarii, şi-i proptise pe tâmple, printre şuviţele sure. Era încredinţată că Tom o zbughise demult de la treabă — şi se minună când îl văzu predându-se iar puterii ei, cu atâta semeţie.

— Mătuşă, acu îmi dai voie să mă duc să mă joc?

— Cum, aşa repede? Cât ai făcut până acu?

— Tot gardul, mătuşică.

— Tom, nu minţi! Toate ca toate, dar minciuna nu pot s-o-nghit.

— Nu te mint, tuşă, zău că-i gata tot.

Mătuşii Polly nu-i prea venea să creadă. Se duse să vadă cu ochii ei. S-ar fi mulţumit să se dovedească adevărat măcar şi un sfert din ce-i spusese Tom. Dar care nu-i fu mirarea când văzu gardul spoit tot cu grijă de două ori, încă şi împodobit cu un brâu.

— Ei comedie! exclamă ea... N-am încotro, trebuie să recunosc că ştii să munceşti, când vrei, băiete. Apoi coborî preţul laudei, adăugând: Da tare rar vrei, ce să zic!... Hai, du-te şi te joacă; da să nu uiţi să te întorci săptămâna asta, diavole, că de nu, îţi pun pielea pe băţ!

Era atât de copleşită de măreaţa lui ispravă, încât merse cu el la cămară şi-i alese un măr de soi. I-l dădu împreună cu

o predică despre însemnătatea şi gustul sporit al unui lucru bun, dobândit nu prin păcat, ci prin cuviincioasă osteneală. Pe când încheia cu o frumoasă înfloritură în stil biblic, Tom şterpeli o gogoaşă.

Apoi se strecură afară şi-l văzu pe Sid, care tocmai urca scara ce ducea la odăile de sus. Puse mâna pe nişte bulgări de pământ şi zvârr! cu ei în Sid. Până ce mătuşa Polly, luată prin surprindere, să-şi vină în fire şi să se grăbească să sară într-ajutor, vreo şase-şapte bulgări îşi şi nimeriseră ţinta, iar Tom o şi zbughise peste gard, făcându-se nevăzut. Sigur că era acolo şi o poartă, dar Tom, grăbit de felul lui mai totdeauna, nici n-o vedea. Se simţea cu inima împăcată, acum că se răfuise cu Sid, care îi arătase mătuşii aţa neagră şi-l băgase în bucluc.

Ocoli cu băgare de seamă casele de la drum şi ajunse într-o ulicioară noroioasă, care trecea prin dosul grajdului mătuşii. Trecu dincolo de zona periculoasă în care putea fi prins şi pedepsit. Se îndreptă spre piaţa publică a târgului, unde două „armate” de băieţi aveau întâlnire pentru a-şi măsura forţele, conform unei înţelegeri prealabile. Tom era generalul-comandant al uneia din oşti, Joe Harper (prietenul său cel mai bun) era căpetenia celeilalte. Aceşti doi mari comandanţi de oaste nu se înjoseau până într-atâta încât să se avânte ei înşişi în luptă — asta e treaba răcanilor; aşezaţi pe o movilă, amândoi conduceau operaţiile, transmiţând ordine prin aghiotanţi. Oastea lui Tom cuceri o mare victorie, după o luptă îndelungată şi aprigă. Apoi se numărară morţii, se făcu schimb de prizonieri şi se căzu de acord asupra condiţiilor luptei următoare, stabilindu-se şi ziua bătăliei, absolut necesară; după care oştile se aliniară şi părăsiră încolonate câmpul de bătaie, iar Tom se îndreptă singur spre casă.

Trecând pe lângă locuinţa lui Jeff Thatcher, văzu în

grădină o fetiţă necunoscută — o fiinţă drăgălaşă, mică, cu ochi albaştri şi părul bălai împletit în două coade lungi; purta o rochie albă de vară şi pantalonaşi brodaţi. Proaspăt încununatul erou căzu învins, fără să fi tras măcar un singur foc. O oarecare Amy Lawrence îi pieri din inimă, fără a lăsa în urmă nici măcar umbra vreunei amintiri. Crezuse c-o iubeşte la nebunie; îşi închipuise că o adoră — şi iată că nu fusese decât un capriciu. Îi trebuiseră luni întregi ca s-o cucerească; nu era decât o săptămână de când i se destăinuise şi ea. Timp de şapte zile — numai şapte zile — fusese cel mai fericit şi cel mai mândru băiat din lume; şi iată că într-o singură clipă ea îi ieşise din inimă, ca un oaspete întâmplător, a cărui vizită a luat sfârşit.

Sorbi din ochi, în taină, pe acest idol nou, până băgă de seamă că şi ea îl văzuse; atunci, prefăcându-se că nici n-o vede, începu să facă fel de fel de giumbuşlucuri, ca să-i câştige admiraţia. Se maimuţări aşa un timp, dar, în toiul unor acrobaţii primejdioase, trăgând cu coada ochiului spre fetiţă, văzu că se îndrepta nepăsătoare spre casă. Tom făcu câţiva paşi şi se sprijini mâhnit de gard, nădăjduind că fata va mai zăbovi un pic. Ea se opri o clipă pe trepte, apoi păşi spre uşă. Când puse piciorul pe prag, Tom scoase un suspin adânc. Dar îndată faţa i se lumină, căci, o clipă înainte de a dispare, ea aruncă o pansea peste gard. Băiatul alergă roată, până la un pas doi de floare, unde se opri, punând mâna streaşină la ochi şi privind în josul străzii, ca şi cum acolo s-ar fi petrecut ceva interesant. Apoi culese de pe jos un pai şi căută să-l ţină în echilibru pe nas, lăsându-şi capul pe spate. Şi tot mişcându-se aşa, când într-o parte, când într-alta, adânc cufundat — chipurile — în exerciţiile astea, se apropia întruna, pieziş, de pansea, până ce picioru-i desculţ atinse floarea şi degetele-i îndoite o înhăţară; atunci se depărtă

ţopăind într-un picior, şi — ţinând strâns comoara — dispăru după colţ. Dar numai un minut, cât îi trebui ca să vâre floarea înăuntrul hainei, lângă inimă, sau poate lângă stomac — nu se prea pricepea la anatomie şi nici nu făcea caz de asemenea mici deosebiri.

După aceea, se înapoie şi zăbovi pe lângă gard până se înseră, tot făcând giumbuşlucuri, ca mai înainte. Deşi fata nu se mai arătă deloc, Tom se mângâia întrucâtva cu gândul că între timp se va fi apropiat de vreo fereastră şi va fi băgat de seamă cum îşi da el osteneala să-i placă. În cele din urmă, cu greu desprinzându-se de lângă gard, o porni spre casă cu capul roi de visuri şi închipuiri.

În tot timpul cinei, fu atât de vesel şi neastâmpărat, încât mătuşă-sa se tot întreba: „Ce-o fi cu băiatul?” Îi trase o săpunează zdravănă că zvârlise cu bulgări de pământ în Sid, dar nici că-i păsă. Încercă să şterpelească o bucată de zahăr chiar de sub nasul mătuşii, care îl plesni peste degete.

— Da pe Sid de ce nu-l baţi, tuşă, când ia zahăr, se plânse Tom.

— Fiindcă Sid e băiat cuminte şi nu mă supără ca tine. De n-aş fi cu ochii pe tine, tu toată ziulica ai ronţăi zahăr.

Apoi mătuşa intră în bucătărie, şi Sid, mândru că pe el nu-l bate nimeni, întinse mâna spre chiseaua cu zahăr, înfruntându-l astfel pe Tom care simţi că i se urcă sângele la cap. Dar Sid făcu o mişcare greşită, chiseaua căzu jos şi se sparse. Tom era în al nouălea cer. Atât de mult îl bucura întâmplarea, încât îşi ţinu limba în frâu şi tăcu. Îşi spuse că n-are să sufle o vorbă, chiar când va intra mătuşa, ci are să stea liniştit, până va întreba ea cine făcuse boroboaţa. Atunci abia are să-i spună — ce plăcere, să-l vadă pe băiatul cuminte şi alintat luând câteva scatoalce! Nu-şi mai încăpea în piele de bucurie şi cu greu se stăpâni când intră bătrâna şi se opri

în faţa cioburilor, aruncând fulgere de mânie pe deasupra ochelarilor. Tom îşi spuse: „Acu îi dă drumu'!" şi în clipa următoare se văzu zvârlit la pământ! Când palma grea a mătuşii se ridică să lovească din nou, Tom strigă:

— Stai! Pentru ce mă baţi pe mine? Sid a spart-o!

Mătuşa Polly rămase cu mâna în vânt, iar Tom ridică privirea, aşteptând cuvinte de milă, alinătoare. Dar când îşi reveni din mirare şi putu iar vorbi, mătuşa Polly spuse doar atât:

— Hm! Las' că n-ai mâncat tu degeaba papară! Ai fi făcut vreo altă trăsnaie cât n-am fost p-aci.

Apoi începu s-o mustre conştiinţa, vru să spună o vorbă bună, drăgăstoasă, socoti însă că o astfel de vorbă ar fi tălmăcită drept mărturisire că greşise; disciplina interzicea asemenea purtare. De aceea tăcu şi-şi văzu de treabă, cu inima tulburată. Tom şedea ursuz într-un colţ şi cugeta cât e de nenorocit. Ştia că în sufletul ei mătuşa îi cerea iertare în genunchi şi asta îl umplea de o mulţumire posacă. Dar el unul n-avea de gând să dea semne de mâhnire şi nici pe ale ei nu voia să de bage în seamă. Ştia că din când în când o privire înlăcrimată stăruia asupră-i, dornică de împăcare, dar se împotrivea s-o întâlnească. Se închipuia zăcând, bolnav de moarte, iar pe mătuşă-sa aplecată deasupră-i, implorând măcar un cuvânt de iertare; dar el se va întoarce cu faţa la perete şi va muri fără a rosti acel cuvânt. O, cum se va simţi ea oare în clipa aceea? Apoi se închipuia adus acasă de la râu, înecat, cu zulufii uzi, cu bietele-i mâini de-a pururi liniştite, cu inima rănită odihnind în pace. Cum se va arunca mătuşa asupra trupului lui neînsufleţit şi cum îi vor curge lacrimile şiroaie! Cum se va mai ruga lui Dumnezeu să-i dea înapoi băiatul, făgăduind că niciodată, niciodată nu-l va mai năpăstui! El însă va zăcea neclintit, rece şi alb ca varul — biet

mucenic plăpând, ajuns la capătul suferinţelor. Aceste tragice vedenii, cu care îşi înfierbânta închipuirea, îi răvăşiră într-atâta sufletul, încât era nevoit să înghită neîncetat; cât p’aci să se înece, de atâtea suspine înăbuşite. Ochii îi înotau în lacrimi care se revărsau când clipea şi se prelingeau pe obraji, picurându-i din vârful nasului. Şi atâta plăcere simţea să-şi alinte supărarea, încât nu putea îndura veselia celor din jur. Voioşia altora îl scotea din sărite, fiindcă mâhnirea lui era prea puternică. Când vară-sa Mary dădu buzna în odaie cu paşi de dans, plină de bucuria de a se vedea iar acasă — după o vizită la ţară de o săptămână, care-i păruse o veşnicie — el se ridică şi învăluit în nori şi negură, ieşi din cameră, pe altă uşă decât cea prin care intrase ea aducând cu sine cântec şi soare.

Rătăci departe de obişnuitele locuri de joacă ale băieţilor, căutând colţuri triste şi părăsite, care se potriveau cu starea lui sufletească. O plută de buşteni, pe râu, i se păru locul cel mai nimerit; se aşeză pe marginea ei. Contempla întinderea vastă şi mohorâtă a apei, dorind să se poată îneca dintr-odată şi pe nesimţite — fără să mai încerce obişnuitele suferinţe hărăzite de natură. Apoi îşi aminti de floarea lui. O scoase din buzunar. Boţită şi veştedă cum era, îi sporea parcă amara-i fericire. Se întrebă dacă „ei” i-ar fi milă, de-ar şti. Ar plânge oare, l-ar lua de gât, şoptindu-i vorbe de mângâiere şi îmbărbătare? Sau i-ar întoarce spatele cu răceală, ca toată lumea aceasta perfidă? Vedenia asta îi dădea chinuri atât de plăcute... Şi-o readucea întruna în minte, privind-o mereu sub o altă lumină, până când, în cele din urmă, se destrămă, risipindu-se ca un fum. Atunci, Tom ridicându-se cu un oftat adânc, pieri în întuneric. Pe la nouă şi jumătate-zece trecu pe strada, pustie la acea oră, unde locuia necunoscuta adorată şi se apropie de casa ei. Se opri o clipă şi ascultă încordat.

Niciun zgomot nu tulbura tăcerea; în perdeaua unei ferestre de la catul al doilea se răsfrângea pâlpâirea slabă a unei lumânări. Oare acela să fie lăcaşul binecuvântat în care sălăşluia ea? Sări gardul, se furişă printre răzoare, până ajunse sub fereastră. Privi în sus, vreme îndelungată, stăpânit de o emoţie puternică; apoi căută un loc în dreptul ferestrei şi se lungi la pământ, pe spate, ţinând strâns în mâinile-i împreunate pe piept, biata floare veştedă. Aşa voia să moară — afară, în lumea rece şi haină, sub bolta crudă a cerului; biet băiat fără de casă, fără o mână prietenă care să-i şteargă sudoarea morţii de pe frunte, fără o faţă iubitoare care să se aplece milostivă asupră-i, când avea să vină chinul cel de pe urmă. Aşa îl va vedea ea, când va veni a doua zi la geam, să privească zorile voioase — şi ah, vărsa-va ea o lacrimă peste sărmanul lui trup neînsufleţit, va scoate ea un suspin, cât de uşor, văzând o viaţă tânără şi plină de făgăduinţă, atât de nemilos zdrobită, atât de timpuriu secerată?

Deodată fereastra se deschise cu un scârţâit, glasul strident al unei slujnice profană liniştea sfântă şi un potop de apă inundă rămăşiţele mucenicului care zăcea la pământ!

Eroul — mai-mai să se înăbuşe — sări în picioare şi strănută odată. În aer se auzi un vâjâit ca de proiectil, însoţit de o înjurătură înfundată, urmă un zgomot de sticlă spartă, apoi o făptură măruntă şi nedesluşită sări gardul şi, ca o săgeată, se cufundă în beznă.

Nu mult după aceea, Tom, dezbrăcat pentru culcare, îşi revizuia la lumina unei lumânări de seu vestmintele ude leoarcă. Sid se deşteptă, dar chiar dacă îi trecu prin minte să facă „anumite aluzii la anumite subiecte”, se răzgândi şi tăcu chitic, căci privirea lui Tom nu era deloc a bună.

Tom se întoarse cu faţa la perete, fără să-şi mai bată capul cu rugăciunea, iar Sid trecu la catastif această abatere.

CAPITOLUL IV

Zorile luminară o lume liniştită. Razele soarelui se revărsau ca o binecuvântare asupra paşnicului târguşor. După gustarea de dimineaţă, mătuşa Polly ţinu slujba religioasă în familie1. Începu printr-o rugăciune, clădită pe temelii solide de citate biblice şi cimentate între ele cu un strat subţire de idei originale. Din vârful acestei clădiri, ca de pe muntele Sinai, dădu drumul uneia din cele zece porunci.

După asta, Tom „se duse în pustie”, ca să spunem aşa, adică se apucă să-şi înveţe versetele2. Sid învăţase lecţia cu câteva zile înainte. Tom luptă din răsputeri să ţină minte cinci versete. Alesese o parte din predica de pe Munte, fiindcă alte versete mai scurte nu găsise.

După o jumătate de oră dobândise o oarecare idee despre lecţie, dar numai atât, căci mintea lui străbătea întregul câmp al gândirii omeneşti, iar mâinile-i neastâmpărate se îndeletniceau cu tot felul de jocuri odihnitoare. Mary luă cartea să-l asculte; el începu să bâjbâie, ca prin ceaţă:

— Fericiţi cei... ă... ă...

— Săraci...

— Da... săraci; fericiţi cei săraci... ă... ă...

— Cu duhul...

— Cu duhul. Fericiţi cei săraci cu duhul, că ei... ei..

— Că a lor...

— Că a lor... fericiţi cei săraci cu duhul, că a lor este împărăţia cerurilor. Fericiţi cei ce plâng, că aceia... aceia...

— Se...

---

1 La evanghelici, slujba religioasă se poate ţine nu numai în biserică, ci oriunde sunt adunaţi câţiva credincioşi (n.r).

2 La şcoala duminicală copiii erau obligaţi să recite pe dinafară pasaje din biblie (n.r.).

— Aceia se... se...

— V... o...

— Aceia se v... o...

— Vor!

— A, da, vor! Că aceia se vor — că aceia se vor... ă... ă... vor plânge... ă... fericiţi cei ce vor... cei ce vor... ă... ce vor? De ce nu-mi spui, Mary? Cum poţi să fii aşa rea?

— Vai, Tom, nerod mai eşti! Nici prin gând nu-mi trece să te sâcâi, cum poţi să crezi aşa ceva? Du-te şi mai învaţă. Nu te descuraja, Tom, să vezi c-ai să poţi — şi când ai să ştii bine, am să-ţi dau ceva frumos! Hai, fii băiat de treabă!

— Bine! Da ce-o să-mi dai, Mary? Hai, spune, ce?

— Ai răbdare. Dacă-ţi spun că e ceva frumos, poţi să mă crezi.

— Aşa e, Mary. Ai dreptate. Bine. Mă pun iar pe tocit.

Şi „se puse iar pe tocit”. Împins de curiozitate, cât şi de dorinţa de câştig, se apucă să înveţe cu atâta însufleţire, încât ajunse la un rezultat strălucit.

Mary îi dădu un briceag nou-nouţ, marca „Barlow”, în valoare de doisprezece centi şi jumătate. Tom era beat de fericire. Adevărat că briceagul nu tăia defel; dar era chiar „Barlow” — aşa că Tom avea de ce să fie mândru. Nu ştiu cine le-a băgat în cap băieţilor din Vest că existau contrafaceri după o armă ca asta; niciodată n-am să înţeleg cum puteau unii crede asemenea lucru. Străduindu-se, Tom izbuti să cresteze muchia bufetului şi tocmai se pregătea să împodobească în acelaşi fel şi biroul, când fu chemat să se îmbrace pentru şcoala de duminică.

Mary îi dădu un lighean şi o bucată de săpun. Tom ieşi cu ele afară şi aşeză ligheanul pe un scăunel, muie săpunul în apă şi-l puse iar jos; îşi suflecă mânecile, vărsă binişor apa în ţărână, apoi intră în bucătărie şi începu să-şi şteargă de zor

obrazul cu prosopul agăţat după uşă. Dar Mary luă prosopul şi-l dojeni.

— Nu ţi-e ruşine, Tom? Ce ţi-e aşa frică de apă? Hai, fii băiat cuminte şi spală-te!

Tom se cam fâstâci. Mary îi puse iarăşi apă în lighean. De data asta, stătu câtva timp aplecat deasupra ligheanului, până să prindă curaj; apoi răsuflă adânc şi începu. Când intră în bucătărie, cu amândoi ochii închişi şi bâjbâind, cu mâinile întinse după prosop, dârele de clăbuc şi de apă ce i se prelingeau pe faţă dovedeau îndeajuns de grăitor intenţiile lui onorabile. Dar când se arătă de după prosop, înfăţişarea lui tot nu era mulţumitoare; zona curată se sfârşea brusc în dreptul bărbiei şi obrajilor, ca o mască; mai jos începea un ţinut întunecos şi neirigat, care cuprindea tot gâtul şi ceafa. Mary se hotărî să-l ia în primire. Când îi dădu drumul, era om ca toţi oamenii, fără deosebire de culoare. Părul bine udat era periat cu îngrijire, iar cârlionţii scurţi, aşa fel rânduiţi, încât produceau un efect general cochet şi simetric. (Când scăpa de sub supraveghere, îşi descreţea părul, cu multă trudă, şi-l netezea cât putea; cârlionţii îi umpleau viaţa de amărăciune, deoarece îi socotea ceva femeiesc.) Mary îi aduse rândul de haine pe care de doi ani încoace le purta numai duminicile; erau numite „hainele alelalte”, ceea ce ne arată cuprinsul garderobei lui. După ce se îmbrăcă singur, fata îl mai dichisi; îi încheie până la gât haina curată, îi răsfrânse gulerul mare al cămăşii peste umeri, îi zbârli iar părul cu peria, şi la urmă îi aşeză pe creştet pălăria pestriţă de pai. Acum arăta cu mult mai îngrijit şi totodată mai stingherit; se simţea cum nu se poate mai prost; hainele întregi şi curăţenia îl stânjeneau din cale afară. Nădăjduia că Mary va uita ghetele, dar speranţa aceasta se dovedi deşartă; ea le unsese zdravăn cu seu, după cum era obiceiul, şi i le adusese. Tom îşi ieşi din fire şi spuse

că totdeauna era silit să facă lucruri împotriva voinţei lui. Mary răspunse pe un ton convingător:

— Hai, Tom, te rog, fii băiat de treabă.

Se încălţă aşadar, bombănind. Mary fu repede gata şi cei trei copii porniră spre şcoala de duminică, un loc pe care Tom îl ura din toată inima, dar unde Sid şi Mary se simţeau bine.

Lecţiile duminicale de religie ţineau de la nouă până la zece şi jumătate şi erau urmate de slujba religioasă. Doi dintre copii rămâneau totdeauna de bună voie la predică, celălalt stătea şi el — din motive mai puternice. În băncile tari, cu speteaza înaltă, ale bisericii, încăpeau vreo trei sute de inşi; clădirea era mică şi lipsită de orice frumuseţe; un fel de ladă din scânduri de brad o încununa în chip de turn. La uşă, Tom rămase puţin îndărăt şi aţinu calea unui coleg îmbrăcat şi el de duminică:

— I-ascultă, Bill, ai vreun bileţel galben?

— Am.

— Cât vrei pe el?

— Ce dai?

— O acadea şi un cârlig de undiţă.

— Să văz.

Tom scoase la iveală cele oferite. Erau satisfăcătoare şi târgul se făcu. După asta Tom negocie două bile albe pe trei bileţele roşii şi alte câteva nimicuri pe două bileţele albastre. Pândi şi pe alţi băieţi care soseau şi timp de vreun sfert de oră tot cumpără bilete de diferite culori. După aceea intră în biserică, într-un pâlc de copii care de care mai sclivisiţi şi mai gălăgioşi, se duse la locul lui şi se luă la harţă cu primul băiat care îi ieşi în cale. Învăţătorul, un om în vârstă, interveni; cum îşi luă ochii de la el, Tom trase de păr pe un băiat din banca din faţă şi când băiatul întoarse capul, Tom se prefăcu că citeşte cu atenţie. După aceea îl împunse pe un altul cu un

ac, pentru plăcerea de a-l auzi ţipând şi se alese iar cu o mustrare de la învăţător. Toţi din clasa lui Tom erau după acelaşi calapod — neastâmpăraţi, gălăgioşi şi poznaşi. Când venea timpul să spună lecţiile, niciunul nu-şi ştia ca lumea versetele. Profesorul trebuia să le sufle întruna, de la început până la sfârşit. Totuşi, până la urmă o scoteau la capăt, cu chiu cu vai, şi fiecare îşi primea răsplata, sub formă de bileţele colorate, pe care era tipărit un citat din scriptură. Un bileţel albastru era răsplata pentru două versete ştiute pe de rost. Zece bileţele albastre preţuiau cât unul roşu şi puteau fi schimbate pentru un asemenea bilet; zece bileţele roşii făceau cât unul galben; pentru zece bileţele galbene, directorul fericea pe şcolar cu o biblie broşată, care costa patruzeci de cenţi în acele timpuri bune. Câţi dintre cititorii mei ar avea sârguinţa şi răbdarea să memoreze două mii de versuri, chiar şi în schimbul unei biblii ilustrată de Dore? Totuşi Mary dobândise în felul acesta două biblii, după o muncă răbdătoare de doi ani — iar un băiat, german de felul lui, strânsese patru sau cinci exemplare. Recitase odată trei mii de versete în şir; dar îşi încordase într-atâta mintea, încât începând din ziua aceea, rămăsese aproape idiot — un mare ghinion pentru şcoală, fiindcă la zile mari, când era de faţă lume străină, directorul, pe el obişnuia să-l scoată, şi, după cum spunea Tom, cu el „se făleа”. Numai şcolarii mai vârstnici izbuteau să-şi păstreze bileţelele şi să se ţină de această muncă plicticoasă un timp destul de îndelungat pentru a dobândi o biblie, aşa că înmânarea unui asemenea premiu era o împrejurare rară şi vrednică de ţinut minte. Premiantul era în ziua aceea un personaj *atât* de măreţ şi de admirat, încât în inima fiecărui şcolar se aprindea o ambiţie, care adesea dăinuia două săptămâni. Şi e cu putinţă oare ca mintea lui Tom să nu fi râvnit după o asemenea hrană? Fără

îndoială că şi el jinduia demult şi din tot sufletul la faima şi strălucirea legată de cucerirea premiului.

La timpul cuvenit, directorul şcolii se urcă pe amvon şi porunci luare aminte. Ţinea în mână o carte de imnuri religioase, între ale cărei file vârâse degetul arătător. Când un director de şcoală duminicală rosteşte obişnuita cuvântare introductivă, trebuie neapărat să ţină în mână o carte de imnuri religioase, după cum un cântăreţ solist, la un concert, nu-şi face intrarea fără o partitură în mână; de ce, nu se ştie, fiindcă nici cartea de imnuri religioase nici partitura nu sunt vreodată consultate de bietul om. Directorul nostru era o făptură firavă, de treizeci şi cinci de ani, cu o bărbiţă de ţap şi cu păr scurt, de culoarea nisipului. Purta un guler înalt şi ţeapăn, cu marginea de sus aproape până la urechi, şi ale cărui vârfuri se îndoiau în afară, în dreptul colţurilor gurii — o îngrădire care-l silea să privească drept înainte şi să întoarcă capul cu trup cu tot, când voia să se uite într-o parte. Bărbia îi era proptită într-o cravată înnodată ca o fundă, lată şi lungă cât o bancnotă şi cu marginile în franjuri. Purta vârfurile ghetelor întoarse mult în sus, după moda zilei — ca nişte şine de sanie; efectul acesta îl obţineau tinerii de pe atunci cu multă răbdare şi trudă, şezând ore întregi cu vârfurile picioarelor apăsate de un perete. Domnul Walters avea o înfăţişare gravă şi era foarte sincer şi cinstit de felul lui. Respecta într-atâta lucrurile şi locurile sfinte şi într-atâta le deosebea de cele lumeşti, încât, fără să-şi dea seama, glasul cu care vorbea la şcoala de duminică dobândise o anume intonaţie, care-i lipsea cu desăvârşire în zilele obişnuite ale săptămânii. Începu cam aşa:

— Copii, acuma vă rog să şedeţi cât puteţi de drept şi de frumos şi să mă ascultaţi un minut două cu toată băgarea de seamă. Aşa, foarte bine. Aşa trebuie să stea băieţii şi fetele

cuminţi. Văd o fetiţă uitându-se pe fereastră — o fi crezând că sunt afară şi că m-am urcat într-un copac, să ţin o cuvântare păsărelelor. (Râsete înfundate.) Trebuie să vă spun cât de bine mă simt când văd atâtea chipuri voioase şi curate, adunate într-un lăcaş ca acesta, unde copiii învaţă să facă fapte bune şi să fie cuminţi.

Şi aşa mai departe... Nu e nevoie să aşternem pe hârtie restul cuvântării. Era întocmită după un tipic care nu se schimbă, aşa încât ne este tuturor bine cunoscut. Ultima parte a cuvântării fu ştirbită de neastâmpărul unor copii răi, care din nou începură să se înghiontească, să facă năzbâtii şi câte şi mai câte; şoaptele se răspândeau în valuri tot mai gălăgioase, atingând la răstimpuri chiar şi stânci retrase şi de neclintit cum erau Sid şi Mary.

Dar când glasul domnului Walters se potoli, tot zgomotul încetă şi încheierea discursului fu întâmpinată cu o revărsare de tăcere recunoscătoare.

Cele mai multe şoapte se stârniseră din pricina unei întâmplări' oarecum rare — intrarea unor oaspeţi: notarul Thatcher, însoţit de un bătrân pirpiriu, de un domn frumos şi voinic, de vârstă mijlocie, cu păr cărunt, şi de o doamnă impunătoare, care fără îndoială era soţia celui din urmă. Doamna ducea de mână un copil. Până atunci Tom stătuse ca pe ghimpi, se tot frământa, parcă-l înţepa şi-l rodea ceva; apoi mai avea şi conştiinţa încărcată — nu putea să se uite în ochii Amyei Lawrence, nu putea îndura privirea ei iubitoare. Dar în clipa în care o văzu pe fetiţa nou-venită, sufletul i se umplu de o fericire fără seamăn. În clipa următoare începu „să facă pe grozavul" pe cât putea — ghiontindu-şi vecinii, trăgându-i de păr, strâmbându-se în tot felul, pe scurt, folosindu-se de toate meşteşugurile ce-i păreau potrivite pentru a vrăji inima unei fete şi a-i câştiga admiraţia. Doar

amintirea ruşinii păţite în grădina acelui înger îi cam tulbura fericirea; nu era însă mai mult decât o Tirmă pe nisip, inundată repede de valurile de fericire ce se revărsau deasupră-i. Oaspeţii fură aşezaţi la cele mai înalte locuri de cinste şi îndată ce domnul Walters îşi sfârşi cuvântarea, îi prezentă elevilor. Bărbatul de vârstă mijlocie se dovedi a fi un personaj cu vază — nici mai mult nici mai puţin decât judecătorul districtului — cea mai ilustră făptură omenească ce le fusese dat până acuma acestor copii s-o vadă de aproape. Se întrebau dacă era la fel cu toţi oamenii; ar îi vrut să-l audă răcnind ca un leu, dar în acelaşi timp le era teamă că aşa va face. Era din Constantinople, orăşel la douăzeci kilometri depărtare — deci călătorise şi văzuse lumea. Ochii aceştia priviseră tribunalul districtului, despre care se spunea că are acoperiş de tablă. Veneraţia inspirată de aceste reflecţii se manifesta prin tăcerea impresionantă ce domnea şi prin şirurile de ochi holbaţi. Aveau în faţa lor pe marele jude Thatcher, frate cu propriul lor notar. Jeff Thatcher ieşi numaidecât în întâmpinarea acestui bărbat de seamă, stârnind invidia întregii clase. Ar fi fost peste măsură de încântat, dacă ar fi auzit şoaptele băieţilor.

— Ia uite la el, Jim! Se sue sus, la el! Iii — ia uită-te, mi se pare că vrea să dea mâna cu el — zău, mă, că-i strânge mâna. Spune tu, ce n-ai da să fii în locul lui Jeff?

Domnul Walters începu să-şi arate importanţa, cu tot felul de treburi şi trebuşoare oficiale, cu şi fără rost; dădea porunci, pronunţa sentinţe, împărţea instrucţiuni încolo şi încoace. Bibliotecarul îşi arăta importanţa şi el, alergând de colo până colo cu teancuri de cărţi în braţe şi făcând împrejurul lui larma cu care se mângâie de obicei oamenii mărunţei. Tinerele învăţătoare îşi arătau importanţa, aplecându-se cu drăgălăşenie asupra şcolarilor pe care mai

adineaori îi bruftuiseră, ridicând cu gingăşie degete ameninţătoare spre băieţaşii răi şi mângâindu-i drăgăstos pe cei buni. Tinerii învăţători îşi arătau importanţa cu dojeni mărunte şi cu alte mici exhibiţii de autoritate şi de osebită atenţie pentru disciplină — şi cea mai mare parte dintre învăţători şi învăţătoare îşi căutau de lucru, pe la biblioteca din preajma amvonului, fiind adesea nevoiţi a face de două-trei ori în şir aceeaşi treabă şi părând foarte supăraţi din pricina asta. Fetiţele îşi arătau importanţa în fel şi chip; băieţii îşi arătau importanţa cu atâta însufleţire, încât peste tot nu vedeai decât ghemotoace de hârtie şi n-auzeai decât zvon de încăierări. Şi deasupra tuturora, trona marele personaj, revărsând asupra întregii adunări un zâmbet larg şi maiestos de judecător, încălzindu-se la soarele propriei lui măreţii, căci şi el îşi arăta importanţa. Nu lipsea decât un singur lucru pentru ca încântarea domnului Walters să fie deplină, şi anume prilejul de a acorda o biblie ca premiu şi de a se făli cu un copil-minune. Unii dintre copii aveau câteva bilete galbene, dar niciunul n-avea destule — făcuse el o inspecţie printre aşii clasei, dar în zadar. Ce n-ar fi dat acum să-l aibă iar pe micul neamţ, cu mintea sănătoasă!

Şi iată că în clipa în care orice nădejde era pierdută. Tom Sawyer se înfăţişează cu nouă bilete galbene, nouă roşii şi zece albastre, şi cere o biblie! Apariţia lui avu efectul unui trăsnet din cer senin. Walters nu se aşteptase la o asemenea cerere, nici peste zece ani de atunci înainte. Dar n-avu încotro; dovezile erau în regulă şi indiscutabile! Aşa dar, Tom fu înălţat la loc de cinste, lângă judecător şi ceilalţi aleşi, iar marea noutate se vesti oficial de la amvon. Era cea mai uluitoare surpriză a deceniului şi făcu atâta vâlvă, încât îl ridică pe noul erou până la înălţimea judecătorului, iar şcoala se putea zgâi acum la două minuni în loc de una. Toţi băieţii

plesneau de necaz, dar mai crunt sufereau decât toţi cei care abia acum îşi dăduseră seama că la această mărire nesuferită contribuiseră ei înşişi, vânzându-i bilete lui Tom, în schimbul bogăţiilor adunate prin concesionarea privilegiului de a vărui. Auzi, să se lase ei traşi pe sfoară de un şarlatan infam, de un şarpe viclean!

Directorul îi înmână aşa dar lui Tom premiul, cu toată căldura de care era în stare în asemenea împrejurări; dar avântul lui obişnuit se cam înmuiase. Bietul om simţea că e la mijloc o taină care nu prea îndura lumina zilei: ar fi fost ridicol să creadă cineva că băiatul ăsta putea înmagazina în mintea lui două mii de snopi de înţelepciune biblică; fără îndoială că şi o duzină i-ar fi depăşit puterile. Amy Lawrence era mândră şi bucuroasă şi încerca să-l facă pe Tom să citească asta pe chipul ei; dar el nu-i aruncă nicio privire. Întâi fata se arătă mirată, apoi se cam îngrijoră; o bănuială îi încolţise în minte — se stinse, iar pâlpâi... Era cu ochii în patru, la pândă; o privire furişată îi dezvălui o sumedenie de lucruri — inima i se frânse deodată; era geloasă, mânioasă. O podidi plânsul, îi ura, îi ura pe toţi şi pe Tom mai mult ca pe oricare altul.

Tom fu prezentat judecătorului; dar parcă avea limba legată; abia mai răsufla, de tare ce i se zbătea inima — în parte din pricina măreţiei copleşitoare a omului în fata căruia se găsea, dar mai ales fiindcă acest om era tatăl ei. Să fi fost întuneric, i-ar fi căzut în genunchi şi s-ar fi închinat. Judecătorul îi puse mâna pe creştet, îi spuse că e un băiat de ispravă şi-l întrebă cum îl cheamă. Băiatul se bâlbâi, se înecă şi în sfârşit putu să rostească:

— Tom.

— A, nu Tom, cred că trebuie să fie...

— Thomas.

Aşa da. Mi-am închipuit eu că-i mai lung. Şi bănuiesc că

mai ai un nume — vrei să mi-l spui şi pe acela?

— Spune-i domnului numele tău întreg, Thomas — spuse Walters — şi nu uita să spui „domnule”. Trebuie să fii cuviincios.

— Thomas Sawyer... domnule.

— Aşa, vezi! Ştiam eu că eşti băiat deştept. Bun băiat, bravo! Cuminte, înţelept, mai e vorbă, un băiat şi jumătate! Două mii de versete e ceva! înseamnă învăţătură, nu glumă. N-o să-ti pară niciodată rău de osteneala ce ţi-ai dat-o ca să le înveţi, căci învăţătura preţuieşte mai mult decât orice pe lume; mulţumită ei avem oameni mari şi oameni buni. Şi tu vei fi într-o zi un om mare şi un om bun, Thomas, şi atunci vei privi înapoi şi vei spune: „Toate astea le datorez norocului ce l-am avut de a putea merge în copilărie la şcoala de duminică; le datorez scumpilor mei profesori, care m-au îndemnat să învăţ; le datorez bunului director al şcolii, care m-a încurajat, a vegheat asupra mea şi mi-a dat o biblie frumoasă, o biblie splendidă, elegantă — biblia mea, pe care o voi păstra toată viaţa. Toate acestea le datorez unei bune educaţii!” Aşa vei spune, Thomas; şi cele două mii de versete pe care le-ai învăţat acum, nu le vei schimba pe nicio avere din lume — de asta sunt sigur. Ei, şi acum, nu-i aşa că ne vei spune, mie şi acestei doamne, câte ceva din cele ce ai învăţat? Sunt sigur că ne vei spune — noi suntem mândri de băieţaşii care învaţă carte. E-ei, fără îndoială că ştii numele tuturor celor doisprezece apostoli. Hai, spune-ne cum îi chema pe primii doi care au fost aleşi de domnul?

Tom trăgea întruna de un nasture şi făcea o mutră bleagă. Apoi roşi şi plecă ochii în pământ. Domnului Walters i se făcu inima cât un purice. Îşi spuse: „Băiatul ăsta nu e în stare să răspundă nici la cea mai simplă întrebare; cine dracu îl pune pe judecător să-l întrebe?” Totuşi se simţi dator să spună

ceva cu glas tare şi zise:

— Răspunde domnului, Thomas... nu te teme.

Tom tot mai pregeta.

— Haide, nu-i aşa că mie îmi spui? zise doamna. Pe primii doi apostoli îi chema...

— David şi Goliat!

Să fim milostivi şi să tragem perdeaua asupra restului scenei.

CAPITOLUL V

Pe la zece şi jumătate, clopotul răguşit al bisericuţei începu să dăngănească şi curând credincioşii prinseră a se aduna la slujba de dimineaţă. Elevii şcolii de duminică se răspândiră prin biserică şi luară loc în bănci — în preajma părinţilor, pentru a putea fi supravegheaţi de aproape. Mătuşa Polly sosi şi ea, iar Tom, Sid şi Mary se aşezară lângă dânsa; lui Tom i se dădu locul de lângă trecerea laterală, pentru ca să fie cât mai departe de fereastra deschisă şi de ispitele peisajului de vară. Unul câte unul se perindau enoriaşii printre intervalele dintre bănci; bătrânul diriginte al poştei, un om nevoiaş care apucase zile mai bune, primarele cu soţia, târgul avea şi un primar, printre alte lucruri de prisos, judecătorul de pace; apoi doamna Douglas, o văduvă bălaie şi dichisită, în vârstă de patruzeci de ani, femeie cu dare de mână şi bună la suflet (locuinţa ei, aşezată pe o colină, era cea mai somptuoasă casă din orăşel, casa cea mai primitoare şi mai darnică la petreceri, cu care se putea făli St. Petersburgul.) Veneau apoi venerabilul şi gârbovul maior Ward cu doamna; avocatul Riverson, un eminent personaj, recent sosit în localitate; apoi „frumoasa” târgului, urmată de un stol de fetişcane răpitoare, gătite cu rochii albe, din pânză de in, şi înzorzonate cu panglici; după ele, toată trupa junilor funcţionăraşi ai târgului, care stătuseră până atunci în tindă, morfolind mânerele bastoanelor — un adevărat zid de admiratori, filfizoni spilcuiţi, zâmbind galeş tuturor fetelor care treceau, nevoite să le îndure complimentele. La urmă de tot trecu Willie Mufferson, băiatul veşnic dat drept pildă celorlalţi. O conducea pe maică-sa cu atâta grijă, de parcă ar fi fost de sticlă. El totdeauna venea cu ea la biserică; era

mândria tuturor matroanelor. În schimb băieţii nu puteau să-l sufere; prea era cuminte! Şi-apoi prea li se dădea peste nas cu el: „Willie în sus, Willie în jos.” Ca în fiecare duminică, din buzunarul de la spate îi atârna o batistă albă... chipurile, întâmplător. Tom nu avea batistă, iar pe băieţii care aveau, îi privea ca pe nişte înfumuraţi. Parohia fiind acum adunată, clopotul mai dăngăni odată, pentru a mustra pe cei zăbavnici şi pe cei abătuţi din cale, apoi peste întreaga biserică se lăsă o linişte solemnă, întreruptă doar de chicotele şi şoaptele corului din strană. Corul totdeauna chicotea şi şoptea în timpul slujbei. Am văzut odată un cor bisericesc care se purta cumsecade, dar nu mai ştiu unde. Sunt mulţi ani de-atunci şi nu-mi mai amintesc aproape nimic de corul acela; parcă într-o tară străină era.

Preotul indică imnul ce trebuia cântat şi-l citi mai întâi el în întregime, cu multă simţire, într-un anumit stil, foarte admirat prin partea locului. Vocea sfinţiei sale începea într-un registru mediu, şi urca mereu, până ajungea la o anumită înălţime, unde stăruia cu însufleţire asupra celui mai de sus cuvânt, iar de aci sărea ca de pe o trambulină.

culcu -
slavă-n -
spre -
purtat -
fiu -
Să -
şuri înflorite,

mări
în -
luptând -
greul, -
dus-au -
alţii -
Când -
de sânge.

Preotul acesta era socotit un minunat recitator. În adunările evlavioase totdeauna era poftit să citească poezii; iar când sfârşea, doamnele îşi ridicau braţele şi le lăsau să cadă neputincioase în poală, puneau mâna streaşină la ochi şi clătinau din cap, ca şi cum ar fi vrut să spună: „Nu se poate exprima prin cuvinte cât e de frumos; e prea frumos, *prea* frumos pentru biata noastră lume pieritoare.”

După ce toată lumea cântă împreună imnul, cuviosul părinte Sprague se preschimbă într-un oficiu de mică publicitate şi citi un pomelnic de întruniri şi adunări, şi alte asemenea chestii, fără sfârşit parcă. E un obicei ciudat, care şi astăzi se mai păstrează în America, până şi la oraşe, în

această eră în care ziarele apar ca ciupercile după ploaie. Se întâmplă adesea ca un obicei moştenit prin tradiţie să fie cu atât mai anevoie de lepădat, cu cât are mai puţină raţiune de a dăinui.

După asta, sfinţia sa trecu la rugăciune. Era o rugăciune mărinimoasă, cuprinzătoare, care pomenea de tot felul de amănunte, cerând ajutor şi pledând pentru biserică şi pentru copiii bisericii, pentru celelalte biserici ale târguşorului; pentru tot târgul; pentru tot districtul, pentru tot statul; pentru toţi slujbaşii statului, pentru Statele Unite, pentru bisericile din Statele Unite; pentru congres; pentru preşedinte; pentru slujbaşii guvernului; pentru bieţii marinari navigând pe mări zbuciumate de furtuni; pentru milioanele de asupriţi gemând sub călcâiul monarhiilor europene şi al despotismelor orientale; pentru cei cărora li s-a dăruit lumina şi vestea cea bună şi care totuşi nu au ochi să vadă, nici urechi să audă; pentru păgânii din ostroavele îndepărtate ale mărilor; şi sfârşea cu ruga fierbinte ca vorbele pe care le rostea să fie primite cu milă şi bunăvoinţă şi să cadă ca o sămânţă în pământ roditor, dând la vremea lor o recoltă bogată de fapte bune. Amin.

Se auzi foşnet de rochii şi enoriaşii se aşezară. Băiatul despre care povestim aci nu se prea dădea în vânt după rugăciune — atâta doar c-o îndura; destul de greu îi venea şi asta. Sta liniştit, fără s-asculte, dar urechea-i urmărea inconştient scurgerea litaniei. O cunoştea prea bine, cu tot tipicul ei. Când se întâmpla ca preotul să adauge vreun cuvinţel cât de neînsemnat, îşi dădea seama îndată şi se încrunta; privea adăugirile drept ceva necinstit — un fel de a trage lumea pe sfoară. În mijlocul rugăciunii, o muscă se lăsase din zbor pe speteaza băncii din faţă. Tom se perpelea privind cu cătă linişte îşi freca picioruşele, îşi cuprindea capul

cu braţele, şi-l peria, inimoasă de parc-ar fi vrut să şi-l desprindă de trup, scoţând la iveală firicelul subţire al gâtului. Îşi scărmăna aripile cu picioarele dinapoi, şi le netezea pe lângă trup, ca pe nişte pulpane de haină; îndeplinea pe îndelete toate dichisurile toaletei ei complicate, ca şi cum ar fi ştiut că e în afară de orice primejdie. Aşa şi era; căci oricât îl mâncau pe băiat degetele ca s-o înşface, nu cuteza. Se temea că sufletul îi va fi pe loc cuprins de flăcările gheenei, dacă săvârşea asemenea nelegiuire în timpul rugăciunii. Dar odată cu fraza de încheiere, mâna lui prinse a se îndoi şi a se furişa spre locul cu pricina. În clipa când rostea „Amin”, musca era prizonieră. Mătuşa prinse de veste şi-l înghionti pe Tom, până dădu drumul muştei.

Preotul anunţa tema predicii. Glasul lui monoton bâzâia ca un bondar. Depăna un subiect atât de searbăd, încât multe capete începură să picotească — deşi în predică era vorba despre focul cel veşnic şi de pucioasă, şi până la urmă ce-i aleşi rămâneau atât de putini la număr, încât te întrebai cum de-şi mai bătea capul Dumnezeu să-i mântuiască. Tom număra filele pe care era scrisă predica şi când ieşea de la biserică ştia totdeauna câte pagini citise preotul, dar din cele ce spusese, rareori ştia câte ceva. Totuşi, de data asta, predica îi deşteptase câtva timp oarecare interes. Sfinţia sa făcuse o descriere măreaţă şi mişcătoare a vremurilor fericite când oştile lumeşti se vor aduna laolaltă, iar leul şi mielul se vor culca alături fără teamă, un copil fiindu-le păstor. Măreţia, învăţămintele, morala acestei evocări grandioase nu se prindeau de băiat; el se gândea doar cu câtă admiraţie avea să fie privit eroul de către uriaşa adunare. La gândul acesta faţa i se lumină. Îşi spuse că i-ar place să fie el acel copil-păstor, dacă leul ar fi domesticit.

Odată cu reluarea temei de căpetenie, pe băiat îl cuprinse

iarăşi plictiseala, o plictiseală cruntă. Îşi aminti brusc că avea o comoară şi o scoase din ascunzătoare. Era un gândac mare, negru, cu nişte straşnice coarne dinţate — o răgace. Tom îl poreclise: „ciupici”. Îl ţinea într-o cutie de pocnitori. De cum îi dădu drumul, gângania îl înhăţă de deget. Urmă o smucitură firească; gândacul zvâcni în aer, şi tremurând din picioruşe, se prăvăli pe spate, în cărarea dintre bănci. Băiatul băgă degetul în gură şi începu să-l sugă. Apoi căută din ochi gândacul, care zăcea, tremurând din lăbuţele-i neputincioase, şi se trudea în zadar să se întoarcă. Tom râvnea să-l aibă iar, dar gândacul era departe, nu era chip să-l ajungă de la locul unde şedea. Alţi oameni sătui de predică începură să zâmbească privind gângania.

Pe negândite se ivi un căţeluş, un pudel fără stăpân. Rătăcea alene prin biserică, mâhnit nevoie mare, toropit de aerul zilei de vară şi de liniştea dimprejur. Tânjea după libertate, jinduia după o schimbare. Dădu târcoale gândacului; coada-i pleoştită săltă şi începu să se mişte. Stătu locului, fără a slăbi din ochi prada. Ocoli gândacul cu băgare de seamă, îl adulmecă de la o distanţă care-l punea în afară de orice primejdie, iar îl ocoli, prinse curaj şi-l mirosi mai de aproape. Îşi dezveli dinţii şi cu luare aminte încercă să înhaţe bâzdâgania. N-o nimeri, se mai repezi o dată şi încă o dată; începuse să-i placă jocul. Se lăsă pe burtă, cu gândacul între labe şi se jucă mai departe aşa cu el, până i se urî. Îl cuprinse nepăsarea, apoi o desăvârşită uitare de toate. Capul începu să-i moţăie, botul cobora puţin câte puţin, până-l atinse pe duşman, care se grăbi să-l înşface. Se auzi un chelălăit strident, căţelul smuci capul şi gândacul fu zvârlit cât colo, căzând iar pe spate. Pe cei din apropiere îi cuprinse veselia; icneau întruna pe înfundate, feţele se piteau pe după evantaie şi năframe. Tom era în culmea fericirii. Câinele avea

un aer pleoştit; parcă ştia că se făcuse de râs şi îi era necaz; dar mai tare ca orice îl stăpânea setea de răzbunare. Se îndreptă spre gânganie şi reîncepu un atac chibzuit. Tot ocolind-o, se repezea întruna, se oprea cu labele dinainte la un pas de gândac, încerca să-l apuce cu dinţii şi-şi smucea capul, de i se bălăbăneau urechile. După câtăva vreme, iar i se urî, încercă să-şi amăgească plictisul fugărind o muscă, dar nu-i plăcu jocul. Cu nasul în podea, se luă după o furnică, se sătură curând şi de ea; căscă, scoase un oftat, uită cu desăvârşire de gândac şi se aşeză pe el. Urmă un urlet înspăimântător, ca din gură de şarpe, şi pudelul o zbughi într-o goană nebună pe lângă şirurile de bănci. Chelălăia şi fugea; traversă biserica, ieşi în dreptul altarului, o luă razna de-a lungul celeilalte cărări dintre bănci, coti spre uşă, trecu pragul... parcă l-ar fi apucat strechea; în cele din urmă, gonind cu o iuţeală turbată, luă înfăţişarea unei comete lăţoase, rotindu-se în propria-i orbită cu repeziciunea luminii. În culmea disperării, schimbă direcţia şi se năpusti în poala stăpânului său, care-l zvârli pe fereastră. Deznădăjduitele-i tânguiri se auziră din ce în ce mai slab, până se stinseră în depărtare.

Între timp, toată lumea din biserică se îmbujorase la faţă şi se îneca de râs stăpânit. Predica se împotmolise de-a binelea. În curând fu reluată, dar mergea ca vai de lume. Pas de mai mişcă sufletele într-o asemenea împrejurare! Enoriaşii nu conteneau să răspundă celor mai înalte simţăminte cu izbucniri înăbuşite de veselie păcătoasă. În rândurile dinapoi, câte unul, ascunzându-şi obrazul în speteaza băncii din fată, se prăpădea de râs, de parc-ar fi auzit din gura bietului părinte cine ştie ce caraghioslâc. Întreaga adunare răsuflă uşurată când se isprăvi chinul şi auzi rostindu-se binecuvântarea.

Tom Sawyer se duse acasă înveselit, spunându-şi că era destul de plăcut să mergi la liturghie când mai intervenea câte-o schimbare în timpul slujbei. Un singur gând îi cam strica cheful: înţelegea să se joace căţelul cu „ciupiciul”, dar să plece cu el, asta nu era frumos din partea lui.

CAPITOLUL VI

Luni dimineaţa Tom Sawyer se trezi amărât. Aşa era el totdeauna luni dimineaţa — începea o nouă săptămână de pătimire la şcoală. De obicei, Tom începea ziua asta gândindu-se că mai bine n-ar mai fi fost sărbătoare; după joacă şi libertate, tare greu îi venea să intre iar în robie şi lanţuri.

Culcat în pat, Tom cugeta. Îşi spunea că ar fi bine dacă s-ar îmbolnăvi; atunci ar putea să lipsească de la şcoală. Iată o posibilitate. Începu să privească chestiunea mai de aproape. Dar ce să facă? Nu-l durea nimic. Se cercetă din nou. De data asta, i se păru că simte un fel de crampe la stomac; îşi puse toate nădejdile în ele. Curând îl mai lăsară şi după câtva timp nu mai simţi nimic. Tom continuă să mediteze. Ia stai! I se clătina un dinte de sus. Ce noroc! Tocmai când se pregătea să se tânguie, îşi dădu seama că dacă vine cu o asemenea chestie, mătuşa o să-i scoată dintele şi o să-l doară. De aceea se hotărî să nu sufle o vorbă despre dinte şi să caute altceva. Câtăva vreme nu se ivi nimic, apoi îşi aduse aminte că-l auzise pe doctor vorbind de o anumită boală care-l făcea pe pacient să zacă vreo două-trei săptămâni şi-l amenința cu pierderea unui deget. Aşa că scoase repede de sub cearşaf degetul cu buba şi-l cercetă atent. Buclucul era că nu cunoştea simptomele bolii. Totuşi, i se păru că ar merita să încerce, aşa că se porni să geamă din răsputeri.

Dar Sid dormea înainte, dus.

Tom gemu mai tare; acum parcă-parcă începuse să-l doară piciorul.

Dar Sid, nimic.

Între timp Tom obosise de-a binelea gemând. Se odihni

puţin; apoi, cu puteri reînnoite, scoase un şir de gemete care de care mai sfâşietoare.

Sid sforăia înainte.

Tom nu mai ştia ce să facă. Strigă: „Sid, Sid!” şi începu să-l zgâlţâie. Procedeul începea să-şi facă efectul şi Tom se porni iar pe gemut. Sid căscă, se întinse, se ridică într-un cot şi se holbă la Tom. Tom îi dădea înainte cu gemetele. Sid zise:

— Tom! N-auzi, Tom!

Niciun răspuns.

— Măi Tom! Tom! Ce ai, Tom? Îl zgâlţâia şi-i privea faţa, cu teamă.

— Au — au, Sid. Nu mă zgudui, începu să se vaiete Tom.

— Dar ce-i... ce-i cu tine? Ce ai? Mă duc s-o chem pe tuşica.

— Nu, lasă. Poate-mi trece. Nu chema pe nimeni.

— Ba o chem... cum să n-o chem? Nu mai geme aşa, Tom — mă sperii. De când ţi-e rău?

— Nici nu mai ştiu de câte ceasuri. Aoleo! Nu mă zgudui aşa, Sid! Mor!

— Tom, de ce nu m-ai deşteptat mai demult? Ah, Tom, încetează odată! Tremură carnea pe mine, când te aud gemând aşa. Tom, ce ai?

— Te iert pentru toate, Sid. (Geamăt.) Pentru toate câte mi le-ai făcut până acum. Când n-am să mai fiu...

— Vai, Tom, nu cumva eşti pe moarte? Nu, Tom. Te rog, nu muri. Poate că...

— Îi iert pe toţi, Sid. (Geamăt.) Aşa să le spui, Sid. Şi, auzi tu, Sid, cerceveaua mea şi pisoiul meu chior să le dai fetei care a venit zilele astea în oraş şi să-i spui...

Dar Sid, înşfăcându-şi haina, o şi zbughise. Tom suferea acum cu adevărat — atât de bine îi lucra imaginaţia — şi gemetele pe care le scotea sunau foarte firesc.

Sid dădu fuga jos şi spuse:

— Tuşă Polly, vino repede! Moare Tom!

— Moare!?!

— Da, tuşică. Hai, nu mai sta — vino iute!

— Ce tot îndrugi acolo? Nu te cred!

Cu toate astea, o luă la goană pe scări, cu Sid şi Mary în urma ei. Pălise de spaimă şi-i tremurau buzele. Când ajunse lângă pat, abia mai sufla:

— Tom, băiete! Tom, ce e cu tine?

— Aoleo, mătuşică, nu mai pot.

— Ce ai, spune mai repede, ce-ai păţit, băiatule?

— Ah, mătuşică, buba de la picior a dat în cangrenă!

Mătuşica se prăbuşi pe-un scaun şi râse puţin, plânse puţin, apoi râse şi plânse deodată. După asta, putu în fârşit să rostească:

— Tom, ce spaimă mi-ai tras! Acu fă bine, te rog, şi isprăveşte cu prostiile; dă-te jos din pat.

Gemetele încetară, durerea pieri din deget.

Băiatul, prins cu ocaua mică, se simţea cam stânjenit.

— Tuşă Polly, zău, na, dacă nu credeam c-am dat în cangrenă... mă durea aşa de rău, c-am uitat şi de dinte.

— Nu mai spune! Acu ţi-ai adus aminte şi de dinte! Ce-i cu dintele?

— Am un dinte care se clatină — şi mă doare de nu mai pot.

— Haide, haide, lasă, nu mai geme. Deschide gura. Da, ai un dinte care se clatină, dar nu mori tu din asta. Mary, adu-mi un fir de mătase şi un tăciune aprins de la bucătărie.

Tom spuse:

— Au, te rog, mătuşică, nu mi-l scoate, că nu mă mai doare. Să nu mă mişc de-aci dacă nu spun drept. Te rog, mătuşică, nu mi-l scoate. Nici nu mă gândesc să lipsesc de la

şcoală.

— Da? Ce spui, băieţele? Vasăzică de asta ai făcut tămbălăul ăsta, ca să lipseşti de la şcoală şi să te duci la pescuit? Tom, Tom, eu te iubesc atâta şi tu nu ştii ce să mai scorneşti ca să-mi amărăşti inima cu mârşăviile tale.

Între timp uneltele dentare erau gata. Dintr-un capăt al firului de mătase, bătrânica făcu un laţ, pe care-l prinse de dintele lui Tom, iar celălalt capăt îl legă de tăblia patului. După aceea luă tăciunele aprins şi odată se repezi cu el spre Tom, mai-mai să-i atingă faţa. Dintele atârna acum, legănându-se de tăblia patului.

Dar orice suferinţă îşi are răsplata ei. Când Tom se îndreptă spre şcoală, după ce-şi înghiţi la iuţeală cafeaua cu lapte, se văzu invidiat de toţi băieţii, pentru că golul din falca de sus îi îngăduia să scuipe într-un fel nou, nemaipomenit. Strânse în jurul lui o droaie de băieţandri pe care-i interesa demonstraţia. Unul care se tăiase la deget, şi care până atunci fusese centrul de admiraţie al tuturor, văzu deodată că se face gol în juru-i şi că-i apune faima. Mâhnit, spuse cu fals dispreţ că nu era nicio scofală să scuipi ca Tom Sawyer, dar când alt băiat îi răspunse: „încearcă şi tu, dacă poţi!” el se îndepărtă, ca un erou căzut în dizgraţie.

În curând Tom dădu peste paria târgului — Huckleberry Finn, fiul beţivanului. Huckleberry era urât şi temut de toate mamele din târg, pentru că era leneş, nu ţinea seamă de nicio îngrădire, avea purtări de rând — într-un cuvânt, era o haimana — mamele îl urau pentru că toate odraslele lor îl admirau şi erau încântaţi să stea în tovărăşia lui, deşi le era interzis, şi ar fi dorit cu toţii să aibă îndrăzneala să se poarte ca el. Tom, ca toţi băieţii cumsecade, îl invidia pe Huckleberry pentru situaţia lui ademenitoare de surghiunit al societăţii şi avea poruncă severă să nu se joace cu el. Din care pricină se

juca cu el ori de câte ori i se ivea prilejul. Huckleberry purta totdeauna haine vechi, de căpătat; dar pe el vechiturile dobândeau viaţă veşnică — zdrenţele îi fluturau în jur ca o aureolă. Pălăria lui era o vastă ruină, cu un creştet imens care se desprindea de margine şi sălta în timpul mersului.

Haina, când avea haină, îi atârna până la călcâie şi nasturii din spate îi veneau cam îndărătul genunchilor. O singură bretea îi ţinea nădragii cu marginile ferfeniţite, pe care îi târa prin toate noroaiele când nu şi-i sufleca. Fundul lor era un fel de sac larg umplut cu aer.

Huckleberry făcea tot ce-i plăcea. De era vreme frumoasă, dormea pe treptele caselor; de ploua sau ningea, se muta cu domiciliul în vreun butoi gol; nu era silit să meargă la şcoală sau la biserică, n-avea stăpân, nu trebuia să asculte de nimeni, putea să meargă la pescuit sau la scăldat când îi poftea inima şi oriunde avea chef şi să zăbovească acolo cât voia. Nimeni nu-l oprea să se ia la bătaie. Putea să se culce seara cât de târziu. Primăvara era cel dintâi băiat care umbla desculţ şi toamna ultimul care se încălţa; nu era niciodată silit să se spele sau să îmbrace haine curate, ştia să înjure de minune — cu alte cuvinte, băiatul ăsta dispunea de tot ce poate să-ţi facă viaţa plăcută. Aşa gândea orice băiat „cumsecade” din St. Petersburg, sâcâit şi ţinut în frâu de părinţi. Tom îl strigă de departe pe romanticul surghiunit:

— Noroc, Huckleberry!

— Noroc, mă, şi să creşti mare!

— Ce-ai acolo?

— O pisică moartă.

— Ia s-o văz şi eu. Aoleu, e ţeapănă, Huck. De unde-o ai?

— Am cumpărat-o de la unu...

— Ce-ai dat pe ea?

— Un bilet albastru şi-o băşică de porc şterpelită de la

abator.

— Da cum te-ai învârtit de biletu’ albastru?

— L-am cumpărat de la Ben Rogers acu două săptămâni, pe-un băţ de cerc.

— Şi la ce-s bune pisicile moarte, Huck?

— Cum la ce-s bune? Vindecă de negi.

— Zău? Ţtt, ţtt, ţtt!... Ei, da’ eu ştiu ceva mai bun.

— Fugi d-acolo! Ce?

— Păi — apă stătută...

— Apă stătută? Aiurea! Nu face o para chioară.

— Da, ce ştii tu! Ai încercat v’odată?

— Eu, nu. Da a încercat Bob Tanner.

— Cin’ ţi-a spus?

— Ei, i-a spus el lu Jeff Thatcher, şi Jeff i-a spus lu’ Johnny Baker, şi Johnny lu’ Jim Hollis, şi Jim lu’ Ben Rogers, şi Ben la un negru şi negru mi-a spus mie. Asta e!

— Ei, şi! Fac prinsoare c-au minţit toţi. Poate negru... că pe el nu-l cunosc. Da n-am văzut niciodată negru care să nu mintă. Pe dracu! Ia spune, Huck, cum a făcut Bob Tanner?

— Păi şi-a băgat mâna într-o scorbură cu apă de ploaie.

— Ziua?

— Păi dar!

— Cu faţa la buturugă?

— Îhî... adică aşa crez eu.

— A zis ceva?

— Eu crez că n-a zis, da nu ştiu.

— Aha!... Păi cum o să vindece negii cu apă stătută, dacă-i tâmpit! Aşa nu merge! Trebuie să te duci singur până-n mijlocu’ pădurii unde ştii că e o scorbură şi, taman la miezul nopţii, te razimi cu spatele de buturugă, vâri mâna-n apa din scorbură şi zici:

Bob, bob de mei,
Ia negii mei,
Du-i pe pustie,
La mine să nu mai vie.

P’ormă faci repede unşpe paşi înainte, cu ochii închişi şi dai roată buturugii de trei ori şi după aia te duci acasă şi nu mai zici nici pâs. Că dacă vorbeşti cu careva, gata, nu prinde descântecul.

— De, o fi, da Bob Tanner n-a făcut aşa.

— Crez şi eu — d-aia are ăi mai mulţi negi din tot târgu’. Şi-ţi spui eu că n-ar mai avea niciun neg pe el dac-ar fi ştiut cum să descânte cu apă stătută. Eu am avut o groază de negi pe mâini, Huck, şi numa’ aşa am scăpat. Mereu fac negi pe mâini fiin’că mă joc cu broaştele. Câteodată mai scot negii c-o fasole.

— Da, fasolea-i bună. Am încercat şi eu.

— Da? Tu cum faci?

— Iau şi crăp bobu-n două, p’ormă zgândăr negu’ până dă niţel sânge, p’ormă pui sângele p’o juma de bob, după aia iau şi fac o gaură în pământ şi îngrop bobu’ la o răscruce, pe la miezu’ nopţii, când e luna-n nor, ş’apoi ard jumătatea ailaltă de fasole... Acu, crez c-ai prins mişcarea: jumătatea cu sângele tot trage şi trage, s-aducă jumatea ailaltă, şi-aşa sângele trage la el negu’ şi nu trece mult şi gata, a căzut negu’.

— Îhî, aşa e, mă Huck, da să ştii că mai bine e dacă atunci când îngropi bobu’, zici:

Bob de fasole uscat,
Cu negii mei te-am îngropat.
Tu ăi înverzi.

Negii mi-or pieri.

Aşa face Joe Harper — şi ştii că el a fost până la Coonville — şi unde n-a mai fost!... Da, ia spune, cum vindeci tu negii cu pisica moartă?

— Ei, iac-aşa: iei pisica moartă şi te duci înainte de miezu' nopţii cu ea în cimitir, la locu' unde-a fost îngropat un om afurisit; şi la miezu' nopţii vine un drac — ori poate şi doi-trei — da tu nu-i vezi, auzi doar un foşnet de vânt, sau poate că-i auzi şoptind. Când ridică dracii mortu' să plece cu el, arunci cu pisica moartă după ei, şi zici; „Dracii pleacă cu mortu', pisica cu dracii, negii cu pisica. La mine să nu vă mai întoarceţi." Şi s-a zis cu negii!

— O fi. Da tu ai încercat, Huck?

— Eu nu, dar mi-a spus baba Hopkins.

— Atuncea să ştii c-aşa e, fiin'că lumea zice că-i vrăjitoare.

— Cum zice lumea? E vrăjitoare, asta-i. L-a vrăjit şi pe babacu. Chiar el mi-a spus. Într-o zi, venea pe drum şi vede cum îl vrăjeşte cotoroanţa şi-atuncea ia o piatră şi aruncă după ea; de nu se ferea baba, o nimerea. Ei, ce să-ţi spui, chiar în noaptea aia, babacu s-a rostogolit după un şopron unde adormise beat, şi şi-a rupt mâna.

— Ţtt, ţtt, ţtt!... Şi cum a ştiut că-l vrăjeşte?

— Ei, ştie el babacu... El ţi-ar spune numaidecât. Zice că dacă o vezi că se holbează la tine, la sigur că te vrăjeşte, mai ales dacă mai şi mormăie... Fiin'că atuncea când mormăie, zice Tatăl Nostru de-a-ndăratelea.

— Şi când vrei să-ncerci cu pisica, Huck?

— La noapte... că la noapte o să vină dracii după moş Hoss Williams.

— Păi l-au îngropat de sâmbătă... Dacă l-au luat de

sâmbătă noaptea?

— Fugi de-acolo! Cum puteau să prinză farmecele lor până la miezu' nopţii? Ei, şi-apoi, a doua zi n-a fost duminică? Eu ştiu că dracii nu-şi prea fac mendrele duminica.

— Vezi, la asta nu m-am gândit. Aşa e. Mă iei şi pe mine?

— Te iau, de ce să nu te iau — dacă nu ţi-e frică.

— Mie, frică? Aşa mă ştii? Şi-o să vii la fereastră să miorlăi?

— Da; numai că să miorlăi şi tu cât ăi putea de repede. Rându' trecut m-ai făcut să miorlăi pân'a-nceput moş Hays să zvârle cu pietre-n mine; zicea: „Zât, zât! Fir' ar a naibii de pisică!" I-am aruncat şi eu o cărămidă-n geam — da să nu mă spui.

— Nu te spun. În seara aia n-am putut să miorlăi, că era mătuşa cu ochii pe mine, da acu o să miorlăi la sigur. Ascultă, Huck, asta ce-i?

— O chichiriţă.

— Unde ai găsit-o?

— În pădure.

— Ce cei pe ea?

— Ştiu eu... Da nu vreau s-o vânz.

— N'ai decât. Tot e mică.

— Im — da. Că nu-i a ta... Mie-mi place. Pentru mine-i destul de bună.

— Fugi de-aci, că sunt în pădure cu duiumul. Eu, dacă m-aş duce să caut, aş găsi cu miile.

— Ei, şi de ce nu te duci? Fiin'că ştii că nu găseşti. Asta-i timpurie. E a dintâi care am văzut-o anu' ăsta.

— Ascultă-aicea, Huck — îţi dau dintele meu pe ea.

— Să-l văz.

Tom scoase o bucată de hârtie şi o despături cu grijă. Huckleberry cercetă dintele cu luare aminte. Ispita era prea

puternică. În cele din urmă, spuse:

— E dinte adevărat?

Tom îşi ridică buza, arătând locul gol.

— În regulă, spuse Huckleberry, bate palma.

Tom închise gângania în cutia de pocnitori — până mai deunăzi, temniţa răgacei — şi cei doi băieţi se despărţiră, fiecare din ei simţindu-se mai bogat ca înainte.

Când ajunse la şcoală — o clădire mică, pierdută în mijlocul câmpului şi întocmită din scânduri — Tom intră în clasă repezit, ca şi cum până atunci ar fi alergat într-un suflet. Îşi agăţă pălăria în cuier şi se trânti la locul lui, cu o prefăcută voioşie. Învăţătorul, tronând deasupra clasei, în scaunul lui mare cu fund de răchită, moţăia, legănat de zumzetul adormitor al şcolarilor care repetau lecţia. Întreruperea îl trezi:

— Thomas Sawyer!

Tom ştia că atunci când i se pronunţa numele întreg era bucluc.

— Da, domnule!

— Vino sus la mine. Bine, Sawyer, de ce-ai întârziat? Când ai de gând să vii regulat la şcoală?

Tom tocmai se pregătea să-i tragă o minciună, când deodată văzu două cosiţe lungi de păr bălai, atârnând pe un spate, pe care-l recunoscu prin unda magnetică a iubirii. Lângă acel spate, era singurul loc liber din clasă, pe partea fetelor. Tom spuse îndată:

— ***M-am întâlnit pe drum cu Huckleberry Finn şi am stat cu el niţel de vorbă.***

Învăţătorul încremeni, holbând uluit ochii la Tom; murmurul din clasă încetă ca prin farmec; toţi şcolarii se minunau, întrebându-se dacă Tom, năzdrăvanul ăsta de Tom, era în toate minţile. Învăţătorul mal întrebă odată:

— Ce... ce zici c-ai făcut?

— Am stat niţel de vorbă cu Huckleberry Finn.

Nu mai încăpea nicio îndoială; învăţătorul auzise bine.

— Thomas Sawyer, asta-i mărturisirea cea mai neruşinată pe care-am auzit-o vreodată. Pentru obrăznicia asta n-ai să scapi c-o pedeapsă oarecare. Scoate-ţi haina.

Învăţătorul lovi cu sete, până ce braţul îi amorţi şi loviturile începură să se rărească. Apoi îi porunci:

— Acum, măgarule, să te duci să şezi în rând cu fetele şi altădată să te înveţi minte!

Băiatul părea ruşinat de râsetele înfundate care străbăteau clasa, dar, în realitate, era tulburat de adoraţia pentru idolul său necunoscut, de bucuria, amestecată cu teamă, faţă de norocul ce-l copleşea. Se aşeză la capătul băncii de brad, iar fata se trase cât putu mai departe de el, cu o mişcare dispreţuitoare din cap. Prin clasă, copiii îşi dădeau coate, îşi făceau semne şi şopteau — dar Tom şedea liniştit, cu braţele pe pupitrul lung şi scund din faţă-i, părând cufundat în cartea de citire. Curând, atenţia se abătu de la el şi obişnuitul murmur al clasei se înălţă iarăşi în aerul îmbâcsit de plictiseală. Acum băiatul începu să strecoare priviri furişe spre fată. Ea băgă de seamă, se strâmbă la el, apoi îi întoarse spatele şi stătu aşa timp de un minut. Când întoarse iar capul, cu băgare de seamă, zări o piersică pe pupitrul ei. O împinse deoparte; Tom o puse frumuşel înapoi; ea iar o împinse în lături, dar cu mai puţină duşmănie. Tom o puse iar la loc, răbdător; după asta, ea o lăsă acolo. Tom mâzgăli pe tăbliţa lui: *„Te rog, ia-o — am mai multe”.* Fata aruncă o privire asupra şirului de cuvinte, dar nu dădu niciun semn. Acum băiatul se apucă să deseneze ceva pe tăbliţă, ascunzându-şi opera cu mâna stângă. Câtăva vreme fata nu voi să ia în seamă ce făcea el, dar până la urmă, biruită de curiozitate, îşi

întoarse capul. Băiatul lucra înainte, — fără să ştie, pasă-mite, nimic. Fata aruncă o privire ca din întâmplare, dar băiatul se făcea că nu observă. În cele din urmă, ea cedă ispitei şi şopti cu şovăială:

— Lasă-mă să văd şi eu.

Tom descoperi în parte caricatura stângace a unei case, cu câte un turn ascuţit la amândouă capetele şi cu un rotocol de fum ieşind pe horn. De aci înainte, fata nu-şi mai luă ochii de la desen, uitând de toate. Când lucrul fu gata, ea-l privi o clipă, apoi şopti:

— Ce drăguţ! Fă un om.

Artistul înălţă în curtea casei un om, care semăna mai degrabă cu o macara. Un pas să fi făcut şi ar fi încălecat casa. Dar simţul critic al fetei nu era prea ascuţit; monstrul o mulţumea. Şopti:

— Ce om frumos! Acum fă-mă pe mine, cum vin spre casă.

Tom desenă un tub şi îi alătură o lună plină, şi nişte braţe şi picioare ca paiele, apoi înzestră degetele răsfirate cu un evantai impunător. Fata spuse:

— Vai, ce frumos! Aş vrea să ştiu şi eu să desenez.

— E lesne, şopti Tom. Te învăţ eu.

— Da, vrei? Când?

— La prânz. Mergi acasă la masă?

— Stau aci dacă vrei.

— Bine, ne-am înţeles. Cum te cheamă?

— Becky Thatcher. Dar pe tine? A, ştiu. Thomas Sawyer.

— Aşa mă strigă când vrea să mă bată. Când sunt cuminte, îmi zice Tom. Zi-mi Tom, da?

— Da.

Tom începu acum să mâzgălească ceva pe tăbliţă, ferind cuvintele de privirea fetei. De data asta, ea nu se mai codi. Se

rugă s-o lase să vadă ce făcea. Tom spuse:

— A, nu-i nimica.

— Ba este.

— Aş, nu e. N-o să-ţi placă.

— Ba o să-mi placă, zău că da. Te rog. Lasă-mă să văd.

— Şi dacă mă spui...

— Nu, zău, zic zău că nu spui.

— N-ai să mă spui la nimeni? N-ai să spui cât ăi trăi?

— Nu, n-am să spun niciodată, niciodată, nimănui. Acuma hai, arată-mi!

— Zici tu numai aşa, da nici nu vrei să vezi!

— Acuma chiar că vreau să văd cu tot dinadinsul. Tom, de ce te porţi aşa cu mine? Puse mânuţa ei mică pe mâna lui, luptându-se cu el — în timp ce Tom se prefăcea că se împotriveşte şi lăsa treptat să-i alunece mâna, până ieşiră la iveală cuvintele: *„Te iubesc”.*

— Vai, nu ţi-e ruşine! Şi-l lovi repede peste palmă, însă roşind şi cu faţa plină de bucurie.

În clipa aceea, băiatul simţi că-l înşfacă încet de ureche o mână aprigă, care-l sălta tot mai sus. Se simţi astfel târât prin toată încăperea şi aşezat la locul lui obişnuit, sub focul usturător al chicotelilor întregii clase. Statura mătăhăloasă a învăţătorului rămase aplecată asupra lui Tom timp de câteva clipe groaznice — în cele din urmă, „domnul” se îndreptă către tronul lui, fără să rostească un cuvânt. Dar, deşi-l ustura urechea, Tom se simţea în al nouălea cer.

Când clasa se linişti, Tom făcu mari sforţări să fie atent la învăţătură, dar zbuciumul din sufletul lui era prea puternic. Rând pe rând, fu ascultat la lecţia de citire, o făcu harcea-parcea, apoi la lecţia de geografie — unde schimbă lacurile în munţi, munţii în fluvii, şi fluviile în continente, până restabili haosul de la începutul lumii — apoi la scrisul după dictat se

încurcă în aşa hal în nişte fleacuri de cuvinte, încât se împotmoli de-a binelea şi fu nevoit să predea medalia de cositor pe care o purtase cu fală luni în şir.

CAPITOLUL VII

Tom se străduia din răsputeri să-şi pironească atenţia asupra cărţii, dar gândurile îi zburau mereu aiurea. În cele din urmă, oftând şi căscând, se dădu bătut. I se părea că pauza de amiază n-avea să mai sosească niciodată. Aerul parcă încremenise. Nu adia o suflare. Era o zi din cale afară de moleşitoare. Murmurul monoton a douăzeci şi cinci de şcolari repetându-şi lecţiile te toropea ca zumzetul adormitor al albinelor.

Sub văpaia soarelui, hăt departe, măgura Cardiff îşi desena unduirile blânde şi verzi, îndărătul unui văl sclipitor de aer cald muiat în purpura depărtării. Câteva păsări pluteau leneş în înaltul cerului; altă fiinţă vie nu se mai zărea, afară doar de nişte vaci, adormite şi ele.

Inima lui Tom tânjea după libertate. De-ar fi avut măcar o îndeletnicire plăcută, să-i treacă mai repede timpul ăsta nesuferit! Se scotoci prin buzunare şi faţa i se lumină; îl săgetă un simţământ cald de recunoştinţă, o adevărată rugă de mulţumire, pe care, fără să-şi dea seama, o adresa providenţei. Scoase pe furiş cutia de pocnitori. Dădu drumul chichiriţei, aşezând-o pe tăblia lungă şi netedă a pupitrului. Desigur că şi gângania era copleşită în clipa aceea de un fel de recunoştinţă aidoma rugăciunii lui — prea timpurie însă, căci îndată ce porni bucuroasă la drum, Tom o împinse în lături cu un ac şi o sili să-şi schimbe direcţia.

Prietenul nedespărţit al lui Tom, Joe Harper, şedea alături de el, suferind deopotrivă. Dar interesul pentru această nouă distracţie puse repede stăpânire pe el. Cei doi băieţi erau prieteni la cataramă toată săptămâna şi adversari îndârjiţi în bătăliile din fiece sâmbăta. Joe scoase un ac de sub gulerul

hainei şi dădu concursul la antrenamentul prizonierei. Numaidecât interesul jocului crescu. Nu trecu mult şi Tom spuse că se încurcau unul pe altul şi că niciunul din ei nu se bucura îndeajuns de gânganie. Aşează aşa dar tăbliţa lui Joe pe pupitru şi trase o linie de sus până jos prin mijlocul ei.

— Acu, zise el, poţi să mâi chichiriţa cât e pe partea ta şi în timpul ăsta eu o las în pace, dar cum o laşi să scape pe partea mea, nu mai ai voie să o atingi, câtă vreme pot eu s-o împiedic să treacă linia.

— Foarte bine, dă-i drumul, atinge-o!

În curând gângania izbuti să scape de urmărirea lui Tom şi trecu ecuatorul. Câtăva vreme o hărţui Joe, apoi scăpă şi de el şi trecu iar dincolo. Schimbarea asta de poziţie se petrecea des.

În timp ce unul din băieţi necăjea de zor chichiriţa, cel de al doilea urmărea jocul cu un interes pătimaş. Amândoi stăteau cu capetele aplecate deasupra tăbliţei, nesimţitori la tot ce se petrecea în jur. Până la urmă, norocul părea că se statornicise de partea lui Joe. Gângania dădea când încolo, când încoace, la fel de întârâtată şi de tulburată ca băieţii, dar în clipa în care Tom se credea pe punctul de a câştiga victoria şi se pregătea să intre în acţiune, acul lui Joe i-o lua înainte cu iscusinţă şi iar punea stăpânire pe captivă. În cele din urmă, Tom n-a mai putut răbda. Ispita era prea mare. A întins acul şi i-a dat o mână de ajutor gânganiei. Joe s-a mâniat.

— Tom, las-o-n pace!

— Numa’ niţel, Joe!

— Nu se poate, că nu-i rându’ tău. Las-o n pace!

— Ei, comedie, da ce-i fac?!

— Îţi spun s-o laşi în pace!

— Nu vreau!

— Ce-i aia că nu vrei? E pe partea mea.

— I-ascultă, Joe Harper, a cui e chichiriţa, a ta sau a mea?

— Puţin îmi pasă a cui e — e pe partea mea şi n-ai voie să te atingi de ea.

— Asta s-o crezi tu. E a mea şi fac ce vreau cu ea. Să ştiu de bine că mor şi tot pun acu pe ea.

O lovitură straşnică de baston se abătu pe umărul lui Tom, şi numaidecât, perechea ei, pe umărul lui Joe. Timp de două minute, un noruleţ de praf ieşit din amândouă surtucele pluti în jur, spre marele haz al întregii clase. Băieţii erau atât de cufundaţi în jocul lor, încât nici nu băgaseră de seamă linişstea ce se lăsase cu puţin înainte, când „domnul” coborâse în vârful picioarelor până la ei şi se aplecase asupră-le. Învăţătorul asistase la o bună parte a reprezentaţiei, înainte de a-şi da concursul.

În pauza de prânz, Tom alergă la Becky Thatcher şi-i şopti la ureche:

— Pune-ti boneta-n cap şi fă-te că te duci acasă. Când ajungi în colt, şterge-o fără să bage de seamă ăilalţi, coteşte pe drumeag şi vino înapoi. Eu mă duc pe partea ailaltă şi scap de ei tot aşa. ,

Zis şi făcut. Unul din ei a luat-o spre casă cu un grup de şcolari, celălalt cu altul. Peste puţin s-au întâlnit la capătul drumeagului.

Când au ajuns iar la şcoală, clasa era a lor.

S-au aşezat unul lângă altul, cu o tăbliţă în fată. Tom i-a dat lui Becky creionul, ţinându-i mâna într-a sa şi călăuzindu-i-o. În felul acesta au desenat încă o casă nemaipomenită.

Când interesul pentru artă încetă, cei doi începură să stea de vorbă. Tom era în culmea fericirii. O întrebă pe Becky:

— Îţi plac şobolanii?

— Nu, nu pot să-i sufăr.

— Nici eu, pe-ăi vii, da te-ntreb de-ăi morţi, care-i roteşti c-o sfoară în jurul capului.

— Nu, nu-mi plac şobolanii, de nici un fel. Mie-mi place guma de mestecat.

— Cred şi eu. Ce n-aş da să am acum niţică!

— Zău? Am eu o bucată. Te las s-o mesteci niţel, da mi-o dai înapoi.

O mestecau cu rândul, ceea ce era foarte plăcut, şi-şi bălăbăneau picioarele în bancă, de fericiţi ce erau.

— Ai fost vreodată la circ? întrebă Tom.

— Da, şi tăticul mă mai duce, când sunt cuminte.

— Eu am fost la circ de trei-patru ori — nici nu mai ştiu de câte ori. Biserica nu face doi bani pe lângă circ. La circ n-ai când să te plictiseşti, mereu e altceva. Eu când oi fi mare, mă fac clovn la circ.

— Da, adevărat? Ce drăguţ o să fie! Clovnii sunt aşa de nostimi, bălţaţi de sus până jos.

— Îhî! Şi câştigă bani cu nemiluita — aproape un dolar pe zi, aşa spune Ben Rogers. Ia zi, Becky, ai fost vreodată logodită?

— Cum aşa? Ce-i aia?

— Ei, logodită, adică gata să te măriţi.

— Nu.

— Ai vrea să te logodeşti?

— Ştiu şi eu? Cred că da. Cum e?

— Cum e? Păi nu seamănă cu alte jocuri — da nu-i cine ştie ce greu. Fata spune băiatului că n-are să se mărite cu altul cât o trăi; apoi băiatul şi fata se sărută — şi gata. Asta poate s-o facă oricine.

— Se sărută? Da de ce se sărută?

— Ei, păi, ca să... mă rog... aşa se face totdeauna.

— Toţi fac aşa?

— Fireşte. Toţi care se iubesc. Mai ţii minte ce ţi-am scris pe tăbliţă?

— M... da.

— Ce?

— Nu spun.

— Să spui eu?

— Da — da nu acuma.

— Ba acuma.

— Nu, nu acuma — mâine.

— Haide acuma! Te rog, Becky! Spui încet, încet de tot.

În timp ce Becky tot mai şovăia, Tom, luând tăcerea drept consimţământ, îşi petrecu braţul pe după mijlocul ei şi-i şopti mărturisirea, încet de tot, cu gura lipită de urechea ei. Apoi adăugă:

— Acu îmi şopteşti şi tu mie la fel.

Câtăva vreme ea se împotrivi, apoi spuse:

— Întoarce-te cu spatele, să nu mă vezi, şi-o să-ţi şoptesc. Dar să nu spui niciodată nimănui — auzi, Tom? N-ai să spui — făgăduieşti?

— Se poate, Becky!... Pe cuvântul meu de onoare! Acum, hai...

Şi se întoarse cu spatele. Becky se apropie cu sfială, până ce răsuflarea ei atinse cârlionţii băiatului şi şopti:

— Te — iubesc!

Apoi o zbughi; alerga în jurul pupitrelor şi băncilor, cu Tom pe urmele ei. În cele din urmă, căută adăpost într-un colţ şi-şi ascunse faţa în şorţuleţu-i alb. Tom, cuprinzându-i umerii, se ruga:

— Hai, Becky, c-acu e gata. N-a mai rămas decât sărutatul. Ce, te temi de atâta lucru? E-o nimic toată. Hai, Becky, te rog! Şi-o tot trăgea de şorţ şi de mâini.

Încetul cu încetul, ea cedă şi lăsă braţele jos. Faţa,

îmbujorată de împotrivire, se înălţă şi i se supuse. Tom sărută buzele roşii, apoi spuse:

— Acuma-i gata, Becky, asta a fost tot. De acu încolo, ţine minte, n-o să mai iubeşti niciodată pe nimeni, afară de mine, şi n-o să te măriţi, cât ăi trăi, cu altul decât cu mine. Aşa-i?

— Da, Tom, n-am să mai iubesc niciodată pe nimeni, afară de tine şi toată viaţa n-am să mă mărit cu nimeni altul decât cu tine. Dar nici tu nu trebuie să te însori decât cu mine.

— Fireşte, asta-i de la sine înţeles — face parte din învoială. Şi totdeauna când te duci la şcoală, sau când ne întoarcem spre casă, tu trebuie să mergi cu mine — când nu ne vede nimeni — şi la petreceri tu m-alegi pe mine şi eu te-aleg pe tine — fiindcă aşa se face când eşti logodit.

— Ce drăguţ! Până acum n-am auzit niciodată de toate astea!

— A, e foarte plăcut! Eu şi cu Amy Lawrence...

Ochii mari aţintiţi asupră-i îi spun lui Tom că a făcut o gafă. Se opreşte fâstâcit.

— Tom! Vasăzică nu cu mine te-ai logodit pentru prima oară!

Copila începu să plângă. Tom o mângâia.

— Hai, Becky, nu mai plânge, te rog! Acum nu-mi mai pasă de ea niciun pic.

— Ba da, Tom — ştii foarte bine că da.

Tom încercă s-o îmbrăţişeze, dar ea îl împinse în lături şi se întoarse cu faţa la perete, plângând mereu. Tom încercă iar s-o îmbuneze, cu tot felul de cuvinte de mângâiere, dar ea iarăşi îl goni. Atunci, în sufletul băiatului se aprinse mândria. Se îndepărtă cu paşi mari şi ieşi în curte. Stătu câtva timp pe aproape, nemulţumit, negăsindu-şi astâmpărul, trăgând din când în când cu coada ochiului spre uşă, doar-doar ea o să se căiască şi o să vină după el. Dar ea nu veni. Începu să se

simtă prost. „Dacă nu mai vine?” se gândi el cu teamă. Trebui să ducă o luptă grea şi îndelungată cu sine însuşi, ca să se hotărască să facă noi încercări de împăcare, dar până la urmă şi-a luat inima-n dinţi şi a intrat. Fata tot mai stătea în colt, plângând cu sughiţuri, întoarsă cu fata la perete. Lui Tom i se rupea inima. Se duse la ea şi rămase o clipă tăcut, neştiind cum s-o îmbuneze. Apoi spuse cu şovăială:

— Becky, nu — nu ţiu la nimeni — eu numai la tine ţin.

Niciun răspuns — doar sughiţuri de plâns.

— Becky — (rugător) — Becky, spune-mi ceva.

Iar sughiţuri de plâns.

Tom scoase la iveală comoara sa cea mai de preţ, un bumb de alamă de la o portiţă de sobă, şi petrecându-şi braţul pe după mijlocul fetei, îi vârî giuvaerul sub ochi, spunând:

— Te rog, Becky, îl vrei?

Ea trânti bumbul de podea.

Atunci Tom a plecat, hăt peste dealuri, departe, departe, şi nu s-a mai întors la şcoală în ziua aceea.

Becky bănuia ce se întâmplase. Alergă la uşă. Dar Tom, nicăierea. dădu fuga în curte; degeaba. Începu să strige:

— Tom! Vino înapoi, Tom!

Ascultă cu încordare; niciun răspuns. Pretutindeni linişte şi singurătate; alţi tovarăşi, ea nu avea. Se aşeză, pornindu-se iar pe plâns şi mustrându-se amarnic. Între timp, şcolarii începuseră să se adune din nou. Se văzu nevoită să-şi ascundă durerea, să-şi aline zbuciumul ce-i pârjolea inima, şi să îndure calvarul unei lungi după-amiezi plicticoase şi pline de suferinţă. Niciunuia dintre străinii de care era înconjurată nu-i putea mărturisi focul inimii ei.

CAPITOLUL VIII

Tom mergea pe cărări lăturalnice, ca să nu dea ochii cumva cu şcolarii care se înapoiau la şcoală. Apoi domoli pasul şi-şi urmă drumul, mâhnit. Trecu de două-trei ori un firicel de apă, pentru că una din superstiţiile copiilor era că trecând o apă zădărniceşti orice urmărire. Jumătate de oră mai târziu, dispărea îndărătul casei Douglas, aşezată tocmai pe vârful măgurii Cardiff. Şcoala o lăsase mult în urmă; abia se mai zărea, departe, printre căsuţele din vale. Intră într-o pădure deasă, îşi croi drum până în inima ei şi se aşeză pe un petec de muşchi, sub umbra unui stejar. Nu adia o suflare. Zăpuşeala amiezii făcuse până şi păsărelele să amuţească. Firea toată era cufundată într-un somn adânc, întrerupt când şi când de bătaia îndepărtată a unei ciocănitoare, după care tăcerea şi însingurarea, ce domneau peste tot locul, se lăsau şi mai apăsătoare. Sufletul băiatului era plin de tristeţe. Şi simţirea îi era în deplină armonie cu cele ce-l înconjurau. Şezu vreme îndelungată aşa, cu coatele pe genunchi şi cu bărbia în mâini, adâncit în gânduri. I se părea că viaţa nu era, în cazul cel mai bun, decât o trudă zadarnică; aproape că-l invidia pe Jimmy Hodges, de curând răposat. Cât de odihnitor trebuie să fie — gândea el — să dormi uşor şi să visezi de-a pururi, vântul să susure printre ramuri, să-ti mângâie iarba şi florile de pe mormânt, iar tu să nu mai ai nicio grijă şi nicio supărare, în vecii vecilor. Dacă ar şti că e în regulă cu notele la şcoala de duminică, el unul ar fi gata să părăsească lumea, să termine odată cu toate. Şi-apoi, şi fata aceea! Cu ce-i greşise el? Cu nimic. Avusese cele mai bune gânduri — şi ea îl tratase ca pe un câine; da, da, curat ca pe-un câine. Are să-i pară ei rău odată şi odată — dar poate că atunci va fi prea

târziu. Ah, de-ar fi putut să moară pentru câtăva vreme!

Dar inima schimbătoare a tinereţii nu rabdă multă vreme strânsoarea aceluiaşi tipar. Pe nesimţite, Tom lunecă înapoi spre preocupările lumeşti. Dacă ar întoarce acum spatele tuturor şi ar dispare în chip misterios? Dacă ar pleca departe, cât mai departe, către meleaguri necunoscute — peste mări şi ţări — şi nu s-ar mai întoarce niciodată? Cum s-ar simţi ea atunci? Îşi aminti că avusese de gând să se facă clovn; acum gândul ăsta îl scârbea. Glumele deşarte şi tricourile soioase jigneau, de bună seamă, un suflet avântat pe culmile neguroase ale visării romantice. Nu -— soldat are să se facă şi are să se înapoieze după ani îndelungaţi, obosit de lupte şi acoperit de glorie. Ba nu — mai bine ar fi să meargă cu pieile-roşii să vâneze bivoli sălbatici şi să se războiască prin lanţurile de munţi şi prin câmpiile întinse şi fără de cărări ale Vestului îndepărtat. Cândva, târziu, are să revină în chip de mare căpetenie, cu plete înţesate cu pene, vopsit fioros — şi aşa are să intre în şcoala de duminică, într-o dimineaţă somnoroasă de vară. O să scoată un chiot de luptă, de-o să îngheţe sângele în vinele tuturor, şi ochii colegilor au să se aprindă de invidie. Dar stai — exista ceva mai măreţ chiar şi decât asta. Pirat are să se facă! Acum găsise ce-i trebuia! Acum îşi vedea limpede viitorul, plin de o neînchipuită strălucire. Lumea întreagă o să răsune de numele lui, şi auzindu-l, oamenii se vor cutremura. Ce falnic va brăzda mările furtunoase cu corabia lui mai iute ca vântul! Îi va zice „Vijelia” şi va fi lungă, joasă şi neagră, c-un steag sinistru fâlfâind la proră! Iar când va fi în culmea gloriei, are să apară fără de veste în bietul târguşor al copilăriei sale şi are să intre măreţ în biserică, ars de soare şi vânturi, îmbrăcat cu pantaloni bufanţi şi cu pieptar de catifea neagră, încălţat cu cizme înalte până la genunchi, încins cu un brâu stacojiu, cu

cingătoarea înţesată de pistoale mari şi la şold cu un pumnal mare, ruginit de sângele celor ucişi. La pălăria de pâslă, cu marginile mari, îi va flutura o cascadă de pene şi în mâini va tine desfăşurat steagul negru, cu hârca şi oasele încrucişate. Cum îi va mai creşte inima de încântare, când va auzi şoptindu-se în preajmă: „E Tom Sawyer, piratul! Răzbunătorul Negru al Mărilor Vijelioase!”

Da, se hotărâse — pirat are să se facă! O să fugă de acasă şi-o să înceapă îndată. Chiar de mâine dimineaţă va porni. Trebuia deci să se pregătească de pe acum. Trebuia să-şi adune averea. Se duse lângă un trunchi prăbuşit şi putred ce zăcea în apropiere şi cu briceagul căpătat de la Mary începu să scormonească sub unul din capete. Curând izbi în lemn, sunând a gol. Puse mâna pe locul acela şi rosti solemn descântecul:

Ce n-a fost, să vie!
Ce a fost, rămăie!

Apoi scormoni pământul, până ieşi la iveală o scândurică de brad. O ridică şi dezveli o casetă micuţă, făcută din scândurele de brad. În casetă se afla o bilă. Mirarea lui Tom nu mai cunoştea margini. Scărpinându-se după ceafă, nedumerit, spuse pentru sine:

— Asta-i nemaipomenit!

Zvârli înciudat bila cât colo şi rămase pe gânduri. Adevărul era că îi dăduse greş un descântec în care, ca toţi tovarăşii săi de joacă, avusese o încredere nezdruncinată. Dacă îngropi o bilă, cu descântecele de cuviinţă, o laşi aşa două săptămâni şi-apoi o dezgropi cu descântecul rostit de el adineaori, găseşti toate bilele pe care le-ai pierdut vreodată, adunate în acel loc, oricât de departe ar fi fost una de alta.

Dar iată că acum chestia asta dăduse greş; şi nu mai exista nici măcar umbra vreunei îndoieli. Întreg edificiul credinţei lui Tom se zguduise până în temelii. Despre reuşita acestei metode auzise până acum de nenumărate ori, dar niciodată nu aflase ca ea să fi dat greş. Uita că el însuşi încercase până atunci de câteva ori, fără să fie în stare să regăsească ascunzătoarea. Câtva timp se strădui să înţeleagă şi în cele din urmă se dumeri: vreo vrăjitoare îşi băgase nasul şi-i stricase descântecul. Îşi puse în gând să se lămurească pe deplin în această privinţă şi începu a cerceta de jur împrejur, până dădu de un petec nisipos, cu o scobitură în el, în chip de pâlnie. Se culcă la pământ, puse gura lângă marginea scobiturii şi strigă:

— Găză mică, frumuşică.
Spune-mi, rogu-te frumos,
Spune-mi tu, a cui e vina,
De-mi ieşi treaba pe dos?

Nisipul a început a se surpa şi curând a ieşit la iveală un gândăcel negru, care, speriat, s-a cufundat iar după o clipă.

„Nu vrea să spuie! Vasăzică tot o vrăjitoare mi-a făcut-o! Ştiam eu!”

Tom era încredinţat că e zadarnic să încerci să lupţi cu vrăjitoarele, aşa încât, descurajat, se dădu bătut. Dar socoti că era păcat să piardă bila pe care o aruncase adineaori şi se apucă s-o caute cu răbdare. Se întoarse la tezaurul lui şi luă întocmai aceeaşi poziţie în care se afla când zvârlise bila. Scoase altă bilă din buzunar şi o zvârli în acelaşi fel, grăind:

— Surioară, mergi de-ti cată sora!

O urmări cu luare aminte să vadă unde se opreşte, şi se duse după ea. Dar bila se oprise pesemne prea degrabă sau

se rostogolise mai departe decât trebuia. Tom mai încerca de două ori. La ultima încercare, izbuti. Cele două bile erau acum la un pas una de alta.

În clipa aceea, abia răzbătând prin bolţile verzi ale pădurii se auzi răsunând o trâmbiţă, o trâmbiţă din acelea mici cu care se joacă copiii. Tom lepădă la iuţeală surtucul şi pantalonii, îşi făcu dintr-o bretea cingătoare, zgândări prin nişte vreascuri îndărătul trunchiului putred şi scoase la iveală un arc şi o săgeată de lemn, o sabie fabricată dintr-o şipcă şi o trompetă de tinichea. Într-o clipă le înşfăcă şi o zbughi cu ele, desculţ, cu cămaşa fluturând în fugă. Se opri curând sub un ulm bătrân şi trâmbiţă un răspuns, apoi, călcând tiptil, începu să cerceteze cu luare aminte împrejurimile, iscodind când într-o parte, când într-alta. Vorbea, cu glas cumpănit, unor tovarăşi închipuiţi:

— Staţi locului, voinicii mei! Staţi ascunşi până dau semn din trâmbiţă!

Chiar atunci se ivi Joe Harper, în vestminte la fel de sumare şi cu arme la fel de impunătoare ca şi cele ale lui Tom. Tom răcni:

— Stăi! Cine cutează a intra în Codrul Sherwoodului fără învoirea mea?

— Guy de Guisborne nu cere învoirea nimănui. Cine eşti tu care... care...

— ...te încumeţi a-mi vorbi astfel, îi suflă Tom — căci vorbeau pe de rost, „după carte”.

— Cine eşti tu, care te-ncumeţi a-mi vorbi astfel?

— Cine sunt eu? Ce întrebare! Eu sunt Robin Hood, după cum curând va afla leşul tău nemernic.

— De eşti tu cu adevărat acel vestit haiduc, bucuros lupta-mă-voi cu tine, pentru domnia acestui falnic codru. În gardă!

Şi strângând amândoi în mâini săbiile de lemn şi trântind

la pământ celelalte catrafuse, se aşezară în poziţie de scrimă, picior lângă picior, după care porniră o luptă aprigă, după toate regulile artei — două lovituri de ameninţare sus, două de degajare jos — până ce în curând Tom îşi dădu cu părerea:

— Acu, că ai prins mişcarea, dă-i drumu' iute!

Şi începură să lupte şi mai crâncen, gâfâind şi năduşind de atâta trudă.

Nu trecu mult şi Tom strigă:

— Hai, cazi — cazi odată! De ce nu cazi?

— Că nu vreau!... Cazi tu, de ce să nu cazi tu? Tu ai luat mai multe lovituri.

— N-are a face. Eu nu pot să cad. Dacă nu scrie la carte... La carte scrie: „Apoi, cu o lovitură măiastră din stânga, el îl doborî pe bietul Guy de Guisborne". Dă-te mai aşa, să te pot lovi din stânga!

Cum nu se putea trece peste scrisa cărţii, Joe se dădu „mai aşa", primi lovitura din stânga şi se prăvăli la pământ.

Apoi se ridică, spunând:

— Acum e rândul meu să te omor. Aşa-i drept.

— Da de unde — asta nu scrie la carte.

— Atunci să-i fie ruşine lu' ăl de n-a scris. Păi ce, aşa merge?

— Ascultă, mă Joe, n-ai decât să fii tu călugărul Burtă-mare sau băiatul morarului Berechet şi să mă croieşti c-un băţ, sau mă fac eu judecătorul din Nottingham şi tu eşti oleacă Robin Hood şi mă omori.

Joe spuse că aşa mai merge, după care săvârşiră şi isprăvile astea.

După aceea, Tom redeveni Robin Hood, şi călugăriţa trădătoare îl lăsă să sângereze din rana-i neîngrijită, până ce viteazul îşi pierdu toată vlaga. În cele din urmă, Joe, închipuind o ceată întreagă de haiduci jelindu-şi căpetenia, îl

trase cu mâhnire pe Robin Hood deoparte şi-i aşează arcul în mâinile slăbite, iar Tom grăi:

— Unde va nimeri săgeata aceasta, acolo să-l îngropaţi pe Robin Hood, tocmai în inima codrului.

Apoi trase cu arcul şi se lăsă pe spate, pentru a-şi da duhul. Dar, nimerind în nişte urzici, sări iar în sus — ceva cam prea vioi pentru un cadavru.

După acestea, băieţii s-au îmbrăcat şi au plecat spre casă, mâhniţi că nu mai existau haiduci şi întrebându-se ce dăduse în schimb lumii civilizaţia modernă. Amândoi erau de părere că mai bine e să fii timp de un an haiduc în pădurea Sherwood, decât preşedinte pe viaţă al Statelor Unite.

CAPITOLUL IX

În aceeaşi seară, la orele nouă şi jumătate, Tom şi Sid au fost, ca de obicei, trimişi la culcare. Şi-au spus rugăciunile şi Sid a adormit îndată. Tom şedea întins în pat, treaz, şi aştepta, plin de nerăbdare şi neastâmpăr. Când, în sfârşit, crezu că se crapă de ziuă, auzi ceasornicul bătând abia zece! Să înnebunească, nu altceva! S-ar fi sucit el în aşternut, s-ar fi întors de pe o parte pe alta, să-şi mai potolească nervii aţâţaţi, dar se temea să nu-l trezească pe Sid. Aşa că sta liniştit, cu privirea pironită în întuneric. Era o tăcere înfiorătoare. Treptat, începu să audă mici zgomote, pe care mai întâi abia le desluşeai şi care, încetul cu încetul, se întăreau. Acum auzea până şi tic-tacul ceasornicului. Grinzi bătrâne începură a scârţâi tainic. Scăriţe trosneau încetişor. De bună seamă că pe undeva pe-aproape umblau duhuri. Un sforăit înfundat venea la intervale regulate din camera mătuşii. Şi acum, iată că se porni să mai ţârâie întruna şi-un greiere, de a cărei ascunzătoare n-ai fi putut să dai, oricât ţi-ai fi bătut capul. În clipa următoare, Tom tresări de spaimă, auzind în tăblia de la capul patului ronţăitul sinistru al unui cariu. Asta însemna că zilele cuiva erau numărate. După aceea se înălţară departe, în noapte, urletele unui dulău. De la o depărtare şi mai mare, îi răspunseră alte urlete, mai slabe.

Tom nu mai ştia ce să facă de frică. În cele din urmă, simţi cu uşurare că vremea încetase să se mai scurgă şi că peste toate se înstăpânise veşnicia. Curând-curând începu să moţăie.

Când ceasornicul bătu unsprezece, Tom dormea dus. Apoi deodată, din caierul încâlcit al viselor se desprinse un

mieunat jalnic de cotoi. O fereastră se deschise în vecini şi mieunatul încetă brusc. Cineva strigă: „Zât, cotoi afurisit!” O sticlă zvârlită undeva, în spatele şopronului mătuşii, se sparse cu zgomot. Toate astea îl deşteptaseră de-a binelea pe Tom. Un minut mai târziu era îmbrăcat şi ieşea pe fereastră. Se târî în patru labe de-a lungul acoperişului pridvorului, miorlăind între timp, discret, odată, de două ori. Apoi sări pe acoperişul şopronului şi de acolo jos. Huckleberry Finn îl aştepta, cu pisica moartă în mână. Amândoi o luară din loc, făcându-se nevăzuţi în întuneric. O jumătate de oră mai târziu, îşi croiau drum prin bălăriile cimitirului. Era un cimitir după moda veche a Vestului, aşezat pe un deal, la vreo doi kilometri depărtare de orăşel. Gardul era aplecat pe o rână, ba în afară, ba înăuntru; nicio scândură nu sta dreaptă. Iarba şi buruienile năpădiseră întreg cimitirul. Toate mormintele vechi erau scufundate şi strâmbe, nicio lespede nu era la locul ei. Scânduri rotunjite la capăt, mâncate da cari, gata să cadă, se aplecau deasupra mormintelor, căutând zadarnic un sprijin. Odinioară fusese scris pe ele, cu vopsea: *„Veşnică amintire lui...”* cutare şi cutare, dar pe cele mai multe dintre ele nu se mai putea citi nimic, chiar pe lumină.

Un vânticel de noapte suspina printre arbori. Lui Tom îi era frică să nu fie duhurile răposaţilor, jelindu-se că li se tulbură odihna. Băieţii vorbeau puţin şi numai în şoaptă. Locul, ceasul tainic, solemnitatea şi tăcerea adâncă ce domnea în jur le apăsau sufletele. Găsiră movila proaspătă pe care o căutau şi se tupilară îndărătul unor ulmi bătrâni, crescuţi câteşitrei dintr-o tulpină, la câţiva paşi de mormânt.

Apoi aşteptară în tăcere un timp, care li se păru o veşnicie. Ţipătul îndepărtat al unei bufniţe era singurul zgomot care tulbura liniştea aceea de moarte. Gândurile lui Tom deveneau tot mai apăsătoare. Simţea tot mai mult

nevoia să spună ceva, să audă un glas răspunzându-i. Luându-şi inima în dinţi, şopti:

— Huck, m-auzi?... Ce-or fi zicând morţii, că umblăm aşa p-aci?...

Huckleberry răspunse tot în şoaptă:

— La asta mă gândesc şi eu. Eu simt aşa... că mi se face părul măciucă...

— Şi mie...

Iar tăcere îndelungată, colcăind de gânduri.

Apoi iar şoapta lui Tom:

— Auzi, Huck — ce zici — Hoss Williams ne-o fi auzind cum vorbim?

— Ba bine că nu. Duhu' lui ne-aude la sigur.

După o nouă tăcere, iar Tom:

— Îmi pare rău că n-am zis „domnu' Williams". Da n-am vrut să-l supăr. Toată lumea îi zicea Hoss.

— Trebuie să fii cu mare luare aminte când vorbeşti de morţi, Tom.

După această încercare neizbutită, lui Tom i se tăie iar curajul şi iar amuţiră amândoi.

Deodată Tom înşfăca braţul tovarăşului său:

— Auzi?!

— Ce e, Tom?

Se agăţară unul de altul, cu inima cât un purice.

— Sst! Auzi, iar! N-ai auzit?

— Ce?

— I-auzi! Acu cred c-auzi!

— Doamne, dumnezeule! Tom, să ştii că vin! Vin la sigur. Ce facem?

— Nu ştiu. Crezi c-o să ne vază?

— Aoleo, Tom — dracii văd pe-ntuneric, ca pisicile. Mai bine nu mai veneam.

— Hai, şi nu mai te speria aşa; eu nu crez c-o să se lege de noi. Doar nu facem niciun rău. Dacă nu mişcăm, poate nu ne dibuie.

— Să stăm aşa, nemişcaţi, Tom. Aoleo, mi s-au muiat picioarele.

— Ascultă!...

Băieţii plecară urechea, cu capetele apropiate, ţinându-şi răsuflarea. Un zgomot înăbuşit de glasuri venea, adus de vânt, tocmai din partea cealaltă a cimitirului.

— Io-te colo, şopti Tom. Ce să fie?

— E focu' iadului! Aoleo, Tom, mor de frică.

Nişte siluete se apropiau prin întuneric, bălăbănind un felinar vechi de tinichea, care împestriţa pământul din juru-i cu o puzderie de fluturi de lumină.

Curând, Huckleberry şopti, cutremurându-se:

— Dracii sunt, ce mai e vorbă! Şi încă trei! Doamne sfinte! Ne-am dus pe copcă, Tom! Tu ştii să te rogi?

— Să-ncerc — da nu te mai speria aşa, că n-o să ne facă nimica.

— Sst!

— Ce e, Huck?

— Sunt oameni, mă! Unu' din ei e la sigur om. E glasul lui moş Muff Potter.

— Nu zău?

— Pui rămăşag. Ce, nu-l ştiu eu? Stai aşa, nu te mişca. Dar lasă că nu-i el chiar atât de treaz, ca să ne simtă. Mai mult ca sigur că-i pilit, păcătosul — ca de obicei.

— Bine, n-ai grijă că mi mişc. Io-te că s-au oprit. Nu ştie încotro s-o ia. Acu uite... Ptii, o ia de-a dreptu' încoace. Eu parc-aş mai cunoaşte un glas. Eii! Să ştii că ăsta-i Joe Indianu!

— Aşa e — e banditu'... corcitura aia! Ticălosu'! Mai bine erau dracii! Ce-o fi vrând? Ce blestemăţii o fi punând la cale?

Şoaptele se stinseră cu totul. Cei trei bărbaţi ajunseseră lângă mormânt şi erau acum la câţiva paşi de ascunzătoarea băieţilor.

— Aici e, glăsui cel de-al treilea.

Felinarul se înălţă şi lumină fata tânărului doctor Robinson.

Potter şi Joe Indianul duceau o targă, pe care se aflau o frânghie şi două lopeţi. Aşezară targa jos şi se apucară să deschidă mormântul. Doctorul puse felinarul la un capăt al gropii şi şezu şi el jos, cu spatele răzimat de unul dintre ulmi. Era atât de aproape, încât băieţii ar fi putut să-l atingă.

— Daţi zor! spuse el, cu glas scăzut. Luna poate să iasă dintr-o clipă într-alta.

Ceilalţi doi au bombănit un răspuns, săpând mai departe. Câtăva vreme nu s-a mai auzit decât hârşâitul lopeţilor, care-şi descărcau povara de pământ şi pietriş. Părea că n-are să se mai termine. În cele din urmă, se auzi un sunet înăbuşit de lemn lovit; o lopată izbise în cosciug, cei doi bărbaţi ridicaseră sicriul şi-l aşezară la marginea gropii. Forţară cu lopeţile capacul, scoaseră trupul mortului şi-l trântiră jos. Luna ieşi de după nori şi-i dezvălui fata galbenă ca ceara. Cei doi bărbaţi aşezară targa la îndemână, culcară cadavrul pe ea, îl acoperiră cu o pătură şi-l legară ţeapăn cu frânghii. Potter scoase un cuţit mare şi, pe când tăia capătul de prisos al frânghiei, spuse:

— Acuma suntem gata cu treaba asta parşivă, felcere, şi ’mneata fă bine şi mai scoate pe loc cinci piese, că de nu, ţi-l lăsăm aci plocon.

— Da, da! încuviinţă Joe Indianul.

— I-ascultaţi: ce vasăzică asta? se miră doctorul. Aţi cerut plata înainte şi v-am plătit.

— Cum de nu, mi-ai plătit cu vârf şi îndesat, izbucni Joe

Indianul înaintând spre doctor, care sărise în picioare. Acu cinci ani când am intrat în bucătăria lui taică-tu, ca să cer ceva de mâncare, m-ai gonit, zicând că venisem cu gând rău. M-am jurat atunci să mă răfuiesc cu tine, de-ar fi să fie şi peste o sută de ani. Da taică-tu, de frică, m-a băgat la gherlă pentru vagabondaj. Ce, crezi c-am uitat? Nu degeaba am sânge de indian în vine. Acu te am la mână şi-ai să mi-o plăteşti, să ştii!

În timp ce vorbea astfel, începuse să-l ameninţe pe doctor, vârându-i pumnul sub nas. Deodată doctorul ridica braţul şi-l trânti pe ticălos la pământ. Potter scăpă cuţitul, strigând:

— I-ascultă, să nu dai în pretenu' meu!

Iar în clipa următoare se încăieră cu doctorul. Se luptau amândoi cu sete, răscolind pământul cu tălpile. Joe Indianul sări drept în picioare, cu ochi scânteind de patimă, puse mâna pe cuţitul lui Potter şi începu să le dea târcoale, târându-se, cu capul plecat înainte, ca o pisică. Aştepta momentul potrivit. Deodată doctorul se smuci şi, scăpând de sub strânsoare, apucă tăblia grea de la capul gropii lui Williams şi îl pocni pe Potter, doborându-l la pământ. Pe loc, Indianul, profitând de prilej, înfipse cuţitul până în plăsele în pieptul tânărului, care se împletici, căzând peste Potter şi împroşcându-l cu sânge. În aceeaşi clipă, norii aşternură un sumbru linţoliu peste îngrozitoarea privelişte, iar cei doi băieţi înfricoşaţi o luară la goană prin întuneric.

În curând luna se ivi iar dintre nori. Joe Indianul, aplecat peste cele două trupuri, le privea îndelung. Doctorul mai murmură ceva nedesluşit, scoase un suspin lung, şi încă unul, apoi se linişti. Ticălosul de indian bombăni: „Cu blestematu' ăsta îmi încheiai socotelile!" După aceea scotoci cadavrul şi-l jefui, punând cuţitul ucigător în dreapta desfăcută a lui Potter

şi se aşează pe sicriul deschis. Trei, patru, cinci minute trecură astfel. Deodată Potter începu să se frământe şi să geamă. Mâna i se încleştă şi cuprinse cuţitul. Îl ridică, îl privi o clipă, îl lăsă din mână, cutremurându-se; se ridică în capul oaselor, împinse deoparte cadavrul, îl cercetă cu ochi tulburi, apoi aceeaşi privire rătăcită o roti împrejur, până ce întâlni privirea lui Joe.

— Doamne, cum s-a întâmplat, Joe?

— În mare încurcătură intraşi, vere, spuse Joe, fără să clipească măcar. Da ce-ţi veni? De ce-ai sărit la el cu cuţitu'?

— Eu?! Ferească sfântu'! N-am făcut eu una ca asta!

— I-ascultă! Crezi că aşa ai să scapi? Fii serios!

Potter se cutremură şi se îngălbeni la faţă.

— Credeam că mi-am venit în fire. Cin' mă puse să beau în seara asta! Văz că mi s-a urcat la cap, mai rău decât când ne apucarăm de treaba asta blestemată. Mi-am pierdut capu' de tot. Nu mai ţiu minte nimic. Spune, Joe, te rog din suflet, băiatule — crezi că eu am făcut una ca asta? Joe, n-am vrut; să mor dac-am vrut; afurisit să fiu. Pe cinstea mea că nici prin gând nu mi-a trecut! Spune tu, cum a fost, Joe? Ce grozăvie! Aşa tânăr — în pragu' vieţii!

— Cum a fost? V-aţi luat la harţă, v-aţi ghiontit ce v-aţi ghiontit, ş-apoi dumnealui te-a pocnit odată cu scândura de colo, de-ai rămas lat jos. După aia te-ai ridicat, împleticindu-te, ai înşfăcat cuţitu' şi l-ai băgat în el, tocmai când te izbea zdravăn a doua oară. De atunci şi până acu ai zăcut colo, ţeapăn ca o buturugă.

— Of, of, of! Vai şi-amar de mine! N-am ştiut ce fac. Să mă trăsnească Dumnezeu dac-am ştiut. Eu zic că numai rachiul e de vină... şi-apoi îmi ieşisem din fire. De când sunt n-am pus mâna pe cuţit ori pe armă, Joe. M-am bătut şi eu, da niciodată cu arme. Poate să spuie orişicine mă cunoaşte! Joe, să nu mă

dai de gol! Te rog, Joe, băiatule, zi că n-ai să mă spui! Totdeauna am ţinut la tine, Joe, şi ţi-am luat parte. Adu-ţi aminte! Aşa-i că n-ai să mă spui, Joe? Cu mâinile împreunate a rugăciune, bietul om căzu în genunchi în faţa ucigaşului, care rămânea netulburat.

— Aşa e, totdeauna ai fost de treabă cu mine, Muff Potter, şi n-am să te las. Ai cuvântul meu. Mai mult decât atâta ce vrei să-ţi spun?

— Joe, eşti un înger, nu alta. O să te binecuvântez cât oi trăi! Şi Potter începu a plânge.

— Haide, potoleşte-te. Ce, acuma-i vreme de bocit? Fă bine şi ia-o pe drumu' ăla şi eu o iau p-ăstălalt. Hai, mişcă — şi vezi să nu laşi urme.

Potter o luă repede la picior şi în curând începu să alerge. Ticălosul de Joe stătu ce stătu, uitându-se după el, apoi mormăi:

— Dacă-i ameţit de lovitură, şi pilit pe cât se pare, nu-şi mai aduce aminte de cuţit pân' se depărtează şi nu mai are el curaj să vie singur înapoi într-un loc ca ăsta — curca plouată!

Două-trei minute mai târziu, bărbatul ucis, cadavrul învelit cu pătura, sicriul descoperit şi groapa căscată rămăseseră sub singura priveghere a lunii. În jur pogorâse iar liniştea, o linişte deplină.

CAPITOLUL X

Cei doi băieţi fugiră într-un suflet spre târg, muţi de spaimă. Din când în când aruncau câte o privire speriată înapoi, ca şi cum s-ar fi temut să nu fie urmăriţi. În fiecare ciot ivit în cale, li se părea că văd un om, un duşman, şi li se tăia răsuflarea. Când trecură în fugă prin dreptul câtorva bordeie lăturalnice, aflate în apropierea târgului, lătratul câinilor îi făcu să gonească de parcă ar fi avut aripi la picioare.

— Numa’ de-am ajunge la tăbăcăria veche, cât mai putem fugi, şopti Tom, gâfâind din greu. N-o mai ţin mult.

Drept răspuns nu se auzi decât gâfâiala şuierătoare a lui Huckleberry. Amândoi alergau cu ochii aţintiţi spre vechea tăbăcărie, care li se părea un adevărat liman, şi se sileau din răsputeri să ajungă acolo. Se apropiau văzând cu ochii. În cele din urmă, amândoi se năpustiră pe uşa deschisă a tăbăcăriei şi se prăvăliră în bezna dinăuntru, ocrotitoare, plini de recunoştinţă şi istoviţi din cale afară. Încetul cu încetul, vijelioasa bătaie a inimilor parcă se mai domoli niţel. Tom şopti:

— Huck, tu cum crezi c-o să iasă afacerea asta?

— Dacă moare doctoru’ Robinson, iese cu spânzurătoare.

— Zău, aşa crezi?

— Sunt sigur, Tom.

Tom se gândi ce se gândi, apoi zise:

— Cin’ să spuie? Noi?

— Ce, eşti nebun? Închipuie-ţi că cine ştie ce se-ntâmplă şi Joe Indianu scapă nespânzurat. Mai curând ori mai târziu, ne face de petrecanie — cum te văd şi mă vezi.

— Aşa m-am gândit şi eu, Huck.

— Dacă e să spuie careva, n-are decât să spuie Muff Potter, dac'o fi dobitoc. Cum e el mai totdeauna beat, nu m-aş mira...

Tom nu răspunse nimic. Stătea dus pe gânduri, chibzuind în sinea lui. Curând şopti iar:

— Huck, da Muff Potter nici nu ştie. Cum poate să spuie?

— Cum nu ştie?

— Păi ălălalt tocmai îl pocnise cu scândura-n cap când a-nfipt Joe Indianu cutitu' în el. Ce, tu crezi c-a văzut ceva? Crezi c-are habar?

— Aşa e, Tom! Ai dreptate! Aşa e cum spui tu!

— Şi-apoi — mai ştii — poate că scândura aia-n scăfârlie l-a dat gata şi pe el.

— Asta n-o prea crez, Tom. Era afumat rău, se vedea cât colo. Ala, când îl cauţi, e beat. Ştiu de la babacu — el, când e pilit, poate să-i cadă şi-o turlă de biserică-n cap şi n-are nici pe dracu. Chiar el zice aşa. Sigur c-aşa e şi Muff Potter. Pe altu', treaz, o lovitură ca aia l-ar fi dat gata.

Tom mai tăcu o bucată de vreme, apoi întrebă:

— Huck, tu eşti sigur că poţi să-ţi ţii gura?

— Tom, noi doi, vrem, nu vrem, trebuie să ne ţinem gura, ştii prea bine. Dacă suflăm ceva, diavolul ăla de indian ne suceşte gâtu' la amândoi, cât ai zice peşte — dacă scapă cumva nespânzurat. Eu ştiu ce zic! Hai să ne jurăm unu altuia — asta trebuie s-o facem — să ne jurăm că n-o să suflăm o vorbă.

— Foarte bine, Huck. Al mai bun lucru. Ridică mâna şi jură că...

— Aş, pentru aşa ceva n-ajunge. Jurământu' ăsta e bun numai pentru fete, care şi-aşa tot nu-şi ţin gura când sunt la o adică. Ehei, într-o chestie serioasă ca asta, e caz de jurământ scris. Cu sânge trebuie să iscălim.

Tom încuviinţă cu înflăcărare. Era o idee pe placul lui: tenebroasă, înfiorătoare, plină de tâlc. Şi toate se potriveau de minune: şi ceasul acela din noapte, şi împrejurările şi locul unde se aflau. Culese de pe jos o scândurică netedă de brad, care lucea în bătaia lunii, scoase din buzunar o fărâmă de cretă roşie, se trase mai la lumină şi, încruntând din sprâncene, mâzgăli rândurile ce urmează, opintindu-se la fiecare literă, proptind limba în dinţi sau îndoindu-şi-o, după cum literele coborau sau suiau.

„Huck Finn şi cu Tom Sawyer jură să tacă chitic în chestia asta şi să pice morţi pe loc dac-or sufla ceva şi oasele să le putrezească.”

Iscusinţa cu care scria Tom şi stilul lui ales îl dădură gata pe Huck. Numaidecât scoase de sub gulerul hainei un ac cu gămălie, şi tocmai se pregătea să se înţepe în deget, când Tom îl opri:

— Stai! Nu cu ăsta. Acu cu gămălie-i de aramă. Să nu fie coclit.

— Şi ce dacă-i coclit?

— E otravă, mă. Înghite tu cocleală de aramă, şi-o să vezi ce-ai să păţeşti.

Tom desfăşură aţa de pe acul de cusut pe care-l purta totdeauna la el şi se înţepară pe rând, în buricul degetului mare, storcând din el câte o picătură de sânge. Încetul cu încetul, tot storcându-şi cu putere degetul, Tom izbuti să-şi semneze iniţialele, folosind drept condei degetul mic. Apoi îi arătă lui Huckleberry cum să tragă un H şi un F. Acum jurământul era pecetluit. Nu le mai rămânea decât să îngroape scândurica lângă zid, cu un ceremonial sinistru şi cu tot felul de descântece, după care şi-ar fi pus lacăt gurii, aruncând cheia cât colo.

În clipa aceea, printr-o gaură din celălalt capăt al

şandramalei se furişă o făptură: niciunul dintre băieţi nu băgase de seamă.

— Tom, şopti Huckleberry, nu trebuie să suflăm o vorbă... Auzi? Piatră de mormânt!...

— Îhî. Noi n-am văzut, n-am auzit nimic... Trebuie să tăcem, să tăcem chitic. Că altminteri e vai de noi: am pica pe loc morţi... ce, nu ştii?

— Ba ştiu...

Mai şuşotiră aşa câtăva vreme.

Deodată, de afară, ca de la o depărtare de zece paşi, se auzi urletul lung şi jalnic al unui dulău. Băieţii se agăţară unul de altul, înnebuniţi de spaimă.

— Pentru care din noi o fi urlând? şopti gâfâind Huckleberry, cu sufletul la gură.

— Nu ştiu. Uită-te prin crăpătură. Hai, vezi repede!

— Nu! Uită-te tu, Tom!

— Nu pot, zău că nu pot, Huck!

— Haide, Tom, te rog! I-auzi, iar!

— O, Doamne, Dumnezeule, îţi mulţumesc! răsuflă uşurat Tom. Acum ştiu ce e... Asta e dulăul lui Harbison.

— A, ce bine — îţi spui drept, Tom, că mie mi se tăiase picioarele de frică, puteam să fac prinsoare că-i un câine vagabond.

Câinele mai urlă odată.

Băieţii se băgară iar unul într-altul, cu inima cât un purice.

— Aoleo! Nu-i dulăul lui Harbison, şopti Huckleberry. Ia uită-te, Tom!

Tremurând din tot corpul, Tom îi împlini voia şi se uită prin crăpătură. Abia i se mai auzea şoapta, când spuse:

— Iiii, Huck, adevărat, e-un câine de pripas.

— Vezi repede, Tom, repede, pentru care din noi urlă?

— Huck, eu crez că pentru amândoi — că stăm alături.

— Auu, Tom, ne-am dus pe copcă. Eu unu, la sigur că mă duc în iad — prea mi-am făcut de cap.

— M'a luat dracu! Aşa-mi trebuie, dacă trag chiulu' de la şcoală şi fac tot ce mi se spune că n-am voie. Puteam să fiu şi eu băiat de treabă, ca Sid, dacă mă căzneam — da ţi-ai găsit, nici măcar să-ncerc n-am vrut. Da acu, dacă scap, mă jur c-o să ştiu totdeauna lecţia ca pe apă la şcoala de duminică!

Şi Tom începu să bâzâie.

— Tu şi rău! îi ţinu isonul Huckleberry, începând şi el să bâzâie. Afurisit să fiu dacă tu nu eşti... sfânt, pe lângă păcătosu' de mine. Ehei, să fiu eu măcar pe juma' cât tine!...

Înăbuşindu-şi cu greu un sughiţ, Tom şopti:

— la te uită, Hucky, ia te uită! Stă cu spatele la noi!

Huck aruncă şi el o privire prin crăpătură, şi încredinţându-se că dulăul stătea cu spatele la ei, inima i se umplu de bucurie.

— Da, zău, stă cu spatele la noi! Aşa sta şi înainte?

— Da, aşa sta. Şi prostu' de mine n-am băgat de seamă. Păi, atunci e bine. Ei, da pentru cine o fi urlând?

Urletele încetară. Tom ciuli urechile.

— Sst! Dar asta ce-o mai fi?

— Parcă... parc-ar grohăi nişte porci. Ba nu, sforăie careva, Tom.

— Să ştii c-aşa e! Da unde-o fi oare, Huck?

— Cred că-i calo, în capu' ălălalt. Aşa mi se pare. Babacu doarme din când în când, printre porci — da el, când sforăie, să te ţii! urneşte şi casa din loc. Şi-apoi eu zic că n-o să se mai întoarcă niciodată pân' târgu' nostru.

În băieţi se trezi din nou spiritul de aventură.

— Hucky, ai curaj să vii după mine, dacă merg eu înainte?

— Tom, eu parcă n-aş avea chef. Dac-o fi Joe Indianu?

Tom se înfricoşă. Dar, curând, ispita se trezi în ei iar, şi

mai puternică. Băieţii se hotărâră să rişte, după ce mai întâi se înţeleseră s-o ia numaidecât la sănătoasa, dacă sforăitul ar fi încetat. Porniră în vârful picioarelor către celălalt capăt al magaziei, unul în urma celuilalt. Când ajunseră la cinci paşi de cel ce sforăia, Tom călcă pe un băţ care se frânse, trosnind. Omul gemu, se zvârcoli puţin şi faţa îi nimeri în bătaia lunii. Era Muff Potter. Cum dormea aşa, mai făcu prin somn o mişcare. Băieţii îngheţară de spaimă. Dar, încetul cu încetul le mai veni inima la loc. Ieşiră tiptil, pe sub streaşina dărăpănată, apoi se opriră la o mică depărtare să-şi ia rămas bun. Urletul prelung şi sinistru de adineaori se înălţă iar în noapte. Întorcând capetele, văzură făptura ciudată a câinelui, la câţiva paşi de culcuşul lui Potter. Sta cu faţa la cel ce dormea şi cu botul înălţat spre cer.

— Aoleo, la el urlă! exclamară amândoi într-o suflare.

— Auzi, Tom — lumea zice că un câine de pripas a urlat odată lângă casa lui Johnny Miller, pe la miezu' nopţii — sunt vro două săptămâni d-atunci — ş-o cucuvaie i-a intrat pe uşă, s-a lăsat pe parmaclâcu' scării ş-a cântat, tot în noaptea aia — şi pân' acu nimeni din casă n-a dat ortu' popii.

— Ei — o fi. Şi ce dacă! Da Gracie Miller n-a căzut peste cuptor, chiar în sâmbăta ailaltă? Şi n-ai văzut ce-a păţit?

— Da, asta aşa e, da vezi că n-a dat ortu' popii. Şi unde mai pui că fata pe zi ce trece e mai bine.

— Aşteaptă tu, şi ai să vezi! Nicio nădejde să scape! O ia Aghiuţă, cum o să-l ia şi pe Muff Potter. Ascultă tu ce spun negrii, că ei se pricep la de-alde astea.

S-au despărţit apoi, îngânduraţi.

Când Tom se furişa de-a buşilea pe fereastra odăii sale, noaptea era pe sfârşite. Se dezbrăcă cu mare băgare de seamă şi adormi mulţumit că nimeni nu ştia de fuga lui nocturnă. Nu bănuia că Sid, care sforăia încetişor, sta treaz,

de mai bine de o oră.

Când se deşteptă Tom, Sid se şi îmbrăcase şi plecase. După lumină, părea a fi târziu. Tom sări în sus, speriat. Oare de ce nu-l strigaseră — de ce nu-l sâcâiseră ca de obicei, să se scoale? Gândul ăsta îl muncea şi-l făcu să cadă la bănuială. În cinci minute era gata îmbrăcat şi cobora scările. Pica de somn şi-l durea tot trupul, de parc-ar fi fost bătut. Cei ai casei mai erau încă adunaţi în jurul mesei, dar sfârşiseră gustarea de dimineaţă. Niciun glas nu se ridică să-l dojenească, dar cu toţii îi ocoleau privirea. Domnea o tăcere, o gravitate, care-l îngheţa pe vinovat. Tom luă loc la masă şi se căzni să pară voios, dar era trudă zadarnică: nu izbutea să trezească niciun zâmbet, nicio reacţie din partea celorlalţi. În cele din urmă, Tom tăcu şi inima i se cufundă într-o adâncă deznădejde.

După gustarea de dimineaţă, mătuşă-sa îl luă deoparte şi băiatului îi veni inima la loc, gândindu-se la bătaia care îl aştepta. Dar mătuşa nu-l bătu; plânse — şi-l întrebă cum de-l lasă inima să mâhnească într-atâta o biată bătrână. La urmă, îi spuse că n-are decât să meargă înainte pe calea pierzaniei, pe care o apucase, şi s-o bage în mormânt, de griji şi de inimă rea — fiindcă acuma ea ştie că degeaba se mai străduieşte să facă din el un băiat de treabă. Toate astea, Tom le găsea mai usturătoare decât o sută de bătăi, şi inima îi era acum mai îndurerată decât trupul. A plâns, s-a rugat să-l ierte, a făgăduit iarăşi şi iarăşi că se va îndrepta şi apoi a fost lăsat să plece — simţind că nu dobândise nici iertare deplină, nici prea mare încredere.

Plecă atât de mâhnit, încât în inima lui n-avu timp să încolţească nici cel mai mic gând de răzbunare împotriva lui Sid — a cărui retragere grăbită pe portiţa din dos era inutilă. O porni spre şcoală, îngândurat şi trist. Chelfăneala ce-o luă, împreună cu Joe Harper, pentru chiulul din ajun, o îndură ca

unul care, copleşit de griji cu mult mai apăsătoare, e indiferent faţă de nimicuri. Se îndreptă apoi spre locul său, îşi propti coatele pe pupitru şi obrajii în mâini, cu privirea pironită în perete, acea privire de cremene a suferinţei ajunsă la limita îndurării. Deodată simţi sub cot ceva tare. Vreme îndelungată rămase aşa nemişcat, apoi — agale, mâhnit — îşi schimbă poziţia, şi, oftând, ridică obiectul. Era înfăşurat într-o hârtie. O despături. Urmă un oftat lung, nesfârşit, formidabil. Tom simţea că i se frânge inima, că-i fuge pământul de sub picioare. Era bumbul lui de alamă.

Asta le punea vârf la toate.

CAPITOLUL XI

Cam pe la amiază, întreg orăşelul fu zgâlţâit ca de-un curent electric de înspăimântătoarea veste. Fără telegraf — despre care în zilele acelea nici nu se visa măcar — vestea zbura din gură în gură, de la grup la grup, din casă în casă, cu o iuţeală puţin mai mică decât a telegrafului. Fireşte că învăţătorul îi lăsă liberi pe şcolari în după-amiaza aceea; tot târgul l-ar fi socotit drept un om ciudat, dacă n-ar fi făcut-o.

Lângă cel ucis fusese găsit un cuţit plin de sânge închegat. Cineva îl recunoscuse ca fiind al lui Muff Potter — aşa zicea lumea. Se mai spunea că un cetăţean întârziat dăduse peste Potter, pe când se spăla la gârlă, în ceasul întâi sau al doilea al dimineţii. Potter încercase să se ascundă şi-şi luase iute tălpăşiţa. Toate astea dădeau de bănuit — dar mai ales spălatul, care nu prea făcea parte din obiceiurile lui Potter. Se mai spunea că oamenii cotrobăiseră peste tot în oraş ca să-l găsească pe „ucigaş”. (E ştiut că lumea nu se prea codeşte când e vorba să-şi dea părerea asupra vreunei mărturii şi să condamne.) Totuşi nu se putuse da de urma lui Potter. Pâlcuri de călăreţi plecaseră pe toate«drumurile din preajma târgului, iar şeriful „spera” că-l va aresta pe Potter înainte de lăsarea întunericului.

Tot târgul se îmbulzea spre cimitir. Tom, uitându-şi mâhnirea, se alătură convoiului. Ar fi preferat de o mie de ori să meargă aiurea, dar o vrajă puternică, de neînţeles, îl trăgea cu tot dinadinsul într-acolo. Când ajunse în acel loc înspăimântător, se strecură, firav cum era, prin mulţime şi dădu’ cu ochii de lugubra privelişte. I se părea un veac de când fusese acolo. Cineva îl ciupi de braţ. Când se întoarse, întâlni privirea lui Huckleberry. Apoi se uitară repede în altă

parte, întrebându-se dacă nu băgase cineva de seamă schimbul lor de priviri. Dar toată lumea vorbea cu însufleţire şi se înghesuia să vadă sinistrul spectacol.

„Bietul băiat!” „Sărmanul de el, să moară aşa tânăr!” „Să fie pedepsiţi cum se cuvine profanatorii de morminte!” „Dacă o să-l prindă pe Muff Potter, să-i pună ştreangul de gât!” Cam acestea erau vorbele care umblau prin mulţime. Iar preotul spuse: „Aceasta a fost o judecată; iată, mâna celui de sus!”

Deodată, pe Tom îl trecu un fior din creştet până în tălpi; dăduse cu ochii de faţa calmă a lui Joe Indianul. În aceeaşi clipă, mulţimea începu să freamăte şi să se îmbulzească.

Se ridicară glasuri care strigau:

— El e! El e! Uite-l, vine singur!

— Cine? Cine vine? strigară alte câteva glasuri.

— Muff Potter.

— Ia uitaţi-vă — s-a oprit!

— Priviţi — o ia înapoi! Nu-l lăsaţi să fugă!

Câţiva oameni, cocoşaţi în copacii de lângă Tom, spuneau că Potter nu voise să fugă, ci stătea pironit locului cu o mutră şovăitoare şi zăpăcită.

— Auzi, ce neruşinare! exclamă un spectator. A avut chef să vie să-şi privească isprava nestânjenit — nu se aştepta să găsească lume aci!

Prin mulţimea care se dădu în lături, trecu acum şeriful, trăgându-l pe Potter de braţ, cu un aer triumfător. Faţa bietului om avea o expresie rătăcită, ochii trădau spaima care îl gâtuia. Când ajunse în fata celui ucis, începu să tremure ca varga, îşi acoperi fata cu mâinile şi izbucni în plâns.

— Nu-s vinovat, oameni buni — striga printre hohote de plâns — pe cinstea mea că nu-s vinovat.

— Cine te-a învinovăţit? strigă un glas.

Lovitura mersese drept la ţintă. Potter înălţă capul şi privi

în jur cu o deznădejde cumplită în ochi. Văzându-l pe Joe Indianul, strigă:

— Ah, Joe, Joe, îmi făgăduiseşi că n-o să...

— Cuţitul ăsta e al dumitale, sau nu? întrebă brusc şeriful, vârându-i cuţitul sub nas.

Potter se clătină pe picioare şi ar fi căzut jos, la pământ, dacă cei din jur nu l-ar fi prins şi nu l-ar fi aşezat pe iarbă.

— Parcă-mi spunea ceva, că de nu mă-ntorc să-l iau...

Se înfioră, făcu o mişcare de renunţare cu mâna-i neputincioasă.

— Spune-le, Joe, acu poţi să le spui... e tot una.

Huckleberry şi Tom ascultau muţi, cu ochii scoşi din orbite, cum ticălosul cu inimă de piatră înşira netulburat mărturia-i mincinoasă. Clipă de clipă se aşteptau ca Dumnezeu să sloboadă fulgere din cer senin asupra capului acelui păcătos. Se întrebau cu mirare până când avea să mai întârzie pedeapsa înfricoşătoare. Iar când termină şi îl văzură stând în fata lor întreg şi teafăr, şovăitoarea lor pornire de a-şi călca jurământul, pentru a salva viaţa bietului om trădat şi năpăstuit, se stinse, pieri. Era limpede că nelegiuitul se vânduse Satanei. Cum puteau cuteza să înfrunte asemenea putere? Ar fi însemnat să abată asupra capetelor lor cele mai mari nenorociri.

— De ce n-ai fugit? Ce te-a făcut să te întorci aci? întrebă cineva.

— Nu ştiu ce m-a mânat, nu m-am putut împotrivi, n-am putut, gemu Potter. Am vrut să fug, da numa-ncoace mă duceau picioarele. Şi iarăşi izbucni în plâns.

Joe Indianul îşi repetă declaraţia, la fel de liniştit, câteva minute mai târziu, la anchetă — de data aceasta sub jurământ — iar băieţii, văzând că fulgerele divine tot mai întârzie, se întăriră în credinţa lor că Joe se vânduse

diavolului. El devenise acum pentru ei cel mai interesant subiect de groază întâlnit vreodată. Erau ca vrăjiţi; nu-şi mai puteau lua ochii de la el. Încetul cu încetul le încolţi în minte gândul să-l pândească odată noaptea — cu nădejdea că vor da astfel ochii cu fiorosu-i stăpân.

Joe Indianul ajută la ridicarea cadavrului şi la aşezarea lui într-un camion, pentru a fi luat de acolo. Prin mulţimea înfiorată se şoptea cum că rana mai sângera puţin. Băieţii prinseră nădejdea că această împrejurare fericită ar putea îndrepta bănuiala pe calea cea bună. Dezamăgirea urmă însă curând; se găsiră mulţi care să spună: „Fireşte, Muff Potter l-a lovit de la trei paşi”.

Timp de o săptămână, cumplita taină şi conştiinţa încărcată îi tulburară somnul lui Tom. Odată, în timpul gustării de dimineaţă, Sid spuse:

— Măi Tom, atâta te frământi şi vorbeşti în somn, că nu mă laşi să dorm toată noaptea.

Tom se îngălbeni şi lăsă ochii în jos.

— Asta-i semn rău, spuse cu gravitate mătuşa Polly. Ce ai pe suflet, Tom?

— Nimic. Eu nu ştiu de nimic... Dar mâna băiatului tremura atât de tare, încât vărsă cana cu cafea.

— Ai început să vorbeşti nişte năzbâtii!... urmă Sid. Azi noapte ziceai: „E sânge, nu vedeţi că-i sânge?” O ţineai aşa întruna. Şi-apoi ai zis: „Nu mă mai chinuiţi — o să spun tot ce ştiu.” Ce să spui? Ce ştii?

Lui Tom i se făcuse negru înaintea ochilor. Acum lucrurile puteau lua cea mai neplăcută întorsătură. Dar, din fericire, îngrijorarea pieri de pe chipul mătuşii Polly. Fără să-şi dea seama, ea îi veni într-ajutor lui Tom, zicând:

— Ia mai taci şi tu! Vezi bine că visează nenorocita aia de crimă! Şi eu o visez aproape în fiecare noapte. Câteodată mă

pomenesc visând că eu sunt ucigaşul!

Mary spuse că şi ea se speriase într-atâta, încât visa adesea urât. Sid se dădu bătut şi Tom o şterse cât putu mai repede. După asta, o săptămână se vaită de dureri de măsele, culcându-se în fiece seară cu fălcile legate. Habar n-avea că Sid sta la pândă noapte de noapte, că adesea îi mişca din loc legătura, şi apoi, răzimat în cot, asculta o bună bucată de vreme — după care trăgea iarăşi legătura la loc. Cu timpul, Tom îşi mai veni în fire. Se plictisise de durerea de măsele şi renunţă la ea. Chiar dacă Sid izbutea să priceapă câte ceva din mormăielile lui Tom, îşi păstra pentru sine descoperirile. Pe Tom îl scotea din fire că băieţii, la şcoală, nu se mai săturau să se joace de-ia ancheta, folosind stârvuri de pisici drept victime. Tom era astfel silit să-şi amintească mereu de spaima ce-l apăsa. Sid băgă de seamă că Tom nu făcea niciodată pe judecătorul de instrucţie la aceste anchete — cu toate că de obicei el era capul tuturor jocurilor noi.

Mai băgă de seamă că Tom nu făcea nici măcar pe martorul — ciudat lucru — şi vădea o mare scârbă pentru acel joc de-a ancheta; de câte ori putea, îl ocolea. Sid se minuna, dar nu spunea nimic. Nu trecu mult şi anchetele nu mai erau la modă; astfel scăpă Tom de obsesia care-l chinuia.

În această vreme de grea cumpănă, nu era zi în care Tom, pândind prilejul, să nu se apropie de ferestruica zăbrelită a închisorii, să nu-i strecoare „ucigaşului” bunătăţile mărunte de care putea face rost. Închisoarea era o şandrama mică, din cărămidă, aşezată într-o mlaştină, la marginea târgului. N-avea paznici — prea arareori era ocupată. Darurile acelea contribuiau în mare măsură să-i uşureze lui Tom cugetul. Tare ar fi dorit localnicii să-l ungă cu păcură pe Joe Indianul şi să-l poarte prin târg călare pe o prăjină, ca pe-un jefuitor de morminte! Joe era însă pentru tot târgul un personaj atât de

înfricoşător, încât nu se găsea nimeni care să îndrăznească a lua conducerea acestei trebi — şi în cele din urmă oamenii se lăsară păgubaşi.

La anchetarea cazului, el avusese grijă să-şi înceapă declaraţiile cu momentul încăierării, fără a pomeni de jefuirea mormântului, care avusese loc mai înainte. Aşa încât oamenii se gândiră că e mai cuminte să se renunţe deocamdată la darea lui în judecată.

CAPITOLUL XII

Una din pricinile pentru care gândul lui Tom se mai abătuse de la taina ce-l rodea era o preocupare nouă şi plină de gravitate. Becky Thatcher nu mai venea la şcoală. Tom se luptase câteva zile cu mândria lui, încercase să nu se sinchisească, s-o uite pe Becky, dar nu izbutea. Se trezea dând târcoale pe întuneric casei tatălui ei, cu inima plină de jale. Becky era bolnavă. Dacă murea! Gândul ăsta îl umplea de disperare. Nu-l mai interesa războiul şi nici măcar pirateria. Farmecul vieţii pierise — totul era searbăd, cenuşiu. Lăsă deoparte cercul şi băţul de crichet, nu-i mai făcea nicio plăcere să se joace. Mătuşă-sa băgase de seamă şi se îngrijoră; începu să încerce tot felul de leacuri ca să-l învioreze. Ea făcea parte din acei oameni care, pentru a însănătoşi pe cineva, se dau în vânt după doctorii brevetate şi după tot felul de metode noi. O viaţă întreagă se experimentase în acest domeniu. Cum apărea o doctorie sau o metodă nouă, ardea de nerăbdare s-o încerce — nu pe pielea ei — căci ea nu era niciodată bolnavă — ci pe pielea oricui se nimerea să-i fie la îndemână. Citea regulat toate revistele de „sănătate” şi toate înşelătoriile frenologice care apăreau. Neştiinţa lor solemnă îi pria ca peştelui apa. Credea ca-n evanghelie în toate prostiile de care erau pline acele broşuri — despre aerisire, despre cum să te culci şi cum să te scoli, ce să mănânci şi ce să bei, câtă mişcare să faci, ce dispoziţie sufletească să-ţi impui şi ce îmbrăcăminte să porţi. Nu băga niciodată de seamă că revistele ei de igienă din luna în curs răsturnau tot ce recomandaseră cu o lună mai înainte. Era naivă şi încrezătoare, şi astfel cădea lesne în capcana oricărei reclame. Aduna laolaltă tot arsenalul revistelor şi

doctoriilor ei înşelătoare şi, astfel înarmată, oficia ca o vrăjitoare, aducând iadul pe urmele ei, dar neîndoindu-se o clipă că e un înger alinător, care dăruieşte aproapelui suferind balsamul tămăduirii.

Acum era la modă hidroterapia. Starea jalnică în oare se afla Tom fu pentru mătuşă-sa Polly un prilej căzut din cer să experimenteze noua metodă. În fiecare dimineaţă îl silea pe băiat să iasă din aşternut de cum mijea de ziuă şi, punându-l să stea în picioare în şopron, îl îneca într-un potop de apă rece. După asta îl fricţiona cu un ştergar aspru ca o răzătoare, până îl aducea iar în simţiri; apoi îl înfăşură într-un cearceaf ud şi-l lăsa, împachetat între pături, „să năduşească şi sufletul din el” şi „să-i iasă prin piele toată răutatea din inimă”, cum spunea Tom.

Cu toate acestea, băiatul era din zi în zi mai tăcut, mai palid şi mai abătut. Mătuşa adăugă tratamentului băi fierbinţi, băi de şezut, duşuri şi băi de cadă. Tom — de unde? — tot mohorât rămânea, ca un dric. Atunci, mătuşa începu să combine hidroterapia cu o dietă severă de fulgi de ovăz şi foi de muştar. Calcula puterea de absorbţie a băiatului ca pe a unui hârdău, şi zilnic îl umplea până la refuz cu leacuri atotvindecătoare.

De la un timp, lui Tom nu-i mai păsa de „tratamentele” acestea, fapt care o îndurera nespus pe biata bătrână. Ea îşi spuse că „nepăsarea” lui Tom trebuia înfrântă cu orice preţ. Atunci, pentru prima oară auzi de medicamentul numit „moartea durerilor”. Comandă numaidecât o probă. Gustă doctoria şi inima i se umplu de mulţumire. Era foc şi văpaie, sub înfăţişare de lichid. Renunţă la hidroterapie şi la toate celelalte şi-şi puse toată nădejdea în „moartea durerilor”. Îi dădu lui Tom o linguriţă din leacul miraculos, apoi înfrigurată aşteptă rezultatul. Îngrijorarea i se risipi într-o clipă şi sufletul

ei tulburat îşi regăsi liniştea, căci „apatia” lui Tom se spulberase. Pe foc să-l fi pus mătuşa, şi băiatul tot nu s-ar fi arătat mai plin de vioiciune.

Tom înţelese că era timpul să-şi vină în fire; felul ăsta de viaţă o fi fost el romantic în clipele acelea de amărăciune; dar acum nu mai mergea, trebuia să termine cu viaţa asta searbădă şi plină de necazuri. Fel de fel de planuri îi treceau prin minte; în cele din urmă, îi dădu în gând să se prefacă ahtiat după „moartea durerilor”. Cerea atât de des doctoria, încât începuse s-o plictisească pe mătuşă. Până când, obosită, mătuşa Polly îi spuse să şi-o ia singur şi să n-o mai bată La cap. Să fi fost vorba de Sid, nicio bănuială n-ar fi umbrit bucuria bătrânei; dar fiindcă la mijloc era Tom, mătuşa intră numaidecât la idei. De aceea, începu să supravegheze pe furiş sticla. Dar care nu-i fu mirarea când văzu că într-adevăr conţinutul scădea. Cum să-i treacă prin gând că Tom îngrijea sănătatea unei crăpături din duşumeaua salonului?

Într-o zi, Tom tocmai trata crăpătura cu porţia de doctorie, când se apropie de el motanul cel galben al mătuşii, torcând, privind cu jind linguriţa şi rugându-se să-i dea şi lui să guste.

Tom îl preveni:

— Mă Petrică, să n-o iei dacă n-ai neapărată nevoie.

Dar Petrică îi dădu a înţelege că avea neapărată nevoie.

— Eu zic să te gândeşti bine.

La care Petrică răspunse că se gândise bine.

— Ei, dacă vrei cu tot dinadinsul — ce să-ţi fac — să-ţi dau, ca să nu crezi că-s zgârcit; da dacă nu ţi-o place, să n-ai nicio pretenţie; cum îţi aşterni, aşa dormi.

Petrică încuviinţă, cu un miorlăit, Tom îi căscă gura, îi vărsă pe gât „moartea durerilor”, Petrică sări în sus doi metri, scoase un strigăt sălbatic de luptă şi se năpusti val-vârtej împrejurul camerei, pocnindu-se cu capul de mobile,

răsturnând glastrele cu flori, răvăşind totul în cale şi făcând o harababură nemaipomenită. După asta, se ridică pe labele dinapoi şi, în culmea fericirii, începu să umble ca la paradă, cu capul într-o parte, strigând sus şi tare nepotolita-i bucurie. Apoi iar o zbughi, dând de câteva ori ocol camerei, răvăşind şi nimicind totul în cale. Mătuşa Polly intră tocmai la timp, pentru a-l vedea executând câteva salturi duble, scoţând un chiot puternic de adio şi zburând, prin fereastra deschisă, cu rămăşiţele glastrelor de flori după el. Mătuşica încremenise în prag, privind nedumerită pe deasupra ochelarilor; Tom se tăvălea pe jos, prăpădindu-se de râs.

— Tom, ce naiba are cotoiul ăsta?

— De un' să ştiu eu, mătuşico? îngăimă Tom printre hohote de râs.

— Doamne sfinte! De când sunt, n-am văzut aşa ceva. Ce-a păţit, ia spune?

— Habar n-am, tuşă Polly; aşa fac pisicile când sunt vesele.

— Nu zău, aşa fac?

Tom abia acum desluşi în glasul mătuşii ceva care-l neliniştea.

— Da, tuşă. Adică, aşa zic eu.

— Daaa?

— Da, sigur că da.

Între timp mătuşa se aplecase şi tot căuta ceva pe jos. Tom o pândea cu o atenţie plină de îngrijorare. Când ghici ce o preocupa, era prea târziu. De sub marginea cuverturii de pat, se vedea coada linguriţei, care-l dăduse de gol. Mătuşa Polly apucă linguriţa şi i-o băgă sub nas. Tom se făcu mic şi lăsă ochii în jos. Mătuşa Polly îl ridică, aşa cum avea obiceiul, de-o ureche, şi-l ciocăni zdravăn în cap cu degetarul.

— Bine, musiu, ce-ţi veni să te porţi aşa c-o biată

lighioană fără putere?

— Mi-era milă de el, că n-are nicio mătuşă.

— N-are nicio mătuşă? Neghiobule! Ce tot îndrugi acolo? Ce-are a face asta?

— Cum să n-aibă a face? Are foarte bine! Păi dacă avea şi el o mătuşă, îl doftoricea ea! Îi ardea ea maţele cu „moartea durerilor”. Nu-i era mai milă de-o lighioană ca de-o fiinţă omenească!

Pe mătuşa Polly o cuprinse fără de veste căinţa. Deodată lucrurile îi apărură într-o nouă lumină: ce era cruzime faţă de o pisică s-ar fi putut să fie cruzime şi faţă de un băieţel. I se muie inima; îi părea rău. Ochii îi lăcrimară puţintel. Punând mâna pe creştetul lui Tom, spuse blând:

— Tom, eu nu ţi-am vrut decât binele! Zău că ţi-a făcut bine doctoria, Tom!

Tom înălţă privirea spre ea, cu o seriozitate prefăcută, prin care răzbătea licărirea unui zâmbet.

— Ştiu că mi-ai vrut numai binele, mătuşică. Şi eu i-am vrut binele lui Petrică. Şi zău că şi lui i-a făcut bine doctoria. Nu l-am văzut niciodată aşa vioi.

— Hai, piei din ochii mei, până nu mă scoţi iar din sărite. Încearcă să fii şi tu odată băiat de treabă. Şi nu mai lua doctoria!

Tom sosi la şcoală cu mult înainte de începerea lecţiilor. Se observase că acest lucru ciudat se petrecea zilnic, de la o vreme. Iar acum, după obiceiul ce-l prinsese de curând, stătea în curtea şcolii, pe lângă poartă, în loc să ia parte la jocurile celorlalţi. Spunea că e bolnav; aşa şi arăta. Se uita niznai, când într-o parte, când într-alta; dar adevărul era că supraveghea foarte atent drumul care urca spre şcoală. Curând îl zări pe Jeff Thatcher. Tom se lumină la faţă; îl privi o clipă lung, încordat, apoi întoarse capul, plin de mâhnire.

Când Jeff Thatcher ajunse în dreptul lui, intră în vorbă cu el, căutând cu dibăcie să aducă vorba de Becky, dar aiuritul de Jeff nici nu băgă de seamă. Şi în tot acest timp, Tom nu-şi mai lua ochii de la drum. Ori de câte ori se ivea vreo rochiţă fluturând în mers, inima începea să-i bată cu putere şi ce ciudă pe el când îşi dădea seama că se înşelase, că nu era Becky! În cele din urmă, cum nu se mai zărea nicio rochiţă, Tom pierdu orice nădejde şi se prăbuşi într-o neagră melancolie. Intră în clasa goală şi se aşeză la locul lui, pregătit sufleteşte să sufere o veşnicie. Dar tocmai în clipa aceea se mai ivi în poartă o rochiţă şi Tom sări ca ars. În clipa următoare era în curte, chiuind ca un sălbatic, râzând, urmărindu-i pe ceilalţi băieţi, sărind gardul cu o îndrăzneală nemaipomenită, mai-mai să-şi frângă oasele, făcând tumbe şi sprijinindu-se când în mâini, când în cap — pe scurt, executând toate actele de vitejie ce-i dădeau prin gând şi trăgând mereu cu coada ochiului la Becky Thatcher, să vadă dacă ea îl bagă în seamă. Dar Becky părea că nu observă nimic; nici nu se uita la el. Oare era cu putinţă să nici nu-i fi văzut măcar? Atunci Tom îşi mută arena de demonstraţie în imediata ei vecinătate. dădu buzna înainte cu chiote fioroase de luptă, îi smulse unui băiat şapca din cap, i-o aruncă pe acoperişul şcolii, năvăli ca un vârtej într-un grup de băieţi, împrăştiindu-i în toate părţile, şi la urmă căzu lat chiar sub nasul lui Becky — cât p-aci s-o trântească. Ea se întoarse, cu nasul în vânt. O auzi spunând:

— Hm! deştepţi ce se mai cred unii! Fac pe grozavii, doar-doar le-o da cineva atenţie!

Tom se înroşi ca para focului. Abia se ridică de pe jos, furişându-se, plouat şi cu inima zdrobită.

CAPITOLUL XIII

Acum, Tom se hotărâse definitiv. Era abătut şi deznădăjduit din cale afară. Îşi spunea că e un băiat părăsit şi făr' de prieteni, că nimeni nu-l iubea. S-or căi, poate, când or auzi la ce-l împinseseră. El unul încercase să fie băiat de treabă, să păşească pe calea cea bună, dar cei din jur mereu i se puseseră de-a curmezişul. Bine! Dacă voiau cu tot dinadinsul să scape de el, fie şi-aşa!... Tot pe el or să-l scoată vinovat de urmări, şi n-aveau decât. Nici nu se putea altminteri. El, sărmanul, singur pe lume, ce drept avea să se plângă? Da, da, până la urmă, ei îl siliseră să facă pasul ăsta şi a lor e vina dacă de aci înainte va duce o via-ă destrăbălată. Altă cale nu-i rămânea.

Tot vorbindu-şi aşa, coborâse mult la vale pe Drumul Poienei şi auzea slab, din depărtare, sunetul clopoţelului care vestea şcolarilor începerea lecţiilor. Îl podidiră lacrimile la gândul că în veci n-avea să mai audă acest sunet prietenos, atât de bine cunoscut urechii sale. Era cumplit — dar n-avea încotro. De vreme ce-l alungau în lumea mare, lume rece şi haină, el nu putea decât să se supună — dar îi ierta pe toţi. Aci, sughiţurile de plâns se înteţiră.

Tocmai atunci îi ieşi în cale bunul său amic Joe Harper — cel mai apropiat tovarăş de şcoală şi băiatul de care îl lega prin jurământ o veşnică prietenie. Joe avea căutătura aspră şi se vedea cât de colo că în sinea lui urzea un plan mare şi sumbru. De bună seamă, se întâlniseră aci „două inimi într-un gând." Ştergându-şi ochii cu mâneca, Tom începu să îngaime, bocind, că el se hotărâse să scape de asuprirea şi de lipsa de înţelegere de acasă, să-şi ia lumea în cap şi să nu se mai întoarcă în vecii vecilor — exprimându-şi în cele din urmă

nădejdea că Joe nu-l va da uitării.

Dar numaidecât îşi dădu seama că şi Joe avea de gând să-l roage acelaşi lucru ca şi el; că de aceea pornise pe urmele lui. Îl bătuse maică-sa pentru că mâncase, cică, nişte smântână, din care el nici nu gustase; habar n-avea de smântână aia. De bună seamă că se săturase maică-sa de el şi-acu voia să-l silească să plece-n lume. Dacă aşa îi era voia, el ce putea face decât să se supună! Spera că ea va fi fericită şi că nu se va căi niciodată de a-şi fi alungat sărmanul băiat în lumea haină, să pătimească şi să moară printre străini.

Cum umblau aşa alături, amărâţi, cei doi băieţi reînnoiră legământul să se ajute totdeauna şi fraţi să-şi fie, nedespărţindu-se până ce moartea n-avea să le închidă ochii, izbăvindu-i de toate. După asta începură să ticluiască la planuri. Joe înclina să se facă sihastru, să-şi ţină zilele cu pâine uscată, departe în vreo peşteră, şi să moară cândva de frig, mizerie şi inimă rea. După ce-l ascultă însă pe Tom, recunoscu că sunt într-adevăr câteva avantaje serioase în viaţa de tâlhar şi consimţi să se facă pirat.

Vreo cinci kilometri mai la vale de St. Petersburg, într-un loc unde fluviul Mississippi n-avea nici doi kilometri lăţime, se afla o insulă lungă şi îngustă, împădurită, în capul căreia era un banc de nisip, cu apa mică. Insula aceasta era un loc de întâlnire foarte potrivit. Era nelocuită şi aşezată departe, către malul celălalt, în dreptul unei păduri dese, aproape pustii. Aşadar, insula Jackson fu aleasă ca sălaş. Asupra cui anume aveau să-şi exercite pirateriile nu s-au gândit o clipă. S-au dus să-l caute pe Huckleberry Finn, care li s-a alăturat fără zăbavă, căci lui, orice carieră îi era tot una; n-avea nicio predilecţie. Apoi se despărţiră, cu gândul să se reîntâlnească într-un loc singuratic, pe malul apei, la vreo trei kilometri mai sus de târg, la ceasul preferat, care era miezul nopţii. Ştiau

acolo o plută mică din buşteni, pe care aveau de gând s-o captureze. Urma s-aducă fiecare undiţi şi cârlige şi orice fel de provizii ce le puteau fura cât mai pe ascuns şi misterios, cum se cuvine unor nelegiuiţi. Nici nu se sfârşise după-amiaza, şi toţi trei avuseseră plăcerea să răspândească ştirea că, în curând, „o s-audă târgul ceva...” Cei cărora li se dăduse a înţelege pe de departe că se va întâmpla ceva nemaipomenit, fuseseră preveniţi să nu sufle o vorbă şi s-aştepte.

Pe la miezul nopţii, Tom sosi cu o bucată de şuncă fiartă şi cu alte câteva mărunţişuri, şi se opri într-un desiş de lăstari, la marginea unei râpe care domina locul de întâlnire. Cerul era înstelat; şi peste tot o tăcere adâncă. Fluviul, ca un şarpe imens, dormea liniştit. Tom ciuli urechea câtăva vreme, dar niciun sunet nu tulbura tăcerea. Atunci fluieră, încet şi limpede. De sub râpă, veni răspuns. Tom mai fluieră de două ori; i se răspunse în acelaşi fel. Apoi un glas rosti cu fereală:

— Cine-i acolo?

— Tom Sawyer, Negrul Răzbunător al Mărilor Vijelioase. Voi cine sunteţi?

— Huck Finn, Mână însângerată şi Joe Harper, Spaima Mărilor.

Tom spicuise aceste nume din cărţile lui preferate.

— Bine. Parola!

Şi-atunci, în tăcerea neagră a nopţii, acelaşi cuvânt fioros se înălţă din două guri deodată, într-o şoaptă aspră:

— „Sânge!”

Apoi Tom zvârli şunca peste marginea râpei şi se lăsă şi el după ea, zgâriindu-se puţin în această sforţare şi sfâşiindu-şi straiele. De-a lungul malului era o cărare uşoară, lină, sub râpă, fără greutăţi şi primejdii atât de preţuite de un pirat.

Spaima Mărilor adusese o halcă de slănină şi abia mai

mergea de grea ce era. Finn, Mână însângerată, furase o tigaie şi o mulţime de frunze de tutun, pe jumătate uscate, şi mai adusese şi câţiva coceni de porumb, ca să facă lulele. Dar niciunul din piraţi nu fuma, nici nu „mesteca” tutun, afară de el. Negrul Răzbunător al Mărilor Vijelioase era de părere că nu avea niciun rost să înceapă „aventura” fără să aţâţe mai înainte un foc. Era un gând înţelept, chibriturile fiind pe atunci aproape necunoscute prin meleagurile acelea.

Deodată, văzură un foc fumegând pe o plută mare, cam la o sută de metri mai la vale; se furişară până acolo să fure un tăciune aprins, prilej să ia parte la o aventură grozavă. Din când în când, se opreau brusc, sâsâind, cu degetul pe buze, înaintau prudent, cu mâinile pe mânerele unor pumnale închipuite şi porunceau în şoaptă, înfricoşător, să i se „împlânte tăişul până-n plăsele” dacă „vrăjmaşul” clinteşte cumva, căci „numai morţii tac”. Ştiau prea bine că plutaşii erau plecaţi cu toţii în târg şi stăteau la taifas prin prăvălii, sau la câte un păhărel — dar asta nu era o scuză pentru a nu respecta regulile pirateriei.

Apoi o luară numaidecât în larg, Tom la comandă, Huck la rama din urmă şi Joe la cea dinainte. Tom sta în picioare în mijlocul plutei — încruntat, cu braţele încrucişate — şi dădea comenzile în şoaptă, grav:

— Cârmiţi şi aduceţi-o în vânt!

— S-a-nţeles, căpitane!

— Drept, dre-e-e-pt!

— E drept, căpitane!

— Lăsaţi să mai meargă un cart!

— S-a făcut, căpitane!!

Cum băieţii îndreptau întruna pluta spre mijlocul apei, nimeni nu se îndoia că aceste comenzi erau date doar de formă şi nu aveau pretenţia să însemne ceva.

— Ce pânze avem întinse?

— Velele mari, gabierii şi focurile, căpitane!

— Ridicaţi rândunicile! Întindeţi sus, neisprăviţilor! La catargul din proră! Hai, iute, acum să vă văd!

— Da, da, căpitane!

— Scoborâţi zburătorii! La scote şi la braţe! *Acum,* băieţi!

— S-a-nţeles, căpitane!

— Cârma sub vânt — toată la babord! Atenţie — să o îndreptaţi când va veni la drum! Babord, babord! *Acum,* băieţi, să vă văd — cu putere! Dre-e-e-pt!

— E drept, căpitane!

Pluta trecuse dincolo de mijlocul râului. Băieţii îi puseră capul drept în firul apei şi începând lopătatul gustară un pic de răgaz. Apele erau scăzute, astfel încât curentul n-avea o iuţeală mai mare de patru-cinci kilometri. În următoarele trei sferturi de oră, rar se mai auzea câte o vorbă. Iată că pluta trecea acum prin faţa târgului îndepărtat. Doar sclipirile a două-trei luminiţe îi arătau aşezarea. Dincolo de întinderea nelămurită şi vastă a şuvoiului împodobit cu nestematele stelelor, târgul dormea paşnic, neştiutor de fapta senzaţională oare se petrecea la câţiva kilometri de el. Răzbunătorul Negru sta liniştit, cu braţele încrucişate, „aruncând o ultimă privire” spre locul fostelor sale bucurii şi recentelor sale suferinţe şi dorind ca „ea” să-l poată vedea acum, pe puntea unei nave ce plutea pe valurile mării dezlănţuite, înfruntând primejdia şi moartea cu inima neînfricată şi mergând spre pieire cu un zâmbet amar pe buze. Era un fleac pentru imaginaţia lui, să mute insula Jackson dincolo de orizontul târguşorului, aşa încât îşi arunca „ultima privire” cu inima frântă şi mulţumită. Ceilalţi piraţi aruncau şi ei „ultime priviri”. Cu toţii aruncară priviri atât de lungi, încât mai-mai să-i abată curentul din direcţia insulei. Şi-

au dat seama însă la timp de primejdie şi au cârmit, reuşind astfel s-o evite. Cam pe la ceasurile două dimineaţa, pluta atinse pământul pe bancul de nisip ce se găsea la vreo două sute de metri mai sus de capul insulei. Băieţii trecură în picioare prin apa mică a bancului, spre insulă şi înapoi, până sfârşiră de cărat pe uscat toată încărcătura lor. Parte din echipamentul plutei consta dintr-o prelată veche, pe care o întinseră în chip de cort într-un colţ al zăvoiului, ca să-şi adăpostească proviziile, urmând ca ei să doarmă, pe vreme frumoasă, sub cerul liber, cum le şade bine unor piraţi.

La adăpostul unui buştean mare, aţâţară un foc în adâncul întunecos al pădurii; prăjiră apoi pentru cină nişte slănină la tigaie şi dădură gata jumătate din provizia de turtă de mălai. Li se părea o petrecere straşnică să se ospăteze astfel, în deplină libertate, în pădurea virgină a unei insule neumblate, departe de hărţuielile lumii, şi se hotărâră să nu se mai întoarcă niciodată printre oameni civilizaţi. Flăcările focului le luminau feţele şi aruncau reflexe roşietice pe trunchiurile copacilor care alcătuiau coloanele templului lor din pădure, pe frunzişul lucios şi pe iedera ce unduia în ghirlande. După ce au dat gata cea din urmă felie de slănină rumenită şi au înghiţit şi ultima fărâmă de turtă de mălai, s-au tolănit pe iarbă, cuprinşi de o adâncă mulţumire. Ar fi putut găsi un loc mai răcoros, dar nu se îndurau să se lipsească de tabloul atât de romantic al focului de tabără.

— Nu-i aşa că-i frumos? zise Joe.

— Pe cinste, răspunse Tom.

— Ce-ar zice băieţii dacă ne-ar vedea?

— Ce-ar zice? Ar da orice să fie şi ei aci — tu ce crezi, Hucky?

— Aşa zic şi eu, fu de părere Huckleberry. În tot cazu', mie-mi place. Mai bine ca aşa, nici că se poate! Eu, ştiţi, nu

prea mănânc pe săturate, şi unde mai pui că aci nu poate să vină nimenea să te-nhaţe şi să te ia la bătaie.

— Aşa viaţă zic şi eu, spuse Tom. Mai întâi că nu eşti silit să te scoli cu noaptea-n cap, să te duci la şcoală, să te speli şi toate alea, care de care mai plicticoase şi neroade. Vezi, Joe, că un pirat n-are nicio treabă, când e pe uscat, pe când un pustnic trebuie să se tot roage, şi apoi n-are niciun fel de distracţie, orice-ai zice, aşa, singur cuc.

— Da, ai dreptate, asta aşa e, încuviinţă Joe, da vezi că nu prea mă gândisem eu mult la treaba asta. Da acu, când ştiu cum e, mai bine că m-am făcut pirat.

— Vezi tu — urmă Tom — în zilele noastre lumea nu prea se mai dă în vânt după pustnici, ca-n vremurile de demult, da piratu' e totdeauna respectat. Şi-apoi, un pustnic vrea, nu vrea, trebuie să doarmă pe locul ăl mai tare pe care-l găseşte, trebuie să poarte straie de sac şi să-şi pună cenuşă în cap, şi să stea afară în ploaie, şi...

— Da de ce trebuie să poarte straie de sac şi să-şi puie cenuşă-n cap? întrebă Huck.

— Habar n-am. Da aşa trebuie. Aşa fac pustnicii totdeauna. Dacă te faci pustnic, musai să faci aşa.

— Să fiu al dracului dac-aş face eu aşa, spuse Huck.

— Păi da cum — ce-ai face?

— Habar n-am. Da atâta ştiu că n-aş face una ca asta.

— Ei, şi tu, Huck! N-auzi că-i musai? Cum ai face altminteri?

— Ei, uite-aşa, n-aş răbda. Aş fugi.

— Ai fugi! Bravo ţie, halal de-aşa pustnic — te-ar arăta lumea cu deştu.

Mână însângerată nu răspunse, având o îndeletnicire de mai mare folos. Isprăvise de scobit un cocean de porumb şi îi potrivea o coadă dintr-o tulpină de buruiană. Îndesă tutun în

scobitură, apăsă înăuntru un cărbune aprins şi slobozi pe nas un nor de fum aromat. Era în al nouălea cer. Ceilalţi piraţi îl invidiau pentru acest năravi ispititor şi hotărâră pe tăcute să-l deprindă şi ei cât de curând. După un răstimp, Huck vorbi:

— Da piraţii cam ce fac?

Tom îi răspunse:

— A, piraţii numa-ntr'o petrecere o duc — capturează corăbii şi le dau foc, iau banii şi-i îngroapă în locuri groaznice, în insula lor, unde sunt stafii şi alte d-alea, de le păzesc, omoară oamenii de pe vase — îi pun să sară-n mare cu ochii legaţi.

— Şi pe femei le duc pe insulă — spuse Joe — pe femei nu le omoară.

— Nu — încuviinţă Tom — pe femei nu le omoară — sunt prea mărinimoşi ca să facă una ca asta. Şi apoi femeile-s totdeauna frumoase.

— Şi să vezi ce mai straie poartă! Numa' aur şi argint şi brelante, adăugă Joe înfierbântându-se.

— Cine? întrebă Huck.

— Ei, cine? Piraţii!

Huck îşi inspectă zdrenţele cu luare aminte şi dezamăgit.

— Păi în ţoalele mele nu prea am eu mutră de pirat — rosti el, cu părere de rău — da altele n-am!

Ceilalţi băieţi îi spuseră însă că îmbrăcămintea frumoasă avea să vină destul de curând după ce-şi vor începe pirateria. I-au dat a înţelege că bietele sale zdrenţe erau destul de bune pentru început, deşi piraţii bogaţi îşi începeau de obicei cariera cu o garderobă potrivită.

Treptat, convorbirea se stinse şi somnul prinse a se furişa printre genele micilor fugari.

Mână Însângerată a lăsat să-i scape luleaua şi a căzut într-un somn adânc, cu inima împăcată şi trupul trudit. Spaima

Mărilor şi Negrul Răzbunător al Mărilor Vijelioase au adormit ceva mai greu. Şi-au spus rugăciunile în gând şi culcaţi, de vreme ce nu era nimeni care să-i silească să îngenunche şi să se roage tare. De fapt, ar fi avut chef să nu le spună deloc, dar se temeau să meargă chiar atât de departe, ca nu cumva să se abată asupră-le, din ceruri, un trăsnet din senin. Apoi au lunecat până la hotarul somnului şi-au zăbovit acolo — căci între timp se înfiinţase un oaspe nepoftit, care nu se lăsa alungat. Era conştiinţa. Mai întâi au simţit o teamă nelămurită că făcuseră rău fugind, apoi şi-iau amintit de carnea furată; şi abia atunci a început chinul adevărat. Au încercat să-l înlăture, amintind conştiinţei lor de câte şi de câte ori nu şterpeliseră zaharicale şi miere, dar conştiinţa nu se lăsa înduplecată cu asemenea şubrede argumente.

Până la urmă, vrând-nevrând au rămas cu părerea că era furtişag nevinovat să-ţi iei singur din cămară dulciuri, însă hoţie în toată regula să iei slănină şi şuncă şi alte asemenea provizii — în biblie era o poruncă care oprea astfel de fapte. Aşa încât au luat în sufletul lor hotărârea că atâta vreme cât se vor ţine de această meserie, să n-o mai spurce cu păcatul hoţiei. După asta, conştiinţa le-a îngăduit un răgaz şi aceşti piraţi plini de ciudate contraziceri s-au cufundat într-un somn adânc şi liniştit.

CAPITOLUL XIV

Când se trezi a doua zi de dimineaţă, Tom se întrebă cu mirare unde se află. Se ridică în capul oaselor, se frecă la ochi şi privi împrejur; apoi înţelese. Mijeau zorile, cenuşii, răcoroase, iar liniştea adâncă a pădurii îţi dădea o senzaţie înviorătoare de odihnă şi pace. Nicio frunză nu clintea, niciun sunet nu tulbura meditaţia măreţei naturi. Pe frunze şi pe firele de iarbă se înşirau ca nişte mărgele picăturile de rouă. Un strat alb de cenuşă acoperea focul şi un firicel înghirlandat de fum albastru se înălţa în văzduh. Joe şi Huck mai dormeau încă. Departe, în pădure, ciripea o pasăre; alta îi răspundea; curând se auzi bătaia unei ciocănitori; Treptat, cenuşiul răcoros şi tulbure al dimineţii se lumina, şi în aceeaşi măsură creştea şi zvonul pădurii. În faţa băiatului, care privea gânditor, se desfăşura minunea naturii trezindu-se şi pornind la treabă. Un viermuşor verde venea târându-se pe o frunză înrourată; îşi sălta la răstimpuri în aer două treimi din trup, adulmecând iscoditor în juru-i, apoi o pornea iar la drum. „Fireşte, măsoară ceva”, gândea Tom. Când viermele se apropie de el, de bună voie, rămase neclintit ca o stană de piatră. Acu-i sporeau, acu-i piereau nădejdile, după cum gângania continua să se îndrepte spre el, sau părea că vrea să-şi schimbe direcţia. Iar când, în cele din urmă, cu trupul ondulat în aer, viermele stătu în cumpănă — o clipă de neplăcută aşteptare — şi-apoi o luă hotărât la vale, peste piciorul lui Tom şi porni într-o călătorie peste întregul lui trup, inima băiatului fu copleşită de bucurie. Asta însemna negreşit c-avea să capete un rând de haine noi — de bună seamă o uniformă de pirat. Acum iată că se ivi nu se ştie de unde un convoi de furnici care, cu sârg, începură să-şi vadă de

treburile lor. Una trecu, ţinând cu bărbăţie în braţe un păianjen mort, de cinci ori mai mare decât ea, şi-l cără drept în sus, pe un trunchi de copac. O măriuţă stropită cu pete cafenii se căţără pe ameţitoarea înălţime a unui fir de iarbă. Tom se aplecă până la ea şi-i spuse la ureche:

— Hai Măicuţă-Măriuţă,
Zboară, nu mai sta!
Ţi-a luat foc bordeiul,
Copilaşii-s singurei,
Du-te iute de vezi ce-i?

iar măruţa îşi luă zborul şi se duse glonţ să vadă ce se întâmplase. Tom, care ştia bine cât de mult se teme de foc gâza asta, nu se miră; de câte ori nu o păcălise el aşa. După aceea veni o lăcustă care părea că vrea să-şi smulgă capul; Tom o atinse, ştiind că ea îşi va strânge picioruşele pe lângă trup şi se va preface moartă. Între timp, păsărelele cântau cât le ţinea gura. Un graur se lăsă din zbor într-un copac deasupra capului lui Tom şi începu să îngâne, în triluri, toate cântecele vecinelor, petrecând, pare-se, de minune. O gaiţă ţipător colorată săgetă din senin — fulger cu flacără albastră — şi se opri pe o ramură, atât de aproape, încât băiatului i se părea c-ar fi putut s-o atingă cu mâna. Îşi ţinea capul într-o parte şi-i privea pe străini cu o curiozitate arzătoare. O veveriţă cenuşie şi o dihanie din neamul vulpilor se apropiau, ţopăind cu paşi mărunţei şi repeziţi, se aşezau din când în când în coadă, priveau cu luare aminte spre băieţi şi sporovăiau în limba lor. Sălbăticiunile acestea de bună seamă că nu mai văzuseră vreo fiinţă omenească şi nu prea ştiau dacă trebuie să se teamă ori ba. Natura întreagă se trezise acum de-a binelea şi era în mişcare; pretutindeni, suliţe lungi

de soare străpungeau frunzişul des; câţiva fluturi intrară şi ei în scenă, fâlfâind din aripioare.

Tom îi trezi din somn şi pe ceilalţi piraţi şi cu toţii o zbughiră chiuind. Nu trecu un minut şi, goi puşcă, se fugăreau şi se rostogoleau unii peste alţii prin apa mică şi limpede a bancului cu nisip alb. Nu le era câtuşi de puţin dor de târguşorul care dormea în depărtare, dincolo de vasta întindere a apei. Pluta dispăruse, luată de vreun curent neaşteptat sau de vreo uşoară creştere a apelor fluviului; dar asta nu făcea decât să le sporească bucuria; aşa nu mai aveau nicio legătură cu lumea civilizată.

Se întoarseră la tabără nespus de împrospătaţi, cu inimile voioase şi cu o poftă de mâncare cumplită. În curând, focul ardea iarăşi cu vâlvătăi. Huck descoperi în apropiere un izvor cu apă limpede, rece, şi băieţii îşi făcură numaidecât ceşti din frunze mari de stejar şi de arţar, simţind că apa, îndulcită astfel cu aroma codrului sălbatic, va înlocui perfect cafeaua cu lapte. Pe când Joe tăia feliile de slănină pentru gustarea de dimineaţă, Tom şi Huck îi spuseră să aştepte o clipă. Plecară către un ascunziş ademenitor al malului, unde-şi zvârliră undiţele. Numaidecât se văzură răsplătiţi. Nici nu avusese timp Joe să-şi piardă răbdarea, că ei se şi înapoiaseră cu o ştiucă frumoasă, cu două plătici şi cu un crăpuştean — provizie îndestulătoare pentru o întreagă familie. Au fript peştele laolaltă cu slănina şi s-au minunat; niciodată nu li se păruse mâncarea de peşte atât de gustoasă. Nu ştiau că peştele de apă dulce, cu cât e mai degrabă pus la foc, după ce a fost prins, cu atât e mai gustos; nici nu prea şi-au bătut capul să cugete ce gust bun dau mâncării dormitul afară, mişcarea în aer liber, scăldatul şi foamea, foamea sălbatică.

După gustare au trândăvit la umbră, în vreme ce Huck a tras o pipă, apoi au pornit în pădure, într-o expediţie de

explorare. Umblau mereu înainte, fără ţintă şi plini de voie bună, sărind peste trunchiuri putrede, străbătând tufişuri încâlcite, trecând printre măreţii domnitori ai pădurii învăluiţi din creştet până-n pământ cu o bogată mantie de viţă sălbatică. Dădeau pe alocuri peste încântătoare poieniţe ascunse, aşternute cu iarbă deasă şi bogat împodobite cu flori.

Găseau nenumărate lucruri care le stârneau încântarea, dar nimic nu-i mira. Descoperiră că insula avea vreo cinci kilometri lungime şi vreo patru sute de metri lăţime şi că n-o despărţea de malul celălalt decât un canal îngust, care să tot fi avut vreo douăzeci de metri. Cam la un ceas odată, se scăldau şi înotau, aşa încât abia pe la mijlocul după-amiezii se întoarseră iar la tabără. Erau prea flămânzi pentru a zăbovi cu pescuitul, dar se ospătară din belşug cu slănină rece şi-apoi se tolăniră la umbră, să mai stea de vorbă. Vorba începu însă curând a lâncezi, apoi se istovi cu totul. Liniştea gravă care se aşternuse peste pădure, senzaţia de singurătate, începeau să se răsfrângă în sufletele băieţilor. Căzură pe gânduri. Un fel de dor nelămurit li se furişă în inimi; curând, se înfiripă, tulbure: era dorul de casă care încolţea. Până şi Finn Mână Însângerată visa la treptele lui de acasă şi la butoaiele goale. Dar niciunul nu avea curajul să-şi dea gândul pe faţă, atât de ruşinoasă li se părea slăbiciunea asta.

De câtăva vreme băieţii îşi dădeau seama nedesluşit de un anumit zgomot, care venea din depărtare, cum îţi dai seama uneori de ticăitul ceasornicului — fără să-l auzi lămurit. Acum, iată că acel zgomot ciudat se întărea, silindu-i să caute să-l înţeleagă. Băieţii au tresărit, s-au uitat unul la altul, apoi au început să asculte cu încordare. Vreme îndelungată, peste tot domni o tăcere adâncă, neîntreruptă, apoi, o bubuitură surdă, mohorâtă, străbătu întinderea apei,

venind din depărtare.

— Ce-o fi asta?! exclamă Joe, cu vocea scăzută.

— Mă-ntreb şi eu ce să fie, spuse Tom în şoaptă.

— Tunet nu-i, zise Huckleberry, sfios şi înfiorat, că tunetu'...

— Huck! îl întrerupse Tom, nu vorbi, mai bine ascultă!

Aşteptară un timp oare li se păru nesfârşit. Apoi, aceeaşi bufnitură surdă tulbură liniştea gravă.

— Să mergem să vedem!

Au sărit în picioare şi au zorit spre malul din dreptul târgului. Dând la o parte tufişurile, s-au uitat pe apă. Vaporaşul de curse plutea cam la un kilometru şi jumătate mai la vale de târguşor, dus de curent. Puntea cea mare părea înţesată de lume. În jurul vaporaşului se vedeau o mulţime de bărci, vâslind încoace şi încolo sau plutind duse de curent, dar băieţii nu puteau desluşi ce făceau oamenii din bărci. Deodată, din coasta vaporaşului ţâşni o coloană mare de fum alb; pe când se desfăşura şi se înălţa într-un nor domol, bufnitura mohorâtă de adineaori pluti din nou peste apă, până la ascultătorii noştri.

— Ştiu acu! strigă Tom, s-a înecat cineva!

— Asta e! spuse şi Huck. Aşa au făcut ş-astă vară, când s-a înecat Bill Turner. Trage cu tunu' pe apă, ş-atunci mortu' iese sus. Da, zău, ş-apoi ia nişte pâini, bagă-n ele argint viu şi le zvârle pe apă — şi unde s-a înecat careva, drept într-acolo plutesc pâinile şi taman acolo se opresc.

— Da, am mai auzit şi eu aşa ceva, spuse Joe. Da stau şi mă gândesc, cum de-o fi putând pâinea să facă una ca asta?

— A, nu-i atât pâinea — lămuri Tom — cât descântecul, da, descântecul pe care-l spun oamenii înainte de-o aruncă.

— Da n-o descântă deloc, spuse Huck. I-am văzut eu când au aruncat-o — n-a zis nimeni nimic.

— Asta mi se pare ciudat, spuse Tom. Da poate că oamenii zic descântecu-n gând. Sigur c-aşa fac. E la mintea cocoşului.

Ceilalţi băieţi fură şi ei de părere că ce spunea Tom era destul de cuminte, căci altfel, cum te-ai fi putut bizui pe-o bucată de pâine, neînvăţată de un descântec, să se poarte cu înţelepciune, când era trimisă într-o misiune atât de serioasă?

— Zău dacă n-aş vrea să fiu acum acolo, spuse Joe.

— Şi eu la fel, zise Huck. Ce n-aş da să ştiu cine s-a-necat.

Băieţii ascultau mereu şi nu slăbeau din ochi apa. Deodată adevărul fulgeră prin mintea lui Tom:

— Mă băieţi, acu ştiu, strigă el. Noi suntem înecaţii!

Într-o clipă s-au simţit eroi. Iată o victorie măreaţă! Li se simţea .lipsa; erau jeluiţi; se frângeau inimi din pricina lor; se vărsau lacrimi; amintirile răutăţilor săvârşite faţă de aceşti bieţi copii se ridicau mustrătoare, iar vinovaţii erau copleşiţi de zadarnice păreri de rău şi remuşcări; şi, ce era mai măgulitor, târgul întreg nu vorbea decât de cei dispăruţi şi toţi băieţii îi invidiau pentru această faimă nemaipomenită. Asta era straşnic. La urma urmei, tot merita să fii pirat.

Când se-nseră, vaporaşul se întoarse la îndeletnicirea-i obişnuită şi bărcile dispărură. Piraţii se înapoiară la tabără. Nu-şi mai încăpeau în piele de înfumurare că dobândiseră atâta faimă, nu mai puteau de bucurie că stârniseră atâta zarvă şi îngrijorare. Au prins peşte, au pregătit cina şi s-au ospătat, apoi au încercat a ghici, care mai de care, ce gândea şi ce vorbea târgul despre dânşii. Erau foarte satisfăcuţi închipuindu-şi ce disperare pricinuiseră printre oameni. Dar când îi învăluiră umbrele nopţii, încetară treptat a mai vorbi şi rămaseră cu privirile aţintite la flăcări, duşi pe gânduri. Aţâţarea trecuse; Tom şi Joe îşi aminteau acum că anumite persoane de acasă nu se bucurau ca ei de această petrecere

straşnică. În suflet le încolţiră temeri întunecate; erau din ce în ce mai tulburaţi şi mai amărâţi; pe negândite, le scăpa câte un oftat, încetul cu încetul, Joe îşi luă inima în dinţi şi căută să iscodească cam ce-ar zice ceilalţi despre o întoarcere în târg la civilizaţie — sigur, nu chiar acuma, dar...

Cu o uitătură, Tom îl zdrobi sub dispreţul său!

Huck, fără să-şi fi spus părerea, se alătură lui Tom. Atunci cel care şovăise dădu degrabă o „explicaţie", bucuros să iasă din încurcătură, cât mai puţin pătat de bănuiala că i-ar fi dor de acasă, că-i un „papă-lapte". Pentru moment, revolta de pe vas era înăbuşită.

Pe când întunericul se adâncea, Huck prinse a moţăi şi curând începu să sforăie; după el, adormi şi Joe. Tom rămase câtăva vreme nemişcat, sprijinit în cot, supraveghindu-şi cu atenţie tovarăşii. În cele din urmă se sculă cu băgare de seamă în genunchi şi începu să caute prin iarbă, printre reflexele jucăuşe zvârlite de focul taberei. Culese de pe jos câteva bucăţi mari, aproape cilindrice, din coaja albă şi subţire a unui sicomor şi după ce le privi pe-o parte şi pe alta, alese două dintre ele. Îngenunche lângă foc şi cu creta lui roşie scrise cu sârg şi trudă ceva pe fiecare din ele, apoi făcu una sul şi o vârî în buzunarul hainei sale, iar pe cealaltă o băgă în pălăria lui Joe, pe care o mută în apropiere de stăpânul ei. Puse de asemenea în pălărie nişte raritaţi de o valoare aproape nepreţuită, printre care o bucată de cretă, o minge de cauciuc, trei cârlige de undiţă şi una din acele bile cunoscute drept „cristal sută-n sută". După aceea se îndepărtă cu luare aminte, păşind în vârful picioarelor printre arbori, şi când simţi că nu mai putea fi auzit, o luă la fugă în direcţia vadului.

CAPITOLUL XV

Peste câteva minute, Tom străbătea apa mică a bancului de nisip, trecând-o de-a-n picioarele spre malul Illinois. Înainte ca apa să-i ajungă până la mijloc, făcuse jumătate din distanţă. De aci încolo curentul nu-i mai îngăduia mersul în picioare; se avântă în înot voinicesc, spre a străbate şi suta de metri rămasă. Înota pieziş în susul apei, dar curentul îl trăgea la vale mai tare decât se aşteptase. Ajunse în cele din urmă la mal şi apoi pluti, până găsi un loc, puţin adânc, unde ieşi din apă. Duse mâna la buzunarul hainei, se încredinţă că bucata de coajă de sicomor scăpase cu bine, apoi cu hainele şiroind de apă, o luă prin pădure, de-a lungul malului. Puţin înainte de ora zece, ieşi într-un luminiş, în dreptul târgului, şi văzu vaporaşul, odihnind în umbra pomilor şi a malului înalt. Sub stelele scânteietoare liniştea era deplină. Coborî de-a buşilea malul, cu ochii în patru, se lăsă binişor în apă şi din trei patru mişcări de înot ajunse la bărcuţa „de serviciu” de la pupa vasului. Se ascunse sub băncuţa vâslaşului şi aşteptă, gâfâind.

Curând, clopoţelul dogit sună semnalul şi un glas dădu ordinul de pornire. Un minut două mai târziu, botul bărcii se înălţa până la pupa vaporaşului. Călătoria începuse. Tom se bucura de norocul lui, căci ştia că era ultima cursă a vaporaşului, în seara aceea. După vreo cincisprezece minute, care i se părură un veac, zbaturile opriră şi Tom se strecură peste bord şi înotă spre mal prin întuneric, ieşind la uscat cu vreo treizeci de metri mai jos, unde era ferit de primejdia întâlnirii cu niscaiva hoinari. Străbătu în goană nişte drumeaguri neumblate şi în curând ajunse lângă gardul din dos al mătuşă-si. Îl sări, se apropie de pridvor şi privi pe

fereastra iatacului, unde ardea o lumină. Văzu pe mătuşa Polly, pe Sid şi pe Mary, şi pe mama lui Joe Harper. Stăteau de vorbă, strânşi laolaltă, de partea cealaltă a patului. Patul era lângă uşă. Tom se duse la uşă şi apăsă binişor pe clanţă, apoi împinse uşurel. Uşa se crăpă puţin; el o mai împinse cu băgare de seamă, tresărind la fiecare scârţâit; când socoti că poate să se strecoare de-a buşilea, vârî capul întâi şi porni, cu prudenţă.

— Da de ce-o fi pâlpâind aşa lumânarea? spuse mătuşa Polly.

Tom se grăbi.

— Mi se pare că s-a deschis uşa. Da, fireşte că s-a deschis! Of, fel de fel de lucruri ciudate se întâmplă de la o vreme. Nu se mai termină odată. Hai, du-te şi închide-o, Sid.

Tom dispăru sub pat tocmai la vreme. Rămase locului până i se potoli răsuflarea, apoi se târî mai aproape de mătuşă-sa; mai mai să-i atingă piciorul.

— Şi cum spuneam — zicea tuşa Polly — nu era rău, doar poznaş cum nu se mai află, zăpăcit şi neastâmpărat din cale afară — atâta păcat avea. Da el nu-şi da seama ce făcea, mititelul; era ca un mânz. Nu voia să facă rău, avea o inimă bună ca pâinea caldă... şi începu să plângă.

— Aşa şi Joe al meu, se ţinea numai de drăcii şi de pozne, da n-avea răutate-n el nici cât negru sub unghie, era bun la inimă şi iubitor cum nu se mai poate... Of, să mă ierte Dumnezeu; când mă gândesc c-am fost în stare să-l bat pentru pârdalnica aia de smântână... şi ce crezi, o lepădasem chiar eu cu mâna mea, că se acrise — şi-acu n-am să-l mai văd cât oi trăi; of, of, of — băieţaşul mamei, băieţaş, oropsit şi necăjit! Şi mama lui Joe plângea cu sughiţuri, să ţi se frângă inima şi mai multe nu.

— Sper că lui Tom îi e mai bine acolo unde se află —

spuse Sid — dar dacă era şi el mai aşezat...

— Sid! Tom simţea văpaia din privirea bătrânei, deşi n-o vedea. O vorbă să nu mai rosteşti împotriva lui Tom al meu, acu când nu mai e printre noi! Are Dumnezeu grijă de el — nu te sinchisi tu, musiu. Vai, doamnă Harper, nu ştiu cum o să mă deprind cu gândul că l-am pierdut, nu ştiu cum o să mă deprind! Atât de drag mi-era să-l văd, cu toate că mă chinuia adesea de credeam că-mi scoate sufletul, nemernica de mine!

— Domnul a dat, Domnul a luat. Fie numele Domnului binecuvântat! Da tare-i greu — of, greu mai e! Uite, nu mai departe ca sâmbăta trecută, Joe al meu ce crezi c-a făcut? Mi-a azvârlit o pocnitoare drept în nas — şi eu l-am bătut de l-am spetit. Să fi ştiut atunci ce curând... of, să-l mai văd odată făcând aşa, l-aş strânge în braţe şi l-aş binecuvânta.

— Da, da, da, ştiu ce e-n sufletul dumitale, doamnă Harper. Ştiu prea bine. Uite şi eu... ieri, ieri pe la amiază — Tom al meu s-a apucat şi i-a turnat pe gât motanului „moartea durerilor”; biata lighioană, am crezut că dărâmă casa. Şi păcătoasa de mine, Dumnezeu să mă ierte, l-am ciocănit în cap cu degetarul; ah, băieţaşul mamei, băieţaşul mamei, cum s-a prăpădit el! Eeeh, acuma mititelul a scăpat de toate supărările. Şi cu cele din urmă vorbe care le-am auzit din gura lui, m-a mustrat...

Amintirea aceasta era de neîndurat pentru biata bătrână; îi zdrobea inima. Tom începuse să smiorcăie şi el din nas, cuprins de o milă de sine mai mare decât a tuturora. O auzea pe Mary plângând şi rostind din când în când câte o vorbă bună în amintirea lui. Începuse să aibă despre sine însuşi o părere mai aleasă ca până atunci. Totuşi, atât de mişcat era de tristeţea mătuşii, încât mai-mai că i-ar fi venit s-o zbughească de sub pat şi s-o strângă la piept (felul

spectaculos în care s-ar fi desfăşurat scena i-ar fi fost foarte pe plac). Rezistă însă şi rămase locului liniştit, ascultând mai departe. Din frânturi şi aluzii înţelese că la început se credea că băieţii se înecaseră la scăldat; apoi se descoperise lipsa micii plute; după aceea veniseră nişte băieţi şi povestiseră cum dispăruţii vestiseră că în curând „va auzi târgul ceva”. Cei cu scaun la cap însăilară una eu alta si rămaseră încredinţaţi că băieţii plecaseră cu pluta şi că aveau ei să iasă la iveală mai la vale, în târgul următor. Dar către amiază, pluta fusese găsită împotmolită în mal, la vreo opt kilometri mai la vale de târguşor — şi atunci li se spulberă toate nădejdile. Trebuie să se fi înecat — îşi ziceau oamenii — altminteri i-ar fi mânat foamea spre casă la lăsarea nopţii, dacă nu şi mai înainte. Degeaba mai căutară cadavrele, se vede că băieţii se înecaseră tocmai în mijlocul apei; altfel, buni înotători cum erau, ar fi izbutit să ajungă la mal. Acum era miercuri seară. Dacă până duminică nu li se găseau trupurile, orice nădejde era pierdută şi în dimineaţa aceea urma să se tină slujba de îngropăciune. Tom se cutremură.

Doamna Harper îşi luă rămas bun cu un ultim sughit de plâns şi dădu să plece. Dar, mânate de acelaşi imbold, cele două femei deznădăjduite se aruncară una în braţele celeilalte şi plânseră aşa câtva timp, ceea ce le mai alină durerea, iar apoi se despărţiră.

Mătuşa Polly se arătă cu mult mai drăgăstoasă decât îi era obiceiul, când le ură copiilor noapte bună. Sid vărsă şi el câteva lacrimi, iar Mary plecă plângând din toată inima.

După aceea, mătuşa Polly îngenunche şi se rugă pentru Tom. Se ruga atât de duios, cu atâta stăruinţă şi cu atâta nespusă dragoste în vorbele şi în glasul ei bătrân, tremurat, încât băiatului îi curgeau lacrimile şiroi pe obraz, cu mult înainte ca ea să fi terminat.

După ce mătuşa se culcă, rămase multă vreme aşa, nemişcat. Din când în când mătuşa Polly scotea câte un oftat jalnic şi se tot zvârcolea în pat, sucindu-se mereu, când pe-o parte, când pe alta. Dar în cele din urmă se linişti; doar prin somn mai gemea puţin. Atunci băiatul se furişă de sub pat, se ridică binişor până la căpătâiul bătrânei şi umbrind cu mâna flacăra lumânării, stătu şi o privi îndelung. I se rupea inima de milă. Scoase din buzunar sulul de coajă de sicomor şi-l aşeză lângă lumânare. Dar deodată îi veni în gând ceva — şovăi, chibzuind. Când găsi o soluţie mulţumitoare, faţa i se lumină. Vârî repede coaja de sicomor în buzunar, se aplecă, sărută buzele veştede, apoi se îndreptă tiptil spre uşă şi o închise cu grijă în urma lui.

Luă iar drumul înapoi spre debarcader, unde nu găsi ţipenie de om, şi păşi cutezător pe puntea vasului, ştiind că nu era nimeni în el, afară de un paznic care totdeauna se culca pe-o ureche şi dormea buştean. Dezlegă barca de la pupă, se strecură în ea şi în curând mânuia cu luare aminte lopeţile, îndreptându-se în susul apei. Când ajunse la vreun kilometru şi jumătate mai sus de târg, o luă pieziş, vâslind vârtos. Acostă cu îndemânare pe malul celălalt. Asta era o treabă cu care se obişnuise. Se simţea ispitit să captureze barca, spunându-şi că ar putea fi socotită vapor şi deci pradă legitimă pentru un pirat; dar ştia că va fi căutată cu de-amănuntul şi ar fi fost descoperit. Sări aşadar pe mal şi intră în pădure. Se întinse pe iarbă şi se odihni o bună bucată de vreme, străduindu-se să rămână treaz, apoi luă, cu luare aminte, drumul înapoi spre sălaş. Noaptea era pe sfârşite. Până să ajungă în dreptul bancului de nisip, se luminase de-a binelea. Tom mai făcu un popas până ce soarele se înălţă bine pe cer, învăluind marele fluviu în strălucirea-i aurie; apoi se aruncă în apă. Peste puţin se opri în pragul taberei, plin de

picături de apă care i se prelingeau de-a lungul trupului, şi îl auzi pe Joe spunând:

— Nu, Huck, Tom nu e din ăia, pun mâna-n foc pentru el. O să vină negreşit înapoi. N-o să dezerteze. Ştie foarte bine c-aşa ceva ar fi ruşinos pentru un pirat. Tom e prea mândru ca să facă una ca asta. Să ştii că pune ceva la cale. Mă întreb şi eu ce-o fi?

— Bine, da lucrurile în tot cazu' e ale noastre, nu?

— Aproape, Huck, da încă nu e sigur. Răvaşul spune că sunt ale noastre dacă nu se-ntoarce până la gustarea de dimineaţă.

— Şi iată că s-a întors! exclamă Tom, cu un frumos efect dramatic, păşind cu măreţie în tabără.

În curând fu gata o gustare împărătească, alcătuită din slănină cu peşte şi pe când înfulecau de zor, Tom îşi povestea cu de-amănuntul aventurile (înfrumuseţându-le). Când povestea se termină, toţi se simţeau viteji, nişte viteji înfumuraţi şi lăudăroşi. Mai apoi Tom se trase undeva la umbră, ca să mai tragă un pui de somn, în timp ce piraţii ceilalţi se pregăteau să pescuiască şi să facă noi explorări în insulă.

CAPITOLUL XVI

După prânz toată banda de piraţi plecă spre plaja bancului să caute ouă de broască ţestoasă. Umblau de colo până colo, vârând beţe în nisip şi unde găseau un loc moale, se lăsau în genunchi şi scormoneau cu degetele. Uneori scoteau câte cincizeci, şaizeci de ouă dintr-o singură gaură. Erau rotunde de tot şi albe, puţintel mai mici ca o nucă. În seara aceea şi-au pregătit un ospăţ straşnic de jumări cu ouă, şi a doua zi, vineri, altul. După gustarea de dimineaţă au plecat spre banc, chiuind şi gonind ca nebunii. S-au tot fugărit, lepădând hainele pe drum şi rămânând goi puşcă; apoi s-au zbenguit, mai departe, prin apa mică a bancului, până departe, unde începea curentul iute, care le smucea pe alocurea fundul de sub picioare, sporind mult hazul jocului. Ici-colo, se opreau roată şi îşi împroşcau cu palmele apă în obraji, apropiindu-se încet unul de altul, cu feţele întoarse, spre a se feri de stropi. La urmă se înşfăcau şi se luau la trântă până când cel mai isteţ îşi dădea la fund vecinul; atunci se cufundau cu toţii, într-un vârtej alb de picioare şi braţe şi scoteau iar capul pufnind, împroşcând, râzând şi gâfâind în acelaşi timp.

Când nu mai puteau de oboseală, fugeau şi se trânteau pe nisipul uscat şi fierbinte; stăteau tolăniţi, se acopereau cu nisip; dar nu trecea mult şi iar se repezeau în apă, ca să ia joaca de la cap. În cele din urmă le dădu în gând că, în pielea goală cum se aflau, arătau aproape ca îmbrăcaţi în tricouri de circ, de culoarea pielii, aşa că au tras un cerc în nisip şi au înjghebat un circ — cu trei clovni, căci niciunul nu voia să cedeze celuilalt acest rol de frunte.

După asta au scos bilele şi au jucat cu ele tot felul de jocuri, până li s-a urât. Apoi, Joe şi cu Huck au mai înotat, dar

Tom nu cuteza; băgase de seamă că, scoţând în grabă pantalonii, îşi smulsese de la gleznă brăţara din inele de şarpe cu clopoţei. Se minuna cum de scăpase atâta vreme de cârcei, fără ocrotirea acestui talisman. Nu mai îndrăznea să intre în apă fără brăţară şi, până s-o găsească, băieţii ceilalţi, obosiţi, se pregăteau să iasă pentru a se odihni. Pe nesimţite se despărţiră, mergând fiecare într-altă parte, năpădiţi de melancolie şi aruncând de la un timp peste întinderea apei priviri lungi şi pline de jind către locul unde dormita în soare târgul. Tom se pomeni scriind în nisip, cu degetul mare de la picior, *Becky.* Şterse repede acest nume, supărat în sinea lui de atâta slăbiciune. Dar cu toate astea, îl mai scrise odată; nu se putea stăpâni. Îl mai şterse odată, apoi smulgându-se ispitei, îi chemă pe ceilalţi băieţi să stea împreună.

Joe era cufundat într-o tristeţe de moarte, într-atâta tânjea de dor, încât mâhnirea îi ajunsese o povară de neîndurat; cât pe ce să-l podidească lacrimile. Şi Huck se întristase. Tom era tare abătut, dar se străduia să nu arate nimic. Avea o taină, pe care nu voia s-o dezvăluie încă; dar dacă mâhnirea asta răzvrătită nu putea s-o spulbere curând, avea să fie silit s-o dea în vileag. Prefăcându-se nespus de voios, spuse:

— Mă băieţi, fac prinsoare că pe insula asta au mai fost piraţi. Hai s-o mai explorăm. Or fi îngropat ei pe undeva vreo comoară. Ce-aţi zice dac-am da de un cufăr putrezit, plin cu aur şi argint, ei?

Vorbele lui treziră însă un entuziasm prea slab, care se stinse fără răspuns. Tom mai încercă să-i momească, dar degeaba; era trudă zadarnică. Joe şedea cu o mutră posomorâtă, tot zgândărind nisipul cu un băţ. În cele din urmă spuse:

— Hai, mă băieţi, s-o lăsăm baltă. Eu unu vreau să mă-ntorc acasă. Mi s-a urât.

— Aşi, Joe, ce tot vorbeşti! Cu timpu', o să te simţi mai bine, zise Tom. Gândeşte-te la pescuitul de aicea.

— Dă-l încolo de pescuit. Eu vreau să mă-ntorc acasă.

— Se poate, Joe? Îţi dai seama că loc de înotat ca ăsta nu mai găseşti nicăieri?

— Ca ce să mai înot — tot nu-mi face nicio plăcere dacă nu e nimeni să-mi zică să nu intru în apă. Eu atâta ştiu, că vreau să mă duc acasă.

— Ce prostie... Mucosule! Se vede că ţi s-a făcut dor de mămica!

— Da, aşa e, mi-e dor s-o văd pe mămica, şi ţie ţi-ar fi dac-ai avea mamă. Nu sunt mai mucos decât tine. Şi Joe suspină odată, smiorcăind uşor din nas.

— Ce zici, Huck? S-o lăsăm pe fetiţa asta care plânge, să meargă la mămica? Mititelul de el — dacă moare de dor! Ducă-se! Ţie îţi place aici, nu-i aşa, Huck? Noi doi rămânem, ce zici?

Huck zise: „Da-a-a", cu jumătate de gură.

— Nu mai vorbesc cu voi, cât oi trăi, spuse Joe, ridicându-se. Aşa, să ştiţi! şi îndepărtându-se posomorât, începu să se îmbrace.

— Ei şi! Nu mai pot! îi răspunse Tom. N-ai decât! Du-te acasă şi fă-te de râs. Aoleo, ce mai pirat. Huck şi cu mine nu suntem mucoşi ca tine... noi nu plângem... Noi rămânem — nu-i aşa Huck? El n-are decât să plece, dacă are poftă. Ne descurcăm noi şi fără dumnealui! Ce, crezi că nu?

Cu toate astea, Tom nu se simţea în apele lui şi era neliniştit, văzând că Joe, abătut, îi dădea înainte cu îmbrăcatul. Şi pe lângă asta să-l mai vezi şi pe Huck posomorât, urmărind stăruitor din ochi pregătirile de plecare ale lui Joe şi păstrând o tăcere care nu era a bună. Peste puţin, fără o vorbă de despărţire, Joe porni prin apa mică a

bancului către malul ălălalt. Lui Tom îi pieri curajul. Se uită pieziş la Huck. Neputând să-i înfrunte privirea, Huck lăsă ochii în jos. Apoi spuse:

— Şi eu vreau să plec, Tom; şi-aşa eram singuri — acu o să fie şi mai rău. Hai să plecăm şi noi, Tom.

— Nici nu mă gândesc. N-aveţi decât să plecaţi. Eu rămân.

— Tom, eu parcă tot aş pleca.

— Poftim, n-ai decât — cine te opreşte?

Huck începu să-şi culeagă boarfele risipite pe jos.

— Tom, ar fi bine să vii şi tu. Hai, stai niţel şi te mai gândeşte. Când ajungem la mal o să te aşteptăm.

— Puteţi s-aşteptaţi mult şi bine! Am terminat cu voi!

Huck porni la drum, mâhnit. Tom sta şi se uita după el. O dorinţă aprigă de a-şi lepăda mândria şi a pleca şi el îi dădea ghes. Nădăjduia că băieţii se vor opri, dar ei mergeau încet înainte prin apa mică a bancului. Deodată Tom îşi dădu seama că rămăsese singur. În jur se lăsase o linişte mare. După o ultimă luptă cu mândria lui, se repezi după ceilalţi, zbierând cât îl ţinea gura:

— Staţi! Staţi! Să vă spun ceva!

Joe şi Huck se opriră numaidecât şi-şi întoarseră feţele spre el. Când îi ajunse, Tom începu să-şi dezvăluie secretul, iar ei îl ascultau posomorâţi. Dar în clipa când şi-au dat în sfârşit seama ce urmărea, s-au oprit să chiuie ca nebunii strigând că e „grozav!” şi că de le-ar fi spus de la început, n-ar mai fi plecat. Tom se dezvinovăţi într-un fel oarecare, dar adevăratul lui motiv fusese teama că nici secretul acesta n-ar fi fost în stare să-i mai ţină mult alături de el; de aceea îl şi păstrase, ca o ultimă ispită.

Băieţii se întoarseră voioşi înapoi şi se puseră iarăşi din toată inima pe joacă, vorbind întruna de planul nemaipomenit al lui Tom şi admirându-i isteţimea. După o gustare aleasă,

alcătuită din ouă şi peşte, Tom spuse că acum avea chef să înveţe a fuma. Lui Joe îi plăcu ideea şi mărturisi că şi el ar voi să încerce. Aşa că Huck fabrică pipe şi le umplu. Că ageamiii ăştia nu fumaseră în viaţa lor decât ţigări din foi de viţă, care te pişcă la limbă, ţigări nevrednice de bărbaţi în toată firea.

Se tolăniră pe iarbă, sprijiniţi în coate şi începură să pufăie, cam stângaci şi cu grijă. Fumul avea un gust de nesuferit şi-i cam îneca, dar Tom spuse:

— A, păi e uşor de tot! Dacă ştiam eu că atâta-i, demult învăţam să fumez.

— Şi eu la fel, făcu Joe. E o nimica toată.

— Zău aşa, de câte ori nu mă uitam la lumea care fuma şi ziceam în gându' meu: ce n-aş da să pot şi eu să fumez! şi habar n-aveam că pot, spuse Tom.

— Şi eu tot aşa ziceam; spune tu, Huck, dacă nu ziceam şi eu aşa. Să spuie Huck.

— Îhî, de multe ori a zis şi el tot aşa, confirmă Huck.

— Da eu? spuse Tom. Eu am zis aşa de o mie de ori. Odată când eram devale la abator — mai ţii minte, Huck? — era şi Bob Tanner când am zis aşa, şi Johnny Miller şi Jeff Thatcher, ce, nu mai ţii minte, Huck, când am zis atunci aşa?

— Îhî, ţiu, cum să nu ţiu, aprobă Huck. Era taman o zi după ce pierdusem bila aia albă — ba nu, era c-o zi-nainte!

— Aşa, vezi, nu v-am spus eu? zise Tom. Vezi că Huck ţine minte!

— Eu zic c-aş putea să trag toată ziua din lulea, spuse Joe. Nu-mi face rău nici atâtica.

— Nici mie, spuse Tom. Toată ziua aş putea să fumez, da fac prinsoare că Jeff Thatcher n-ar putea.

— Jeff Thatcher! Păi ăla s-ar da peste cap din două fumuri. Să poftească încoa', să-ncerce, c-ar vedea el pe dracu...

— Te crez — da Johnny Miller? — aş vrea să-l văz şi pe

Johnny Miller trăgând din lulea.

— Ăla? făcu Joe. Păi ăla, numai să-i dea fumul pe la nas şi ar cădea lat jos.

— Îhî, Joe, chiar aşa... Auzi? Ce n-aş da să ne vadă băieţii acum!

— Da eu!

— Auziţi, mă băieţi, voi să nu spuneţi nimica, ş-odată când sunt strânşi toţi, viu eu la tine şi zic: „Mă, Joe, n-ai o pipă? Că n-am mai fumat de nu ştiu când!” Şi tu zici, aşa-ntr-o doară, scârbit: „Cum să nu, am... am luleaua veche şi mai am una, da nu-ş-cum, e prost tutunul, fir-ar al dracului...” Şi eu, de colo: „Las-că nu-i nimica, numa’ tare să fie.” Şi p’ormă tu scoţi lulelele din buzunar şi-amândoi ni le aprindem aşa, tacticos — să vezi cum o să se mai zgâiască la noi!

— Mă, să fie-al dracului, să vezi ce-o să mai râdem, Tom. Abia aştept!

— Da eu! Şi după aia le spunem c-am învăţat când eram piraţi şi să vezi ce-o să le pară rău că n-au fost şi ei cu noi!

— Te crez! Pun mâna-n foc c-o să moară de necaz!

Şi-aşa o ţineau întruna. Dar de la o vreme, conversaţia începu să lâncezească, să se cam destrame. Pauzele se lungeau, în care timp băieţii începură să scuipe din ce în ce mai des. Fiece por din obraji se prefăcuse într-o fântână ţâşnitoare. Abia mai pridideau să-şi descarce văgăunile de sub limbă pentru a împiedica o inundaţie; în ciuda tuturor sforţărilor, valuri de salivă le alunecau pe gâtlej, şi de fiecare dată urmau opintiri subite. Amândoi băieţii arătau acuma foarte palizi şi nenorociţi. Lui Joe începură să-i tremure degetele şi-i căzu luleaua din mână. În curând pică şi a lui Tom. Amândouă fântânile ţâşneau cu vehemenţă, amândouă pompele lucrau din plin la descărcare. Într-un târziu Joe zise cu glas stins:

— Mi-am pierdut briceagul. Ar trebui să mă duc să-l caut.

Iar Tom, cu buze tremurătoare, cu limba împleticită, bâigui:

— Îţi ajut şi eu. Du-te tu într-acolo şi eu o să caut la izvor. Nu, Huck, nu-i nevoie să vii şi tu — o să-l găsim noi.

Aşa că Huck şezu iar jos şi aşteptă vreun ceas. După aceea, începu să i se urască singur şi merse să-şi caute tovarăşii. Erau amândoi în pădure, însă la o mare depărtare unul de altul. Amândoi erau foarte galbeni la faţă şi dormeau duşi. Dar ceva îi spunea lui Huck că de vor fi avut vreo supărare, se dezbăraseră între timp de ea. Nu prea erau vorbăreţi în seara aceea la cină; aveau o privire sfioasă; şi când Huck îşi umplu luleaua după masă şi se pregăti să le-o umple şi pe-a lor, ei spuseră că nu prea le era bine şi că preferau să nu fumeze — nu-ş-ce dracu mâncaseră la prânz, care nu le priise.

CAPITOLUL XVII

Pe la miezul nopţii Joe se deşteptă şi-i strigă şi pe ceilalţi. Se lăsase o zăpuşeală apăsătoare, care părea să prevestească ceva. Băieţii se ghemuiră laolaltă, aproape de tovărăşia prietenoasă a focului, cu toate că în văzduhul neclintit se încinsese o căldură înăbuşitoare. Şedeau nemişcaţi şi aşteptau cu încordare. Dincolo de văpaia focului, nu se vedea nimic, totul era cufundat în beznă. Curând scăpără pe cer o flacără tremurătoare, luminând o clipă tulbure frunzişul, apoi pieri. Peste puţin alta, mai puternică. Şi iar alta. Apoi un vaier slab prinse a înfiora ramurile pădurii — şi băieţii, simţind o adiere trecătoare pe obraji, se înfiorară la gândul că pe lângă ei trecuse Duhul Nopţii. Urmară câteva clipe de linişte. Deodată o fulgerare stranie schimbă noaptea în zi, luminând fiecare firicel de iarbă în parte, ce creştea la picioarele lor. Şi mai lumină trei feţe albe care tresăriseră de frică. Bubuituri năprasnice se auzeau răbufnind în înaltul cerului şi se pierdeau rostogolindu-se surd în depărtare. O pală de aer rece trecu, făcând să freamăte frunzişul şi stârnind un vârtej de fulgi albi de cenuşă în jurul focului. Alt fulger orbitor lumină pădurea, urmat numaidecât de un trăsnet ce părea că o să doboare copacii peste capetele băieţilor. Se agăţară unul de altul, cuprinşi de spaimă, în bezna groasă ce se lăsase iar. Câteva picături mari de ploaie căzură răpăind pe frunze.

— Fuga, băieţi, la cort! strigă Tom.

Au sărit repede şi-au luat-o la goană, poticnindu-se în rădăcini, încurcându-se în bălării, alergând care-ncotro. Un vânt năprasnic mugea printre arbori, făcându-i să vuiască de la un cap la altul al pădurii. Unul după altul zvâcneau

fulgerele orbitoare, urmate de bubuituri prelungi care-ţi luau auzul. Şi-acum începea să toarne cu găleata, udându-i până la piele, iar vântul sălbatic, care tot creştea, mâna cu şfichiul trâmbe de ploaie peste pământ. Băieţii se strigau unul pe altul, dar glasurile lor se stingeau în mugetul vântului şi în răbufnirile tunetelor. În cele din urmă, ajunseră unul câte unul, la cort, pătrunşi de frig, înspăimântaţi, curgându-le şiroaie apa de pe haine. Dar bine că se regăsiseră — în astfel de clipe grele era mare lucru să nu fii singur. Nu puteau vorbi — chiar dacă celelalte zgomote le-ar fi îngăduit — fiindcă prelata cea veche a cortului se zbătea cu furie. Furtuna sporea mereu şi în curând prelata se smulse din legături şi zbură dusă de vijelie.

Băieţii se prinseră de mâini şi, cu multe poticneli şi căzături, fugiră să se adăpostească sub un stejar mare, de pe malul râului. Acum furtuna se dezlănţuise năprasnic. Sub văpaia neîncetată a fulgerelor care brăzdau cerul, totul se desprindea în contururi limpezi, desluşit şi fără de umbre: copacii încovoiaţi, fluviul curgând năvalnic, şuvoi de spume albe, stropii mari de spumă care ţâşneau din valuri, împroşcând departe. Liniile nelămurite ale falezei înalte de pe malul celălalt mijeau printre norii călători şi prin urzeala piezişă a ploii. Când şi când, câte un copac uriaş, istovit de împotrivire, se prăvălea trosnind printre tufişurile tinere; iar trăsnetele se ţineau lanţ acum, cu răbufniri asurzitoare, cu un zgomot puternic, strident, nespus de înspăimântător. Furtuna culmină într-o sforţare fără pereche, ce părea că vrea, în aceeaşi clipă, să sfâşie în bucăţi insula întreagă, s-o mistuie în flăcări, s-o înece până în vârfurile copacilor, s-o mute din loc, asurzind orişice vietate de pe cuprinsul ei. Era cumplit pentru nişte copilandri să stea o noapte întreagă afară, fără adăpost.

Dar în cele din urmă bătălia se sfârşi, puterile duşmane se

retraseră, cu ameninţări şi mormăieli tot mai slabe, şi pacea îşi reluă domnia. Băieţii se întoarseră la tabără, cu inima strânsă. Găsiră însă că tot aveau pentru ce să fie recunoscători, căci sicomorul cel mare, care le slujise drept culcuş, era acum o ruină, fusese fărâmat de trăsnet — noroc că se aflaseră departe de el când se întâmplase nenorocirea.

Apa inundase toată tabăra — focul, fireşte, se stinsese şi el. Fuseseră nişte nechibzuiţi, ca toţi cei de-o seamă cu ei, că nu făcuseră niciun fel de pregătiri ca să se păzească de ploaie. Asta îi aruncă în cea mai neagră deznădejde. Ploaia şi frigul îi pătrunseseră până-n măduva oaselor. Se jeluiră amarnic; curând însă descoperiră că focul se întinsese într-atât sub buşteanul cel mare care-i slujea de adăpost — în locul unde arcuia în sus, depărtându-se de pământ — încât un lat de palmă ori două scăpase de udătură şi păstrase puţină spuză. Se trudiră răbdători, până ce, cu bucăţele de scoarţă de copac adunate de sub buşteni adăpostiţi, aţâţară iar focul. Apoi îngrămădiră crengi uscate, până făcură un rug uriaş — şi iarăşi li se umplură inimile de voie bună. După ce uscară slănină şi se ospătară, stătură până dimineaţa lângă foc, tot înflorind şi slăvind peripeţiile de la miezul nopţii, căci nicăieri nu găsiseră un locşor uscat unde să poată dormi.

Când soarele începu a se strecura prin frunziş, îi cuprinse o toropeală şi se duseră la plaja bancului de nisip, unde se tolăniră să doarmă. Curând însă soarele începu să dogorească atât de tare, încât, mahmuri, se sculară să-şi pregătească gustarea de dimineaţă. După ce mâncară, se simţiră sleiţi, cu încheieturile ţepene şi năpădiţi iarăşi de un uşor dor de casă. Desluşind semnele acestea, Tom se străduia să-i învioreze pe piraţi, cum se pricepea mai bine. Dar acum nu le mai păsa nici de bile, nici de circ, nici de scăldat — de nimic. Tom le aminti de secretul lor straşnic şi

trezi în ei o rază de veselie. Cât dăinui, se grăbi să le stârnească interesul pentru un plan nou, şi anume: să lase baltă câtăva vreme pirateria şi, ca variaţie, să se facă piei-roşii. Această idee îi ademeni; aşa că nu trecu mult şi, goi puşcă, vărgaţi din cap până în picioare cu nămol negru, ca nişte zebre — fiecare din ei o căpetenie, fireşte — dădeau goană prin pădure, să atace o colonie engleză.

Curând s-au despărţit în trei triburi duşmane, care zvâcneau din ascunzători, atacându-se unul pe altul cu înfiorătoare răcnete războinice, ucigând şi scalpând duşmani cu miile. Fu o zi sângeroasă, aşa dar mulţumitoare. Către vremea cinei s-au strâns în tabără, flămânzi şi fericiţi. Dar iată că se ivea o dificultate: indienii vrăjmaşi nu puteau frânge laolaltă pâinea ospitalităţii, fără să facă pace mai întâi — şi asta era absolut imposibil, dacă nu fumau împreună „pipa păcii”. Nici nu ştiau să fi existat vreun alt procedeu. Doi dintre sălbatici aproape c-ar fi preferat să rămână piraţi. Dar cum altă cale nu era, au cerut pipa — căutând să pară cât mai bucuroși — şi au tras din ea precum se cuvenea, trecându-şi-o unul altuia. Băgau de seamă că fusese o idee bună să se sălbăticească, căci iată, se aleseseră cu ceva: acum puteau fuma niţeluş, fără să fie nevoiţi să plece după aceea în căutarea unui briceag pierdut; nu li se făcu chiar atât de greaţă, încât să se simtă cu adevărat rău. Nu erau proşti să se lipsească, din lene, de o perspectivă atât de promiţătoare. Dimpotrivă, făcură cu prudenţă exerciţii, care după cină au fost încununate de un succes vădit şi petrecură astfel o seară de bucurie şi de triumf. Erau mai mândri şi mai fericiţi de noua lor cucerire, decât dacă ar fi scalpat şi ar fi jupuit de vii toate triburile de piei-roşii. Să-i lăsăm să fumeze, să flecărească şi să se laude, căci deocamdată nu mai avem nevoie de dânşii.

CAPITOLUL XVIII

În târguşor, însă, nu era nici urmă de veselie, în acea paşnică după-amiază de sâmbătă. Familia Harperilor şi aceea a mătuşii Polly îmbrăcaseră vestminte de doliu — cu mare jale şi cu multe lacrimi. O linişte neobişnuită se aşternuse peste tot târgul, la drept vorbind destul de liniştit de felul lui. Târgoveţii îşi vedeau de treburi cu un aer distrat şi nu prea vorbeau; în schimb, oftau adesea. Vacanţa de sâmbătă le părea copiilor o povară. Jocurile lor erau lipsite de voioşie şi încetul cu încetul le lăsau baltă.

În acea după-amiază Becky Thatcher se plimba abătută prin curtea pustie a şcolii, cu sufletul plin de melancolie. Dar nici acolo nu găsea nimic care s-o mângâie. Îşi vorbea sie-şi: „Ah, de-aş fi păstrat bumbul lui de alamă! Acuma n-am nimic care să-mi aducă aminte de el!” şi un hohot de plâns i se înecă în gâtlej.

Curând se opri locului şi-şi spuse: „Chiar aci a fost. Ah, dacă s-ar mai întâmpla vreodată, n-aş mai vorbi aşa pentru nimic în lume! Dar acuma el s-a dus; şi n-o să-l mai văd toată viaţa, n-o să-l mai văd niciodată, niciodată”.

Gândul acesta o făcu să-şi piardă cumpătul de tot; rătăci mai departe, cu şiroaie de lacrimi pe obraji.

O ceată întreagă de băieţi şi fete — tovarăşi de joacă de-ai lui Tom şi Joe — trecu pe lângă gardul şcolii. Se opriră să privească peste uluci, povestind cu respect despre câte nu făcuse Tom când îl văzuseră pentru ultima dată şi cum spunea Joe cutare sau cutare lucru de nimic (care acum vedeau ei bine că fusese plin de-un teribil înţeles profetic). Fiecare dintre vorbitori arăta spre locul unde stătuseră atunci cei dispăruţi şi-apoi adăuga ceva cam în felul acesta: „Şi eu

stam, uite-aşa — cum stau acu — şi el sta cu faţa la mine — chiar aşa cum stai tu — uite-aşa stam de aproape unul de-altul — şi el odat-a zâmbit, uite-aşa, — şi atuncea parcă m-a trecut un fior — nu ştiu cum să-ţi spui — mă, era ceva aşa — grozav — da mie nu-mi da-n gând ce-nseamnă, fireşte — abia acuma-mi dau seama!”

Apoi urmă o controversă aprinsă spre a se stabili care anume dintre băieţi îi văzuseră pentru ultima dată pe răposaţi. În cele din urmă, după ce unii şi alţii aduseră dovezi mai mult sau mai puţin autentice, hotărând care dintre ei îi văzuseră cu adevărat pentru cea din urmă oară şi schimbaseră cu ei ultimele cuvinte, respectivii fericiţi luară un aer de importanţă sacră, în timp ce ceilalţi se zgâiau la ei şi-i invidiau. Un biet băiat, care nu se putea făli cu o amintire mai măreaţă, spuse, cu vădită mândrie în glas:

— Mie Tom mi-a tras o chelfăneală odată!...

Această năzuinţă către glorie nu fu luată în seamă. Mai toţi băieţii puteau spune la fel, ceea ce cobora prea de tot preţul distincţiei. Ceata se îndepărtă, zăbovind din loc în loc şi tot evocând cu glasuri sfioase amintiri despre eroii dispăruţi.

A doua zi de dimineaţă, când se sfârşi lecţia şcolii de duminică, clopotul începu să sune încetişor, ca pentru pomenirea morţilor, în loc să bată tare ca de obicei. Era o zi de sărbătoare tristă, tăcută, şi acel sunet jalnic părea în armonie cu liniştea meditativă ce domnea peste toate. Târgoveţii începură să se adune, zăbovind câte puţin în tindă, pentru a schimba în şoaptă câteva cuvinte despre tragicul eveniment. În biserică însă, nu se auzeau şoapte; acolo, pe când femeile se adunau la locurile lor, doar foşnetul trist al rochiilor de doliu tulbura tăcerea. Nu-şi amintea nimeni să mai fi fost cândva atât de ticsită biserica. În cele din urmă se făcu o tăcere mare, ca-n preajma unui eveniment — o tăcere

plină de aşteptare — după care intră mătuşa Polly, urmată de Sid şi de Mary şi apoi de familia Harper. Cu toţii erau în negru din cap până-n picioare. Toţi enoriaşii, precum şi bătrânul preot, se sculară respectuoşi şi rămaseră în picioare, până ce familiile nemângâiate luară loc în banca din faţă. Urmă o nouă tăcere de reculegere, străbătută la răstimpuri de sughiţuri de plâns înăbuşite. După aceea preotul întinse larg braţele şi se rugă. Cântară cu toţii un imn emoţionant şi-apoi preotul citi textul din evanghelie pe care-l alesese ca temă pentru predică: „Eu sunt Învierea şi Viaţa”.

În timpul predicii, preotul zugrăvi cu atâta măiestrie drăgălăşeniile, purtările cuceritoare ale băieţilor pierduţi, speranţele rare pe care le îndreptăţeau, încât fiecare ascultător, recunoscând aceste portrete, simţea un junghi în inimă când îşi amintea că până în clipa aceea rămăsese mereu orb faţă de acele însuşiri frumoase şi că nu văzuse la bieţii băieţi decât cusururi şi năravuri. Preotul povesti de asemenea o mulţime de întâmplări înduioşătoare din vieţile dispăruţilor — întâmplări care toate dovedeau firea lor blândă şi mărinimoasă; iar lumea vedea bine acuma cât de înălţătoare şi de frumoase erau acele fapte şi-şi amintea cu mâhnire că, la vremea când avuseseră loc, păruseră pozne de rând, pentru care nu meritau decât să fie bătuţi cu nuiaua. Parohia era tot mai mişcată, pe măsură ce zguduitoarea poveste continua, până când, în cele din urmă, toată adunarea, deznădăjduită, se alătură plânsetelor familiilor nemângâiate şi alcătui un cor de jalnice sughiţuri. Predicatorul însuşi, dând frâu liber sentimentelor sale, plângea pe amvon.

Sus, la galerie, se stârni un freamăt, pe care nimeni nu-l băgă în seamă. O clipă mai târziu, uşa bisericii scârţâi. Preotul îşi ridică din batistă ochii, din care ţâşneau şiroaie de lacrimi,

şi rămase încremenit! Una câte una, alte perechi de ochi priviră încotro privea preotul, pentru ca, în cele din urmă, aproape într-o pornire, parohia întreagă să se ridice în picioare, holbându-se la cei trei băieţaşi morţi, care se apropiau de-a lungul cărării dintre bănci. Tom în frunte, după el Joe şi în coadă Huck, cu hainele mai zdrenţuite şi mai mototolite ca oricând, cu capul plecat şi zâmbind prosteşte. Stătuseră ascunşi în galeria nefolosită, ascultând predica la propria lor înmormântare!

Mătuşa Polly, Mary şi Harperii se năpustiră asupra scumpilor lor regăsiţi, înăbuşindu-i cu sărutări şi mulţumind întruna cerului, pe când bietul Huck sta fâstâcit şi stângaci, neştiind ce anume să facă, unde să se ascundă de atâtea priviri care nu erau bucuroase să-l vadă. Stătu la îndoială, apoi o luă din loc, pe furiş, dar Tom puse mâna pe el şi zise:

— Mătuşă Polly, drept e asta? Trebuie să se bucure cineva şi de venirea lui Huck.

— Fireşte, copile! Fireşte că mă bucur să-l văd, sărman băieţaş făr' de mamă!

Atenţiile drăgăstoase cu care îl copleşea acum mătuşa Polly, era tocmai ce-i trebuia lui Huck ca să se simtă şi mai fâstâcit ca înainte.

Deodată preotul strigă cât îl ţinea gura:

— „Lăudaţi pe Domnul, de la carele se revarsă asupră-ne toate bucuriile". Cântaţi! Haideţi, din toată inimă! Şi-aşa făcură. Psalmul al o sutelea se înălţa triumfător din tot mai multe piepturi şi în timp ce zguduia grinzile vechi, Tom Sawyer Piratul privea spre tineretul invidios din juru-i şi mărturisea în inima lui că aceasta era clipa cea mai măreaţă din viaţa sa.

Iar când parohia păcălită începu să se îmbulzească spre ieşire, cu toţii spuneau că n-ar avea nimic împotrivă să mai

fie iar duşi de nas ca nişte caraghioşi, numai ca să mai audă odată cântat atât de duios psalmul o sută.

În ziua aceea Tom a luat mai multe ghionturi şi mai multe pupături — după dispoziţia schimbătoare a mătuşii Polly — decât primise mai înainte într-un an întreg, şi nici el nu ştia prea bine care din ele arăta recunoştinţă către Dumnezeu şi care dragoste pentru el.

CAPITOLUL XIX

Asta fusese marea taină a lui Tom: planul de a se înapoia acasă, împreună cu fraţii săi piraţi şi de a lua parte la propria lor înmormântare. Sâmbătă în amurg trecuseră apa către malul Missouri, pe un buştean, vâslind din mâini; debarcaseră la vreo nouă kilometri mai la vale de târguşor, dormiseră în pădurea din marginea târgului, până spre ziuă, iar apoi se furişaseră pe drumeaguri lăturalnice, sfârşindu-şi somnul în biserică, sus, printre nişte bănci stricate.

Luni, în timpul gustării de dimineaţă, mătuşa Polly şi Mary se arătară foarte drăgăstoase cu Tom şi foarte atente fată de dorinţele lui. Se vorbi cu mult mai mult ca de obicei. La un moment dat, mătuşa Polly spuse:

— De, Tom, nu zic că n-a fost o glumă straşnică, să laşi să se perpelească o lume-ntreagă, aproape o săptămână în şir, ca să vă distraţi voi, băieţii — da-i păcat că te-a răbdat inima să mă laşi pe mine să mă amărăsc atâta. Dac-ai putut trece apa pe-un buştean, ca să mergi la înmormântarea ta, puteai s-o treci şi-altădată, ca să-mi dai de ştire că nu eşti mort, ci că ai fugit doar.

— Da, zău, Tom, asta ai fi putut să faci — spuse Mary — şi cred c-o şi făceai, dacă-ti dădea prin gând.

— Ai fi făcut-o, Tom? întrebă mătuşa Polly, luminându-se la faţă, în aşteptarea răspunsului. Hai, zi, făceai asta dacă-ti da prin gând?

— Hm, de! Ştiu şi eu? Ne strica tot planul.

— Tom, eu credeam că măcar atâta ţii şi tu la mine, spuse tuşa Polly cu glas mâhnit, care-l făcu pe băiat să se simtă prost. Tot era ceva dacă măcar te gândeai la una ca asta, chiar dacă pân’ la urmă să zicem că n-o făceai.

— Lasă, mătuşică, nu-i nimic, nu-ţi fă inimă rea din atâta lucru — sări Mary — nu ştii cât de zăpăcit e Tom? Totdeauna se pripeşte şi de-aia nu-i dă prin gând să facă ce trebuie.

— Cu atât mai rău. Lui Sid i-ar fi dat în gând. Şi nu numai atât, dar Sid ar fi venit chiar să-mi dea de ştire. Tom, când o să-ti aduci aminte odată, o să fie prea târziu şi o să-ţi pară rău că n-ai ţinut mai mult la mine şi că nu te-ai purtat mai bine, când ţi-ar fi fost atât de lesne.

— Mătuşico, de ce vorbeşti aşa — ştii foarte bine că ţiu la tine, spuse Tom.

— Aş şti mai bine dac-ai dovedi asta prin purtările tale.

— Acum îmi pare rău că nu mi-a dat prin gând — zise Tom, cu glas plin de căinţă — da într-o noapte te-am visat. Tot e ceva, nu?

— Mare lucru nu e, să viseze ştie şi cotoiul — da tot e mai bine ca nimic. Ce-ai visat?

— Uite, miercuri noaptea am visat că tu şedeai colo lângă pat şi Sid şedea pe lada de lemne şi Mary alături de el.

— Aşa şi şedeam. Aşa şedeam totdeauna. Îmi pare bine că-n visele tale ţi-ai adus aminte măcar de-atâta lucru.

— Şi mai visam că era aicea şi mama lui Joe Harper.

— Ce vorbeşti?! Chiar c-a fost aici! Şi ce-ai mai visat?

— A, o groază. Da acu abia mai mi-aduc aminte.

— Ei, haide, încearcă să-ţi aminteşti! Nu poţi?

— Parcă mi se pare că vântul — vântul era să stingă — ă — ă —

— Sileşte-te să-ţi aminteşti, Tom! Gândeşte-te bine! Adevărat că vântul era să stingă ceva; hai spune, ce?

Tom îşi apăsă degetele pe frunte — o clipă plină de înfrigurare — şi-apoi spuse:

— Acu ştiu! Acu ştiu! Lumânarea era s-o stingă!

— Doamne fereşte! Hai, Tom, zi-nainte!

— Şi mi se pare că atuncea ai zis aşa: „Da ce s-a-ntâmplat? Uşa aia mi se pare că s-a...”

— Hai, zi, Tom!

— Stai, lasă-mă, să-mi aduc aminte... lasă-mă numai niţel. A, da, ai spus că ţi se pare că s-a deschis uşa.

— E-adevărat, cum stau acu aci — aşa am spus! N-am spus aşa, Mary? Hai, zi!

— Şi-atuncea — şi-atuncea — de, parcă n-aş fi chiar sigur, da parcă mi se pare — că l-ai trimis pe Sid să — să — să

— Ai? Ai? Haide, zi! Ce l-am trimis pe Sid să facă? Ce l-am trimis pe Sid să facă, Tom? Ce l-am trimis să facă?

— L-ai trimis să — l-ai trimis — a, da, l-ai trimis să-nchidă uşa!

— Doamne sfinte! Să-mi mai spuie cineva că nu crede-n vise! N-am mai auzit una ca asta de când trăiesc! Trebuie să-i spun numaidecât Serenei Harper. S-o văd acu pe unde scoate cămaşa, cu prostiile ei despre „superstiţii”! Hai, Tom, zi-nainte!

— Da — acuma-mi amintesc desluşit tot visul. După aia, tu ai zis de mine că nu-s rău, ci doar poznaş şi neastâmpărat — şi că nu-mi dau seama ce fac, ca un mânz, parc-ai spus, sau aşa ceva.

— Da, da, aşa am spus! Doamne, Dumnezeule! Nemaipomenit! Hai, zi-nainte, Tom!

— Şi-apoi ai început să plângi.

— Da, da, aşa e. N-am plâns eu numai atunci. Ei, şi după aia?

— După aia, a-nceput şi doamna Harper să plângă şi să spuie c-aşa era şi Joe al ei şi că-i pare rău că-l bătuse pentru motiv cum c-ar fi şterpelit smântână, care-o aruncase ea cu mâna ei...

— Tom! Să ştii că intrase-n tine duhu’ sfânt şi te făcuseşi

prooroc! Da, zău! Să ştii c-aşa e! Doamne sfinte! Hai, zi ’nainte, Tom!

— După aia, Sid a zis... Sid a zis...

— Eu nu cred c-am zis ceva, spuse Sid.

— Ba da, ai zis ceva, Sid, spuse Mary.

— Tăceţi din gură şi lăsaţi-l pe Tom să povestească! Spune, Tom, ce-a zis Sid?

— A zis — mi se pare c-a zis că speră că mi-e mai bine acolo unde sunt, dar că să fi fost şi eu mai cuminte...

— Auziţi? Chiar aşa a spus, cuvânt cu cuvânt!

— Şi tu l-ai repezit.

— Te cred că da! Trebuie c-a fost un înger al Domnului aici printre noi! Sigur c-a fost un înger în vreun ungher.

— Şi doamna Harper a povestit cum a speriat-o Joe c-o pocnitoare şi tu ai povestit chestia cu Petrică şi cu „moartea durerilor”...

— Da, da, chiar aşa e!

— Şi-apoi aţi mai vorbit o grămadă... cum căutau oamenii prin apă ca să ne găsească şi despre înmormântarea care avea să fie duminică şi-apoi tu şi cu doamna Harper aţi plâns una-n braţele alteia — şi apoi ea a plecat.

— Chiar aşa a fost! Chiar aşa a fost! E adevărat precum stau aci pe locşoru’ ăsta! Tom, de faţă să fi fost şi nu puteai să spui mai aidoma! Şi-apoi? Hai, zi, Tom!

— Şi-apoi se făcea că te rugai pentru mine. Te vedeam şi auzeam fiece cuvinţel care-l rosteai. Şi-apoi te-ai culcat, şi eu eram atâta de mâhnit, c-am scos din buzunar o coajă de sicomor şi-am scris pe ea: „Nu suntem morţi — ci doar am plecat să ne facem piraţi” şi-am pus coaja pe măsuţă, lângă lumânare, şi când m-am uitat la tine, era atâta bunătate pe faţa ta, cum dormeai aşa, că se făcea că m-am apropiat şi te-am sărutat pe gură.

— Zău, Tom, m-ai sărutat? Toate ţi le iert pentru asta! Şi se repezi să-l îmbrăţişeze pe băiat, strângându-l la piept mai să-l înăbuşe, pe când el se simţea cel din urmă dintre păcătoşi.

— Foarte frumos din partea lui, cu toate că n-a fost decât un vis, bombăni Sid ca pentru sine, dar destul de tare ca să fie auzit.

— Taci din gură, Sid! Omu' face-n vis ce-ar face şi treaz. Uite colea un măr mare domnesc care-l păstram pentru tine, Tom, la caz că te mai găsesc — acu hai şi du-te la şcoală. Sunt recunoscătoare bunului Dumnezeu, părintele nostru al tuturor, că te am iarăşi lângă mine; carele îndelung răbdător este şi iertător cu cei ce cred în el şi-i ascultă poruncile, cu toate că domnul ştie că-s nevrednică, da vezi că de-ar fi numai ăi vrednici blagosloviţi cu îndurarea lui şi dac-ar fi să-i simtă numai aceia mâna ajutătoare, când e de trecut un hop greu, prea puţini bucura-s-ar în această vale a plângerilor şi puţini ar intra în pacea Domnului, când va să vie noaptea cea lungă. Hai, duceţi-vă, Sid, Mary, Tom — căraţi-vă — destul m-aţi bătut la cap.

Copiii s-au dus la şcoală, iar bătrâna la doamna Harper, ca să-i povestească visul minunat al lui Tom. Sid fu destul de înţelept, încât să nu rostească tare ce era în gândul lui, pe când ieşea din casă. Şi anume:

„Cam străvezie poveste — nu prea stă-n picioare. Aşa vis lung — şi fără nicio greşeală!"

Ce mai erou devenise Tom! Acum nu mai umbla ţopăind sau sărind ca un bezmetic, ci cu pas legănat şi plin de demnitate, cum se cuvenea unui pirat care simţea ochii lumii aţintiţi asupră-i. Vezi bine c-aşa era. Încerca el să nu dea atenţie privirilor şi vorbelor care se schimbau când trecea el, dar le sorbea cu nesaţ şi toate îl ungeau la inimă. Băieţii mai

mici se îmbulzeau pe urmele lui, mândri de a fi văzuţi cu el şi răbdaţi pe lângă dânsul — de parc-ar fi fost toboşarul unei defilări sau elefantul care conduce menajeria când intră în târg. Băieţii de-o seamă cu el se făceau a nu şti că fusese plecat, dar în sinea lor se prăpădeau de invidie. Ar fi dat orice să aibă pielea lui oacheşă şi tăbăcită de soare şi faima lui sclipitoare; Tom însă nu le-ar fi schimbat nici pentru un circ întreg.

La şcoală, copiii făceau atâta caz de el şi Joe, atâta le dădeau târcoale, sorbindu-i din ochi, nu alta, încât nu trecu mult, şi celor doi eroi nici cu prăjina nu le-ai mai fi putut ajunge la nas. Începură să povestească nesăţioşilor ascultători peripeţiile prin care trecuseră, dar povestea nu avea decât început — sfârşit era puţin probabil să aibă vreodată, cu o închipuire bogată ca a lor. Iar când în cele din urmă şi-au scos lulelele şi-au început a se plimba pufăind cu seninătate, gloria lor ajunse la apogeu.

Tom hotărî că acum putea să nu-i mai pese de Becky Thatcher. Gloria îi ajungea. Va trăi pentru glorie. Acum, că ajunsese o persoană atât de sus-pusă, poate că ea va voi să se împace. Foarte bine, n-avea decât! O să vadă ea că ştia şi el să fie nepăsător. Curând sosi şi Becky. Tom se făcu că n-o vede. Se îndepărtă şi alăturându-se unei cete de băieţi şi fete, începu să povestească. Băgă repede de seamă că ea alerga veselă de colo până colo, cu faţa îmbujorată şi cu ochii jucăuşi, făcându-se că-şi fugăreşte colegii şi râzând cu hohote când prindea pe câte unul. Nu-i scăpă faptul că prindea mereu pe câte cineva din apropierea lui şi că de fiece dată arunca spre el o privire plină de tâlc. Aceasta-i mulţumea din plin păcătoasa lui vanitate şi în loc să-l împace, îl întărâta şi mai mult. Acum evita cu tot dinadinsul să se trădeze că o ştie în apropiere. În cele din urmă ea încetă să mai zburde; se

plimba nehotărâtă de colo până colo, scoţând uneori câte-un suspin şi aruncând către Tom priviri furişe, pline de aşteptare. Observă că Tom vorbea cu Amy Lawrence mai mult decât cu oricine. Îi trecu un junghi prin inimă; se simţi deodată neliniştită şi stânjenită, încercă să plece, dar picioarele o trădau; în loc să se depărteze, se dădea mai aproape de grupul în care se afla Tom. Cu vioiciune prefăcută, îi spuse unei fete care stătea chiar lângă el:

— Bine, Mary Austin — răutate ce eşti — cum de n-ai venit la şcoala de duminică?

— Sigur c-am venit! Nu m-ai văzut?

— Ce vorbeşti! Nu te-am văzut! Unde şedeai?

— Cu clasa domnişoarei Peters, unde şed totdeauna. Eu te-am văzut pe tine.

— Nu zău! Ce curios, eu nu te-am văzut deloc. Am vrut să-ţi vorbesc de-o serbare...

— A, ce bine! Cine-o dă?

— Mămica o dă pentru mine; o să facem şi o excursie.

— A, bravo, sper că o să mă cheme şi pe mine.

— Mai e vorbă! Serbarea-i dată pentru mine. O să cheme pe oricine vreau eu să vie şi bineînţeles că vreau să vii şi tu.

— Ce bine! Când o să fie?

— Curând. Poate că-n preajma vacanţei.

— A, ce bine-o să petrecem! O să chemi toate fetele şi toţi băieţii?

— Da, pe toţi care-mi sunt prieteni — sau care vor să-mi fie — şi pe furiş îi aruncă o privire lui Tom; el însă vorbea mai departe cu Amy Lawrence, povestindu-i despre îngrozitoarea furtună de pe insulă şi cum izbise trăsnetul copacul cel mare sub care-şi avea culcuşul, de-l „făcuse praf”, în timp ce el, Tom, era „la trei paşi”.

— A, ce frumos o să fie! Eu pot să vin? întrebă Gracie

Miller.

— Da.

— Dar eu? sări şi Sally Rogers.

— Da.

— Şi eu? întrebă Suzy Harper. Şi Joe?

— Da.

Aşa întrebară pe rând, bătând bucuroşi din palme; mai toţi din grup se rugară să fie invitaţi, afară de Tom şi Amy. În clipa aceea, Tom întoarse cu răceală spatele, şi povestind mai departe, plecă luând-o cu el pe Amy. Bietei Becky îi tremurau buzele şi-i veniră lacrimile în ochi. Ascunse aceste semne sub o veselie silită şi flecări înainte. Dar gândul la serbare pierduse orice farmec şi nimic nu o mai interesa. Căută să plece cât mai repede, ca să se ascundă şi să-şi verse focul plângând — după obiceiul femeilor. Apoi şezu posomorâtă, în mândria ei rănită, până sună clopoţelul. Atunci se ridică, cu o privire răzbunătoare în ochi, îşi scutură cozile lungi şi spuse că ştie ea ce-o să facă.

În recreaţie, Tom continuă flirtul cu Amy; ce bucurie că găsise un plan atât de isteţ! Nu-şi mai găsea locul — voia să dea de Becky şi s-o rănească jucând teatru în fata ei. Dar când, în cele din urmă, o zări, însufleţirea îi scăzu brusc. Becky şedea foarte bine dispusă pe o bancă mică din spatele şcolii, cu Alfred Temple alături. Se uitau amândoi la nişte poze; erau atât de absorbiţi, îşi ţineau capetele atât de strâns alăturate deasupra cărţii, încât păreau că nu mai ştiu de nimic altceva pe lume. În vinele lui Tom începu să fiarbă gelozia. Acum el suferea, căindu-se amarnic că dăduse cu piciorul prilejurilor de împăcare oferite de Becky. Se făcu nerod — şi câte şi mai câte — toate vorbele de ocară ce-i treceau prin cap. Îi venea să plângă de necaz. În timp ce se plimbau, Amy continua să vorbească, însufleţită şi fericită,

căci inima ei jubila, dar lui Tom îi înţepenise limba. Nici nu auzea ce spunea Amy şi de câte ori fata se oprea aşteptând un răspuns, el doar bolborosea câte o încuviinţare stângace, nimerind-o de cele mai multe ori ca nuca-n perete. Tot o lua mereu spre spatele şcolii, ca să-şi pună sare pe rană, privind scena aceea nesuferită. Făcea ce făcea şi tot acolo ajungea. I se suia sângele la cap, văzând că lui Becky Thatcher nici nu-i păsa de el, de parcă nici n-ar fi fost pe lume. Ea însă îl vedea; ştia foarte bine că e pe cale să câştige bătălia şi se bucura că suferă cum suferise şi ea. Flecăreala veselă a lui Amy ajunsese de neîndurat. Tom dădu a înţelege că avea treburi serioase — nişte lucruri care trebuiau neapărat rezolvate — şi că era cam târziu. Dar în zadar. Fata ciripea înainte. Tom gândea: „Fir-ar a naibii, nu mai scap odată de ea!” Până la urmă plecă să-şi vadă de acele treburi; ea spuse, nevinovată, că va fi „p-aproape”, după lecţii, în timp ce el o lua la fugă, necăjit la culme.

„Oricare alt băiat — gândea Tom, scrâşnind din dinţi — oricare alt băiat din târg să fi fost, decât filfizonul ăsta de la Saint Louis, care se crede gătit nevoie-mare şi, mă rog, din aristocraţie! Lasă, dom’le, nu degeaba ţi-am tras eu o chelfăneală din prima zi când te-ai arătat în târgul ăsta — îţi mai trag eu una, să mă ţii minte. Stai că-mi cazi tu în mână! O să te...” Şi executa pe rând toate mişcările cu care snopeşti în bătaie pe-un băiat, trăgea pumni în aer, izbea cu piciorul în vânt, se făcea că-i scoate ochii.

„Aha, ţi-a venit mintea la cap, ai? Zbieri să te las? Să te iert? Hai, marş acuma, şi să nu te mai prind altădată...”

Şi astfel, snopeala închipuită luă un sfârşit care-l mai răcori niţel.

La amiază, Tom dădu fuga acasă. Nu mai putea îndura fericirea pentru care-i era recunoscătoare Amy, iar nefericirea

cealaltă îi amăra şi mai mult sufletul. Becky începu din nou să contemple pozele în tovărăşia lui Alfred, dar cum minutele treceau încet ca melcul, fără ca Tom să apară, chinuit, triumful ei începu să pălească. Fata pierdu orice interes pentru poze, luă mai întâi o înfăţişare gravă, apoi distrată şi la urmă melancolică. De vreo două-trei ori ciuli urechea la auzul unor paşi, dar în zadar nădăjduia; Tom nu veni. În cele din urmă se simţi cât se poate de nenorocită şi se căi de a fi mers atât de departe. Bietul Alfred, văzând că o pierde, fără să ştie pentru ce, spunea întruna:

— Vai, uite ce frumoasă e asta! Ia uită-te la asta!

Ea, până la urmă, îşi pierdu răbdarea şi rosti:

— Ia lasă-mă-n pace! M-am săturat de ele. O podidiră lacrimile, se sculă şi plecă.

Alfred se luă după ea, încercând s-o îmbuneze, dar ea izbucni:

— Pleacă şi lasă-mă-n pace, n-auzi? Nu pot să te sufăr!

Băiatul rămase locului, întrebându-se mirat în sinea lui cu ce greşise. Nu-i spusese chiar ea că-n toată recreaţia de amiază se vor uita amândoi la poze? Ea îşi văzu de drum, plângând. Atunci Alfred intră îngândurat în clasa goală. Era supărat şi totodată se simţea umilit. Nu-i fu greu să ghicească adevărul: fata îl folosise drept unealtă ca să se răzbune pe Tom Sawyer. Gândul acesta, odată încolţit în minte, fireşte că nu făcu decât să sporească ura ce-o nutrea împotriva lui Tom. I-ar fi plăcut să găsească ceva ca să-l bage la apă fără prea mare primejdie pentru el însuşi. Atunci îi căzură ochii pe cartea de citire a lui Tom. Iată prilejul. Foarte mulţumit, deschise cartea la pagina unde era lecţia din după-amiaza aceea şi vărsă cerneală peste ea.

Becky, aruncând îndărătul lui o privire pe fereastră, văzu ce făcuse. Se dădu la o parte ca să n-o observe. Porni repede

spre casă, cu gând să-l caute pe Tom şi să-i spună. Tom îi va fi recunoscător şi supărarea o să le treacă. Dar nu făcuse nici jumătate din drum, când îşi schimbă părerea. Îşi aduse aminte de purtarea lui Tom faţă de dânsa pe când vorbea de serbare şi gândul acesta o fripse la inimă, copleşind-o de ruşine. Se hotărî să-l lase să fie bătut pentru foaia de carte stricată şi pe deasupra să-l urască veşnic.

CAPITOLUL XX

Tom se întoarse acasă posomorât. De la primele vorbe pe care le rosti mătuşă-sa, înţelese că iar intrase la apă.

— Tom, îmi vine să te jupoi de viu.

— Ce-am făcut, mătuşică?

— Iar ţi-ai făcut de cap. Auzi, să mă duc eu la Serena Harper, ca o netoată ce sunt, şi să mă apuc să-i povestesc prostia aia de vis; tocmai ei, care aflase de la Joe cum c-ai fost aci în noaptea cu pricina şi că ai auzit tot ce am vorbit noi. Tom, nu ştiu ce-o să se-aleagă de tine, dacă eşti în stare să te porţi aşa! Auzi, să mă laşi tu pe mine să mă duc la Serena Harper, să mă fac de râs... şi tu să nu spui o vorbă!

Iată că lucrurile se înfăţişau sub o nouă lumină. Până acum, povestea scornită de dimineaţă îi păruse lui Tom o glumă bună şi foarte isteaţă. Dar în clipa aceea i se părea înjositoare şi de prost gust. Tom lăsă capul în jos şi o clipă nu ştiu ce să răspundă; apoi zise:

— Mătuşică, îmi pare rău că te-am lăsat să te duci — da nu mi-am dat seama.

— Vai, copile, niciodată nu-ţi dai seama. Numai la tine şi la năzbâtiile tale te gândeşti. Ca să vii cale lungă, noaptea, de la insula Jackson şi pân’ aci, să faci haz de supărarea noastră, te-a tăiat capul — ca să-ţi râzi de mine cu născoceala aia de vis, şi la asta te-a dus capul, da ca să-ţi fie milă de noi şi să ne cruţi, nici prin gând nu ţi-a trecut.

— Mătuşică, acum văd şi eu c-a fost o ticăloşie, da n-am făcut-o înadins, crede-mă. Şi-apoi, în noaptea aceea, n-am venit ca să fac haz de voi.

— Da pentru ce-ai venit?

— Ca să-ţi spun să nu te amărăşti din pricina noastră, că

nu ne înecasem.

— Tom, aş fi cea mai fericită fiinţă de pe lume, dac-aş putea crede c-ai avut asemenea gând bun — da ştii foarte bine că nu-i adevărat — şi eu ştiu la fel de bine ca şi tine, Tom.

— Mătuşică, zău că asta am vrut să fac — să nu mă mişc d-aci dacă nu spun drept.

— Hai, Tom, nu minţi, te rog! Minciuna-ţi sporeşte păcatul de-o mie de ori.

— Da nu mint, mătuşică, spun drept. Am vrut să nu mai fii supărată — numai d-aia am venit.

— Aş da orice ca să cred una ca asta — ţi-ar răscumpăra o groază de păcate, Tom. Mai c-aş fi bucuroasă c-ai fugit şi că te-ai purtat aşa rău. Da cum să te cred? Că dac-ai fi vrut să-mi spui, îmi spuneai — nu, băiatule?

— Vezi, mătuşică, după ce ai vorbit matale de înmormântare, mi-a dat în gând să ne întoarcem şi să ne ascundem în biserică — şi atâta mi-a plăcut planul ăsta, că nu m-a răbdat inima să mă las de el. Şi atunci am pus coaja înapoi în buzunar, şi-am tăcut chitic.

— Care coajă?

— Coaja de copac pe care-ţi scrisesem că ne-am făcut piraţi. Mai bine te deşteptai când te-am sărutat — zău aşa.

Pe faţa mătuşii liniile aspre se îndulciră şi ochii i se umplură de duioşie.

— Adevărat că m-ai sărutat, Tom?

— Dacă-ţi spun că te-am sărutat!

— Eşti sigur, Tom?

— Te-am sărutat, mătuşică, crede-mă — dacă-ţi spun...

— Şi de ce m-ai sărutat, Tom?

— Fiindcă mi-erai tare dragă, cum gemeai aşa prin somn — şi-mi părea rău de tine.

Vorbele băiatului păreau sincere. Bătrânica nu-şi putu ascunde un tremur în glas când zise:

— Mai sărută-mă odată, Tom!... şi-acu fă bine şi şterge-o la şcoală şi nu mă mai necăji.

Cum ieşi pe uşă Tom, mătuşa Polly dădu fuga la un dulap şi scoase o zdreanţă de surtuc — fostul costum de pirat al lui Tom. Se opri cu surtucul în mână şi-şi zise:

„Nu, nu mă-ncumet. Bietu' băiat, eu zic c-a minţit, da e-o minciună pornită dintr-o inimă bună — Dumnezeu să i-o răsplătească — ce bine mi-a făcut! Nădăjduiesc c-o să-l ierte Domnul — ştiu bine c-o să-l ierte. Da eu mai bine să nu mă-ncredinţez că-i minciună. N-o să mă uit."

Puse la loc surtucul şi rămase o clipă pe gânduri. De două ori întinse mâna să ia iar haina şi de fiece dată se stăpâni. A treia oară, îşi făcu curaj, zicându-şi: „E-o minciună nevinovată — e-o minciună de copil bun — n-o să-mi fac sânge rău." Căută în buzunarul surtucului. O clipă mai târziu, citea coaja de copac a lui Tom printr-un văl de lacrimi şi spunea:

„L-aş ierta pe băiat acu, de-ar fi făcut şi o mie de păcate!"

CAPITOLUL XXI

Cu-atâta foc îl sărutase mătuşa Polly pe Tom, încât parcă i-ar fi luat supărarea cu mâna; acum se simţea iar vesel şi cu inima împăcată. Porni spre şcoală şi avu norocul să dea peste Becky Thatcher în capul Drumului Poienei. Tom se purta totdeauna după starea lui sufletească. Fără să şovăie o clipă, alergă la ea şi-i spuse:

— Am fost un ticălos azi, Becky, şi-mi pare foarte rău. N-o să mă mai port niciodată aşa, cât oi trăi. Te rog să ne împăcăm, vrei?

Fata se opri şi-i aruncă o privire dispreţuitoare:

— Te-aş ruga să nu mă plictiseşti, domnule Thomas Sawyer. N-o să mai vorbesc niciodată cu dumneata.

Şi cu o mişcare mândră din cap, îşi văzu de drum înainte. Tom rămase atât de uluit, încât n-avu nici măcar prezenţa de spirit să-i spună: „Atâta pagubă! domnişoară Ţâfnă!” Până să-i vină în gând, trecuse momentul potrivit. Aşa că nu mai spuse nimic. Dar fierbea de necaz. Intră înciudat în curtea şcolii, zicându-şi ce bine ar fi să fie Becky băiat. Cum ar mai snopi-o în bătaie! Curând se întâlni nas în nas cu ea şi în trecere îi aruncă o vorbă înţepătoare. Ea îi zvârli alta înapoi şi ruptura fu gata. Becky era atât de înfierbântată de supărare, încât abia aştepta să reînceapă lecţiile — era nerăbdătoare să-l vadă pe Tom bătut pentru cartea de citire pătată cu cerneală. Dacă până atunci se gândise să dea totuşi în vileag fapta lui Alfred Temple, noua batjocură a lui Tom îi alungă cu totul acest gând.

Biata fată nu ştia cât de curând avea s-o pască şi pe ea necazul. Învăţătorul, domnul Dobbins, atinsese vârsta matură cu o ambiţie nepotolită în suflet. Dorinţa lui cea mai arzătoare

fusese să ajungă doctor, sărăcia însă hotărâse să nu fie decât un biet învăţător de ţară. În fiece zi scotea din catedră o carte misterioasă şi se adâncea în ea, când nu-i asculta pe elevi. Cartea o ţinea totdeauna sub cheie. Nu era ştrengar în toată şcoala care să nu moară de curiozitate să arunce măcar o privire în ea, dar până atunci niciodată nu se ivise prilejul. Fiecare băiat sau fată avea teoria lui despre ce putea fi acea carte şi nu erau două teorii la fel, dar până atunci nimeni nu putuse să afle adevărul adevărat. Odată, trecând pe lângă catedră, care era în apropierea uşii, Becky văzu cheia uitată în broască. Iată momentul prielnic! Aruncă o privire împrejur — nu era nimeni. În clipa următoare, ţinea cartea în mâini. Coperta, cu titlul *Anatomia* profesorului Cutare, nu-i spuse nimic; începu să întoarcă paginile. Dădu îndată peste o planşă frumos colorată — un trup omenesc. În clipa aceea o umbră căzu pe pagină; Tom Sawyer intrase pe uşă şi apucă să vadă o clipă poza. Becky smuci repede cartea ca s-o închidă şi avu ghinionul îngrozitor să sfâşie planşa pe jumătate. Zvârli volumul în catedră, întoarse cheia în broască şi ruşinată şi furioasă izbucni în plâns:

— Tom Sawyer, n-am văzut un băiat mai josnic ca tine. Te ţii după mine, să pândeşti la ce mă uit.

— Cum era să ştiu că te uiţi la ceva?

— Să-ti fie ruşine, Tom Sawyer — acum sigur c-o să mă pârăşti! Ah, ce-o să mă fac, ce-o să mă fac! O să mănânc bătaie — eu care niciodată n-am mâncat bătaie la şcoală! Apoi izbind cu picioruşul în podea, zise: N-ai decât să fii ticălos, dacă vrei! Las’ că ştiu şi eu ceva! Aşteaptă şi-o să vezi tu!... Nesuferitule, urâciosule, nesuferitule! Şi dădu buzna afară din clasă, cu o nouă explozie de plâns.

Tom rămase neclintit, uluit de această izbucnire împotriva lui. După câtva timp, îşi spuse:

„Neroade mai sunt şi fetele! Auzi! N-a mâncat niciodată bătaie la şcoală! Mare scofală! Numai o fată poate să vorbească aşa! Piele gingaşă şi curaj cât un pui de găină! Fireşte că n-am de gând s-o pârăsc lui moş Dobbins pe proasta asta mică, fiindcă am eu ac de cojocu' ei şi altminteri, fără să fiu ticălos. Da degeaba! Moş Dobbins o să-ntrebe cine i-a rupt cartea. N-o să răspundă nimeni. Şi-atunci el o să facă ce face totdeauna — o să-ntrebe pe toţi la rând şi când i-o veni rândul vinovatei, o să afle el, fără să i se destăinuiască. Pe fete le trădează totdeauna mutra. Sunt nişte mămăligi. O să mănânce bătaie. Ei, comedie, a intrat rău la apă Becky Thatcher şi nu văd ce-i de făcut." Tom mai cântări câtva timp situaţia, apoi adăugă: „Ei, n-are decât, ei i-ar place să mă vadă pe mine la ananghie — acu să rabde şi ea!" După câteva clipe sosi domnul şi cu toţii intrară în clasă. Pe Tom nu-l prea interesau lecţiile. De câte ori furişa o privire către partea clasei unde şedeau fetele, faţa lui Becky îl neliniştea. „Dar se gândea el — de ce să-mi fie milă de ea!" Şi totuşi, numai printr-un efort îşi dădea seama că nu are niciun rost să se înduioşeze. Nu izbutea să simtă nici pic de satisfacţie. Nu trecu mult şi domnul descoperi cartea de citire pătată. Câtăva vreme, Tom uită de necazurile altora. Becky se trezi din lâncezeala ei plină de deznădejde, manifestând pentru ceea ce se întâmpla un interes destul de viu. Nu credea că Tom va reuşi să iasă din bucluc, tăgăduind că a vărsat cerneala pe carte — şi avea dreptate. Tăgada părea a înrăutăţi şi mai mult situaţia vinovatului. Becky se aşteptase ca toate acestea s-o bucure, dar băgă de seamă că nu se prea bucura. Când lucrurile ajunseră la culmea încordării. Becky voi să se scoale în picioare şi să-l dea de gol pe Alfred Temple, dar se stăpâni şi se sili să şadă liniştită, spunându-şi: „Acuşi-acuşi o să mă pârască c-am rupt poza — fără-ndoială. Nu suflu o vorbă,

chiar de-ar fi să-i taie capul!”

Tom încasă bătaia şi se întoarse la locul său, defel mâhnit, căci îşi închipuia că fără să ştie, zbenguindu-se, vărsase cerneala pe carte. Tăgăduise de formă, fiindcă aşa era obiceiul, şi stăruia în tăgadă din principiu.

O oră întreagă se scurse cu încetineală; „domnul” şedea moţăind pe tronul lui; zumzetul făcut de şcolarii care-şi repetau lecţia te îmbla la somn. După câtăva vreme, domnul Dobbins se îndreptă în spetează, căscă, apoi descuie sertarul şi întinse mâna să-şi ia cartea. Parcă nu ştia nici el ce să facă: s-o scoată, să n-o scoată?... Cei mai mulţi dintre şcolari ridicară ochii nepăsători, dar doi dintre elevi îi urmăreau mişcările cu încordare. Câteva clipe domnul Dobbins se jucă distrat cu cartea, apoi o scoase, se suci în scaun până-şi găsi o poziţie comodă şi se pregăti să citească.

Tom îi aruncă pe furiş o privire lui Becky. Văzuse cândva un biet iepuraş urmărit, tocmai în clipa în care vânătorul îi ţintea capul şi iepuraşul privirea ei o avea. Uită numaidecât că erau certaţi. Trebuia să facă ceva, şi repede, numaidecât! Dar iuţeala cu care se apropia nenorocirea, îl paralizase. Ba nu, stai! I-a venit o idee. O să dea fuga la catedră, o să smulgă cartea din mâna domnului şi o să fugă cu ea! Şovăi o clipă până să se hotărască şi pierdu prilejul — domnul deschisese cartea! O, de-ar fi putut recâştiga clipa pierdută! „Prea târziu — a intrat la apă Becky!” îşi zise Tom. În clipa următoare, domnul arunca priviri scrutătoare în clasă; toţi lăsară ochii în jos, căci domnul avea în priviri ceva care îi îngrozea chiar şi pe cei nevinovaţi. Tăcerea ţinu cât ai număra până la zece — „domnul” îşi aduna mânia. Apoi izbucni:

— Cine-a rupt cartea aceasta?

Tăcere deplină. Ai fi putut auzi şi musca. Tăcerea stăruia;

„domnul” cerceta cu băgare de seamă feţele şcolarilor, doar-doar o descoperi semnele păcatului.

— Benjamin Rogers, tu ai rupt cartea?

— Joseph Harper, tu ai rupt-o?

Iarăşi tăgadă. Tom se simţea din ce în ce mai rău, chinuit de această anchetă care nu se mai sfârşea.

După ce luă la rând băncile în care şedeau băieţii, domnul rămase puţin pe gânduri, apoi îşi îndreptă privirea spre băncile fetelor.

— Amy Lawrence?

Fata scutură din cap.

— Gracie Miller?

Acelaşi semn.

— Suzan Harper, tu ai făcut treaba asta?

Alta care nega. Acum venea la rând Becky Thatcher. De tulburat ce era, Tom tremura ca varga. Sigur, nu mai era nicio scăpare.

— Rebecca Thatcher... (Tom o privi pe furiş; Becky era albă de groază) tu ai rupt-o... nu-i aşa? la uită-te la mine! (Mâinile ei se ridicară, rugătoare). Tu ai rupt cartea?

În clipa aceea un gând îi trecu prin minte lui Tom, ca fulgerul. Sări drept în picioare şi spuse strigând:

— Eu am rupt-o!

Toată clasa se holbă la el, uluită de nebunia asta. Tom stătu o clipă să-şi vină în fire, iar când înaintă spre catedră ca să-şi primească pedeapsa, mirarea, recunoştinţa, adoraţia, ce se revărsau asupră-i din ochii bietei Becky, erau răsplată pentru o sută de bătăi. Însufleţit de măreţia propriei sale purtări, îndură fără să crâcnească cea mai crudă bătaie pe care o dăduse vreodată domnul Dobbins, şi nu trebuie să uităm că domnul Dobbins era un maestru în ale bătăii. Tot cu nepăsare primi şi adaosul de cruzime — anume, porunca să

rămână în arest două ceasuri după ce li se va da drumul celorlalţi. Ştia el bine cine are să-l aştepte afară, fără să i se urască, până îi va suna ceasul eliberării.

În seara aceea, Tom, punând capul pe pernă, urzea sute şi sute de planuri de răzbunare împotriva lui Alfred Temple, căci, cu ruşine şi căinţă, Becky îi povestise totul, fără a ascunde nici propria ei trădare. Dar în curând, până şi setea de răzbunare trebui să dea în cele din urmă cu vorbele acestea răsunându-i ca prin vis în urechi — ultimele vorbe rostite de Becky: „Ah, Tom, ce suflet nobil ai!”

CAPITOLUL XXII

Vacanţa se apropia. Învăţătorul, aspru cu copiii, era din zi în zi tot mai sever şi mai pretenţios; voia cu tot dinadinsul ca elevii să facă o impresie bună în ziua „examenului”. Nuiaua şi linia lui rar se odihneau — cel puţin în ce-i privea pe şcolarii mai mici. Nebătuţi scăpau doar cei mai mari şi „domnişoarele” de optsprezece-douăzeci de ani. Pedepsele domnului Dobbins erau de altfel foarte drastice, căci deşi sub perucă purta un cap cu desăvârşire chel şi lucios, nu îmbătrânise, muşchii nu-i slăbiseră câtuşi de puţin. Pe măsură ce se apropia ziua cea mare, toate pornirile tiranice care-i mocneau în suflet ieşeau la iveală; cu o plăcere cruntă pedepsea până şi cele mai mici abateri. Urmarea firească era că băieţii cei mici tremurau toată ziua de spaimă — când nu urlau ca din gură de şarpe sub loviturile necruţătoare ale domnului Dobbins — iar noaptea urzeau fel de fel de planuri de răzbunare. Şi niciodată nu pierdeau prilejul de a-i juca „domnului” câte un renghi. Dar nici el nu se lăsa mai prejos. Represaliile care urmau după fiecare răzbunare izbutită erau atât de năprasnice şi de copleşitoare, încât băieţii părăseau totdeauna câmpul de bătaie amarnic înfrânţi. În cele din urmă s-au vorbit cu toţii în taină şi au ticluit un plan care promitea o victorie strălucită. L-au atras în complot pe băiatul zugravului de firme, destăinuindu-i planul şi cerându-i ajutor. Băiatul avea motivele lui să fie încântat, căci „domnul” locuia şi lua masa acasă la părinţii lui şi-i dăduse nenumărate pricini să-l urască. Soţia „domnului” pleca peste câteva zile într-o vizită la ţară şi atunci nimic n-avea să mai stea în calea reuşitei planului. Domnul învăţător se pregătea totdeauna pentru marile evenimente, trăgând serios la măsea, şi băiatul

zugravului de firme spuse că atunci când domnia sa se va fi făcut turtă, în seara examenului, el va „aranja chestia”, pe când „domnul” va moţăi acasă pe scaun, apoi va avea grijă să-l trezească la timp, ca să plece în mare grabă la şcoală.

Sosi şi mult aşteptata zi. La orele opt seara, şcoala era luminată din belşug şi împodobită cu ghirlande şi cununi de frunze şi flori. Pe o estradă trona „domnul”, în scaunul său mare, având îndărătul lui tabla neagră. Părea destul de bine dispus. Trei şiruri de bănci de fiece parte şi şase şiruri în faţa sa erau ocupate de către demnitarii târgului şi de părinţii elevilor. La stânga sa, înapoia rândurilor de cetăţeni, se afla improvizată o estradă spaţioasă, pe care fuseseră aşezaţi şcolarii ce urmau să ia parte la reprezentaţia din seara aceea: şiruri de băieţi mici, care se simţeau — de mult ce se spălaseră — cât se poate de prost şi foarte stingheriţi în hainele lor de sărbătoare; şiruri de băieţi mari, stângaci şi neciopliţi; valurile de zăpadă — fetele şi domnişoarele — învestmântate în organdi şi muselină, prea conştiente de braţele lor goale, de anticele bijuterii de sticlă ce le aveau de la bunica, de fundiţele roz sau albastre şi de florile din păr. Restul sălii era ocupat de şcolarii care nu luau parte la program.

Demonstraţiile începură. Un băiat mititel se sculă în picioare şi cu o mutră bleagă recită*: „Ştiu bine că vă miraţi şi că nici nu v-aşteptaţi, mic cum sunt că îndrăznesc, eu în public să vorbesc”,* ş.a.m.d., însoţindu-şi performanţa cu mişcările penibil de regulate şi spasmodice pe care le-ar fi executat o maşină puţintel deranjată. O scoase la capăt cu bine, deşi grozav de înspăimântat, şi obţinu un ropot de aplauze. Se retrase cu plecăciunea de rigoare.

O fată mică, cu o feţişoară sfioasă, spuse peltic: *„Măriuca cea mică avea o mieluşică”* ş.a.m.d., execută o plecăciune

care înduioşă publicul, îşi primi şi ea porţia de aplauze şi se aşeză la loc ruşinată şi fericită.

Tom Sawyer se înfăţişă plin de trufaşă încredere, se avântă până la înălţimea înflăcăratei şi nemuritoarei poeme declamatorii *Daţi-mi libertatea, sau de nu moartea!* rostită cu avântul cuvenit şi cu o frenetică gesticulaţie, şi se poticni brusc, pe la mijloc. Îl cuprinse o fâstâceală grozavă, îi tremurau picioarele, simţea că se înăbuşă. E drept că se bucura de multă înţelegere din partea întregii săli — dar şi de o tăcere desăvârşită, care se înţelege, era mai neplăcută chiar decât înţelegerea. Învăţătorul se încruntă şi asta întregi catastrofa. Tom se mai luptă cât se luptă, apoi se retrase, zdrobit. Se înregistră o slabă încercare de aplauze, care curând însă se stinse.

Urmară *Flăcăul sta pe puntea-n flăcări, Căderea asirienilor* şi alte perle ale genului declamator. Apoi avură loc exerciţii de lectură şi o întrecere în demonstraţii de ortografie. Cei câţiva elevi din clasa de latină recitară onorabil. Acum venea la rând partea cea mai însemnată a serii, „compoziţiile” originale ale tinerelor domnişoare. Domnişoarele înaintau una câte una până la marginea estradei, tuşeau puţin ca să-şi limpezească glasul, ridicau manuscrisul (legat gingaş cu o panglicuţă) şi începeau să citească, trudindu-se a da o deosebită atenţie „expresiei” şi punctuaţiei. Erau aceleaşi teme pe care, cu prilejuri similare, le trataseră şi mamele şi bunicile lor, şi fără îndoială că şi stră-străbunicile, de la cruciade încoace. „Prietenia” era una dintre ele; alta „Amintiri de odinioară”, apoi „Sentimentul religios în istorie”, „Ţara visurilor”, „Avantajele culturii”, „Asemănări şi contraste între diferitele forme de guvernământ”, „Melancolie”, „Dragoste filială”, „Năzuinţele sufletului”, ş.a.m.d., ş.a.m.d.

Una din trăsăturile izbitoare ale acestor compoziţii era o

melancolie cultivată cu grijă şi scumpă autoarei; alta era o revărsare inutilă şi îmbelşugată de „vorbire aleasă”; alta era o tendinţă de a vârî cu tot dinadinsul cuvinte şi fraze care se bucurau de mare trecere şi de a le folosi până se toceau şi nu mai erau bune de nimic. O particularitate ce le caracteriza şi le strica pe toate era nelipsita şi nesuferita morală; la sfârşitul fiecăreia din ele, apărea şi ea, gudurându-se şi dând din coada ei bearcă. Oricare ar fi fost subiectul, autoarea îşi muncise creierii ca să-l sucească până a-i găsi o latură ce putea fi contemplată cu folos de către simţul moral şi religios. Făţărnicia bătătoare la ochi a unor asemenea fraze moralizatoare nu era de ajuns ca să impună alungarea acestei mode din şcoli şi nu este de ajuns nici astăzi; poate nu va fi de ajuns cât va ţine lumea. Nu e şcoală în tot cuprinsul ţării noastre, unde tinerele domnişoare să nu se simtă obligate a-şi încheia compoziţiile cu o morală; şi veţi găsi până la urmă că morala celei mai fluşturatice şi mai puţin evlavioase fete din şcoală este totdeauna cea mai lungă şi cea mai accentuat pioasă. Dar destul despre asta. Adevărul spus pe faţă nu se înghite uşor. Să ne întoarcem la „examen”. Cea dintâi compoziţie căreia i se dădu citire era intitulată: *Aşa dar asta e viaţa?* Sperăm că cititorul va putea îndura un extras:

„Pe cărările bătătorite ale vieţii, cu ce delicioase emoţii soarbe mintea adolescentei scena mult aşteptată a unei festivităţi! Imaginaţia schiţează în nuanţe trandafirii, nesfârşite icoane de fericire. În închipuirea-i robită simţurilor, adoratoarea modei se vede în mijlocul mulţimii festive, „cea mai admirată de toţi admiratorii”. Graţioasa-i făptură, împodobită cu văluri albe ca zăpada, pluteşte în vârtej prin labirintul plin de delicii al sălii de bal; ai ei sunt ochii cei mai strălucitori, al ei e pasul cel mai înaripat, din mulţimea

voioasă a celor de faţă. Cu aceste închipuiri nespus de ferice, trece timpul în zbor şi iată că soseşte mult dorita clipă a intrării sale în Câmpiile Elizee, pe care atât de dulce le-a visat. Ca-n basmele cu zâne apare totul privirilor ei vrăjite. Fiece nouă scenă este *mai* răpitoare decât cea dinainte! Dar nu trece mult şi copila descoperă că îndărătul măreţului spectacol, totul nu e decât zădărnicie; complimentele care odinioară îi încântaseră sufletul, urechile sale, îi sună acum fals şi strident; sala de bal şi-a pierdut tot farmecul... Cu sănătatea zdruncinată şi cu inima plină de amărăciune, tânăra abandonează pentru totdeauna aceste deşertăciuni, încredinţată că plăcerile pământeşti nu pot satisface idealurile sufletului.”

Şi tot aşa şi iar aşa. În timpul cititului, se auzea la răstimpuri un zumzet de admiraţie, însoţit de exclamaţii şoptite: „Ce frumos!” „Câtă elocvenţă!” „Aşa e!” ş.a.m.d., iar după ce chestia se încheie cu o morală deosebit de întristătoare, aplauzele fură entuziaste.

Apoi se ridică o tânără subţire şi melancolică, pe a cărei faţă era aşternută „interesanta” paloare ce-o dau pilulele şi indigestia; ea citi un poem — din care două strofe ne vor ajunge:

O fecioară din Missouri îşi ia rămas-bun de la Alabama.

La revedere, Alabama, te iubesc.
Dar plec acum puţin de lângă tine.
Mi-e tristă inima la tine când gândesc
Şi-n fruntea-mi amintirile-s ciorchine.
Căci m-am plimbat prin codrii tăi în floare.
Lângă izvorul Talapuzei am citit,
Am ascultat cascada Talassei, fremătătoare,

Din valea Coosei aurora am privit.
Sunt mândră că mi-e inima prea plină.
Cu ochii-nlăcrămaţi privesc ’napoi.
Nu mă despart de-o ţară ce-i străină.
Nu-nchin unor străini acest şuvoi.
Ce bun a fost şi primitor ca mama
Statul acest’ cu văi şi munţi ce-mi pier!
Când te-oi uita, prea scumpă Alabama,
În sufletu-mi va fi de-a pururi ger.

Nu prea se dumiriseră oamenii ce era cu gerul din suflet, totuşi poezia le plăcu foarte mult.

Apăru apoi o tânără domnişoară, cu pielea oacheşă, cu ochii negri, cu părul negru. După un moment de tăcere menit să creeze atmosferă, ea luă o expresie tragică şi începu să citească cu glas solemn şi măsurat:

Vedenia

„Neagră şi furtunoasă era noaptea. În jurul tronului suprem, nicio stea nu sclipea, doar adâncile intonaţii ale tunetelor masive îmi vibrau constant în auz, iar fulgerele sinistre se dezlănţuiau furioase în cămările înnourate ale cerului, părând să-şi râdă de puterea ce-o exercita asupra teroarei lor ilustrul Franklin! Până şi vânturile vehemente coborâseră unanim din misticele lor adăposturi, vâjâind atât de teribil, ca şi cum ar fi voit să sporească grozăvia scenei. Într-astfel de clipe, atât de întunecate, atât de nebuloase, simţirea mea profundă tânjea după apropierea unui suflet omenesc — când dimpotrivă, iată că:

Prietena-mi cea mai iubită,

Ce cu sfat şi mângâiere
De-a pururi m-a călăuzit
— Durerii dându-i mângâiere
Şi bucuriei gust sporit —
Veni alăturea să-mi steie.

Ea se mişca asemeni acelor fiinţe radioase închipuite pe cărările însorite ale Paradisului, de către cei cu imaginaţia romantică şi jună — o regină a frumuseţii, împodobită doar cu propriu-i farmec transcendent. Atât îi era de uşor pasul, atât de lunecos şi catifelat, încât fără de vraja magică ce emana fiinţa ei eterică, ar fi lunecat pe lângă mine şi s-ar fi destrămat în neant — nesimţită, neobservată, asemenea atâtor altor frumuseţi, din cale afară de modeste.

O stranie mâhnire era aşternută pe chipu-i, asemenea lacrimilor de gheaţă pe hlamida lui Dechemvrie, pe când cu braţul întins arăta către elementele ce se înfruntau dezlănţuite în natură şi înfăţişa contemplaţiunii mele cele două aspecte ale creaţiunii faţă în faţă.”1

Această vedenie înfiorătoare ocupa vreo zece pagini de manuscris şi se revărsa către sfârşit într-o predică atât de distrugătoare de nădejdi pentru ne-presbiterieni,2 încât luă premiul întâi. Compunerea aceasta a fost considerată ca reprezentând cea mai frumoasă strădanie a serii. Primarul târgului, înmânând autoarei premiul, ţinu o călduroasă cuvântare, în care spuse că aceasta era cea mai „elocintă operă literară pe care i-a fost dat s-o asculte şi că însuşi

1 Bucăţile citite mai sus drept „compoziţii” sunt scoase fără nicio modificare dintr-un volum, intitulat *Versuri şi proză de o doamnă din Vest.* Fiind aidoma după tipicul fetelor de şcoală, sunt cu mult mai reuşite decât ar fi nişte simple imitaţii (n.a.).
2 Presbiterianismul — una din sectele religioase protestante (n.r.).

Daniel Webster3 s-ar fi mândrit pe bună dreptate s-o fi scris.”

În treacăt fie spus, la fel de numeroase erau compunerile care foloseau din belşug cuvântul „minunat” şi în care întâmplări banale ale oamenilor se numeau „pagini din viaţă”.

Apoi, domnul învăţător, foarte bine dispus, îşi împinse scaunul la o parte, întoarse spatele către public şi începu să deseneze pe tablă harta Americii, pentru a-i examina pe elevi la geografie. Dar cum mâna îi tremura, harta ieşea ca vai de ea şi chicote înăbuşite se răspândeau prin clasă. Învăţătorul ştia care e pricina şi se străduia s-o dreagă. Şterse cu buretele câteva linii şi le desenă din nou, dar mai rău le strică. Chicoteala sporea. Învăţătorul îşi concentră toată atenţia asupra desenului, hotărât să nu se lase descurajat. Simţea toţi ochii aţintiţi asupră-i. I se părea că desenul iese mai bine, dar chicoteala nu mai contenea, ba chiar se înteţea. Avea şi de ce. Prin gura podului, deschisă drept deasupra capului lui, se lăsa o pisică, prinsă de o sfoară ce-i era petrecută pe după picioarele dinapoi. În jurul capului era legată cu o cârpă, care-i strângea fălcile, ca să nu poată mieuna. Pe când cobora încet, se încovriga, căţărându-se cu ghearele pe sfoară, iar scăpa în jos şi-şi încleşta ghearele în aer. Lumea era în culmea veseliei; pisica ajunsese la o palmă de capul învăţătorului, care n-avea ochi decât pentru hartă. Tot cobora — mai jos, mai jos, şi mai jos — până ce, cu energia disperării pisica înşfăcă peruca domnului, înfigându-şi ghearele în ea şi, în aceeaşi clipă, fu repede trasă înapoi în pod. Ce mai strălucire radia din tigva cheală a domnului, pe care băiatul zugravului de firme o poleise cu aur!

Această întâmplare puse capăt serbării. Băieţii erau răzbunaţi. Vacanţa sosise.

---

3 Daniel Webster – bărbat de stat american din secolul trecut (n.r.).

CAPITOLUL XXIII

Atras de insignele lor arătoase, Tom s-a înscris în ordinul de curând înfiinţat al „Voluntarilor cumpătării” (Secţia tineret). A făgăduit să se abţină de la fumat, de la mestecat tutun şi de la luarea în deşert a celor sfinte, atâta vreme cât va fi membru al acestui ordin.

Descoperi acum ceva: că făgăduiala de a nu face un lucru este calea cea mai sigură pentru a fi mereu îmboldit să-l faci. Tom se văzu în curând chinuit de o dorinţă: să bea şi să înjure; dorinţa aceasta ajunse atât de aprigă, încât nu-l mai împiedica să se retragă din ordin decât speranţa unui prilej de a se arăta în public cu brâul roşu. Se apropia 4 Iulie1 dar Tom renunţă curând la acest prilej — renunţă chiar înainte să-şi fi purtat cătuşele patruzeci şi opt de ore. Îşi puse nădejdea în bătrânul judecător de pace Fraser, care trăgea să moară. De vreme ce ocupa o funcţiune atât de înaltă în stat, desigur că avea să i se facă o înmormântare cu mare pompă. Timp de trei zile, Tom arătă un interes foarte viu pentru sănătatea judecătorului; ardea de nerăbdare să afle veşti noi despre el. Din când în când, speranţele îi creşteau într-atâta, încât îndrăznea să scoată insignele şi să facă repetiţie în faţa oglinzii. Dar boala judecătorului avea atâtea toane, că te făcea să-ţi pierzi răbdarea. În cele din urmă se auzi că merge spre bine, apoi că intrase în convalescenţă. Tom era scârbit — şi pe deasupra se mai simţea şi oarecum nedreptăţit. Îşi dădu imediat demisia. În aceeaşi noapte judecătorul avu o recidivă şi muri. Tom se hotărî să nu mai acorde niciodată încredere unui om atât de neserios. Înmormântarea a fost o frumuseţe. „Voluntarii” au defilat într-un stil anume studiat ca să-l facă

1 Ziua independenţei SUA (n.r.).

pe fostul membru să moară de ciudă.

În schimb, Tom era un om liber; avea de ce să fie mulţumit: acum putea să bea şi să înjure. Dar, spre surprinderea lui, îşi dădu seama că nu-i ardea de aşa ceva; de îndată ce nu-l mai împiedica nimic, dorinţa şi farmecul opreliştii piereau.

Curând Tom băgă de seamă, minunându-se, că nu prea ştia ce să facă în vacanţa atât de mult dorită.

Încercă să ţină un jurnal intim, dar timp de trei zile nu se întâmplă nimic, aşa că-l lăsă baltă.

Cea mai bună trupă de cântăreţi negri veni să dea un spectacol în târguşor şi stârni mare vâlvă. Tom şi Joe Harper înjghebară şi ei o trupă de artişti; timp de două zile fură fericiţi.

Până şi marea zi de 4 Iulie a fost de fapt o păcăleală, pentru că a plouat cu găleata şi nu s-a făcut nicio defilare; iar cel mai mare bărbat din lume (după cum crezuse Tom), domnul Benton, un senator al Statelor Unite, în carne şi oase, nu era înalt de şapte metri — nici pe departe. Timp de trei zile, băieţii s-au jucat de-a circul în corturi înjghebate din covoare rupte — taxa de intrare fiind trei ace cu gămălie pentru băieţi şi două pentru fete — apoi circul fu dat uitării.

După asta au venit un frenolog şi un hipnotizator, care au plecat lăsând târgul mai pustiu şi mai adormit ca oricând.

Au mai fost şi câteva petreceri pe la băieţi şi pe la fete, dar atât de puţine şi atât de minunate, încât golurile dintre ele păreau şi mai greu de îndurat.

Becky Thatcher plecase cu părinţii să petreacă vacanţa în casa lor de la Constantinopole, aşa încât în viaţa lui Tom nu mai era nicio rază de lumină.

Îngrozitoarea taină a omorului îl apăsa mereu: un adevărat cancer care-l rodea fără încetare. Apoi veni pojarul.

Două săptămâni nesfârşite, Tom zăcu închis în casă, nepăsător faţă de lumea dinafară şi de întâmplările ei; era foarte bolnav, nu-l mai interesa nimic. Când, în cele din urmă, fu iarăşi pe picioare şi se îndreptă sleit către centrul târgului, o posomorâre neaşteptată se abătuse peste toţi şi peste toate. O campanie de propagandă religioasă provocase „o renaştere” şi se făcuseră cu toţii religioşi — nu numai cei vârstnici, dar şi băieţii şi fetele. Tom umbla de colo până colo, tot sperând să întâlnească măcar o singură faţă de păcătos, deşi ştia bine că nu era nicio nădejde. Pretutindeni numai şi numai dezamăgiri. Îl găsi pe Joe Harper studiind Vechiul Testament şi se îndepărtă mâhnit de această tristă privelişte. Îl căută pe Ben Rogers şi-l găsi vizitând pe săraci, cu un coş plin de broşuri religioase. Umblă multă vreme după Jim Hollis şi, când dădu de el, acesta-i atrase luarea aminte asupra minunatei binecuvântări cereşti ce pogorâse asupră-i, în forma pojarului, ca să-l abată de la rele. Fiecare băiat pe care-l întâlnea, îi încărca sufletul cu o neţărmurită tristeţe. Iar când, deznădăjduit, se refugie în braţele lui Huckleberry Finn şi fu întâmpinat cu un citat din evanghelie, inima i se frânse de-a binelea şi se târî spre casă, unde se vârî iar în pat; îşi dădea seama că în tot târgul, numai el era pierdut pentru vecie.

În noaptea aceea se dezlănţui o furtună cumplită, cu o ploaie cu băşici, cu trăsnete înfiorătoare şi cu fulgere care te orbeau. Tom trase plapoma peste cap şi aşteptă îngrozit să-i bată ceasul cel de pe urmă — fără doar şi poate că toată zarva asta pentru el se stârnise. Abuzase de răbdarea puterii cereşti, dincolo de orice limită, şi iată urmarea. Ar fi putut să-i treacă prin gând că cerul făcea prea mare risipă de fast şi muniţii — auzi, să omori un gândac cu o baterie de tunuri. Nu vedea nimic nepotrivit în montarea unei furtuni atât de

costisitoare, numai ca să fie făcută praf o biată gâză ca el. Furtuna trecu prin toate fazele, apoi încetă, fără să-şi fi îndeplinit scopul. Primul imbold al băiatului fu să-i mulţumească lui Dumnezeu şi să caute să se îndrepte; al doilea să mai aştepte — poate că n-or să mai vină alte furtuni.

În ziua următoare, s-au înfiinţat iar doctorii; lui Tom îi revenise boala. Cele trei săptămâni pe care le petrecu întins pe spate i-au părut de data aceasta un veac. Când, în cele din urmă, ieşi iar în lume, aproape că nici nu se bucura că scăpase, amintindu-şi în ce stare de singurătate era, cât de părăsit şi lipsit de tovarăşi fusese. O luă agale pe uliţă în jos şi dădu peste Jim Hollis, făcând pe judecătorul într-un tribunal de copii, care judeca o pisică inculpată într-un proces de omor — acolo fiind şi victima, o păsărică. Se întâlnise cu Joe Harper şi cu Huck Finn pe un drumeag, mâncând cu poftă un pepene şterpelit. Bieţii băieţi — le revenise şi lor boala, ca şi lui Tom.

CAPITOLUL XXIV

În sfârşit, târguşorul fu zgâlţâit din amorţire, şi încă zdravăn: începu să se judece procesul omorului. Tot târgul numai despre asta vorbea. Tom nu putea scăpa în niciun chip de povestea asta. Ori de câte ori se pomenea de omor, un fior rece îi trecea prin inimă. Conştiinţa tulburată şi temerile îl făceau mereu să creadă că cei ce vorbeau în preajmă-i nu voiau altceva decât să-l tragă de limbă. Nu vedea cum putea fi bănuit că ştie ceva despre omor şi totuşi nu se simţea în largul lui, auzind mereu vorbindu-se numai de asta. Tot timpul îl treceau sudori reci. Într-o zi îl luă deoparte pe Huck şi-l trase undeva într-un loc mai dosnic, departe de ochii lumii, ca să stea de vorbă cu el. Să-şi mai uşureze sufletul, dezlegându-şi puţin limba, să împartă povara ce-l apăsa cu altul care suferea ca şi el. Afară de asta, mai voia să se încredinţeze şi dacă Huck îşi ţinuse cuvântul.

— Ascultă, Huck, ai vorbit vreodată cu cineva despre... chestia aia?

— Care chestie?

— Ştii tu.

— Aş, da ce-am mâncat mătrăgună?

— Nimic, nicio vorbă?...

— Dacă-ţi spui... Să-mi sară ochii, na! Da ce-ţi veni să mă-ntrebi?

— De, ştiu şi eu... Mi-era frică.

— Se poate, Tom? Păi am mai vorbi noi azi acilea, dacă ar şti lumea? Nu gineşti?

Lui Tom parcă îi mai venise inima la loc. După o pauză:

— Huck, eu crez că nimeni nu poate să te facă să spui aşa, dacă nu vrei... nu?

— Pe mine să mă facă să spui?... Aoleo? Da ce, crezi c-am chef să mă dea de mâncare la peşti nenorocitu' ăla de corcit?

— Ei, atunci stăm bine. Eu zic că dacă tăcem din gură, e n regulă. Da hai să ne mai jurăm odată-n tot căzu' — ca să fim mai siguri.

— Hai!

Jurară aşa dar din nou, cu un ritual înfricoşător.

— Ce mai zice lumea, Huck? Eu am auzit o mulţime.

— Ce să zică? Tot îi dă zor cu Muff Potter. Muff Potter în sus, Muff Potter în jos. Mă trec năduşelile când îi aud, îmi vine să-mi iau câmpii.

— Tot aşa o ţin întruna şi ai mei. Să ştii că se duce pe copcă moşu'. Nu-ţi pare rău de el câteodată?

— Cum să nu, mai totdeauna. Nu-i nicio scofală de capu' lui, da-i om bun, n-a făcut niciodată rău la nimeni. Mai pescuieşte el câte niţel, să puie mâna pe un ban, mai trage la măsea — şi stă toată ziulica cu burta la soare. Da la fel facem toţi — şi ăi de ridică ochii la cer şi dăscăleşte lumea. Da el e om bun — odată, din ce-avea din ce n-avea, mi-a dat o juma' de peşte uite-atâtica — şi de câte ori nu m-a ajutat la necaz, săracu!

— Şi mie, Huck, mi-a dres zmeul şi mi-a înnădit cârlige la undiţă. Ce-ai zice dacă l-am scoate de acolo?

— Aoleo! nu putem să-l scoatem noi, Tom! Şi chiar să putem, tot degeaba ar fi; l-ar prinde iar.

— Da, să ştii că ai dreptate, Huck. Da nu pot să rabd când îl aud cum îl vorbeşte de rău, ca pe dracu — când el nici nu-i vinovat de... chestia aia.

— Şi eu la fel, Tom. Cică ar fi ăl mai mare bandit din ţară — se miră, auzi, că nu l-a spânzurat până acum.

— Da, aşa vorbeşte lumea. Unii zicea că dacă i-ar da drumu', l-ar omorî de viu.

— Şi să ştii c-aşa ar face.

Băieţii au stat mult de vorbă, dar linişte tot n-au găsit. Spre seară, s-au trezit dând târcoale micii închisori singuratice, cu nădejdea nelămurită că s-ar putea întâmpla ceva, care să alunge toate greutăţile. Dar nu se întâmplă nimic; părea că niciun înger, nicio zână nu se sinchisea de nefericitul care zăcea în închisoare.

Ca şi în alte dăţi, băieţii se duseră la gratiile celulei şi-i dădură lui Potter tutun şi chibrituri. El sta închis în partea de jos a clădirii şi paznici nu erau.

Recunoştinţa ce le-o arăta pentru darurile lor le apăsa totdeauna conştiinţa; acum le făcu mai rău ca oricând. Se simţiră cei din urmă laşi şi trădători, când Potter le spuse:

— Aţi fost tare buni cu mine, băieţi — mai buni ca orişicine din târgul ăsta. N-o să uit, nu. Stau şi vorbesc singur şi zic: la toţi băieţii din târg le dregeam zmeiele şi toate lucruşoarele lor şi le arătam unde-s locurile bune de pescuit; şi-i ajutam cât puteam — şi acuma toţi l-au uitat pe bietul Muff când a dat necazu' peste el; da Tom nu, şi Huck nu — ei nu-l uită, zic, şi nici eu pe ei... Oooh, dragii mei dragi, că ticăloasă şi cumplită faptă am făcut — eram beat şi turbat în clipa aia, altfel nu pricep cum de-am făcut-o, şi-acu uite, na, o să-mi puie ştreangu' de gât — c-aşa e legea... Poate-i ăl mai bun lucru pentru mine — eu aşa crez, da!... Ei, ce să mai vorbim de asta! La ce să vă mai amărăsc şi pe voi acu; voi numai bine mi-aţi făcut. Da atâta vă spui: de îmbătat să nu vă-mbătaţi niciodată, dragii mei, şi n-o s-ajungeţi undeam ajuns eu. Daţi-vă niţel mai la stânga — aşa, acu e bine... Tare bine-ţi face să vezi un om bun la faţă, când ai intrat la necaz ca mine şi nu vine nimenea să te vază... Numa' voi. Numa' voi sunteţi prietenii mei... Suiţi-vă unul în spinarea ăluilalt, ca să vă pot mângâia obrajii. Aşa! Daţi mâna cu mine — mânuşiţele

voastre o să treacă printre gratii, laba mea e prea mare. Mâini mititele şi făr' de putere — da' lui Muff Potter i-au făcut mult bine... şi dac-ar putea l-ar ajuta şi mai mult...

Tom se întoarse acasă tare amărât; în noaptea aceea avu nişte vise îngrozitoare. A doua şi a treia zi, a tot dat târcoale judecătoriei. O curiozitate de neînvins îl tot îmboldea să intre; trebuia să se stăpânească din toate puterile ca să rămână afară. Acelaşi lucru se petrecea şi cu Huck. Se ocoleau unul pe altul, dându-şi toată osteneala să nu fie văzuţi împreună. Din când în când câte unul din ei pleca, dar de fiecare dată îl aducea curând înapoi aceeaşi întunecată pornire. De câte ori din judecătorie ieşea vreun cârd de pierde vară oare asistaseră la dezbateri, Tom trăgea cu urechea; şi mereu auzea doar veşti care-l deznădăjduiau. Tot mai nemilos se strângea laţul în jurul bietului Potter. La sfârşitul zilei a doua din vorbele oare umblau prin târg reieşea că mărturia lui Joe Indianul rămăsese în picioare, nezdruncinată, şi că nu era nici ceia mai mică urmă de îndoială cu privire la verdictul juraţilor.

În seara aceea, Tom rămase afară până târziu şi intră la culcare pe fereastră, foarte tulburat. Ceasuri întregi se zvârcoli în pat până să aţipească. În dimineaţa următoare, tot târgul se îmbulzea către judecătorie; sosise ziua cea mare. Sala gemea de lume. După o lungă aşteptare, intrară pe rând juraţii şi se aşezară la locurile lor; puţin după aceea fu adus Potter, ferecat în lanţuri, galben şi sfios, cu o privire rătăcită şi deznădăjduită. Fu aşezat astfel încât toţi ochii din sală să-l poată privi. Tot în văzul tuturor şedea şi Joe Indianul, mai netulburat ca oricând. Urmă o altă pauză şi intră şi judecătorul. Şeriful declară şedinţa deschisă. Începură obişnuitele şuşoteli printre avocaţi şi foşnetul hârtiilor. Toate aceste amănunte şi întârzierile ce le însoţeau măreau încordarea publicului, din ce în ce mai impresionat şi mai

nerăbdător. Primul martor chemat adeveri că-l văzuse pe Muff Potter spălându-se la gârlă în zorii zilei când se descoperise omorul şi că inculpatul, cum îl văzuse, se îndepărtase pe furiş. După alte câteva întrebări, procurorul se adresă apărării:

— Aveţi de pus întrebări martorului?

Acuzatul ridică o clipă ochii, dar îi coborî iar, când apărătorul lui răspunse:

— Nu avem de pus nicio întrebare.

Martorul următor declară că găsise cuţitul în preajma celui ucis. Procurorul întrebă:

— Apărarea are vreo întrebare de pus martorului?

Apărătorul lui Potter răspunse:

— Nu avem de pus nicio întrebare.

Un al treilea martor jură că cuţitul era al lui Potter, că deseori îl văzuse la el.

— Aveţi vreo întrebare de pus martorului?

Apărătorul lui Potter renunţă să pună întrebări martorului.

Publicul din sală începu să dea semne de nemulţumire. Oare avocatul acesta n-avea de gând să-şi dea nici cea mai mică ostenealã ca să salveze viaţa clientului său?

Câţiva martori declarară că Potter avusese o purtare de om vinovat, când fusese adus la locul crimei. Cu toţii au fost lăsaţi să părăsească bara, fără a li se mai pune întrebări de către apărare.

Martori de încredere confirmară fiece amănunt al întâmplărilor care se petrecuseră la cimitir — în acea dimineaţă atât de bine întipărită în mintea tuturor — şi care agravase vina lui Muff Potter. Dar avocatul lui Potter se abţinu şi de data aceasta să pună întrebări. Publicul îşi arătă mirarea şi nemulţumirea prin murmure, ceea ce atrase o mustrare din partea curţii. Apoi procurorul rosti:

— Pe temeiul mărturiilor depuse sub jurământul unor

cetăţeni al căror cuvânt stă mai presus de orice bănuială, se dovedeşte fără niciun dubiu posibil că nefericitul de pe banca acuzaţilor este făptuitorul acestei crime fioroase. Acestea sunt concluziile noastre.

Un geamăt ieşi din pieptul sărmanului Potter; îşi ascunsese faţa în mâini şi-şi legăna domol trupul încoace şi încolo, în timp ce în sală domnea o tăcere apăsătoare. Mulţi dintre bărbaţi erau mişcaţi şi multor femei le dăduseră lacrimile.

Atunci apărătorul acuzatului se ridică şi spuse:

— Onorată curte! În consideraţiile ce le-am făcut la începutul acestui proces, ne-am arătat intenţia de a dovedi că clientul nostru a comis această faptă îngrozitoare într-o stare de inconştientă, prin urmare fiind iresponsabil, rătăcire provocată de băutură. Ne-am schimbat părerea. Nu vom pleda pe acest temei. (Apoi către grefier): Chemaţi-l pe Thomas Sawyer.

Uimirea şi nedumerirea se zugrăviră pe toate feţele, şi deopotrivă pe aceea a lui Potter. Toate privirile se aţintiră asupra lui Tom, pe când se ridica şi lua loc la bară. De speriat ce era, băiatul avea o înfăţişare rătăcită. I se luă jurământul.

— Tomas Sawyer, unde te găseai la 17 Iunie, pe la miezul nopţii?

Tom aruncă o privire spre fata împietrită a lui Joe şi limba îi rămase încleştată. Publicul aştepta cu răsuflarea tăiată, dar băiatul nu putea scoate un cuvânt. După câteva minute, prinzând oarecare puteri, izbuti să se facă auzit de o parte din sală.

— Un cimitir!

— Puţin mai tare, te rog. Nu-ţi fie teamă. Te aflai...

— În cimitir.

Un zâmbet dispreţuitor fulgeră pe faţa lui Joe Indianul.

— Te aflai prin apropierea mormântului lui Horse William?

— Da, domnule.

— Vorbeşte puţintel mai tare. Cât de aproape erai?

— Cum sunt acum de dumneavoastră.

— Erai ascuns sau nu?

— Eram ascuns.

— Unde?

— Îndărătul ulmilor de la marginea mormântului.

Joe Indianul avu o uşoară tresărire.

— Mai erai cu cineva?

— Da, domnule. M-am dus acolo cu...

— Stai! Stai o clipă! Nu e nevoie să spui numele celui care te-a însoţit. Îl vom chema aci la timpul potrivit. Ce căutaţi acolo? Duceaţi ceva?

Tom şovăi, fâstâcit de tot.

— Vorbeşte, băiatule, nu te sfii. Adevărul mai presus de toate. Ce duceaţi în acel loc?

— O... o... o pisică moartă.

În sală se stârni un val de râsete, pe care curtea îl stăvili numaidecât.

— Vom arăta aci scheletul pisicii. Acum, băiete, spune-ne tot ce s-a întâmplat — povesteşte aşa cum te pricepi — nu sări nimic şi nu-ti fie teamă.

Tom începu să povestească, mai întâi şovăind; apoi, pe măsură ce subiectul îl însufleţea, vorbele prinseră a curge cu tot mai multă uşurinţă. Sala amuţise; nu se mai auzea decât glasul lui Tom. Toate privirile se pironiseră asupra lui; cu buzele întredeschise şi cu răsuflarea tăiată, toţi oamenii din sală îi sorbeau cuvintele; prinşi în mrejele înfiorătoarei poveşti, nu mai băgau de seamă cum trecea timpul. Încordarea atinse culmea, când băiatul rosti:

— Şi când doctorul a ridicat scândura şi Muff Potter s-a

prăvălit, Joe Indianul a sărit cu cuţitul şi...

Zdup! Iute ca fulgerul, corcitul se repezi spre o fereastră, zvârli în lături pe toţi care încercau să i se împotrivească — şi dus a fost!

CAPITOLUL XXV

Iată-l pe Tom iarăşi eroul zilei, răsfăţat de oamenii în vârstă, pizmuit de tineri. Numele lui cunoscu până şi tiparul ce dă nemurire, căci gazeta târgului vorbi despre el, ridicându-l în slăvi. Unii credeau că va ajunge preşedinte al Statelor Unite — bineînţeles dacă între timp avea să scape de ştreang.

După cum se întâmplă de obicei, oamenii — schimbători şi nesăbuiţi cum sunt — îl luau în braţe pe Muff Potter, răsfăţându-l cu aceeaşi lipsă de măsură cu care, mai înainte, îl oropsiseră. Dar această purtare face cinste lumii, aşa că nu se cuvine s-o criticăm.

Ziua, Tom era în culmea triumfului şi a strălucirii, dar noaptea, noaptea îi venea să intre în pământ de groază. Numai pe Joe Indianul îl visa. Şi ochii lui arzători mereu îi vesteau pierzania. După ce se lăsa seara, nicio ispită din lume nu mai era în stare să-l urnească din casă. Bietul Huck, şi el se simţea tot atât de prost şi de înspăimântat. În seara din ajunul marii zile a procesului, Tom îi destăinuise avocatului toată povestea şi Huck tare se temea să nu iasă la iveală şi amestecul lui, cu toate că fuga lui Joe Indianul îl scutise de suferinţa de a depune mărturie în faţa curţii. Bietul băiat obţinuse de la avocat făgăduiala că nu-l va da în vileag. Dar parcă poţi să ai încredere în cuvântul unui om? Uite, de pildă, Tom, să se ducă el noaptea la avocat acasă şi să spună toată tărăşenia, el care s-a legat cu cel mai straşnic şi mai cumplit jurământ! Atunci, spuneţi şi dumneavoastră, cum să nu-şi piardă Huck încrederea în neamul omenesc! Ziua, recunoştinţa lui Muff Potter îl făcea pe Tom să se bucure că vorbise, dar noaptea se căia că nu-şi ţinuse gura. Ba se

înspăimânta că Joe Indianul nu va fi niciodată prins, ba îi era groază că-l vor prinde. Era încredinţat că niciodată nu se va mai simţi în siguranţă şi nu va putea răsufla în voie, până nu-l va vedea cu ochii lui, mort.

Se oferiseră recompense, Joe Indianul fusese căutat prin tot ţinutul, dar nimeni nu-i dăduse de urmă. De la St. Louis veni unul din acei oameni minunaţi şi atotştiutori, care inspiră atâta respect — un detectiv. Îşi băgă nasul prin toate colţurile, dădu din cap cu o mutră de înţelept şi recoltă succesul uimitor de care se bucură îndeobşte membrii acestei bresle, cu alte cuvinte, căpătă unele „indicii”. Dar cum „indiciile” nu pot fi spânzurate pentru omor, după ce detectivul îşi isprăvi cercetările şi plecă acasă, Tom se simţi în aceeaşi nesiguranţă ca şi mai înainte. Zilele se târau ca melcul, dar din fericire, cu fiecare zi ce trecea, groaza ce-i apăsa sufletul scădea încetul cu încetul.

CAPITOLUL XXVI

În orice viaţă de băiat, bine rânduită, vine un timp când îl apucă o dorinţă nebună să plece undeva, să sape, ca să dea de comori ascunse. Dorinţa aceasta se abătu într-o bună zi şi asupra lui Tom. Alergă să-l caute pe Joe Harper, dar n-avu noroc să-l găsească. Atunci se duse după Ben Rogers; acesta însă plecase, la pescuit. Până la urmă dădu peste Huck Finn Mână însângerată. Huck fireşte că era disponibil. Tom îl duse într-un loc ascuns şi-i dezvălui confidenţial planurile sale. Huck era gata să-l urmeze. Aşa era el totdeauna — gata să ia parte la orice întreprindere care făgăduia distracţie şi nu cerea capital; timp — de cel care nu costă bani — avea şi prea avea, dar nu ştia ce să facă cu el.

— Şi-unde o să săpăm? întrebă Huck.

— Aa, peste tot.

— Da ce, sunt ascunse peste tot?

— Ei, şi tu, Huck, cum o să fie peste tot? Comorile sunt ascunse în nişte locuri anume — câteodată în insule, alteori în lăzi putrede, sub câte-o cracă de copac uscat — în locul unde-i cade umbra la miezul nopţii — da mai totdeauna le găseşti sub duşumeaua caselor unde umblă strigoii.

— Cine le ascunde acolo?

— Ei cine? Bandiţii, vezi bine, cine alţii? Doar n-o să le ascunză vreun director de la şcoala de duminică?

— De unde vrei să ştiu eu? Să fie comorile mele, eu nu le-aş ascunde deloc; le-aş cheltui şi aş petrece.

— Şi eu la fel; da bandiţii nu fac aşa, ei totdeauna le ascund şi-apoi le lasă în plata domnului.

— Nu mai vin să şi le ia?

— Aşi, de unde! Au ei de gând să vie, da mai totdeauna

uită semnele, sau dau ortu’ popii. În orişice caz, comoara zace multă vreme într-un loc — până rugineşte; şi într-o bună zi dă careva de-o hârţoagă gălbejită, care-l învaţă cum să găsească semnele — o hârţoagă veche de trebuie să se căznească omul o săptămână s-o citească, fiindcă e toată numai semne şi ieroglife.

— Iero — ce?

— Ieroglife — astea-s un fel de poze şi drăcii, înţelegi, care-ai crede că nu înseamnă nimic.

— Şi tu ai pus mâna pe-o hârţoagă de-alea, Tom?

— Nu.

— Păi atunci cum găseşti semnele?

— Eu n-am nevoie de semne. Bandiţii ascund totdeauna comorile sub o casă bântuită de strigoi, ori într-o insulă, ori sub craca a mai mare a unui copac uscat. Foarte bine! Noi cam cunoaştem insula Jackson, fiinc-am explorat-o şi putem să încercăm şi-acolo într-o zi; apoi e casa aia veche cu stafii, sus, pe drumu’ Casei Morţilor — şi copaci uscaţi găsim cu duiumul.

— Da ce, sub fiecare copac uscat e câte-o comoară?

— Ce prostii vorbeşti şi tu! Cum o să fie!

— Păi atunci cum ştii sub care sapi?

— Sapi sub toţi!

— Ei, şi tu, Tom! Păi atunci trebuie să stai să sapi toată vara.

— Ei şi ce? Da, şi dacă găseşti o oală de aramă cu o sută de dolari în ea, ruginiţi, să te-apuce damblaua nu alta, ori un cufăr putred, plin cu brelante... ai? Ce-ai zice?

Lui Huck îi sticliră ochii.

— Hm! Ce să zic... Brava mie! Ei, să pui eu mâna pe-o sută de dolari, că nu mai îmi trebuie brelantele.

— Treaba ta! Eu unu îţi dau cuvântul meu că n-am de

gând să zvârl la gunoi brelantele. Sunt câte unele care face şi douăzeci de dolari bucata. Nu e unu să nu facă pe puţin şaptezeci şi cinci de cenţi sau un dolar.

— Nu zău? Chiar aşa?

— Păi sigur! Asta poate să-ţi spuie orişicine. N-ai văzut niciunu', Huck?

— Nu-mi aduc aminte să fi văzut.

— A, regii au brelante cu grămezile.

— Da ce, mă Tom, eu am avut de a face cu regi?

— Crez şi eu că nu. Da să te duci în Europa, i-ai vedea cu duiumu', ţopăind pe toate drumurile.

— Da de ce ţopăe?

— Ei, ţopăe! Deşteptule! Nu ţopăe deloc.

— Păi, atunci de ce-ai zis că ţopăe?

— Mofturi! Am vrut să zic că i-ai vedea — nu ţopăind — cum să ţopăe? — ce-ar ţopăi?... adică i-ai vedea — uite-aşa — p'în tot locu... Ca ghebosu' ăla de Richard.

— Richard? Şi mai cum îi zice?

— Richard. Atât. Ce, nu-ti ajunge? Regii n-au alt nume, numa' ăl de li-l dă lumea.

— Ei?!

— Dacă-ţi spui eu!

— La urma urmei, treaba lor, Tom; îi priveşte, da mie unu nu mi-ar conveni să fiu rege şi să n-am numele meu, să-mi zică lumea cum îi place, de parc-aş fi negru. Da ia ascultă, unde te-apuci să sapi întâi?

— De, ştiu eu? Ce-ar fi să ne-apucăm să săpăm întâi sub copacu' ăla uscat de pe povârnişu' din faţa drumului Casei Morţilor?

— Bine, hai acolo.

Au făcut rost de un târnăcop ca vai de lume şi de-o lopată şi au întins-o la drum, spre locul cu pricina, cale de vreo cinci-

şase kilometri. Au ajuns înfierbântaţi şi suflând din greu şi s-au trântit în iarbă, la umbra unui ulm din apropiere, ca să se odihnească şi să fumeze o pipă.

— Îmi place treaba asta, îşi dădu cu părerea Tom.

— Şi mie.

— Ia zi, Huck, dacă găsim noi aici o comoară, tu ce-ai face cu partea ta?

— Ce să fac?... O să-mi cumpăr în fiecare zi plăcintă şi câte un pahar cu sifon — şi-o să mă duc la toate circurile care or veni. O să petrec straşnic, n-ai grijă.

— Cum, şi din toată comoara nu pui deoparte nimic?

— Să pui deoparte? Pentru ce?

— Ei — ca să ai şi tu bani albi pentru zile negre.

— Aiurea! Tot degeaba ar fi. Într-o buna zi s-ar întoarce babacu-n târg şi-ar pune laba pe toţi banii — dacă nu m-aş grăbi să-i cheltuiesc; i-ar păpa el, n-ar mai lăsa o leţcaie, n-ai grijă. Da’ tu, Tom, ce-ai de gând să faci cu partea ta?

— Eu îmi cumpăr o tobă nouă, şi-o sabie prima-ntâi şi-o cravată roşie şi-un căţel mops — şi-apoi mă-nsor.

— Te-nsori?

— Îhî.

— Tom eşti... zău dacă n-ai căpiat!

— Las’ c-o să vezi tu.

— Mă, m-auzi — asta-i cea mai mare neghiobie. Uite la babacu’ şi la maică-mea! Numa ’ntr-o bătaie o duceau. Ţiu foarte bine minte.

— Ce-are a face! Fata cu care mă-nsor eu, n-o să sară la bătaie.

— Mă, Tom, toate-s la fel! Toate-ţi scot peri albi! Mai bine mai gândeşte-te la chestia asta. Îţi spui eu că mai bine să te mai gândeşti. Cum o cheamă pe gagica ta?

— Ce gagică, mă, e logodnica mea.

— Ei, parcă nu-i tot una? Uni-i zice drăguţă, alţii logondică — poţi să-i zici şi-aşa şi-aşa. Da vorba e, cum o cheamă?

— Îţi spun eu altădată, nu acuma.

— Bine! Da dacă te-nsori tu, o să mă plictisesc al dracului — o să-mi fie şi mai urât ca până acu.

— Ba deloc. O să vii să stai la mine. Acu lasă asta şi hai să săpăm.

Au muncit şi-au năduşit vreo jumătate de oră. Degeaba. S-au mai trudit încă jumătate de oră. Tot degeaba. Huck întrebă:

— Totdeauna ascund bandiţii comoara aşa adânc?

— Câteodată — nu chiar totdeauna. De obicei n-o îngroapă aşa adânc. Mi se pare că n-am nimerit noi locul ăl bun.

Aleseră alt loc şi se apucară iar să sape. Treaba mergea mai greu acum, totuşi aveau spor. Câtva timp săpară întruna, în tăcere. În cele din urmă, Huck, proptindu-se în lopată şi ştergându-şi cu mâneca broboanele de sudoare de pe frunte, zise:

— Când terminăm aci, unde vrei să mai sapi?

— Păi, eu zic că sub copacul ăla bătrân de colo-şa, de pe partea ailaltă a măgurii Cardiff, în dosul casei văduvei.

— Mă, să ştii c’ ăla-i un loc bun! Da n-o să ne-o ia văduvia? Că-i pe locu’ ei.

— Să ne-o iaaaa?! Să poftească să-ncerce! Care găseşte o comoară d-asta, i-a lui, aşa, să ştii! Poate să fie pământul al cui o fi!

Aşa mai mergea. Săpară înainte. Nu trecu mult şi Huck spuse:

— Fir-ar a naibii, crez că iar am greşit locu’. Tu ce zici?

— Mă mir şi eu... Ce dracu să fie, Huck? Nu pricep. Acu, ştii, câteodată îşi mai vâră nasu’ şi vrăjitoarele. Eu zic că a

dat p-aici vreuna, nu se poate...

— Postii! Da ce, parcă vrăjitoarele au putere ziua?...

— De asta, aşa e! Mie nu-mi dădea în gând. Aa! — acuma ştiu ce e. Mă, da proşti mai suntem şi noi! Păi trebuie să vezi întâi unde cade umbra crengii la miezul nopţii, şi-acolo să sapi!

— Fir-ar a dracului de treabă! înseamnă că ne-am căznit de pomană pân-acu. Dă-o naibii, trebuie să venim iar la noapte. Şi e departe rău. Tu poţi s-o mai tuleşti de-acasă?

— Mai e vorbă? Te cred c-o s-o tulesc! Trebuie neapărat să facem treaba asta la noapte, fiindcă dacă vede alţii gropile, o să ştie imediat ce e-n ele şi o să caute ăia!

— Bine. Atunci viu şi miorlăi la noapte.

— În regulă. Hai s-ascundem sculele în tufişuri.

Noaptea, la timpul hotărât, băieţii se înfiinţară iarăşi la locul cu pricina. Se aşezară undeva în umbră şi începură să aştepte. Era un loc singuratic — credinţe străvechi făceau ora solemnă. Năluci ţopăiau printre frunzele oare fremătau, strigoi se cuibăreau prin colturi întunecoase, lătratul gros al unui dulău se auzea de departe, adus de vânt, iar cucuvaia îşi arunca din când în când ţipătul ei funebru. Copleşiţi de această atmosferă stranie, copiii abia îndrăzneau să deschidă gura. În curând, socotind că sosise miezul nopţii, făcură semne unde cădea umbra şi se apucară să sape. Nădejdi noi le încolţise în suflet; curiozitatea le sporea şi odată cu ea şi hărnicia. Groapa se tot adâncea. De câte ori izbind cu târnăcopul ceva, nu tresăreau de bucurie crezând că au dat de ceva! Dar ce dezamăgire! Nu fusese decât o piatră sau un ciot de rădăcină. În cele din urmă, Tom zise:

— Degeaba mai săpăm, Huck, iar am dat greş.

— Bine, da acu nu se poate, mă, să fi greşit. N-a rămas nici pic de umbră să n-o fi însemnat.

— Ştiu, da poate să mai fie şi altceva.

— Ce?

— Ei, timpu', mă! Am mers pe ghicite. Se vede c-a fost ori prea târziu, ori prea devreme.

Huck zvârli lopata.

— Aia e! Să ştii că de aicea ni se trage tot buclucu'. Trebuie s-o lăsăm baltă. Nu facem nimic aicea, fiindcă niciodată n-o să ştim la ţanc cât e ceasu' — şi-apoi prea e fioros p-aci, pe vremea asta, cu vrăjitoare şi cu năluci care ne dau mereu târcoale. Parcă simt întruna pe cineva îndărătu' meu; şi mi-e frică să mă-ntorc, să nu mă pândească alţii din faţă şi să se repează când le vine bine. Tremură carnea pe mine de când am venit aci.

— Lasă că şi mie cam tot aşa mi-e. Ştii că mai totdeauna bagă şi câte-un om mort, când îngroapă comoara sub copac — ca s-o păzească.

— Măiculiţă doamne!...

— Da, aşa fac. De multe ori am auzit...

— Tom, mie nu-mi place să-mi vâr nasu' pe unde sunt morţi. Până la urmă dai de dracu.

— Nici mie nu-mi place să stârnesc morţii, Huck. Dacă ăsta d-aicea îi dă în gând acuma să-şi scoată tigva şi să ne zică ceva!...

— Aoleo, Tom, nu mai zi, că mi se face păru măciucă!

— Este, Huck. Mie nu-mi place deloc aicea.

— Hai, Tom, eu zic să ne lăsăm păgubaşi şi să-ncercăm în altă parte.

— Da, hai...

— Şi unde mai săpăm?

Tom chibzui câtăva vreme, apoi răspunse:

— La Casa cu stafii. Acolo-i locul îi bun.

— Dă-o naibii, mă. Nu-mi plac casele cu stafii. Dacă vrei

să ştii, sunt de-o mie de ori mai rele ca morţii. Morţii s-or fi întâmplând ei să vorbească, da nu vine către tine lunecând, înveliţi într-un cearşaf, când nici nu gândeşti, şi-odată s-apleacă peste umăr şi se holbează la tine şi scrâşneşte din dinţi — aşa face stafiile. Eu, Tom, zău că n-aş putea să rabd una ca asta. Şi crez că nimenea n-ar putea.

— Ai dreptate, Huck — da vezi tu, strigoii nu umblă decât noaptea, aşa că n-o să ne supere pe noi dacă săpăm ziua.

— Hm! O fi... Da tu nu ştii că de casele pe unde umblă stafii nu se apropie nimenea nici ziua, nici noaptea?...

— Ei, aşa e, oamenii — nu le place locul unde a fost omorât cineva. Da nu s-a văzut niciodată nimica, noaptea, prinprejurul casei — doar câte-o lumină albastră sclipind pe la ferestre — strigoi însă în toată regula, nu!

— Ei, da să ştii, Tom, că unde se vede lumini d-alea albastre pâlpâind din loc în loc, poţi să pui rămăşag că e un strigoi p-aproape. Asta-i la mintea cocoşului. Fiindcă ştii şi tu foarte bine că numai strigoii umblă cu lumini d-alea!

— Da, asta aşa-i. În tot căzu, strigoii nu umblă ziua, aşa că de ce ne-ar fi frică?

— Bine, fie şi-aşa. Să săpăm şi la Casa cu stafii, dacă zici tu — da eu crez că nu facem bine.

Între timp, începuseră să coboare dealul. Jos, în mijlocul văii luminate de lună, „Casa cu stafii” zăcea stingheră. Demult nu mai avea gard, bălăriile o năpădiseră de tot, acoperindu-i până şi pragul. Hornul i se năruise pe jumătate, ferestrele se căscau, goale, iar un colţ al acoperişului se povârnise mult, mai-mai să atingă pământul. Băieţii o priviră câtăva vreme, aşteptându-se să vadă din clipă în clipă o lumină albăstrie fulgerând pe lângă o fereastră; apoi, vorbind în şoaptă, cum se cuvenea într-un astfel de ceas şi în asemenea loc, o luară mult spre dreapta, pentru a ocoli casa

şi se îndreptară spre târg, prin pădurile care împodobeau cealaltă faţă a măgurii Cardiff.

CAPITOLUL XXVII

A doua zi, băieţii au sosit pe la amiază la copacul uscat; veniseră să-şi ia uneltele. Tom abia aştepta să meargă la Casa cu stafii; Huck era ceva mai puţin nerăbdător. Deodată, întrebă:

— I-ascultă, mă Tom, tu ştii ce zi e azi?

Tom înşiră în minte zilele săptămânii, apoi ridică repede o privire speriată:

— Tii! la asta nici nu m-am gândit, mă Huck!

— Nici eu... ca să vezi, da uite acu, dintr-o dată, mi-am adus aminte că e vineri.

— Ei, comedia dracului! Vezi cum trebuie să fii mereu cu ochii-n patru, Huck? Dacă ne apucam acum, vinerea, de o treabă ca asta, la sigur că intram în bucluc.

— Oho, şi încă ce bucluc. Ei, Tom, or fi ele şi zile norocoase, da vinerea-i prost al dracului.

— Asta o ştie toată lumea; nu eşti tu ăl dintâi care-a băgat de seamă.

— Da ce, am zis eu aşa? Şi-apoi nu numai că-i vineri, da am mai şi visat rău azi noapte — am visat şobolani.

— Ei, taci! Asta-i bucluc curat, Huck. Şi se băteau?

— Nu!

— Ei, atuncea-i bine. Dacă nu se bat şobolanii înseamnă doar că te pândeşte vreo belea, da te poţi feri. Trebuie să fim cu mare băgare de seamă şi-atunci n-o să păţim nimica. Eu zic să ne lăsăm de chestia asta pe ziua de azi şi mai bine să ne jucăm. Huck, tu ai auzit de Robin Hood?

— Nu. Cine-i ăla, Robin Hood?

— Ei! A fost unul din ăi mai mari bărbaţi care-a existat vreodată în Anglia — şi ăl mai bun dintre toţi. A fost un

haiduc.

— Ie-te, mă! Aşa ceva mi-ar place şi mie. Şi pe cine jefuia?

— Numai şerifi şi episcopi şi bogătaşi şi regi şi de-alde ăştia. Da la săraci niciodată nu le făcea nimic. Ţinea cu ei. Totdeauna împărţea cu ei, juma, juma.

— Ce om de treabă!

— Te crez! Păi era ăl mai galanton şi mai nobil om care s-a văzut vreodată! Nu mai găseşti în ziua de azi oameni ca el, îţi spui eu! C-o mână îl făcea praf p-oricare viteaz din Anglia. Şi când îşi lua arcul lui de chiparos şi trăgea la ţintă, îţi nimerea un bănuţ de zece de la un kilometru, de nu ştiu câte ori la rând!

— Cum e ăla, arc de chiparos?

— Habar n-am. O fi şi-ăla, vr-un soi de arc. Şi dacă nimerea bănuţu-n margine, se aşeza jos şi ţipa şi blestema. Hai să ne jucăm de-a Robin Hood; o să petrecem împărăteşte. Te-nvăţ eu.

— Hai!

Se jucară de-a Robin Hood toată după-amiaza, aruncând din când în când o privire plină de jind spre Casa cu stafii şi schimbând câte-o părere, cum să facă şi să dreagă a doua zi, ca să le meargă bine. Când soarele coborî spre asfinţit, porniră spre casă tăind drumul printre umbrele lungi ale copacilor şi curând se afundară în pădurile de pe măgura Cardiff.

Sâmbătă, îndată după amiază, băieţii erau iar la copacul uscat. Au tras o pipă şi au mai stat puţin la taifas, la umbră; apoi au mai scormonit niţel cu târnăcopul în groapa de rândul trecut. Nu prea trăgeau nădejde să găsească ceva, dar adesea se întâmplă ca unii să se lase păgubaşi tocmai când ajung cu săpatul la o palmă de comoară, ca apoi să vină alţii şi s-o scoată la iveală dintr-o aruncătură de lopată. De data

aceasta nu se întâmplă chiar aşa şi băieţii îşi luară uneltele la spinare şi plecară, mulţumiţi că nu se jucaseră cu norocul şi că împliniseră întocmai toate regulile căutatului de comori.

Când ajunseră la Casa cu stafii, tăcerea mormântală ce domnea în preajmă-i, sub soarele dogoritor, era atât de ciudată şi înfiorătoare, atât de apăsătoare singurătatea şi tristeţea acelui loc, încât, înspăimântaţi, şovăiră o clipă, dacă să intre sau nu. Se furişară până la uşă. Tremurând, aruncară o privire înăuntru. Văzură o odaie năpădită de buruieni, fără duşumea, cu pereţii netencuiţi, cu găurile ferestrelor căscându-se hâde, o vatră de pe vremuri, o scară dărăpănată; şi pretutindeni zdrenţe de pânză de păianjen. Se hotărâră să intre. Păşeau binişor şi vorbeau în şoaptă; bătăile inimii li se iuţiseră, ciuleau urechile să prindă cel mai mic zgomot, muşchii le erau încordaţi, gata să fugă.

După ce se mai obişnuiră cu atmosfera de acolo, frica li se preschimbă în curiozitate. Cercetară amănunţit locul, tot admirându-se pe ei înşişi şi minunându-se că au atâta curaj. Acum voiau să ştie ce era în încăperea de sus, la care ducea scara. Asta însemna să nu mai poată fugi în caz de primejdie, dar tot lăudându-se care mai de care, că nu le e frică, fireşte că până la urmă aruncară uneltele într-un colt şi urcară scara. Sus, aceeaşi paragină. Într-un ungher, dădură peste un dulap zidit în perete, care promitea să ascundă mistere, dar se înşelară. Acum erau curajoşi nevoie mare şi stăpâni pe ei înşişi. Tocmai se pregăteau să coboare scara şi să se apuce de lucru, când, deodată, Tom făcu:

— Sst!

— Ce e? întrebă în şoaptă Huck, îngălbenindu-se de spaimă.

— Sst! Colo! Auzi?

— Da! Vai de noi! Hai să fugim!

— Taci! Nu mişca! Vin drept spre uşă.

Băieţii se întinseră pe jos, cu ochii lipiţi de nişte găuri din podea; aşteptau, morţi de frică, să vadă ce se va întâmpla.

— S-au oprit. Nu, iar vin. Uite că intră! Nu mai sufla o vorbă, Huck! Doamne, ce n-aş da să scap die aci!

Doi bărbaţi intrară. Amândoi băieţii îşi ziseră în gând:

„Asta-i spaniolul ăla bătrân, surd şi mut, care-a fost în târg de vreo două ori acu de curând — p-ălălalt nu-l ştiu, nu l-am văzut niciodată.”

„Ălălalt” era un individ zdrenţăros, cu părul vâlvoi şi cu o faţă respingătoare. Spaniolul era înfăşurat într-o pelerină. Avea favoriţi albi, zbârliţi, părul lung, alb, îi ieşea de sub sombrero şi purta ochelari verzi. Pe când intrau în odaie, „ălălalt” vorbea încet. Se aşezară pe jos, cu faţa spre uşă şi cu spatele spre perete; „ălălalt” continua să vorbească. Acum nu se mai ferea şi cuvintele lui se desluşeau mai limpede.

— Nu, m-am gândit destul de bine şi nu-mi place. E primejdios.

— Primejdios! bombăni, spre marea mirare a băieţilor, spaniolul „surdomut”. Curcă plouată!

Auzind glasul acesta, băieţii rămaseră cu gura căscată şi începură să tremure. Era glasul lui Joe Indianul! Câtva timp nu se mai auzi nimic. Apoi Joe spuse:

— Ce-a fost mai primejdios ca atunci? Ei, şi-uite că nu s-a-ntâmplat nimic!

— Aia-i altă socoteală. Tocmai hăt departe pe apă şi nicio casă-mprejur! N-o să afle niciodată nimenea c-am încercat, devreme ce n-am reuşit.

— Ei, şi-apoi ce e mai primejdios decât să venim aci ziua-n amiaza mare? Oricine ne-ar vedea, ne-ar lua la ochi.

— Ştiu foarte bine. Da vezi că nu era alt loc mai la îndemână, după ce-am scrântit-o dincolo. Vreau s-o şterg din

şandramaua asta. Şi ieri am vrut, da nu puteam să ne mişcăm de-aici, din pricina dracilor ălora de băieţi care se jucau acolo sus pe deal, tocmai în faţa casei.

Auzind vorbele acestea, „dracii de băieţi” începură să tremure şi mai tare, de le clănţăneau dinţii în gură. Ce noroc pe ei — îşi ziceau — să-şi aducă aminte că era vineri şi că mai aşteptaseră o zi. Dar ce bine ar fi fost dacă ar mai fi aşteptat un an! Cei doi bărbaţi scoaseră nişte merinde şi se apucară să mănânce.

După ce tăcură câtăva vreme, chibzuind în sinea lor Joe Indianul zise:

— Ascultă aici, băiete, tu să te duci înapoi, în susul apei, unde ţi-e locul şi s-aştepţi acolo până primeşti veşti. Eu, fie ce-o fi, mai dau odată o raită prin târgu’ ăsta, să văd cam ce e de făcut. O s-o scoatem noi la capăt şi cu treaba asta „primejdioasă”, după ce-am să văd cum stau lucrurile, dacă-mi vine bine la socoteală. Şi-apoi p-aci ţi-e drumu’! O luăm spre Texas, şi-am scăpat!

Amândoi păreau mulţumiţi. Începură să caşte. Joe Indianul spuse:

— Pic de somn! Acum e rândul tău să stai de veghe.

Şi ghemuindu-se printre buruieni, începu să sforăie.

Celălalt îl ghionti odată, de două ori, apoi se răzgândi. Nu trecu mult şi începu să moţăie şi cel care rămăsese de strajă; capul îi pica tot mai jos; peste puţin sforăiau amândoi.

Băieţii scoaseră un suspin lung de uşurare. Tom şopti:

— Acuma-i momentu’ — hai!

Huck răspunse:

— Nu pot... mor dacă s’or deştepta!

Tom îi dădea ghes — Huck şovăia. În cele din urmă Tom se sculă binişor, cu băgare de seamă, şi porni singur. Dar la primul pas pe care-l făcu, podeaua şubredă scoase un scârţâit

atât de îngrozitor, încât băiatul se lăsă iar jos, pe jumătate mort de spaimă. A doua oară nu mai încercă. Rămaseră aşa amândoi, întinşi la pământ, numărând minutele care se târau cu încetineală — un timp ce le păru o veşnicie. În sfârşit băgară de seamă, bucuroşi, că soarele asfinţea.

Deodată, una din sforăieli încetă. Joe Indianul se sculă în capul oaselor, holbă ochii împrejur, zâmbi răutăcios văzându-l pe celălalt care dormea cu capul pe genunchi, apoi îl trezi, lovindu-l cu piciorul:

— Hei! halal de aşa paznic! Noroc că nu s-a întâmplat nimic!

— Aoleo! Da ce, am adormit?

— Cam aşa ceva. Hai, că se cam apropie timpu' s-o luăm din loc. Ce facem cu bănuţii care-i mai avem?

— Nu ştiu. Eu zic să-i lăsăm aici, ca şi altădată. Ce să-i mai cărăm cu noi până nu plecăm în Sud? Şase sute şi cincizeci de arginţi e niţică greutate.

— Bine — fie şi-aşa, nu-i mare lucru să mai venim odată aici.

— Sigur — da eu aş spune să venim noaptea, cum veneam şi altădată, e mai bine.

— Da, dar ascultă aicea: cine ştie cât poate să treacă până apuc să termin daravela aia — mai ştii ce se-ntâmplă? — şi locul ăsta nu e prea sigur; hai mai bine să-i îngropăm — să-i îngropăm cum se cade.

— Bună idee! zise celălalt şi se îndreptă spre colţul opus al camerei. Îngenunche şi, ridicând o piatră din dosul vetrei, scoase un săculeţ care zornăia plăcut. Numără din el vreo douăzeci-treizeci de dolari pentru sine şi tot atâta pentru Joe Indianul, căruia îi întinse apoi sacul. Joe îngenunchease între timp în colţ şi săpa de zor cu pumnalul.

Într-o clipă, băieţii uitară de spaimă şi de toate grijile. Cu

ochi lacomi, urmăreau fiece mişcare. Ce noroc nemaipomenit! întrecea orice închipuire! Şase sute de dolari era destul ca să îmbogăţească şi şase băieţi! Acum puteau căuta comori în cele mai bune condiţii — fără să-şi mai bată capul unde să sape — mai mare plăcerea! Îşi dădeau mereu coate, cu tâlc, vrând parcă să-şi spună: ,,Ei, acu nu-ţi pare bine că suntem aci?

Cuţitul lui Joe izbi în ceva tare.

— Ia vino-ncoa! strigă el.

— Ce e? îl întrebă celălalt.

— O scândură aproape putredă, ba nu, mi se pare că-i o ladă. Hai şi dă-mi o mână de-ajutor, să vedem ce e cu ea. Las-că nu mai e nevoie, am găurit-o.

Vârî mâna înăuntru şi o scoase degrabă:

— Mă omule, sunt bani!

Cei doi cercetară pumnul de monezi. Aur! Sus, băieţii erau la fel de tulburaţi ca şi ei, şi la fel de încântaţi.

Complicele lui Joe zise:

— Hai să nu pierdem vremea. E o rablă de târnăcop printre buruieni, colo-n colţul din dreptul vetrei — l-am văzut adineaori.

Dete fuga şi aduse târnăcopul şi lopata băieţilor. Joe Indianul luă târnăcopul, îl cercetă încruntat, mormăi ceva şi începu să sape.

În curând lada fu dezgropată. Nu era prea mare; era încinsă cu benzi de fier şi părea să fi fost foarte trainică, înainte de a o fi măcinat anii. Câtăva vreme cei doi bărbaţi rămaseră neclintiţi, sorbind din ochi comoara, prea fericiţi ca să poată scoate măcar o vorbă.

— Mă, frate-miu, aicea sunt mii de dolari, zise în sfârşit Joe Indianul.

— Tot auzeam eu că banda lui Murrel se aciuiase p-aci

într-o vară, spuse străinul.

— Ştiu — zise Joe Indianul — şi după cum vezi, aşa trebuie să fi fost.

— Ei, acu poţi să te laşi păgubaş de chestia ailaltă.

Joe Indianul se încruntă:

— Nu mă cunoşti. Sau nu înţelegi cum stă chestia. Acolo nu-i vorba de jaf — e vorba de răzbunare! şi ochii îi sclipiră cu răutate. O să trebuiască să-mi ajuţi. Când terminăm, plecăm în Texas. Acu du-te acasă la nevastă şi copii, şi-aşteaptă până-ţi dau de ştire.

— Bine, dacă aşa vrei. Şi cu asta ce facem? O-ngropăm iar?

— Da. (Bucurie nemărginită sus). Ba nu! Pe marele Sachem1 că nu! (Mare deznădejde sus). Era să uit. Târnăcopu' ăsta avea pământ proaspăt pe el! (Băieţii să leşine de spaimă). Ce caută aici un târnăcop şi o lopată? Ce caută aici, cu pământ proaspăt pe ele? Cine le-a adus aici — şi unde-s ăi de le-au adus? Ai auzit sau ai văzut tu pe careva? Ce? S-o îngropăm iar, şi să vie ăia să vadă că s-a lucrat aici? Nici gând, nici gând! O ducem în bârlogul meu.

— Sigur c-aşa! Cum de nu ne-am gândit mai 'nainte? Vrei să zici la număru' unu?

— Nu, la număru' doi — sub cruce. Locu' ălălalt nu-i bun, e prea cunoscut.

— Foarte bine. Începe să se-ntunece. Nu mai e mult şi putem pleca.

Joe Indianul se sculă şi merse de la o fereastră la alta, privind cu băgare de seamă afară. Peste puţin spuse iar:

— Cine să fi adus sculele alea aci? Crezi că s-ar putea să fie cineva sus?

Băieţilor li se tăie răsuflarea. Joe Indianul puse mâna pe

1 Zeu indian (n.r.).

pumnal, stătu locului o clipă, şovăind, apoi se îndreptă spre scară. Băieţii îşi aduseră aminte de dulapul din perete — dar nu mai aveau pic de vlagă în ei. Scara scârţâia din ce în ce mai tare sub greutatea paşilor... Energia amorţită a copiilor se trezi sub încordarea cumplită a acelei clipe. Tocmai se pregăteau să se repeadă spre dulap, când deodată se auzi un trosnet, treptele putrede se rupseră şi Joe Indianul se prăvăli bâldâbâc printre rămăşiţele scării fărâmate. Se ridică de jos, blestemând. Tovarăşul lui zise:

— Ce rost are? Dacă e careva sus, n-are decât să stea acolo — ce ne pasă nouă? Dacă au chef să sară jos acuma şi să dea de bucluc, n-au decât. Până într-un sfert de ceas se-ntunecă de-a binelea — să poftească să se ia după noi, dacă le dă mâna; eu unu n-am nimica împotrivă. Eu zic că cine-a zvârlit astea aicea, ne-o fi văzut şi ne-o fi luat drept strigoi ori draci, ori aşa ceva. Fac prinsoare că mai fug şi-acu de le sfârâie călcâiele. Părerea mea e c-ar fi bine s-o ştergem până nu se-ntunecă de-a binelea.

Joe mai bombăni un timp, apoi îi dădu dreptate celuilalt. Peste puţin, se furişau amândoi din casă, prin întunericul ce se adâncea şi se îndreptau spre râu, cu lada lor preţioasă.

În sfârşit, Tom şi Huck putură să se ridice. Erau sleiţi de puteri, dar parcă li se luase o piatră de pe inimă. Prin crăpăturile dintre bârnele casei se uitau lung după cei doi bandiţi. Să se ia după ei? Nici prin gând nu le trecea! Au fost mulţumiţi s-ajungă jos fără să-şi frângă gâtul şi s-o ia cât mai degrabă peste deal, către târg. Nu vorbeau mult — prea le era ciudă pe ei înşişi, ciudă pe ghinionul care-i făcuse să aducă în casă lopata şi târnăcopul. De n-ar fi fost ele, Joe Indianul nici gând să fi bănuit ceva! Ar fi pus acolo argintul şi aurul, la adăpost, până îşi potolea setea de răzbunare şi mai târziu ar fi avut nenorocul să descopere că banii se topiseră.

Grozav, afurisit ghinion, s-aducă ei uneltele acolo! Se hotărâră să pândească pe aşa zisul spaniol, când va veni în târg să iscodească în ce chip îşi putea împlini răzbunarea, şi-apoi să se ia după el până la „numărul doi”, ori unde ar fi fost. Dar, cum stăteau aşa, deodată un gând îngrozitor încolţi în mintea lui Tom:

— Răzbunare?... Huck, te pomeneşti că de noi e vorba?

— Fugi d-acolo! răspunse Huck, simţind că-i vine să leşine.

După ce au cântărit bine pe-o parte şi pe alta bănuiala asta, intrând în târg, se înţeleseră s-o ia de bună că Joe se gândea la altcineva, sau barem numai la Tom — că doar numai Tom depusese mărturie împotriva lui!

Slabă mângâiere pentru Tom, să se ştie singur în primejdie. „Să fi avut un tovarăş, parcă tot ar fi fost mai bine”, se gândea el.

CAPITOLUL XXVIII

Noaptea, Tom visă urât. De patru ori se văzu cu nepreţuita comoară în mâini; şi de fiecare dată i se destrămă fără urmă printre degete, în clipa când, trezindu-se, revenea la cruda realitate. În zorii zilei, pe când întârzia în pat, amintindu-şi episoadele marii lui aventuri, băgă de seamă că erau ciudat de şterse şi de îndepărtate, de parcă s-ar fi întâmplat în altă lume sau într-o vreme demult trecută. Apoi îi dădu prin gând că însăşi marea lui aventură nu fusese decât un vis! Prea era mare numărul de monezi pe care le văzuse, ca să poată exista aievea! Până atunci el nu văzuse niciodată cincizeci de dolari laolaltă şi, ca toţi băieţii de vârsta şi de teapa lui, îşi închipuia că „sutele” şi „miile” nu erau decât nişte vorbe scornite de oameni, că astfel de sume nici nu existau pe lume. Niciodată nu crezuse o clipă că s-ar putea găsi la vreun om suma de o sută de dolari în bani sunători. De-ai fi cercetat cu de amănuntul ce credea el că-s comorile ascunse, ai fi aflat că-şi închipuia comoara ca un pumn de gologani de argint şi p grămăjoară de dolari strălucitori, văzuţi ca prin ceată şi cu neputinţă de atins.

Dar pe măsură ce se gândea la ele, episoadele aventurii lui se desprindeau tot mai vii şi mai limpezi, astfel încât în curând fu ispitit să creadă că poate nu visase. Trebuia să termine cât mai repede cu nedumerirea asta. După ce îmbucă în grabă ceva, se duse să-l caute pe Huck. Îl găsi şezând pe marginea unei luntre şi bălăcindu-şi alene şi foarte melancolic picioarele în apă. Tom se hotărî să-l lase pe Huck să vorbească întâi. Dacă n-o să aducă vorba despre întâmplarea cu pricina, însemna că totul nu fusese decât un vis.

— Noroc, Huck!

— Noroc, Tom!

Un minut tăcere.

— Tom, să fi lăsat afurisitele alea de scule la copacul uscat, ce de mai bănet aveam acum!... Să nu-ti vină să mori de ciudă, ai?

— Vasăzică n-a fost vis! n-a fost vis! Zău dacă nu era mai bine să fi visat! Să fiu al naibii dacă nu era mai bine!

— Ce să fi visat?

— Chestia aia de ieri. Mai-mai să cred c-a fost un vis!

— Vis? Pe dracu, vedeai tu vis dacă nu se prăbuşea scara! Ce de-am mai visat azi noapte!... Şi-n toate mă-nhăţa diavolul ăla de spaniol chior — putrezi-i-ar oasele să-i putrezească!

— Eu zic că mai bine să trăiască, Huck, ca să dăm de urma banilor.

— Da' ce crezi, Tom, c-o să mai dăm ochii cu el?

Ehei, nu te mai întâlneşti a doua oară c-o baftă ca asta — s-a dus! De altfel drept să-ţi spui, să-l mai văz odată, nu'ş'ce-aş face — aş muri de frică.

— Şi eu la fel! Da tot aş vrea să-l văz şi să mă ţiu după el — pân' la număru' doi ăla de care vorbea.

— Aşa, aşa, număru' doi! Şi eu m-am tot gândit la asta, da nu mă taie capu' ce poa' să fie. Tu ce crezi?

— Habar n-am! E încâlcită al naibii povestea... I-ascultă, Huck, n-o fi un număr de casă?

— Brava! Asta e!... Aş, Tom, nu e. Şi chiar aşa să fie, nu e-n prăpăditu' ăsta de târguşor al nostru. P-aci nu-i numere.

— Aşa e. Stai să mă gândesc niţel. Aa! să ştii c-o fi un număr de odaie în vreun han — pricepi?

— Te pomeneşti c-o fi! Şi nu e decât două hanuri! Las' c-o să-l găsim noi numaidecât.

— Stai aicea, Huck, până mă-ntorc.

Tom o zbughi îndată. Nu voia să fie văzut în tovărăşia lui Huck. Lipsi jumătate de ceas. Află că în hanul mai bun, numărul doi era ocupat de multă vreme de un avocat tânăr. În hanul mai modest, în jurul camerei doi plutea un mare mister. Băiatul hangiului îi povestise că era mereu încuiată; doar noaptea vedeai pe câte cineva intrând sau ieşind. Nu ştia din ce pricină; căutase el să afle secretul, dar nu prea; până la urmă se mulţumise să creadă că în camera aceea umblau strigoi; nu mai departe decât noaptea trecută văzuse aprinzându-se acolo o lumină.

— Asta am aflat. Huck, şi sigur că asta-i camera doi pe care-o căutăm.

— Şi eu tot aşa zic. Tom. Acu ce vrei să faci?

— Stai să mă gândesc.

Se gândi cât se gândi, apoi zise:

— Uite ce e. Uşa din dos a camerei dă în fundătura mică dintre han şi şandramaua aia de depozit de cărămidă. Tu vezi de pune mâna pe câte chei poţi; şterpelesc şi eu toate cheile mătuşii, şi în prima noapte întunecoasă ne ducem acolo şi le-ncercăm. Să ai grijă să fii cu ochii-n patru după Joe Indianul, fiindcă ştii ce-a spus, că are de gând să dea o raită prin târg, să mai caute un prilej să se răzbune. Dacă-l vezi, ţin-te după el; dacă nu se duce la număru' doi ăla, înseamnă că nu e ce căutăm.

— Aoleo, Tom, nu mă ţiu singur după el!

— Ei, şi tu, Huck. O să fie noapte, mai mult ca sigur. Poate nici nu te vede — şi chiar dacă te vede, poate că nici nu-i dă în gând că...

— Bine, bine... dac-o fi întuneric de tot, mă ţiu după el. Ştiu şi eu... nu ştiu... da o să-ncerc.

— Fac prinsoare că eu mă ţiu după el pe-ntuneric.

Gândeşte-te că s-ar putea să vadă că nu poate să se răzbune, şi atunci se duce glonţ la bani şi-i ia.

— Aşa e, Tom, aşa e. Să ştii că mă ţiu după el, mă ţiu, zău că da!

— Ei vezi, aşa-mi placi! Ţin-te bine, Huck, că nici eu nu mă las!

CAPITOLUL XXIX

Când veni seara, Tom şi Huck erau gata pentru isprava pusă la cale. Au dat târcoale hanului până după ora nouă; unul supraveghea de departe fundătura, celălalt era cu ochii la uşa hanului. Dar nicăieri ţipenie de om. Nimeni care să fi semănat cu spaniolul nu intră pe uşa hanului, nici nu ieşi. Noaptea se vestea luminoasă, aşa că Tom se duse acasă. Se înţeleseră că dacă totuşi se întuneca îndeajuns, Huck să vină să miaune; atunci Tom se va strecura afară şi va veni să încerce cheile. Dar noaptea rămase luminoasă şi Huck renunţă să mai stea de strajă; pe la douăsprezece se duse să se culce într-un butoi gol.

Marţi, acelaşi ghinion. Miercuri, la fel. Noaptea de joi se arăta mai promiţătoare. La timpul potrivit, Tom se strecură afară din casă, înarmat cu felinarul cel vechi de tinichea al mătuşii şi cu un prosop, ca să-l poată camufla. După ce ascunse cu grijă felinarul în butoiul lui Huck, se aşeză la pândă. La o oră după miezul nopţii, hanul se închise şi luminile (singurele din partea locului) se stinseră. Dar de unde, nici urmă de spaniol. Nimeni nu intrase în fundătură, nimeni nu ieşise. Împrejurările se dovediră a fi favorabile: liniştea era adâncă, întreruptă doar la răstimpuri de huruitul câte unui tunet îndepărtat.

Tom luă felinarul, îl aprinse în butoi, îl înfăşură bine cu prosopul şi cei doi viteji se furişară prin întuneric, spre han. Huck rămase să stea de veghe, iar Tom înaintă, bâjbâind. Urmă o aşteptare înfricoşătoare, cât o veşnicie de lungă, grozav de apăsătoare pentru Huck. De-ar fi văzut o rază de lumină de la felinarul iui Tom! S-ar fi speriat — dar ar fi ştiut cel puţin că Tom mai era în viaţă.

Parcă trecuseră ceasuri întregi de când dispăruse Tom. Cu siguranţă că leşinase! Poate că şi murise; poate că de spaimă îi stătuse inima-n loc. În îngrijorarea lui, Huck se pomeni apropiindu-se tot mai mult de fundătură. Îşi închipuia fel de fel de grozăvii, aştepta să se întâmple din clipă în clipă o nenorocire cumplită care să-i îngheţe sângele în vine. Înainta mai mult mort decât viu; abia mai răsufla şi inima-i bătea mai-mai să-i sară din piept. Deodată apăru o rază de lumină şi Tom trecu în goană pe lângă el, spunându-i:

— Fugi! Fugi iute!

Nici n-apucă să-i spună a doua oară, şi Huck o şi zbughi îndărăt cu şaizeci pe oră. Nu se opriră decât în capătul celălalt al târgului, lângă magazia unui abator părăsit. În clipa când intrau sub acoperământul ei, furtuna se dezlănţui şi începu să toarne cu găleata. De îndată ce putu răsufla mai în voie, Tom povesti:

— Huck, a fost nemaipomenit! Am încercat două chei, cât am putut de încetişor, da mi se părea că fac un tărăboi c-abia mai răsuflăm de frică. Şi nici nu se-ntorceau în broască, ale naibii. Când, ce să vezi, nu-ş cum fac şi pun mâna pe clanţă... şi odată se deschide uşa, uite-aşa! Nu era încuiată! Eu, ţuşti înăuntru! Scot prosopul de pe felinar şi... sfinte Sisoie!... ce crezi că-mi văd ochii?

— Ce?... ce-ai văzut, Tom?

— Huck! Cât p-aci să calc pe mâna lui Joe Indianul!

— Fugi d-acolo!

— Să mor, na! Era culcat pe jos şi dormea buştean, cu cârpa la ochi şi cu braţele desfăcute.

— Tiii!... Şi tu ce-ai făcut? S-a trezit?

— Aş, nici nu s-a mişcat. Crez că era beat. Am înhăţat iute prosopul, şi tunde-o băiete!

— Eu unul nici nu m-aş mai fi gândit la prosop, sunt sigur!

— Cum era să nu mă gândesc! Ehei, mi-ar fi arătat ea mătuşa, dacă l-aş fi pierdut!

— Ia zi, Tom, şi-ai văzut lădiţa?

— Da ce, parcă, am stat să mă uit?... N-am văzut nimic, nici lădiţă, nici cruce. N-am văzut decât o sticlă şi o cană de tinichea pe duşumea, lângă Joe Indianul. Da... şi-am mai văzut două butoiaşe şi o groază de sticle prin odaie. Acuma pricepi ce era cu odaia cu stafii?

— Ce?

— Păi nu vezi? E plină cu whisky. Te pomeneşti că toate hanurile de Temperanţă1 au câte-o odaie din astea cu stafii, ce zici, Huck?

— Te pomeneşti c-aşa o fi. Cine-ar fi crezut una ca asta? Da, ascultă, Tom, dacă Joe Indianul e beat acum, n-ar fi bine să ne furişăm până acolo şi să punem mâna pe lădiţă?...

— Nu mai spune! Încearcă tu!

Huck se cutremură.

— Ba nu — nu cred că pot.

— Crez şi eu că nu, Huck. Numai o singură sticlă lângă Joe Indianu nu-i de ajuns. Să fi fost trei, mai treacă-meargă, aş fi ştiut că-i beat turtă şi aş fi îndrăznit.

După ce stătu şi se mai gândi un timp, Tom adăugă:

— Ascultă, Huck, eu zic să nu mai încercăm treaba asta, până n-om şti că Joe Indianul nu-i în cameră. Asta aşa, ca să nu ne mai bage în sperieţi. Dacă stăm şi pândim noapte de noapte, nu se poate să nu-l vedem odată plecând, şi-atunci punem mâna pe lădiţă cât ai zice peşte.

— Bine, aşa sa facem. Eu stau de strajă toată noaptea; dacă faci tu treaba ailaltă, stau noapte de noapte, să ştii!

— E-n regula, las’ pe mine! Tu numai să treci pe uliţa noastră şi să miorlăi — şi dacă dorm, s-arunci o mână de nisip

1 Localuri în care nu se serveau băuturi alcoolice (n.r.).

în geam şi eu numaidecât dau fuga.

— E-n regulă, Tom, fii pe pace!

— Ei, Huck, acu, că trecu furtuna, eu mă duc acasă. Nu mai e mult şi se crapă de ziuă. Până atunci, tu du-te înapoi şi stai la pândă. Bine?

— Dac’ am spus că stau, stau. Nu-l slăbesc din ochi hanul ăla, noapte de noapte, să ştiu de bine că pândesc şi-un an. O să dorm ziua şi-o să stau la pândă toată noaptea.

— Aşa, foarte bine. Şi-unde o să dormi?

— În şopronul lui Ben Rogers. El mă lasă şi-mi dă voie şi negrul lui tac-su, moş Jake. Îi car apă de câte ori mă cheamă şi dacă-l rog, îmi dă şi câte-un pic de mâncare, când are. E un negru tare de treabă, mă Tom. Ţine la mine, fiindcă nu-s fudul cu el. Câteodată stau şi mănânc cu el împreună. Da să nu mă spui la alţii! Când ţi-e foame de nu mai poţi, mai faci şi lucruri care nu le-ai face altminteri.

— Bine, Huck, dacă n-am nevoie de tine ziua, să ştii că te las să dormi. N-o să viu să te bârâi la cap. Şi tu, noaptea, cum vezi că mişcă ceva, dă fuga la mine şi fă ca pisica!

CAPITOLUL XXX

Vineri, de cum se sculă, Tom auzi o veste îmbucurătoare: cu o seară înainte, familia judecătorului Thatcher se înapoiase în oraş. Joe Indianul şi comoara trecură pentru moment pe planul al doilea. Mai presus de toate îl interesa acum Becky. S-au întâlnit şi au petrecut grozav, jucându-se de-a „hoţul şi detectivul” şi de-a ,,uliul şi porumbeii”, cu un cârd de colegi. Ziua se încheie cu un fapt deosebit de îmbucurător. Becky o sâcâi pe maică-sa, rugând-o să fixeze pentru ziua următoare serbarea în aer liber, demult făgăduită şi mereu amânată, şi doamna Thatcher se învoi. Bucuria fetiţei era fără margini, a lui Tom deopotrivă. Invitaţiile fuseseră trimise încă înainte de înserat, şi copiii din târg, cum le primiră, intrară în febra pregătirilor şi a nerăbdării. Abia aşteptau ziua următoare. Tom era atât de agitat, încât nu i-a fost greu să rămână treaz până la o oră destul de târzie; nădăjduia să audă mieunatul lui Huck şi să pună mâna pe comoară, ca să poată a doua zi s-o uluiască pe Becky şi pe oaspeţii ei. Rămase însă dezamăgit; niciun semnal nu se auzi în acea noapte.

În sfârşit sosi şi dimineaţa. Pe la ceasurile zece-unsprezece, o ceată voioasă şi zburdalnică se strânsese în casa judelui Thatcher şi totul era pregătit pentru plecare. Vârstnicii n-aveau obiceiul să ia parte la asemenea excursii, pentru ca cei mici să se simtă la largul lor. Socoteau că sunt în mâini bune, sub paza câtorva fete de vreo optsprezece ani şi a câtorva tineri de vreo douăzeci şi trei. Pentru această excursie fusese închiriat vaporaşul de curse. În curând, purtând cu toţii coşuri cu merinde, o porniră la drum în alai voios. Pe Sid îl durea stomacul şi trebuise să renunţe la petrecere; Mary rămăsese şi ea acasă, ca să-i ţină de urât. În

clipa plecării, doamna Thatcher îi spusese lui Becky:

— Fetiţa mamei, sigur că o să te-ntorci târziu. Poate că ar fi mai bine să rămâi peste noapte la vreo fată care locuieşte în apropierea debarcaderului.

— O să rămân la Suzy Harper, mămico.

— Bine. Dar ai grijă să te porţi cum trebuie şi să nu superi pe nimeni.

Peste puţin, pe când se îndreptau spre debarcader, Tom avu o idee.

— Auzi, Becky, îţi spun eu ce facem. Decât să mergem deseară la Suzy Harper, mai bine suim dealul şi rămânem la văduva Douglas. Sigur c-o să aibă îngheţată! În fiecare zi are berechet. Şi să vezi ce-o să se mai bucure când ne-o vedea.

— Vai ce drăguţ o să fie!

Dar, după o clipă de gândire, adăugă:

— Şi ce-o să spună mămica?

— N-are cum să afle.

Fata se gândi ce se mai gândi, apoi zise cu şovăială:

— Cred că nu e bine să fac aşa... dar...

— Dar ce? De vreme ce maică-ta n-o să afle, unde vezi răul? Ea nu vrea decât să te ştie în mâini bune. Mă prind că şi ea ţi-ar fi spus să te duci acolo, dacă-i dădea prin gând. Sunt sigur.

Buna primire pe care văduva Douglas o făcea oaspeţilor ei era vestită; la aceasta adăugându-se şi vorbele lui Tom, fata îşi birui şovăiala. Hotărâră să nu spună nimic despre planurile lor.

Deodată, lui Tom îi fulgeră prin minte un gând: dacă Huck avea să vină să dea semnalul tocmai în noaptea aceea? Asta îi cam înmuie entuziasmul. Dar, oricum, nu putea să-şi calce pe inimă şi să renunţe la petrecerea din casa văduvei. Şi de ce-ar renunţa — chibzui el; de vreme ce semnalul nu fusese

dat în noaptea trecută, ce motive avea să creadă că va fi dat tocmai în noaptea asta? Desfătările sigure ale serii de după excursie atârnară mai greu în cumpănă decât comoara îndoielnică; şi, ca orice copil, se hotărî să dea urmare pornirii mai puternice şi să nu se mai gândească în ziua aceea la lada cu bani.

Cinci kilometri la vale de târg, vaporaşul opri la gura unei văi împădurite şi acostă. Roiul de copii coborî şi, peste puţin, adâncurile pădurii şi culmile stâncoase răsunau de chiote şi râsete.

După ce s-au jucat în fel şi chip, obosiţi şi încălziţi, hoinarii s-au întors în cele din urmă la tabără cu o poftă de mâncare straşnică şi s-au năpustit asupra bunătăţilor. După ospăţ, s-au odihnit un timp şi au stat la taifas, la umbra stejarilor stufoşi. Curând cineva strigă:

— Cine vrea să meargă la peşteră?

Toată lumea voia. Îndată scoaseră pachete cu lumânări şi începură cu toţii să se caţere de zor pe deal. Gura peşterii, o deschizătură în forma literei A, venea destul de sus aşezată pe coastă. Poarta masivă de stejar sta nezăvorâtă. Cum intrai, dădeai de-o încăpere mică, răcoroasă ca o gheţărie, cu pereţi masivi de calcar, umeziţi, ca de rouă, de-o năduşeală rece. Era romantic şi misterios să stai în acel întuneric adânc şi să priveşti spre poienile verzi din vale, scăldate în lumina strălucitoare a soarelui. Dar curând emoţia se risipi şi reîncepu zbenguiala. De cum ţâşnea flacăra unei lumânări, toată lumea tăbăra asupra celui care o aprinsese; urma o luptă şi o vitează împotrivire; lumânarea era degrabă zvârlită jos sau stinsă — râdeau cu hohote şi iarăşi se fugăreau. Dar toate au un sfârşit. În curând, întreg alaiul cobora în şir panta repede a galeriei principale. Luminile tremurătoare scoteau la iveală pereţii măreţi, tulburi, ai stâncii, aproape până în

punctul unde se uneau, la douăzeci de metri înălţime. Galeria principală nu era mai lată de doi-trei metri. La câţiva paşi una de alta, se deschideau de fiece parte mereu alte galerii înalte şi din ce în ce mai înguste. Peştera lui McDougal nu era decât un vast labirint de cărări întortocheate, care se întâlneau, iarăşi se despărţeau şi nu duceau nicăieri. Se spunea că ai fi putut umbla zile şi nopţi prin încâlceala aceasta de crăpături şi de prăpăstii, fără să-i dai de capăt şi, coborând şi tot coborând, până în măruntaiele pământului, ai fi întâlnit mereu aceeaşi privelişte: labirint după labirint, la nesfârşit. Era cu neputinţă ca cineva să fi reuşit să străbată toată peştera; cei mai mulţi dintre tineri cunoşteau, ce-i drept, o parte din ea, dar nimeni nu s-ar fi încumetat să se aventureze dincolo de partea cunoscută. Tom Sawyer cunoştea şi el peştera ca toţi ceilalţi, adică nu toată.

Alaiul merse vreun kilometru de-a lungul galeriei principale; apoi pâlcuri şi perechi se desprinseră din el şi începură să înainteze pe cărări lăturalnice, să alerge de-a lungul coridoarelor întunecoase şi să se sperie unii pe alţii, în locurile unde coridoarele se întâlneau. Şi grupurile puteau să meargă aşa cale de o jumătate de oră, fără să treacă de domeniul cunoscut.

Nu trecu mult şi cei răzleţiţi se înapoiară, grup după grup, la gura peşterii, gâfâind de oboseală, veseli nevoie mare, stropiţi de sus până jos cu seu de lumânare, mânjiţi cu lut şi încântaţi de felul cum îşi petrecuseră ziua. Când au văzut că afară era aproape noapte, s-au minunat; nici nu băgaseră de seamă când trecuse timpul. Clopoţelul, aproape de o jumătate de ceas, suna adunarea. Această încheiere a isprăvilor zilei era romantică şi prin urmare satisfăcătoare. Când vaporaşul, cu încărcătura lui zglobie, se depărtă de ţărm, nimeni, în afară de căpitanul vasului, nu regreta timpul

pierdut.

Huck se şi înfiinţase la pândă, când luminile vaporaşului trecură sclipind pe lângă debarcader. Dar nu auzi niciun zgomot pe punte; după o zi de joacă, micii călători erau potoliţi şi tăcuţi, cum sunt mai totdeauna cei istoviţi. Huck se întrebă mirat ce vas putea să fie şi de ce nu se oprise în faţa debarcaderului; apoi îşi luă gândul de la vaporaş şi-şi concentră toata atenţia asupra misiunii sale. Cerul se înnoura şi noaptea era tot mai întunecoasă. Se făcu ora zece; orice zgomot de care şi trăsuri încetă, luminile, împrăştiate ici-colo, sclipeau, se stingeau; trecătorii întârziaţi se făceau nevăzuţi, intrau prin case. În curând târguşorul se cufundă în somnul lui tihnit şi numai Huck rămase de veghe, singur cu liniştea şi cu nălucirile lui. Când se făcu ora unsprezece, se stinseră şi luminile hanului; acum pretutindeni era întuneric, un întuneric adânc. Huck aşteptă iarăşi vreme îndelungată şi obositoare. Dar nu se întâmpla nimic. De la un timp, hotărârea care-l mânase într-acolo începu să se clatine.

La ce bun? Ce rost avea să stea acolo şi să pândească? Nu era mai bine să se lase păgubaş şi să se ducă la culcare?

Deodată însă un zgomot îi atrase atenţia. Într-o clipă fu numai ochi şi urechi. Uşa din fundătură se închise încetişor. Huck sări în colţul depozitului de cărămidă. În clipa următoare, doi bărbaţi trecură repede pe lângă el; unul din ei părea că ţine ceva sub braţ. Sigur că lădiţa era! Vasăzică se pregătesc să schimbe locul comorii! Acum, ce să-l mai cheme pe Tom? Ar fi o prostie — bandiţii s-ar depărta cu lădiţa şi nu i-ar mai găsi. Nu, mai bine să se ţină scai de ei şi să vadă unde merg; pe întuneric n-aveau sa-l descopere.

Tot chibzuind şi chibzuind aşa, ieşi din ascunzătoare, şi, desculţ, se furişă ca o pisică pe urmele celor doi, lăsându-i să se depărteze atâta cât să nu-i piardă din ochi.

Bandiţii o luară în sus, pe uliţa de lângă râu, străbătură trei străzi, apoi, la răscrucea următoare, apucară la stânga. De aci, merseră drept înainte, până ajunseră la cărarea ce suia spre măgura Cardiff. Într-acolo se îndreptau. Trecură pe lângă coasa bătrânului Gal, aşezată la jumătatea drumului spre culme. Nici nu se gândiră să se oprească; suiră înainte.

„Aha — se gândi Huck — să ştii că îngroapă comoara în cariera veche de piatră.” Dar nici la carieră nu se opriră. Merseră mai departe, spre creasta dealului. Pe cărarea cu tufişuri înalte de sumac1 se cufundară în umbră şi nu se mai văzură. Huck se apropie din ce în ce mai mult de ei; acum putea micşora distanţa, era mai greu să-l vadă. Merse câtva timp mai repejor şi iar încetini pasul, temându-se să nu se fi apropiat prea tare. Mai merse o bucată, apoi se opri şi ciuli urechea; nimic, niciun zgomot, doar bătăile inimii lui. De undeva, de peste deal, cobind a rău, se auzea ţipătul unei cucuvele. Zgomot de paşi nu se auzea deloc. Doamne, Dumnezeule, oare totul fusese în zadar? Cât pe ce să sară în lături ca muşcat de şarpe, când auzi un bărbat dregându-şi glasul, la un metru de el. I se puse un nod în gât; îl înghiţi şi se sili să rămână liniştit locului. Tremura din tot trupul, ca scuturat de friguri, picioarele i se tăiaseră parcă de slăbiciune... Ştia unde se află. Ştia că e la cinci paşi de pârleazul care ducea în curtea văduvei Douglas. „Foarte bine — se gândi el — n-au decât s-o ascundă aicea, n-o să fie greu de găsit.”

Acum se auzi încet, foarte încet, glasul lui Joe Indianul.

— Lua-o-ar dracu! Te pomeneşti c-are musafiri. La ora asta lumină?

— Eu nu văd nicio lumină.

---

1 Plantă exotică, ale cărei frunze uscate şi măcinate, se folosesc la vopsit şi la tăbăcit; creşte In tufişuri mari (n.r.).

Era vocea străinului din Casa cu stafii. Lui Huck îi trecu un cuţit prin inimă. Vasăzică asta era „răzbunarea”! Vru s-o ia la fugă. Apoi îşi aminti că văduva Douglas se purtase de multe ori bine cu el. Şi poate că bandiţii aceştia voiau s-o ucidă. Ar fi dorit să aibă curaj să-i dea de veste; dar ştia bine că nu va îndrăzni, pentru că bandiţii ar fi putut să se ia după el şi să-l prindă. Fel de fel de gânduri îi trecură prin minte în clipele ce se scurseră între vorbele străinului şi răspunsul lui Joe Indianul.

— Nu vezi că-ţi stă tufişul în faţă. Da ia dă-te mai aşa — acuma vezi?

— Da. Se vede că are musafiri. Mai bine lasă-te păgubaş.

— Să mă las păgubaş tocmai acum, când am de gând să plec de-aici pentru totdeauna! Să mă las păgubaş, când s-ar putea să nu mai am niciodată un prilej ca ăsta! Îţi mai spun odată — şi să-ţi intre bine-n cap ce-ţi spun: nu-mi pasă de bănetul şi de boarfele văduvei... N-ai decât să iei tu tot. Dar bărbatu-su a fost hain cu mine — de câte ori nu mi-a făcut rău! Întâi şi-ntâi, el a fost judecătorul care m-a băgat la răcoare pentru vagabondaj. Şi nu s-a mulţumit cu atât. Asta nu-i nici a mia parte din ce mi-a făcut! A pus să mă bată cu biciu’ — auzi — să mă bată cu biciu’ în faţa închisorii, ca pe-un negru, în faţa târgului întreg oare venise să caşte gura! Să mă bată cu biciu’ pe mine! Pricepi? Mi-a scăpat — a murit înainte să mă pot răzbuna. Dar las’ c-o să-mi plătească ea acuşi-acuşi!

— Aoleo, să n-o omori! Să nu faci una ca asta!

— S-o omor? Cine-a spus că vreau s-o omor? L-aş omorî pe el, dac-ar fi aci — da pe ea, nu. Pe-o femeie n-o omori, când vrei să te răzbuni — o sluţeşti. Da, îi crăpi nările, îi crestezi urechile, ca la o scroafă!

— Doamne, da asta-i...

— Nu-ţi mai da tu cu părerea, ţine-ţi părerile pentru tine. O să-ţi prindă mai bine. O leg de pat. Dac-o sângera din cale afară şi-o muri, n-o să fie vina mea. Eu unul ştiu că n-o s-o jelesc. Şi tu, băiete, să faci bine să m-ajuţi — că d-aia ai venit... atâta hatâr poţi să-mi faci şi tu, că s-ar putea să nu pot să duc singur treaba asta la capăt. Dacă dai înapoi, să ştii că te curăţ! Ai înţeles? Şi dacă e vorba să te omor pe tine, o omor şi pe ea, şi-atunci fac prinsoare că nici dracu n-o să descurce afacerea asta.

— Bine, dacă zici că trebuie musai... să-i dăm drumu'. Cu cât om termina mai degrabă, cu atât are să fie mai bine. Că decât să stau să tremur aici...

— Acum, când e atâta lume acolo? Ce tot vorbeşti, mă? Ştii că-ncepi să mă bagi la bănuieli?... Nu, băiatule, s-aşteptăm până se sting luminile — la ce ne-am grăbi?

Simţind c-o să urmeze o tăcere mai înspăimântătoare decât toate vorbele pe oare le rostiseră până atunci ucigaşii, Huck începu să păşească de-a-ndăratelea, abia ţinându-şi răsuflarea: ridică un picior, cu nespusă luare aminte, şi, după ce se legănă când într-o parte, când în cealaltă, gata-gata să se prăvălească, îl înfipse în pământ, cu mare băgare de seamă. Mai făcu un pas îndărăt — cu aceeaşi grijă şi teamă, apoi încă unul şi încă unul — când o creangă îi trosni sub picior. Se opri cu răsuflarea tăiată — trase cu urechea... Nimic. Nu se auzea nimic — tăcere desăvârşită. Răsuflă, nespus de uşurat. La adăpostul tufişurilor de sumac, se întoarse cu faţa la cărare — cu prudenţa cu care manevrează pilotul virajul unui vapor, apoi păşi înainte, repede, dar cu băgare de seamă. Când ajunse în dreptul carierei de piatră, se simţi în siguranţă şi o rupse la fugă. Goni spre vale, până la casa Galului. Acolo bătu cu putere în uşă. Nu trecu mult şi la geam se ivi bătrânul şi curând după aceea şi namilele lui

de feciori, doi flăcăi vânjoşi.

— Ce e tărăboiul ăsta? Cine bate? Ce vrei?

— Daţi-mi drumu’ repede! Vă spun tot.

— Bine, da spune întâi cine eşti!

— Huckleberry Finn — iute, daţi-mi drumu’!

— Nu mai spune! Huckleberry Finn! Asta nu-i un nume care să deschidă multe uşi, după câte ştiu; dar, haide, daţi-i drumu’, băieţi, să vedem ce vrea.

— Vă rog... vă rog să nu spuneţi niciodată că eu v-am spus! fură cele dintâi vorbe ale lui Huck, când intră. Vă rog să nu mă spuneţi — m-ar omorî la sigur. Dar văduva a fost totdeauna bună cu mine, da, să ştiţi... şi vreau să vă spun... vreau să vă spun... dar, vă rog, să nu mă daţi niciodată de gol!...

— Ei drăcie — ăsta are ceva pe limbă; altfel nu s-ar purta aşa! zise bătrânul mirat. Hai băiete, zi, că n-o să te dea nimeni de gol.

Trei minute mai târziu, bătrânul şi fiii lui, bine înarmaţi, erau pe culmea dealului şi intrau pe cărarea cu sumac, ţinând armele în mâini şi păşind tiptil. Huck nu-i însoţi mai departe. Se ascunse îndărătul unui pietroi mare, ciulind urechea. Întâi fu tăcere — lungă, înfricoşătoare — apoi, deodată izbucniră detunături de arme şi un strigăt. Huck n-a mai aşteptat alte amănunte. A sărit în lături şi a luat-o la goană spre vale, cât îl ţineau picioarele.

CAPITOLUL XXXI

Duminică, până a nu miji zorile, Huck urcă bâjbâind dealul şi bătu încetişor la uşa Galului. Cei dinăuntru dormeau iepureşte, atât de tulburaţi erau de întâmplările nopţii. Nici nu apucă bine să bată Huck şi cineva întrebă de la o fereastră:

— Cine e?

Huck răspunse cu glas sfios:

— Vă rog, daţi-mi drumu' înăuntru. Sunt tot eu, Huck Finn!

— Ei, ăsta-i un nume căruia acum îi deschidem bucuros uşa, la orice oră. Bine-ai venit, băiete!

Ciudate vorbe pentru urechile micului vagabond — cele mai plăcute pe care le auzise vreodată. Mai ales cele din urmă nu-şi amintea să i se mai fi spus cândva.

Uşa se descuie îndată şi Huck intră. Fu poftit să şadă, apoi bătrânul şi cei doi voinici se îmbrăcară la iuţeală:

— Ei, acu, băieţaş, cred că ţi-e a mânca; noi am pregătit o gustărică... ai picat bine, pân' se luminează de ziuă o să fie gata — ceva fierbinte, colo, să-ţi meargă la inimă. Eu şi cu băieţii trăgeam nădejde c-o să vii să mâi la noi peste noapte.

— Nu mai puteam de frică — răspunse Huck — şi-am fugit. Am luat-o la goană când s-au pornit împuşcăturile şi să te ţii... cinci kilometri am fugit aşa. Acu venii să aud cum a fost — şi-am venit cu noaptea-n cap, că morţi să fi fost, şi tot n-aş fi avut coraj să dau ochi cu blestemaţii ăia...

— Adevărat, băiete, se vede după faţă că eşti nedormit; dar las' că avem aci un culcuş bun şi după ce mănânci o să-i tragi un pui de somn. Nu, băieţaş, nu i-am omorât — şi tare rău ne pare. Uite cum a fost: din câte ne spuseseşi mătăluţă, ştiam unde puteam pune mâna pe ei, aşa că ne-am furişat tiptil pe cărarea cu sumac, pân' am ajuns cam la vreo cinci

paşi de ei — şi era un întuneric, să-ţi bagi degetele în ochi, nu alta. Taman atunci, nu'ş'cum naiba simt că-mi vine să strănut! Auzi, ghinionul dracului! Am încercat eu să mă ţin — degeaba, n-a fost chip, a trebuit să-i dau drumul. Eu eram în cap, cu pistolul ridicat. Când au auzit strănutul, ticăloşii au dat repede să iasă din cărare. Eu strig: „Foc, băieţi!" şi trag de zor spre locul de unde venea foşnetul. Băieţii, la fel. Dar nemernicii iau zbughit-o cât ai clipi din ochi; noi, după ei, la vale prin pădure. Nu cred să-i fi nimerit. Au tras şi ei la început câte-un foc, dar gloanţele lor treceau aşa, în vânt, pe lângă noi. Când nu le-am mai auzit paşii, ne-am lăsat păgubaşi, şi-am coborât în vale, ca să-i punem pe roate pe ăi de la poliţie. Am înjghebat o poteră şi-au plecat să păzească malul apei — şi cum o să se crape de ziuă, şeriful cu altă ceată au să bată toată pădurea. Băieţii mei acuşi pleacă şi ei. Ar fi bine dac-am şti ce fel, cum arătau bandiţii — ne-ar fi de mare folos. Dar tu, băieţaş, n-aveai cum să vezi aşa ceva pe-ntuneric, nu?

— Ba da, i-am văzut devale în târg, când m-am luat după ei.

— Straşnic! Spune-ne repede cum erau, spune-ne, băiatule!

— Unu' e mutu'... nu ştiţi?... spaniolu' ăla bătrân care a fost p-acilea odată ori de doua ori şi ălălalt, unu zbanghiu aşa — zdrenţăros.

— Ajunge, fătul meu, acuma-i ştim! Am dat într-o zi de ei în pădure, în dosul casei văduvei, şi cum ne-au văzut, au şi tulit-o, hoţeşte. Hai, băieţi, şi duceţi-vă de-i spuneţi şerifului — că de mâncat o să mâncaţi mâine dimineaţă!

Feciorii Galului porniră îndată. Pe când părăseau odaia, Huck sări de pe scaun, strigând:

— Vă rog, vă rog... nu spuneţi la nimeni că eu i-am dat de

gol! Vă rog din suflet!

— Bine, copile, dacă aşa vrei tu, dar lumea ar trebui să ştie cine le-a dat de urmă.

— Ba nu, nu! Vă rog, nu cumva să spuneţi!

După ce plecară tinerii, bătrânul Gal zise:

— N-au să spună nimănui. Şi nici eu. Dar de ce nu vrei tu să se ştie?

Huck mărturisi doar că ştia încă dinainte prea multe despre unul din oamenii aceia şi că nu voia, pentru nimic în lume, să afle banditul că ştia ceva despre el, că atunci cu siguranţă că l-ar omorî.

Bătrânul făgădui încă odată să-i păstreze taina, apoi spuse:

— Dar ce-ţi veni să-i urmăreşti pe tâlharii ăia, băiete? Ţi-au bătut la ochi?

Huck tăcu un timp, chibzuind în sinea lui un răspuns cât mai prudent. Apoi răspunse:

— De, ştiţi şi dumneavoastră că eu nu prea sunt băiat de treabă — barem aşa zice lumea, şi eu îi dau dreptate — ei şi câteodată nu se lipeşte somnul de mine fiin’că stau şi mă gândesc în fel şi chip şi mă-ntreb cum să fac să mă las de rele. Aşa şi azi noapte. Nu puteam s-a dorm şi-atuncea am luat-o în sus pe uliţă şi tot cutreierând-o-n lung şi-n lat, am ajuns la dugheana aia dărăpănată, un’ se vinde cărămidă — a de lângă Hanu Temperanţei — şi-acolo m-am rezemat de gard, să mă mai gândesc niţel la ale mele. Ei, şi ce să vezi, taman atuncea trece ăia doi pe lângă mine, cu ceva sub braţ şi tiptil-tiptil... Eu mi-am închipuit că e ceva de furat. Unu’ din ei fuma, ălălalt i-a cerut foc, şi-atuncea s-au oprit chiar în dreptu’ meu şi când li s-au luminat feţele de la ţigări, am văzut c-ăl mare era mutu’... spaniolu’ — l-am cunoscut după favoriţii albi şi după petecu’ de la ochi — şi ălălalt era un

nenorocit... unu numai zdrenţe.

— Cum ai putut să-i vezi zdrenţele la lumina ţigării?

Întrebarea asta îl cam încurcă pe Huck. După o clipă de tăcere, răspunse:

— De, nu'ş'cum se face. Da parcă le-am văzut...

— Ei, atunci au plecat mai departe, şi tu...

— M-am luat după ei, da. Aşa am făcut. Am vrut să văd ce-nvârtesc — prea mergeau cu fereală. M-am ţinut după ei până la pârleazu' dinspre curtea văduvei şi-acolo am stat în întuneric şi-am auzit cum se ruga sdrentărosu' de-ălălalt s-o cruţe pe văduvă, iar spaniolu' se jura c-o s-o sluţească — după cum v-am mai zis.

— Dar ce, mutu' a spus toate astea?

Huck călcase iar în strâchini, cum nu se putea mai rău. Se străduise din răsputeri ca bătrânul să nu bănuiască deloc cine era spaniolul, dar cu toată silinţa ce şi-o dăduse, îl luase gura pe dinainte. Încercă în mai multe chipuri să iasă din încurcătură, dar Galul nu-l slăbea din ochi şi el o scrântea din ce în ce mai rău. Peste puţin, bătrânul spuse:

— Băiatule, nu-ţi fie teamă de mine, nu ţi-aş face cel mai mic rău pentru nimic în lume. Dimpotrivă — te-aş apăra, te-aş apăra din toate puterile. Spaniolu' ăla nu e mut, ai lăsat să-ţi scape asta, fără să vrei — acuma nu mai poţi s-o întorci. Tu ştii ceva despre spaniolul ăla — ceva care vrei să ascunzi. Hai, spune-mi ce e, ai încredere în mine, că n-o să te spun la nimeni.

Huck aruncă o privire în ochii cinstiţi ai bătrânului, apoi se apropie şi-i şopti la ureche:

— Nu e spaniolu' — e Joe Indianu!

Bătrânul tresări, mai-mai să sară de pe scaun. După o clipă spuse:

— Acuma înţeleg! Când ai vorbit întâi de crestat urechile

şi de tăiat nasul, am crezut că mai pui tu de la tine, ca să înfloreşti povestea, fiindcă albii nu se-răzbună în felul ăsta. Dar dacă-i vorba de indian, atunci-nţeleg.

În timp ce mâncau, vorba nu conteni. Bătrânul povesti că, înainte de a se duce la culcare, el şi băieţii făcuseră rost de un felinar şi cercetaseră pârleazul şi împrejurimile, ca să vadă dacă nu erau urme de sânge. Nu găsiseră aşa ceva, în schimb dăduseră peste o boccea mare cu...

— Cu ce?!

Fulgere să fi fost cuvintele acesteia şi n-ar fi putut ţâşni mai năvalnic dintre buzele vinete ale lui Huck. Cu ochii căscaţi, cu răsuflarea tăiată, aştepta răspunsul. Galul tresări, căscă şi el ochii la copil... trecură trei secunde, cinci, zece, apoi răspunse:

— Cu unelte de spărgători... Dar ce-i cu tine?

Huck se lăsă înapoi în scaun, suflând din greu, dar simţindu-se nespus de uşurat şi de mulţumit. Galul se uita ţintă la el, cu o privire gravă şi curioasă:

— Da, unelte de spărgători. Parcă ţi s-ar fi luat o piatră de pe inimă. Dar de ce te-ai speriat aşa? Ce credeai c-am găsit?

Huck era la mare strâmtoare: ochii bătrânului stăruiau întrebători asupră-i — ar fi dat orice pentru un răspuns ca lumea. Dar nu găsea nimic; ochii iscoditori îl sfredeleau tot mai adânc — îi veni în gând un răspuns fără noimă — n-avea timp să-l cumpănească, aşa că îl rosti, la întâmplare, din vârful buzelor:

— Ştiu şi eu, poate niscaiva cărticele de rugăciune...

Bietul Huck era prea nenorocit, ca să zâmbească; dar pe bătrân îl apucă un râs nemaipomenit; râdea de i se cutremura tot trupul, iar când îşi mai veni în fire, spuse, cu lacrimi în ochi, că un râs ca ăsta face parale, fiindcă îţi dă sănătate şi te scuteşte să mai cheltuieşti bani cu doctorul. Apoi adăugă:

— Săracul de tine! Eşti galben şi frânt de oboseală. Nu ţi-e bine deloc. Nu-i de mirare că eşti cam aiurit şi că-ţi pierzi lesne cumpătul. Dar las' c-o să-ţi treacă! După ce-o să dormi şi-o să te odihneşti, o să-ţi vii în fire.

Lui Huck îi era necaz că fusese nerod şi că se arătase atât de tulburat. Mai ales că îşi luase gândul că pachetul adus de la han putea fi comoara, de îndată ce auzise convorbirea de lângă pârleaz. Dar asta era o presupunere, de ştiut nu ştia sigur. Aşa încât nu-i de mirare că, auzind de-o boccea, îşi dăduse în petec. Dar stând şi judecând bine lucrurile, hotărî că era bine că se întâmplase astfel — acum nu mai avea nicio îndoială că bocceaua nu era bocceaua cu pricina şi prin urmare era liniştit şi chiar foarte bucuros. Totul mergea strună; comoara tot la numărul doi trebuia să fie; bandiţii aveau să fie prinşi şi închişi chiar în acea zi, iar el şi cu Tom puteau să pună mâna pe aur la noapte, fără nicio bătaie de cap şi fără să-i încurce nimeni.

Tocmai terminaseră de mâncat când se auzi o bătaie în uşă. Huck căută la repezeală un loc unde să se ascundă; nu voia să fie câtuşi de puţin amestecat în ceea ce avea să se mai întâmple. La bătrânul Gal veniseră câţiva domni şi doamne, printre care se afla şi văduva Douglas. În acelaşi timp, băgă de seamă că grupuri de cetăţeni urcau dealul ca să vadă şi ei pârleazul. Aşa dar, vestea se răspândise în tot ţinutul.

Bătrânul le povesti musafirilor întâmplările din timpul nopţii, iar văduva îşi exprimă recunoştinţa că fusese salvată.

— Nu, doamnă, vă înşelaţi, spuse bătrânul. Altcuiva trebuie să-i fiţi mai îndatorată decât mie şi băieţilor mei, dar acela nu-mi dă voie să-i spun numele. Fără el, nici prin gând nu ne-ar fi trecut să ne ducem acolo.

Bineînţeles, vorbele acestea stârniră o nedumerire atât de

mare, încât aproape umbri întâmplarea în sine. Dar Galul îi lăsă pe musafiri să se perpelească de curiozitate, şi prin ei tot târgul, neînvoindu-se să dea în vileag taina. După ce află toate celelalte, văduva spuse:

— Aţipisem citind în pat şi-am dormit dusă, cu toată găläggia. Dar de ce n-aţi venit să mă treziţi?

— Ce ne-am zis? Nu face... Nu credeam că o să se mai întoarcă tâlharii; îşi lăsaseră baltă şi unelte şi tot... Aşa că, ce rost avea să vă trezesc şi să vă bag în sperieţi?... Negrii mei au stat toţi trei de strajă lângă casa dumneavoastră până la ziuă. Adineaori s-au întors.

Mai veniră şi alţi oaspeţi, şi bătrânul îşi mai petrecu încă vreo două-trei ceasuri tot povestind şi povestind întâmplarea.

În timpul vacanţei nu se ţinea şcoala de duminică, dar toată lumea sosi de timpuriu la biserică. Nemaipomenita întâmplare fu discutată şi întoarsă pe toate feţele. Şi ticăloşilor tot nu li se dăduse de urmă. După terminarea predicii, pe când înainta prin înghesuială de-a lungul cărării dintre bănci, soţia judecătorului Thatcher se nimeri la un moment dat alături de doamna Harper.

— Oare Becky a mea are de gând să doarmă toată ziua? întrebă ea. Bănuiam eu că o să fie frântă de oboseală.

— Becky a dumitale?

— Da... (cu o privire speriată) n-a dormit la dumneavoastră azi noapte?

— Aşi, de unde!

Doamna Thatcher păli şi căzu pe o bancă. Tocmai atunci trecea prin dreptul lor mătuşa Polly, sporovăind vioaie cu o prietenă.

— Bună ziua, doamnă Thatcher. Bună ziua, doamnă Harper! Închipuiţi-vă că unul din băieţii mei, Tom, nu mi-a venit nici până acum acasă. Hm, se vede că a rămas peste

noapte în casa vreuneia dintre dumneavoastră, şi-acum i-a fost frică să mai vie la biserică. Ah, ce-am să-i fac când oi da ochii cu el!

Doamna Thatcher clătină încetişor din cap, pălind şi mai tare.

— N-a rămas la noi, spuse şi doamna Harper, începând să se simtă şi ea prost. Pe faţa mătuşii Polly se aşternu o vie îngrijorare.

— Joe Harper, l-ai văzut pe Tom al meu în dimineaţa asta?

— Nu.

— Când l-ai văzut ultima oară?

Joe încerca să-şi amintească, dar nu prea izbutea. Oamenii se opriseră locului. Şoapte treceau de la unul la altul şi pe toate feţele era zugrăviţi o nelinişte apăsătoare. Tulburată, lumea punea întrebări copiilor şi tinerilor învăţători care-i însoţiseră. Toţi răspundeau că nu băgaseră de seamă dacă Tom şi Becky se aflau pe puntea vaporaşului, la înapoiere; era întuneric; nu se gândise nimeni să cerceteze dacă lipsea cineva. În cele din urmă, unul dintre tineri îşi exprimă brusc temerea că Becky şi Tom puteau să mai fie încă în peşteră! Doamna Thatcher leşină; mătuşa Polly începu să se tânguie şi să-şi frângă mâinile.

Vestea îngrijorătoare zbură din gură în gură, din grup în grup, din stradă în stradă. Cinci minute mai târziu, clopotele sunau vijelios şi tot târgul era în picioare. Întâmplarea de pe măgura Cardiff fu dată uitării şi o dată cu ea şi bandiţii. Se înşeuau cai, se alcătuiau echipe de vâslaşi, cineva dăduse fuga la debarcader, după vaporaş. Nu trecuse nici jumătate de ceas de când se bănuia că se întâmplase nenorocirea şi două sute de bărbaţi goneau spre peşteră, care pe şosea, care pe apă.

În tot cursul după-amiezii, târguşorul păru pustiu şi mort.

Femeile se duceau pe la mătuşa Polly şi pe la doamna Thatcher, încercând să le mângâie. Plângeau împreună cu ele şi asta le făcea mult mai bine decât cuvintele.

Toată noaptea aceea, nesfârşit de lungă, târguşorul veghe în aşteptarea ştirilor. Când, în cele din urmă, se lumină de ziuă, singura veste care veni fu: „Mai trimiteţi lumânări, şi trimiteţi şi mâncare.” Doamna Thatcher era aproape înnebunită, tuşa Polly de asemenea. Judecătorul Thatcher trimetea de la peşteră mesaje de îmbărbătare şi pline de nădejdi, care însă nu izbuteau să înveselească pe nimeni.

Bătrânul Gal se înapoie acasă în zorii zilei, stropit de sus şi până jos cu seu de lumânare, mânjit de noroi şi rupt de oboseală. Îl găsi pe Huck tot aşa cum îl lăsase, în pat, aiurând şi zgâlţâit de friguri. Medicii erau toţi la peşteră, aşa încât veni să-l îngrijească văduva Douglas. Spusese că va face pentru el tot ce-i va sta în putinţă, fiindcă, oricum ar fi fost, bun sau rău, tot al Domnului era, şi dintre toate făpturile domnului, niciuna nu se cade să fie lăsată pierzării. Galul a spus că Huck avea şi părţi bune, iar văduva i-a răspuns:

— Puteţi fi sigur. E semnul nelipsit al Domnului într-un fel sau altul; Domnul înseamnă cu semnul său fiece făptură ce-i iese din mâini.

Înainte de amiază au început să se înapoieze în târg cete de oameni istoviţi, dar cei mai voinici dintre târgoveţi continuau să-i caute pe copii. Tot ce se putuse afla era că se cercetau părţi îndepărtate şi neumblate ale peşterii, că se cotrobăia prin fiece ungher şi prin fiece crăpătură, că pe unde umblai, prin labirintul de galerii, vedeai în depărtare lumini, lunecând încoace şi încolo şi auzeai ecoul găunos al chiotelor şi pocnetelor de pistol, răsunând prelung prin bolţile întunecate. Departe de locurile pe unde treceau de obicei turiştii, se găsise undeva numele „Becky” şi „Tom”, scrise cu

fum de lumânare pe peretele stâncos, şi, în apropiere, o panglică mânjită cu seu de lumânare. Doamna Thatcher recunoscu plângând panglica şi spuse că era ultima rămăşiţă ce-i fusese dat s-o aibă de la copila ei şi că-i va fi pe veci cea mai scumpă dintre amintiri, deoarece se despărţise cea de pe urmă de trupul însufleţit al copilului, înainte de a-i fi stins ochişorii înspăimântătoarea moarte. Unii povesteau că la răstimpuri se vedea licărind în peşteră câte-un strop îndepărtat de lumină; atunci izbucnea îndată un chiuit asurzitor şi o ceată de douăzeci de oameni pornea de-a lungul galeriei ce răsuna de ecouri. Dar de fiecare dată rămâneau crunt dezamăgiţi — nu erau copiii, ci doar luminiţa vreunuia dintre căutători.

Trei zile şi trei nopţi îngrozitoare se scurseră aşa ceasurile şi târgul căzu într-o toropeala fără de margini. Nimeni nu avea chef de nimic. Descoperirea întâmplătoare, făcută de curând, că hangiul de la Hanul Temperanţei ţinea băuturi alcoolice, emoţionă prea puţin opinia publică, deşi era un fapt destul de senzaţional.

Între două crize ale bolii sale, Huck, slăbit, aduse vorba despre hanuri. Temându-se în taină de tot ce-ar fi putut fi mai rău, întrebă în cele din urmă, dacă în timpul cât fusese bolnav, se găsise ceva la Hanul Temperantei.

— Da, răspunse văduva.

Huck sări deodată, ca ars, şi o privi cu ochi mari, speriaţi.

— Ce? Ce s-a găsit?

— Băutură. Şi localul a fost închis. Culcă-te înapoi, copilule. Vai, ce m-ai speriat!

— Mai spuneţi-mi un singur lucru — numai atât — vă rog din suflet! Tom Sawyer a fost ăl’ care-a găsit-o?

Pe văduvă o podidi plânsul.

— Sst, taci, taci! Ţi-am spus că n-ai voie să vorbeşti. Eşti

foarte, foarte bolnav.

Vasăzică nu se găsise decât băutură! Să se fi găsit aurul, ce tărăboi ar mai fi fost! Vasăzică, era pierdută comoara — pierdută pentru vecie! Dar văduva oare de ce-o fi plângând? Ciudat, de ce-o fi plângând aşa tam-nesam?

Gândurile acestea învălmăşite îl frământau pe Huck într-atât, încât, obosit, adormi până la urmă.

Văduva îşi spuse în sine:

„Uite-l, a adormit, sărăcuţul. Întreba dacă a găsit-o Tom Sawyer! O, de l-ar putea găsi cineva pe Tom Sawyer! N-au mai rămas mulţi care să aibă putere să-l mai caute şi nici nădejde c-o să dea de el!”

CAPITOLUL XXXII

Acum să vedem cum au petrecut în excursie Tom şi Becky. Au umblat împreună cu ceilalţi prin bolţile întunecoase, privind minunile cunoscute ale peşterii — minuni botezate cu nume destul de pompoase: „Salonul”, „Catedrala”, „Palatul lui Aladin” şi aşa mai departe. Apoi a început joaca de-a v-aţi ascunselea, la care au luat parte cu însufleţire. În cele din urmă Tom şi Becky s-au cam săturat de zbenguială şi au pornit în plimbare de-a lungul unei galerii întortocheate. Ţineau lumânările sus, silindu-se să citească păienjenişul încâlcit de nume, date, adrese poştale şi cugetări, zugrăvite ca o frescă, în fum de lumânare, pe pereţii stâncoşi. Tot hoinărind şi flecărind între ei, aproape nici nu băgară de seamă că ajunseseră într-o parte a peşterii în care pereţii nu mai erau mâzgăliţi. Se iscăliră cu fum, sub un pervaz de piatră care ieşea din perete şi merseră înainte. Curând ajunseră într-un loc unde un firicel de apă calcaroasă, picurând peste o treaptă, alcătuise de-a lungul erelor o Niagară dantelată şi creaţă, din piatră lucie şi nepieritoare. Ca să-i facă o bucurie lui Becky, Tom se strecură îndărătul cascadei de piatră şi o lumină. Atunci băgă de seamă că acea cascadă acoperea ca o perdea un fel de scară naturală, foarte abruptă, strânsă între pereţi înguşti. Îndată îl cuprinse ambiţia de a o explora. Becky se lăsă uşor ispitită şi porniră în cercetare, după ce, mai întâi, traseră un semn cu fum de lumânare, pentru a se putea călăuzi mai târziu. Umblară orbecăind ba pe un drum ba pe altul, pătrunzând departe în adâncurile tainice ale peşterii. La o răscruce mai făcură un semn şi o luară în altă direcţie, doritori de noutăţi pe care să le vestească celor rămaşi sus. Într-un loc dădură de o

văgăună largă, din a cărei boltă atârnau o mulţime de stalactite sclipitoare, mari cât un picior de om. Au dat ocol văgăunii, minunându-se de atâta frumuseţe, apoi au părăsit-o. intrând într-unul din numeroasele coridoare ce porneau din ea. Curând ajunseră la un havuz fermecător, al cărui bazin era încrustat cu o horbotă de gheaţă, din cristale sclipitoare. Se aflau în mijlocul unei văgăuni cu pereţii sprijiniţi de un mare număr de piloni cu forme fantastice, alcătuiţi de îmbinarea unor stalactite şi stalagmite mari, ce se formaseră de pe urma neîncetatei picurări a apei, de-a lungul veacurilor. Pe bolta văgăunii se strânseseră pâlcuri imense de lilieci, atârnând ciorchine, mii şi mii laolaltă. Lumina stârni jivinele, care pogorâră roind cu sutele, scoţând ţipete ascuţite şi năpustindu-se furioase spre lumânări. Tom le cunoştea obiceiurile şi ştia care-i primejdia. O luă de mână pe Becky şi o zori către cel mai apropiat coridor, dar ea nici n-apucă să iasă din văgăună, şi aripa unui liliac îi şi stinse lumânarea. Şi-aşa i-au gonit liliecii pe copii, până când, apucând-o pe alte şi alte coridoare ce li se deschideau mereu în faţă, scăpară în cele din urmă de lighioanele primejdioase. Peste puţin, Tom descoperi un lac subteran; nu putea şti cât de mare era, căci malurile lui se pierdeau în negurile peşterii. Ar fi vrut să-i exploreze marginile, să vadă cât de întins era, dar socoti că e mai bine să se aşeze puţin jos, să se odihnească şi, pentru întâia oară, tăcerea adâncă ce domnea în jur se lăsă peste sufletul lor ca o mână de gheaţă.

— Nici n-am băgat de seamă — spuse Becky — dar parcă ar fi o veşnicie de când n-am mai auzit glasurile celorlalţi.

— Păi, dacă stai să te gândeşti, Becky, noi suntem cu mult sub dânşii şi nici nu ştiu unde, la nord, la sud, la est... De-aicea nici n-am putea să-i auzim.

Becky începu să se îngrijoreze.

— Oare cât e de când am coborât noi aci jos, Tom? Ar fi bine să ne înapoiem.

— Da, ai dreptate. N-am face rău.

— Tu ştii drumul înapoi, Tom? Mie mi se pare grozav de încâlcit.

— Cred că l-aş nimeri. Dar nu uita de lilieci. Dacă ne sting amândouă lumânările, ce ne facem? Să încercăm alt drum, ca să nu mai dăm pe-acolo.

— Bine, dar numai de nu ne-am rătăci. Ar fi groaznic!

Copila se cutremură la gândul acesta înspăimântător.

O luară pe un coridor şi îl străbătură în tăcere vreme îndelungată, aruncând câte o privire în fiece deschidere nouă ce se ivea, ca să-şi dea seama dacă mai trecuseră cumva vreodată pe acolo, dar toate le erau străine. De câte ori cerceta Tom câte o galerie nouă, Becky pândea pe faţa lui un semn care să-i dea curaj; el însă îi spunea cu voioşie prefăcută:

— A, e-n regulă. Nu e ăsta drumu', da o să-l găsim noi numaidecât pe-ăl bun!

Dar cu fiecare nouă dezamăgire, îi pierea nădejdea şi curând începu s-o ia pe coridoare, la voia întâmplării, în dorinţa-i disperata de a găsi drumul cel bun.

Tot mai spunea: „E-n regulă!" dar din pricina spaimei ce-i împovăra inima, vorbele lui îşi pierduseră tonul firesc şi păreau să spună: „E-n zadar!" Becky păşea pe urmele lui, înspăimântată până în adâncul sufletului şi făcea sforţări disperate să nu plângă; dar mereu o podideau lacrimile. În cele din urmă, spuse:

— Hai, Tom, nu-ţi fie teamă de lilieci — hai sa ne întoarcem tot pe drumul pe care am venit! Mi se pare că ne încurcăm din ce în ce mai rău!

Tom se opri.

— Ascultă!

Tăcere adâncă — atât de adâncă încât îşi auzeau până şi răsuflarea lor. Tom scoase un chiot. Chemarea trezi ecouri prelungi în bolţile pustii şi se stinse în depărtare, într-un sunet slab, ca un hohot de râs batjocoritor.

— Vai, nu mai fă aşa, Tom, e îngrozitor! zise Becky.

— E îngrozitor, dar mai bine lasă să mai strig, Becky, poate că tot ne-aude careva, şi strigă iarăşi.

Acel „poate că tot ne-aude" era şi mai înfiorător decât râsul sinistru, căci mărturisea pierderea oricărei nădejdi. Copiii stătură locului, ascultând; nu se auzea nimic. Tom o luă îndată înapoi pe drumul pe care veniseră şi grăbi paşii. Nu trecu mult şi o oarecare nehotărâre în mişcările lui îi dezvălui fetei alt fapt înspăimântător: nu găsea drumul înapoi!

— Vai, Tom, n-ai făcut niciun semn!

— Acum văd şi eu, Becky, ce prost am fost! Ce prost! Nici prin gând nu mi-a trecut că s-ar putea să ne întoarcem pe acelaşi drum! Nu, nu pot să-l găsesc. M-am încurcat de tot.

— Tom, Tom, ne-am rătăcit! Ne-am rătăcit! N-o să mai putem ieşi niciodată din locul ăsta îngrozitor, niciodată! Ah, de ce ne-am despărţit de ceilalţi!

Căzu jos şi începu să plângă cu atâta disperare, încât Tom se sperie la gândul că ar putea să moară sau să-şi piardă minţile. Se aşeză lângă ea şi o cuprinse cu braţele. Ea îşi îngropă faţa în pieptul lui, se agăţă de el, îşi revărsă spaima, spaima grozavă, zadarnicele păreri de rău — dar ecourile îndepărtate preschimbau toate sunetele în râsete batjocoritoare.

Tom o ruga să nu-şi piardă nădejdea; ea îi răspundea însă că nu poate. Atunci el începu să se învinovăţească şi să se mustre amarnic că o adusese într-o asemenea nenorocire; aceasta avu un efect mai bun. Becky spuse c-o să încerce să

prindă iar curaj, c-o să se ridice şi o să-l urmeze oriunde o s-o ducă, numai să nu mai vorbească aşa. Fiindcă — spunea ea — vina lui nu era mai mare decât a ei.

S-au sculat iar şi au mers, fără nicio ţintă, la voia întâmplării. Tot ce puteau face era să meargă, să meargă mereu înainte. Scurt timp, nădejdea părea să le fi reînviat — fără niciun temei, ci doar fiindcă e în firea ei să reînvie, când izvorul nu-i secat de bătrâneţe sau de neizbânzi repetate.

Peste puţin, Tom îi luă lui Becky lumânarea din mână şi o stinse. Era o economie de aşa mare însemnătate! Nu fu nevoie de cuvinte. Becky înţelese numaidecât şi toate speranţele i se spulberară. Ştia că Tom avea în buzunar o lumânare întreagă şi încă vreo trei sau patru capete — şi iată că totuşi se gândea să facă economie.

Nu trecu mult şi oboseala începu să-şi ceară drepturile. Copiii încercau să nu ţină seama de ea; era groaznic să te gândeşti să şezi jos, când timpul devenise atât de preţios. Mergând într-o direcţie oarecare, oriunde, înaintau cel puţin şi s-ar fi putut să dea de drumul bun; dar să stea jos ar fi însemnat să ispitească moartea, să-i scurteze truda.

În cele din urmă, trupul gingaş al fetiţei nu mai voi s-o ducă. Ea se aşeză şi Tom se odihni alături de ea; vorbiră despre casă, despre prietenii de acolo, despre paturile lor moi, şi mai ales despre lumină! Becky plângea şi Tom se străduia în fel şi chip s-o încurajeze, dar toate îmbărbătările lui se tociseră şi parcă sunau a bătaie de joc. Fata era atât de istovită, încât în cele din urmă aţipi. Tom se bucură. Şedea şi se uita la faţa ei trasă şi vedea cum se destinde şi se înseninează sub înrâurirea unor vise plăcute; curând îi răsări în obraji un zâmbet, care stărui. Chipul ei paşnic răsfrângea oarecare linişte şi alinare în propriul lui suflet şi gândurile sale începură să rătăcească spre timpuri trecute şi amintiri ca din

vise. Era cufundat în gânduri, când Becky se trezi, râzând voioasă; dar îndată râsul îi încremeni pe buze şi scoase un geamăt.

— Ah, cum de-am putut să dorm?! Ce bine era să nu mă mai fi trezit niciodată! Nu, Tom, nu, n-am vrut să zic asta! Nu te mai uita aşa la mine! N-o să mai vorbesc aşa.

— Îmi pare bine c-ai dormit, Becky. Acum o să fii odihnită şi să vezi c-o să găsim drumul şi o să ieşim.

— Să încercăm, Tom! Dar am văzut în vis un ţinut aşa frumos! Cred că acolo o să ajungem!

— Nu se ştie, nu se ştie. Ai curaj, Becky, şi haide să mai încercăm.

Se sculară de pe jos şi merseră iar, mână în mână, deznădăjduiţi. Încercară să-şi dea seama de cât timp se aflau în peşteră; li se părea că trecuseră zile şi săptămâni de când erau acolo; dar nu, e cu neputinţă, lumânările nu se sfârşiseră încă.

După o vreme îndelungată — nici nu mai ştiau cât trecuse — Tom stărui să păşească încet şi să asculte atenţi unde se auzea picur de apă; trebuiau să găsească un izvor. Curând găsiră unul şi atunci Tom spuse că era timpul să se mai odihnească. Amândoi erau frânţi de oboseală, totuşi Becky spunea că poate să mai meargă puţin. Se miră că Tom nu voia. Nu înţelegea de ce. Se aşezară jos; cu puţin lut, Tom lipi lumânarea pe peretele din faţa lor. Îndată începură să-i frământe gândurile; niciunul nu scotea o vorbă. În cele din urmă, Becky rupse tăcerea:

— Tom, mi-e o foame de nu mai pot!

Tom scoase ceva din buzunar:

— Mai ştii ce-i asta?

Pe chipul fetei se ivi umbra unui surâs.

— E torta noastră de nuntă, Tom.

— Da, aş vrea să fie mare cât o roată, fiindcă-i tot ce avem.

— Voiam s-o păstrez după excursie, Tom, ca să vedem ce visăm după ce-o mâncăm — cum fac oamenii mari cu torta de la nuntă — dar pentru noi o să fie ospăţul de...

Nu-şi rosti gândul până la urmă. Tom împărţi prăjitura. Becky mâncă cu poftă, pe când' Tom doar ciugulea din jumătatea lui. Apă rece aveau din belşug, pentru a-şi încheia ospăţul. Peste puţin, Becky fu de părere s-o pornească iar. Tom rămase o clipă tăcut. Apoi întrebă:

— Becky, ai să fii cuminte dacă-ţi spun ceva?

Becky păli, dar răspunse că are să fie.

— Uite, Becky, trebuie să rămânem aici, unde e apă de băut. Asta-i ultimul muc de lumânare!

Becky izbucni în lacrimi, tânguindu-se. Tom se străduia din răsputeri să-i dea curaj, dar nu izbutea.

— Tom! spuse Becky într-un târziu.

— Da, Becky, ce e?

— Au să vadă că lipsim şi au să vină să ne caute!

— Da, o să ne caute! Sigur c-o să ne caute!

— Poate ne caută şi acum, Tom?

— Da, şi eu cred că s-ar putea să ne caute şi acum, Aşa sper, că ne caută.

— Când au să bage de seamă că lipsim?

— Când o să se întoarcă la vaporaş, cred.

— Tom, până atunci s-ar putea să fie întuneric — oare au să bage de seamă că noi n-am venit?

— Ştiu şi eu? În tot cazul, o să bage de seamă, maică-ta, de cum o să se-ntoarcă ceilalţi.

Privirea speriată ce i-o aruncă Becky îl aduse la realitate; îşi dădu seama că spusese o prostie. Becky nu era aşteptată acasă în noaptea aceea! Copiii tăcură iar, îngânduraţi. În clipa

următoare, o nouă criză de disperare a fetei îi dovedi lui Tom că se gândise la acelaşi lucru ca şi el; a doua zi, fiind duminică, s-ar fi putut să treacă jumătate din dimineaţă, până să descopere doamna Thatcher că Becky nu era la doamna Harper. Copiii îşi pironiră ochii asupra căpeţelului de lumânare, urmărind cum se mistuia încet, nemilos — văzură cum rămase în cele din urmă un crâmpei golaş de feştilă — văzură flacăra neputincioasă înălţându-se şi coborând, şi iar înălţându-se şi coborând, sulul subţire de fum suind şi stăruind o clipă în vârf... apoi peste tot întinzându-se înspăimântătoarele valuri ale întunericului.

Cât timp a mai trecut până ce Becky să-şi dea nelămurit seama că plângea în braţele lui Tom, niciunul dintre ei n-ar fi putut spune. Tot ce ştiau era că — după un timp ce le păruse nesfârşit de lung — se treziseră amândoi uluiţi din nesimţirea somnului, pentru a-şi da curând iar seama de nenorocirea lor. Tom era de părere că ziua aceea putea să fie duminică, poate chiar luni. Încercă s-o facă pe Becky să vorbească, dar mâhnirea ei era prea mare; îşi pierduse orice nădejde. Tom îi aminti că demult trebuie să se fi observat lipsa lor şi că, fără îndoială, cei de acasă îi şi căutau. Are să strige, poate o veni cineva. Încercă, dar ecourile îndepărtate vuiau atât de înfricoşător în beznă, încât renunţă să mai strige.

Ceasurile se scurgeau zadarnic; foamea începu iar să-i chinuiască. Mai rămăsese o parte din jumătatea de prăjitură a lui Tom; au împărţit-o şi au mâncat-o. Dar acum parcă le era şi mai foame ca înainte. Biata fărâmă nu făcuse decât să le aţâţe pofta.

Deodată Tom exclamă:

— Sst! Ai auzit?

Amândoi ascultară cu încordare. Se auzea un sunet stins, ca o chemare de la mari depărtări Tom răspunse într-o clipă;

apoi, ţinând-o de mână pe Becky, porni bâjbâind, în direcţia sunetului. Peste puţin trase iar cu urechea. Sunetul se auzea din nou — şi de data asta parcă ceva mai desluşit.

— Ei sunt, zise Tom; se apropie! Haide, Becky, am scăpat!

Bucuria copiilor nu mai cunoştea margini, dar nu se puteau grăbi, fiindcă ştiau că drumul era plin de gropi; trebuiau să fie atenţi. Curând dădură peste o astfel de groapă şi trebuiră să se oprească pe marginea ei. Putea să aibă un metru adâncime, dar tot atât de bine putea să aibă şi patruzeci; în tot cazul nu erau în stare să treacă peste ea. Tom se culcă la pământ, cu pieptul pe marginea gropii şi întinse mâinile cât putu. Degeaba însă, nu-i dădea de fund. Trebuiau să rămână acolo şi să-i aştepte pe cei care porniseră în căutarea lor. Ascultară din nou, nu mai încăpea îndoială: strigătele acelea stinse se tot depărtau! Încă o clipă două, şi nu se mai auziră. Îi cuprinse o jale cumplită. Li se rupea inima de deznădejde! Tom strigă până răguşi — dar în zadar. Vorbind cu Becky, se prefăcea vesel, încrezător — şi-aşa trecu un veac de aşteptare, cu inimile strânse, fără să mai audă vreun sunet.

Copiii orbecăiră pe acelaşi drum înapoi până la izvor. Timpul se târa încet şi obositor. Adormiră iar şi se treziră înfometaţi şi covârşiţi de mâhnire. Tom era încredinţat că între timp mai trecuse o zi şi că acum trebuia să fie marţi.

Deodată se gândi că mai bine ar fi făcut să exploreze galeriile laterale din apropiere, decât să îndure povara timpului apăsător, fără să facă nimic. Scoase din buzunar o sfoară de zmeu, o legă de o piatră care ieşea din perete şi apoi porniră. Tom mergea în frunte, desfăşurând sfoara, pe măsură ce înaintau bâjbâind. Făcuseră vreo douăzeci de paşi, când coridorul se sfârşi într-un fel de trambulină. Tom se lăsă în genunchi, pipăi dedesubt, apoi după colţ, cât ajungea cu

mâinile; se sili să se mai întindă încă puţin spre dreapta, când deodată, la o depărtare de vreo zece metri, apăru de după o stâncă o mână omenească, ţinând o lumânare! Tom scoase un chiot lung de bucurie şi, în aceeaşi clipă, omul cu lumânarea ieşi la iveală întreg: era Joe Indianul! Tom încremenise; nu mai putea să facă o mişcare. În clipa următoare însă, răsuflă uşurat. „Spaniolul” o rupse la fugă şi se făcu nevăzut. Tom se mira că Joe nu-i recunoscuse glasul şi că nu se năpustise asupra lui să-l ucidă fiindcă îl pârâse judecătorului. Dar se vede că ecoul îi schimbase glasul. „Fără îndoială că de asta nu m-a recunoscut”, se gândi el. De spaimă simţea că i se taie picioarele, că nu mai poate să meargă. Îşi zise că dacă mai avea putere să ajungă până la izvor, va rămâne acolo — şi pentru nimic în lume nu se va mai întoarce să dea ochii cu Joe Indianul. Avu însă grijă să-i ascundă lui Becky ce văzuse. Îi spuse că strigase aşa într-o doară, la întâmplare.

Dar, până la urmă, foamea şi deznădejdea biruiră frica. Altă nesfârşită aşteptare lângă izvor, alt somn îndelungat aduseră schimbări. Copiii se deşteptară chinuiţi de o foame sălbatică. Tom era încredinţat că între timp se făcuse miercuri sau joi, poate chiar vineri, sâmbătă, şi că cei de acasă renunţaseră, poate, să-i mai caute. Propuse să exploreze împreună altă galerie. Era gata să-l înfrunte pe Joe Indianul şi orice alte grozăvii. Dar Becky era foarte slăbită. Căzuse într-o lâncezeală posomorâtă, din care Tom nu izbutea s-o scoată. Ea zicea că are să aştepte de aci înainte în locul unde se găsea şi că are să moară acolo — tot nu mai avea mult de aşteptat. Îl îndemnă pe Tom să meargă în explorare cu sfoara de zmeu, dacă voia, dar îl rugă fierbinte să se înapoieze din când în când şi să-i vorbească; obţinu de la el făgăduiala că atunci când va veni ceasul de care se temea, va sta alături de

ea şi o va ţine de mână până ce totul se va sfârşi. Tom o sărută, simţind că-l îneacă un nod în gât şi se prefăcu foarte încrezător că va întâlni pe cei care-i căutau sau că va găsi vreo ieşire din peşteră; apoi luă în mână sfoara de zmeu şi plecă orbecăind de-a buşilea, chinuit de foame şi cu sufletul împovărat de negre presimţiri.

CAPITOLUL XXXIII

Era marţi, către asfinţit. Târguşorul St. Petersburg tot cufundat în jale zăcea. Copiii pierduţi nu fuseseră găsiţi. Oamenii se rugaseră pentru ei din toată inima — şi cu preotul în biserică şi singuri acasă — dar de la peşteră nu sosea nicio veste bună. Cei mai mulţi dintre târgoveţi încetaseră căutatul şi-şi reluaseră îndeletnicirile obişnuite, spunând că era limpede că cei doi copii nu mai puteau fi găsiţi. Doamna Thatcher căzuse greu bolnavă şi mare parte din timp aiura. Lumea spunea că ţi se rupea inima văzând-o cum îşi cheamă copilul, cum înalţă capul de pe pernă şi ascultă, aşa, în neştire, câte un minut întreg, pentru ca apoi să cadă iar obosită în pat, gemând. Mătuşa Polly nu mai ştia pe ce lume se află, tânjea, cuprinsă de mare tristeţe. Părul ei cărunt albise aproape de tot. Marţi noaptea locuitorii târgului se duseră la culcare mâhniţi şi fără de nădejde.

Cam pe la mijlocul nopţii însă, deodată se porniră să bată clopotele, de răsuna tot târgul. Într-o clipă, uliţele mişunau de oameni pe jumătate îmbrăcaţi, care alergau de colo-colo, ca ieşiţi din minţi şi strigând cât îi ţinea gura: „Sculaţi-vă! Sculaţi-vă! Au fost găsiţi, au fost găsiţi!” Băteau în tingiri, suflau în goarne; era o larmă nemaipomenită. Oamenii se grămădeau buluc, alergând către râu, în întâmpinarea copiilor, care veneau într-o trăsură deschisă, trasă de cetăţeni ce chiuiau. Toţi se îmbulzeau împrejurul trăsurii, însoţind-o în marşul ei triumfal spre casă, pe uliţa mare, asemenea unui şuvoi năvalnic, în răcnete de ura şi iar ura!

Tot târgul era luminat; nimeni nu se mai duse la culcare; nicicând nu mai văzuse târguleţul acela o noapte atât de măreaţă. În prima jumătate de oră un alai întreg de târgoveţi

se perindă prin casa judecătorului Thatcher; se năpusteau să-i sărute pe cei salvaţi, strângeau mâna doamnei Thatcher, încercau să vorbească şi nu izbuteau, apoi plecau, vărsând şiroaie de lacrimi.

Fericirea mătuşii Polly era deplină, a doamnei Thatcher însă rămăsese tulburată de o grijă; nu putea fi întreagă decât după ce mesagerul trimis cu marea noutate spre peşteră avea să-i dea de ştire şi soţului ei.

Tom şedea întins pe canapea, înconjurat de o mulţime de lume, care asculta cu sufletul la gură povestea miraculoasei aventuri (pe care Tom o mai înflorea pe ici, pe colo). Încheie istorisind cum o lăsase pe Becky şi plecase într-o expediţie de explorare, cum trecuse prin două coridoare cât îl dusese sfoara de zmeu, cum întinsese de ea cât putuse, ca să-i mai ajungă pentru un al treilea coridor, cum era cât p-aci să se înapoieze — când zărise deodată mijind în depărtare parcă-parcă, un petec albastru de cer... Scăpase sfoara şi bâjbâise într-acolo, se vârâse mai întâi cu capul, apoi şi cu umerii, printr-o gaură mică şi văzuse marele Mississippi rostogolindu-şi domol apele la vale! Dacă s-ar fi nimerit să fie noapte, nici n-ar fi văzut stropul de lumină şi n-ar mai fi explorat coridorul acela! Povesti cum se înapoiase s-o ia pe Becky, aducându-i vestea cea bună, şi cum ea îi răspunsese s-o lase în pace, să nu mai vină la ea cu năzbâtii, fiindcă era obosită şi ştia că are să moară şi asta şi voia. Arătă cum se trudise s-o convingă şi cum ea aproape că leşinase de fericire când, bâjbâind până în acel loc, văzuse aievea stropul albastru de lumină. Povesti cum se vârâse mai întâi el prin gaură şi cum apoi îi ajutase şi ei să se strecoare afară, cum se aşezară jos, plângând de bucurie; cum trecuseră nişte oameni într-o barcă şi Tom îi strigase şi le povestise ce păţiseră şi cât erau de înfometaţi; cum oamenii mai întâi nu credeau năstruşnica poveste,

„fiindcă”, ziceau, „sunteţi la opt kilometri mai jos, pe râu, de valea în care se află peştera”. Apoi cum îi luaseră cu ei în barcă, cum vâsliseră până la o casă, cum le dăduseră să mănânce şi, în sfârşit, cum, după ce îi lăsase să se odihnească noaptea două-trei ceasuri, îi aduseseră acasă.

Încă înainte de răsăritul soarelui, judecătorul Thatcher şi cei câţiva bărbaţi care mai căutau copiii, împreună cu el, fură găsiţi în peşteră, cu ajutorul colacilor de frânghie pe care îi desfăşuraseră în urmă-le, şi aflară vestea cea mare.

Tom şi Becky descoperiră curând că cele trei zile şi trei nopţi petrecute în peşteră lăsaseră urme de care nu puteau scăpa aşa, dintr-o dată. Stătură în pat miercuri şi joi şi parcă se simţeau din ce în ce mai obosiţi şi mai sfârşiţi. Tom se sculă puţin joi; vineri ieşi în târg, iar sâmbătă se plimbă aproape toată ziua. Dar Becky nu ieşi din casă până duminică — şi chiar şi atunci încă mai arăta ca după o boală grea.

Tom află de boala lui Huck şi vineri se duse să-l vadă, dar nu i se îngădui să intre în camera bolnavului; sâmbătă şi duminică la fel. După asta i se dădu voie să-l vadă zilnic, cu rugămintea însă de a nu-şi povesti peripeţiile şi de a nu-i pomeni nimic care să-l fi putut tulbura. Văduva Douglas sta de faţă, ca să fie sigură că se ţine de cuvânt. Tom aflase acasă despre întâmplarea de pe măgura Cardiff şi mai află că trupul zdrenţărosului fusese găsit în apă, aproape de debarcader; se înecase, poate, în timp ce încerca să fugă.

Cam la două săptămâni după scăparea lui din peşteră, Tom se duse să-l viziteze pe Huck, care între timp se înzdrăvenise îndeajuns ca să fie în stare să asculte întâmplări tulburătoare. Tom ştia câte ceva care avea să-l intereseze.

Casa judecătorului Thatcher era în drum şi Tom se opri ca să o vadă pe Becky. Judecătorul şi câţiva prieteni ai săi îl traseră pe Tom de limbă, să vadă ce mai zice. Cineva îl

întrebă în râs dacă n-ar vrea să mai meargă iar în peşteră. Tom răspunse că da, că nu i-ar părea rău.

Atunci judecătorul interveni:

— Da, da — şi mai sunt şi alţii ca tine, nu mă îndoiesc. Dar am avut noi grijă de asta. N-are să se mai rătăcească nimeni în peştera aceea.

— Cum aşa?

Judecătorul răspunse:

— Fiindcă acum două săptămâni am pus să se căptuşească poarta cea mare a peşterii cu un strat de fier din cel mai gros şi să fie zăvorâtă cu trei zăvoare; şi cheile-s la mine.

Tom se făcu alb ca varul.

— Ce e, băiatule? Ce, nu ţi-e bine? Ia s-alerge careva! S-aducă un pahar cu apă!

Apa fu adusă şi zvârlită pe faţa lui Tom.

— Aşa, acum ţi-ai revenit. Ce ţi s-a întâmplat, Tom?

— Vai, domnule judecător! În peşteră... Joe Indianul e în peşteră!

CAPITOLUL XXXIV

Vestea se răspândi ca fulgerul, şi vreo douăsprezece bărci încărcate cu oameni porniră îndată spre peştera lui McDougal, iar vaporaşul, ticsit de lume, le urmări; peste puţin. Tom Sawyer se afla în barca ce-l ducea pe judecătorul Thatcher.

Când fu descuiată uşa peşterii, o privelişte înfiorătoare se desprinse din penumbră. Joe Indianul zăcea întins pe jos, mort, cu faţa aproape de crăpătura uşii, ca şi cum ochii lui ar fi fost aţintiţi până în ultima clipă asupra luminii şi voioşiei vieţii de afară. Tom era mişcat, căci ştia din proprie experienţă cât putuse să sufere ticălosul acela. Îi era milă şi totodată îl copleşise un simţământ de uşurare şi de siguranţă, care abia acum îi arăta cât de mare fusese povara spaimei ce-i apăsa sufletul, din ziua în care îşi ridicase glasul împotriva fiorosului bandit.

Pumnalul lui Joe Indianul zăcea în apropiere, cu lama frântă în două. O parte din grinda cea mare, de temelie, a uşii, fusese făcută aşchii-aşchii, cioplită până în partea cealaltă, cu trudă migăloasă — zadarnică trudă, deoarece stânca muntelui alcătuia, dincolo de grindă, un prag de cremene, în care cuţitul, neputincios, se frânsese în încercările-i zadarnice. Dar chiar să nu fi existat acel obstacol de piatră, şi tot zadarnică i-ar fost truda, căci Joe Indianul nu s-ar fi putut strecura pe sub uşă, măcar de-ar fi tăiat grinda în întregime — şi asta o ştia prea bine. Aşa că nu crestase lemnul decât ca să facă ceva, ca să-i treacă timpul, timpul care-l apăsa, şi ca să-şi ocupe cu ceva mintea chinuită. De obicei, la intrarea peşterii se găseau cel puţin cinci-şase capete de lumânări, lăsate înfipte în crăpăturile peretelui de

turiştii care plecau; acum nu se vedea niciunul. Captivul le culesese pe toate şi le mâncase. Se străduise să prindă şi lilieci, şi prinsese câţiva, pe care-i mâncase cu totul, nelăsându-le decât ghearele. Nenorocitul murise de foame. Aproape de el se afla o stalagmită, înălţată încetul cu încetul de-a lungul veacurilor de picurul unei stalactite de deasupra ei. Captivul retezase vârful stalagmitei şi pe ciotul ei aşezase o piatră în care scobise o adâncitură, ca să prindă stropul nepreţuit ce cădea odată la douăzeci de minute, cu regularitatea oarbă a unui mecanism de ceasornic: o linguriţă în douăzeci şi patru de ore. Picătura începuse să cadă încă de pe vremea când piramidele abia se înălţau, cădea pe timpul când Troia era asediată, când se puneau temeliile Romei, când Isus era răstignit pe cruce, când William Cuceritorul întemeia imperiul britanic, pe când Columb pribegea pe întinsul mărilor, când lumea abia auzise de măcelul de la Lexington. Mai cade şi acum şi va mai cădea când toate faptele povestite mai sus vor fi trecute de amiaza istoriei, de amurgul tradiţiei, şi se vor fi pierdut în noaptea fără de sfârşit a uitării. Oare viaţa şi tot ce se petrece în lume are vreun rost? Oare picătura aceea de apă a căzut cu răbdare timp de cinci mii de ani ca să astâmpere odată şi-odată la nevoie, setea unei biete fiinţe omeneşti? Şi oare ce-i va mai fi dat să facă, de aici înainte, în zece mii de ani? Dar asta nu are nicio însemnătate. Mulţi ani s-au scurs de când nefericitul metis a cioplit piatra, ca să prindă în scobitura ei nepreţuitul ei strop, dar turistul care vine să vadă minunile din peştera lui McDougal, până şi azi priveşte îndelung, cu uimire, tulburătoarea piatră şi stropul de apă care picură încet. Ceaşca lui Joe Indianul este cel mai minunat lucru pe care-l poţi vedea, dintre toate minunăţiile peşterii; cu ea nu se poate măsura nici măcar „Palatul lui Aladin”.

Joe Indianul a fost înmormântat chiar lângă gura peşterii. S-au adunat acolo oameni venind cale de şapte poşte, pe apă şi pe uscat, din târg şi din toate cătunele şi fermele de prin împrejurimi; şi-au adus şi copiii şi fel de fel de provizii şi au mărturisit că s-au distrat aproape tot atât de bine la înmormântare pe cât se aşteptau să se distreze la spânzurarea lui.

Odată cu înmormântarea s-a sfârşit şi cu demersurile pentru obţinerea iertării lui Joe Indianul, care luau mereu amploare. Se făcuse o petiţie către guvernator, pe care se strânsese o mulţime de semnături; se ţinuseră numeroase „adunări" lacrimogene şi elocvente şi se numise un comitet de doamne plângăreţe care, îmbrăcate în straie cernite, urmau să meargă să se tânguie la picioarele guvernatorului, implorându-l să se lase prostit, să fie milos şi să-şi calce în picioare datoria. Existau unele indicii după care Joe Indianul ar fi omorât cinci cetăţeni ai târgului, dar ce are a face?

Satana în carne şi oase să fi fost, şi tot s-ar fi găsit destui oameni slabi de înger gata să-şi mâzgălească numele pe o cerere de graţiere şi să verse pe ea o lacrimă din ochii lor, cişmele pururi curgătoare.

A doua zi după înmormântare, dimineaţa, Tom îl duse pe Huck într-un loc al lor, ca să stea serios de vorbă cu el. Între timp, Huck aflase de la Gal şi de la văduva Douglas peripeţiile prietenului său, dar Tom spuse că mai era un lucru pe care nu-l putuse afla de la ei — şi tocmai despre asta voia să-i vorbească acum. Huck se întristă:

— Ştiu ce este. Ai intrat la numărul doi şi n-ai găsit decât whisky. Nu mi-a spus nimeni că tu ai fost ăla care-ai găsit whisky-ul — da cum am auzit de chestia asta, mi-am închipuit numaidecât şi am ştiut că nu găsiseşi banii, fiindcă altminteri mi-ai fi dat tu de ştire într-un fel, chiar dacă nu suflai o vorbă

faţă de ăilalţi. Tom, eu am presimţit totdeauna că n-o să putem pune niciodată mâna pe comoara aia.

— Aşi, Huck, nu l-am pârât eu pe hangiu. Nu ştii că era linişte la han, sâmbătă, când am plecat în excursie? Nu ţii minte că tu trebuia să stai la pândă în noaptea aia?

— Ba da, cum să nu ţiu? Aoleo, parcă ar fi trecut un an de atunci! Chiar în noaptea aia m-am luat după Joe Indianu şi l-am urmărit până la casa văduvei.

— Tu l-ai urmărit?

— Da — da, sst, să nu scoţi o vorbă! Joe Indianu are complici şi nu vreau să-mi poarte sâmbetele şi să-mi facă cine ştie ce. Să nu fi fost eu, oho! el era acum hăt în Texas şi nici capu' nu-l mai durea.

Huck îi povesti lui Tom toate peripeţiile prin care trecuse. Tom nu avea de unde să ştie, fiindcă bătrânul Gal nu-i povestise decât o parte din ele.

— De — zise Huck, întorcându-se numaidecât la problema care îi frământa — cine a dat de urma whisky-ului de la numărul doi a pus mâna şi pe bani — aşa crez; în tot cazul noi ne-am lins pe bot, Tom, asta e!...

— Huck, banii ăia n-au fost niciodată la numărul doi!

— Ceee?... Huck se uită uluit la tovarăşul său. Tom, nu cumva ai dat tu de urma comorii?

— E-n peşteră, Huck!

— Mai zi odată, Tom!

Ochii lui Huck scăpărau.

— Comoara e-n peşteră!

— Tom — mii de pipe! — glumeşti, ori vorbeşti serios?

— Serios, mă, la viaţa mea n-am fost mai serios ca acuşi. Vrei să mergi cu mine şi să-mi ajuţi s-o scot de acolo?

— Îhî, mai e vorbă? Vreau, cum să nu vreau, dacă-i într-un loc până unde putem face semne, să nu ne rătăcim.

— Putem, Huck, fără nicio primejdie.

— Brava! Aşa zic şi eu! Da de ce crezi tu că banii...

— Huck, aşteaptă până om ajunge acolo. Dacă nu-i găsim, să mor dacă nu-ţi dau toba şi tot ce mai am pe lume.

— Bine. S-a făcut.

— Atunci, bate aici palma.

— Şi când să mergem?

— Şi acuma dacă vrei. Te simţi în stare? Ţi-ai mai venit în puteri?

— E departe-n fundul peşterii, Tom? Eu sunt pe picioare de mai bine de trei-patru zile, da nu pot să umblu mai mult de vrun kilometru — barem aşa crez eu.

— Huck, e mult până acolo, vro opt kilometri; eu aş merge... merg şi cu ochii închişi. Da' mai e un drum de-a dreptu', care-l ştiu numai eu. Huck, las' că te duc eu drept acolo, cu barca. O las să plutească la vale până colo-şa, şi înapoi vâslesc numai eu. Tu n-ai nevoie să mişti un deget.

— Hai să plecăm numaidecât.

— Bine. Da trebuie să ne luăm ceva mâncare, pipele, vro doi săculeţi şi vro două-trei sfori de zmeu — şi-apoi şi nişte drăcovenii d-alea noi... cum naiba le zice?... chibrituri. Află de la mine că atuncea când eram în peşteră, aş fi dat nu ştiu ce să am un chibrit la mine.

Numaidecât după prânz, băieţii au... împrumutat o barcă mică de la un cetăţean care nu era de faţă şi au şi pornit-o la drum. După ce trecură câţiva kilometri mai la vale de „Peştera Adâncă", Tom zise:

— Ai văzut şi tu acuma — tot drumu' de la „Peştera Adâncă" încolo, malul apei e mereu la fel: nici case, nici depozite de buşteni, numai tufişuri şi tufişuri de nu vezi nimica pîn ele. Da vezi locul ăla alb colo-şa, unde-i surpătura? Ei, ăla e un semn de-al meu. Acuma debarcăm.

Au debarcat.

— Huck, de unde stăm acum, poţi s-atingi c-o nuia de undită deschizătura pe unde m-am strecurat eu. Ia să văd, o găseşti?

Huck se uită în stânga, în dreapta, dar nu găsi nimic. Atunci Tom, călcând semeţ într-un tufăriş des de sumac, zise:

— Uite-aicea! Uită-te bine, Huck. Să dai cu puşca şi nu găseşti în toată ţara un ascunziş mai bun. Da gura, să nu ne afle nimeni. Ehei, de când vream eu să mă fac haiduc, da-mi trebuia o ascunzătoare ca asta şi nu ştiam cum să dau de ea. Acuma uite-o ici. S-avem grijă să nu ne-o miroasă nimeni; numai pe Joe Harper şi pe Ben Rogers îi aducem să le-o arătăm — că, nu-i aşa? o să facem o bandă, altfel n-ar avea niciun haz; şi ştii, să lucrăm aşa, în stil mare! Banda lui Tom Sawyer! Grozav nume, ce zici, Huck?

— Adevărat, Tom. Şi pe cine o să jefuim?

— A, mai pe toată lumea. Îi pândim la drumu' mare. Aşa-i obiceiu'.

— Şi-i omorâm?

— Nu, nu chiar totdeauna. Îi ascundem în peştera până se răscumpără.

— Cum adică se răscumpără?

— Ne dă bani. Îi pui să ceară de la prietenii lor şi dacă i-ai ţinut un an şi nu ţi-au adunat paralele care le-ai cerut, le faci de petrecanie. Aşa-i obiceiu'. Da pe femei nu le omori. Pe femei le închizi; da nu le omori. Ele sunt totdeauna foarte frumoase şi bogate, şi moarte de frică. Le iei cesuleţele şi inelele, dar vorbeşti politicos cu ele şi nu uiţi să-ţi scoţi pălăria înaintea lor. Nu există oameni mai politicoşi ca bandiţii; în orişice carte poţi să vezi asta. Ei, şi pân' la urmă femeile se amorezează de tine şi după ce au stat în peşteră o săptămână două, nu mai plâng — şi după aia, să vrei şi nu

mai poţi scăpa de ele. Şi dacă le goneşti, ele tot se-ntorc înapoi. În toate cărţile e aşa.

— Ei, nu mă-nnebuni! Eu zic că aşa e mai bine decât să fii pirat.

— Da, într-un fel e mai bine, fiin'că e mai aproape de-acasă, de circuri şi de alde astea.

Între timp terminaseră pregătirile şi intraseră prin deschizătură, Tom făcând pe călăuza. Merseră aşa orbecăind în stânga şi în dreapta, până în capătul din fund al tunelului; acolo legară bine de o stâncă sforile de zmeu înnădite şi porniră mai departe. După câţiva paşi ajunseră la izvor. Tom se cutremură. Îi arătă lui Huck bucăţica de feştilă lipită de un cocoloş de lut, sus pe perete, şi-i povesti cum priviseră el şi Becky flacăra pâlpâind şi pierind.

Băieţii vorbeau din ce în ce mai încet şi în curând începură să şoptească; tăcerea şi întunericul erau apăsătoare. Merseră mai departe şi peste puţin intrară într-alt coridor, prin care înaintară până ajunseră la trambulină. La lumina lumânărilor îşi dădură seama că dedesubt nu era o prăpastie, ci doar un perete drept de lut, de vreo opt metri. Tom şopti:

— Acu o să-ţi arăt ceva, Huck.

înălţă lumânarea:

— Uită-te cât poţi mai departe după colţ. Vezi ceva? Colo — stânca aia mare; mai încolo — aia, mânjită cu fum de lumânare.

— Tom, e o cruce!

— Ei, acu spune tu unde era faimosul număru' doi? Nu era „sub cruce"? Chiar acolo l-am văzut pe Joe Indianu întinzând lumânarea, Huck!

Huck holbă câtăva vreme ochii la semnul misterios, apoi spuse cu glas tremurător:

— Tom, hai să plecăm de-aici!

— Ce, şi să lăsăm comoara?...

— Da, s-o lăsăm... La sigur că stafia lui Joe Indianu dă târcoale p'aici...

— Aşi, Huck, ce ţi s-a năzărit? înţeleg să umble pe unde a murit, dar el şi-a dat sufletu' taman la gura peşterii — la opt kilometri de-aicea.

— Ba nu, Tom, nu umblă pe-acolo. Dă mereu târcoale banilor. Ştiu eu obiceiu' stafiilor şi-l ştii şi tu foarte bine.

Tom începu să se teamă că Huck avea dreptate. În suflet i se furişă îngrijorarea. Dar deodată îi veni o idee.

— Ascultă aicea, mă Huck, suntem nişte caraghioşi! Cum o să umble stafia lui Joe Indianu într-un loc unde-i o cruce?!

Era un argument convingător.

— Vezi, la asta nu m-am gândit, răspunse Huck. Da, aşa e... Avem mare noroc de cruce. Eu zic să coborâm până acolo şi să căutăm lădiţa.

Tom porni cel dintâi, făcând trepte în povârnişul de lut, în timp ce cobora. Huck îl urmă. Patru drumuri se deschideau din mica văgăună în care se afla stânca. Băieţii cercetară fără niciun rezultat trei dintre ele. În cel mai apropiat de poalele stâncii, găsiră un cotlon, în care erau aşternute nişte pături; mai găsiră acolo un cuier vechi, nişte şorici de slănină şi câteva oase de pasăre bine roase. Dar nici urmă de lădiţă cu bani. Zadarnic au cotrobăit peste tot.

— A spus *sub* cruce, zise Tom. Ei, aici ar fi ăl mai aproape sub cruce. Nu poate să fie chiar sub stâncă, fiindcă stânca e înfiptă ţeapăn în pământ.

Au scotocit încă odată prin tot locul, apoi s-au aşezat jos, descurajaţi. Lui Huck nu-i venea nicio idee. Dar nu trecu mult şi Tom spuse:

— Ia uite, Huck: aici sunt urme de paşi şi seu de lumânare; dincolo, în partea cealaltă a stâncii, nu. Ce-o fi

însemnând asta? Te pomeneşti că banii sunt tot sub stâncă. M-apuc să sap.

— Bună idee, Tom, răspunse Huck cu însufleţire.

Briceagul „Barlow veritabil” intră numaidecât în funcţiune. Tom nu săpase nici de-o palmă, când izbi în lemn.

— I-auzi, Huck? Auzi?

Huck începu şi el să sape şi să zgândărească.

Nu trecu mult şi dădură de nişte scânduri; scoţându-le din pământ, băgară de seamă că ele acopereau o spărtură naturală ce ducea sub stâncă. Tom se băgă în ea şi întinse lumânarea cât putu mai adânc dedesubtul stâncii, dar nu putea vedea până în capătul crăpăturii. Îi propuse lui Huck s-o exploreze. Se aplecă şi intră sub stâncă; hornul îngust cobora treptat. Îi urmă cursul şerpuitor, întâi spre dreapta, apoi spre stânga. Huck venea pe urmele lui. Peste puţin, cotind brusc, Tom strigă:

— Măiculiţă doamne!! Huck, ia te uită ce-i aici!

Era, vezi bine, lădiţa cu comoara. Într-o văgăună mică şi adăpostită, sta laolaltă cu un butoiaş gol, pentru praf de puşcă, o pereche de puşti în învelitori de piele, două-trei perechi de mocasini vechi, un centiron de piele şi alte boarfe, muiate de umezeală.

— Carevasăzică, tot am pus mâna pe ea! zise Huck, trăgând brazde cu degetele prin monezile umede. Tiii! Tom, acuma ştiu că suntem bogaţi!

— Huck, eu totdeauna am fost sigur c-o s-o găsim. Hai să nu ne mai pierdem timpul p’aici, s-o ştergem. Dar stai mai întâi să văd dacă pot să ridic lădiţa.

Cântărea vreo douăzeci şi cinci de kilograme. Tom o săltă din loc cam anevoie; dându-şi seama că n-ar fi putut s-o care de acolo, spuse:

— Mi-am închipuit eu că-i grea, atunci când i-am văzut pe

bandiţi ieşind cu ea din Casa cu stafii. De abia o duceau, de parcă ar fi avut înăuntru pietroaie. Ce bine am făcut că am luat cu noi săculeţii!

Deşertară degrabă banii în săculeţ şi-i duseră sus la stânca însemnată cu o cruce.

— Acuma hai s-aducem puştile şi celelalte lucruri, zise Huck.

— Nu, Huck, lasă-le acolo. Sunt tocmai ce ne trebuie când ne-om apuca de haiducie. Le păstrăm acolo şi tot acolo o să ne ţinem şi orgiile. E un loc straşnic pentru orgii.

— Ce-s alea orgii?

— Nu ştiu. Da haiducii totdeauna fac orgii, aşa că, fireşte, trebuie să facem şi noi. Hai, Huck, c-am stat mult aici înăuntru. O fi târziu. Mi s-a făcut foame. Când ajungem la barcă, mâncăm şi fumăm.

Ieşiră la lumina zilei, în tufărişul de sumac. Scrutară cu luare aminte împrejurimile şi văzând că nu era nimeni pe mal, se aşezară în barcă, unde prânziră şi traseră câte o pipă. Când soarele începu să scapete, porniră la drum. Barca luneca uşor în josul apei, prin umbrele asfinţitului. Tom abia atingea cu lopeţile luciul apei, în timp ce vorbea voios cu Huck. Ajunseră curând după ce se întunecase.

— Acum, Huck, s-ascundem banii în pod... ştii, în şopronul de lemne al văduvei. Mâine dimineaţă viu şi-i numărăm şi-i împărţim, pe urmă căutăm un loc afară-n pădure, unde să-i păstrăm fără frică. Tu stai aci liniştit şi vezi de ei, până dau eu o fugă să şterpelesc roaba lui Benny Taylor. Mă-ntorc îndată.

Se făcu nevăzut şi curând se întoarse cu roaba; puse săculeţii în ea, aruncă pe deasupra nişte zdrenţe şi porni trăgând după el încărcătura. Când ajunseră la casa Galului, băieţii se opriră să se odihnească. Tocmai când erau să pornească iar, ieşi Galul şi strigă la ei:

— Hei, cine-i acolo?

— Huck şi cu Tom Sawyer.

— Straşnic! Mă băieţi, haideţi cu mine că ne-aşteaptă lumea. Hai, luaţi-o voi înainte, că vă duc eu roaba. Ei, da ştiţi că nu-i aşa uşoară cum s-ar crede? Ce-aţi pus în ea, cărămidă sau fier vechi?

— Fier vechi, răspunse Tom.

— Mi-am închipuit; băieţii din târgul nostru mai curând îşi bat capul şi pierd o groază de vreme ca s-adune fier vechi, ca să-l vândă la turnătorie pe şaptezeci şi cinci de cenţi, decât să câştige de două ori pe atât muncind ca lumea. Dar aşa e omul făcut! Hai, grăbiţi-vă, grăbiţi-vă!

Băieţii îl întrebară de ce trebuiau să se grăbească.

— Ce vă pasă? Veţi vedea când o s-ajungem la casa doamnei Douglas.

Huck, deprins să fie adesea învinovăţit pe nedrept, zise:

— Domnule Jones, noi n-am făcut nimica.

Galul râse.

— De, Huck, băiatule, eu nu ştiu. Asta n-am cum să ştiu. Doar tu şi cu văduva sunteţi prieteni. Nu?

— Da, nu pot să zic că nu s-a purtat frumos cu mine.

— Atunci e foarte bine. De ce mai ţi-e frică?

Cu mintea lui înceată, Huck nu apucă să găsească răspuns la întrebarea asta, că se şi văzu împins împreună cu Tom, în salonul doamnei Douglas. Domnul Jones lăsă roaba lângă uşă şi-i urmă.

Camera strălucea de lumină, ca la zile mari, şi nu era om de vază în târg care să nu fie de faţă. Şi Thatcherii şi Harperii, şi Rogerii, mătuşa Polly, Sid, Mary, preotul, directorul gazetei şi mulţi alţii — toţi îmbrăcaţi cu ce aveau mai bun. Văduva îi întâmpină pe băieţi, cât poate cineva să întâmpine de prietenos pe nişte biete făpturi în halul lor. Din cap până în

picioare erau plini de pământ şi de seu de lumânare. Tuşa Polly se făcu stacojie la faţă de ruşine, se încruntă şi-l ameninţă din cap pe Tom. Dar nimeni nu suferea nici pe jumătate cât cei doi băieţi.

Domnul Jones spuse:

— Tom nu era acasă şi-mi luasem gândul să-l mai găsesc, când colo, ce să vezi, cu cine mă întâlnesc chiar în uşa casei mele? Cu dumnealor — aşa că i-am adus repede, cum se găseau.

— Bine-aţi făcut, răspunse văduva. Haideţi cu mine, copii.

Şi-i duse numaidecât într-o odaie de dormit.

— Acuma, copii, spălaţi-vă şi îmbrăcaţi-vă. Uite, aici sunt două rânduri de haine noi — cămăşi, ciorapi, tot ce vă trebuie. Sunt ale lui Huck — n-ai pentru ce să-mi mulţumeşti, Huck, domnul Jones a adus un rând şi eu pe celălalt. Împrumută-i unul lui Tom pentru astă seară. Cred c-o să-i vină bine. Hai, îmbrăcaţi-vă. Noi vă aşteptăm; când o să vă faceţi frumoşi, coborâţi.

Apoi plecă.

CAPITOLUL XXXV

— Tom, putem s-o ştergem, dacă găsim o frânghie. Fereastra nu e prea sus.

— Aiurea! De ce s-o ştergem?

— De, eu nu-s învăţat cu lume d-asta — şi încă aşa multă la un loc. N-o să pot să rabd. Eu nu cobor acolo jos, Tom, să ştii...

— Hai, nu fii copil! N-o să fie nimic. Mie nici nu-mi pasă. Las' că am eu grijă de tine.

Apăru Sid.

— Tom — zise el — te-a aşteptat mătuşica toată după-masa. Mary îţi pregătise hainele de duminică şi toată lumea era îngrijorată şi se întreba ce e cu tine. Uliuuu... dar ce-i cu petele alea de seu şi de pământ de pe hainele tale?...

— Dom'le Sid, te rog să nu-ţi bagi nasu' unde nu-ţi fierbe oala. Mai bine spune de ce s-a adunat atâta lume jos?

— E o sindrofie de-a văduvei. De data asta o dă în cinstea Galului şi a feciorilor lui, fiindcă au scăpat-o în noaptea aia când era să dea de bucluc. Şi dacă vreţi, vă mai spun ceva.

— Ce?

— Domnul Jones are de gând să anunţe o veste mare în seara asta şi să uluiască lumea cu ea, da eu l-am auzit astăzi spunându-i-o mătuşicăi în secret. Acum cred că nu prea mai e secret. Ştie toată lumea, şi chiar şi văduva — cu toate că se preface că habar n-are. Ce se făcea domnul Jones dacă nu venea Huck? Fără el n-avea niciun haz cu secretul lui.

— Care secret, Sid?

— Cum le-a luat Huck urma bandiţilor până la casa văduvei. Cred că domnul Jones se aşteaptă să aibă un succes grozav cu surpriza lui — când colo n-o să mai fie nicio

surpriză pentru nimeni!

Şi Sid rânji, foarte fericit.

— Sid, ia uită-te la mine, tu ai răspândit povestea?

— Ce-ţi pasă cine-a răspândit-o? Vorba e c-a povestit cineva.

— Sid, din tot târgu', numai unu poate să facă o ticăloşie ca asta, şi ăla eşti tu. Să fi fost tu în locul lui Huck, colo sus pe deal, îţi luai tălpăşiţa şi nu suflai o vorbă nimănui despre bandiţi. Nu eşti în stare decât de ticăloşii — nu poţi să rabzi să vezi pe altu' lăudat pentru fapte bune. Asta e; n-ai pentru ce să-mi mulţumeşti — vorba văduvei. Şi Tom îl scoase pe Sid în pumni afară, trăgându-i şi câteva picioare în spate. Acu du-te şi spune-mă mătuşichii, dacă îndrăzneşti, că mâine ne socotim noi iar.

Câteva minute mai târziu, oaspeţii văduvei erau aşezaţi la masa mare, iar o duzină de copii şedeau cocoţaţi la nişte măsuţe, rânduite mai la o parte, în aceeaşi încăpere — după obiceiul locului şi al vremii. La timpul potrivit, domnul Jones îşi ţinu micul discurs, mulţumind văduvei pentru cinstea ce i-o făcea lui şi feciorilor săi, adăugând că era însă o altă persoană, a cărei modestie... şi aşa mai departe. În felul cel mai meşteşugit şi mai dramatic de care era în stare, dădu în vileag amestecul lui Huck în isprăvile ştiute. Dar surprinderea ce o stârni era în mare parte prefăcută şi nu atât de zgomotoasă şi de spontană pe cât ar fi fost în împrejurări mai prielnice. Cu toate acestea, văduva se arătă cât putu de uluită. Îl copleşi pe Huck cu atâtea laude şi cu atâta recunoştinţă, încât bietul băiat — destul de nenorocit şi aşa, din pricina hainelor noi care-l stânjeneau grozav — se simţea acum din cale afară de nenorocit, văzându-se ţinta privirilor şi laudelor tuturor.

Văduva spuse că avea de gând să-l ia pe Huck sub

acoperişul ei, că o să-i dea o educaţie bună şi că, în momentul în care va avea banii necesari, îl va ajuta să-şi facă şi o situaţie modestă. Tom atâta aştepta;

— Huck n-are nevoie de-aşa ceva! Huck e bogat!

Silindu-se cu greu să nu calce buna cuviinţă, cei de faţă abia îşi ţineau râsul, auzind o glumă atât de năstruşnică. Liniştea care se lăsă curând după aceea începea să fie cam neplăcută, dar Tom o curmă:

— Huck are bani. Poate că nu mă credeţi, dar are o grămadă de bani. Degeaba zâmbiţi; pot să vi-i arăt. Staţi numai niţel.

Şi numaidecât se repezi afară. Oamenii se uitau unii la alţii, uluiţi şi curioşi, şi-l priveau întrebător pe Huck, care nu sufla o vorbă.

— Sid, ce i-a venit lui Tom? întrebă mătuşa Polly. Zău dacă mai ştiu ce să mă fac cu zănaticul ăsta. N-am mai pomenit...

Dar n-apucă să-şi termine vorba, că, luptându-se cu nişte saci grei, Tom îşi făcu apariţia în odaie. Apropiindu-se de masă, băiatul răsturnă pe ea toată grămada de monezi galbene.

— Poftim! Ce v-am spus? Jumătate din ei sunt al lui Huck şi jumătate ai mei.

Priveliştea neaşteptată a aurului tăie răsuflarea întregii adunări. Toţi căscau ochii şi nimeni nu scoase o vorbă, timp de un minut. Apoi începură să strige cu toţii, cerând o explicaţie. Tom răspunse că poate s-o dea, ceea ce şi făcu. Istorisirea fu lungă şi cât se poate de interesantă. Nimeni nu întrerupse măcar cu o vorbă farmecul depănării ei. Când se sfârşi, domnul Jones spuse:

— Şi eu care credeam că vă pregătisem o surpriză pentru astă seară! Sunt gata să recunosc că pe lângă asta, am

rămas de ruşine!

Apoi numără banii. Totalul se urca la peste douăsprezece mii de dolari. Niciunul dintre cei de faţă nu mai văzuse atâta bănet, deşi se aflau acolo câteva persoane care stăpâneau o avere cu mult mai mare în proprietăţi.

CAPITOLUL XXXVI

Încredinţăm pe cititor că norocul neaşteptat ce dăduse peste Tom şi Huck a iscat vâlvă mare în biet târguşorul St. Petersburg. O sumă atât de impunătoare, în bani peşin, părea aproape de necrezut. Atâta fu de comentată, de jinduită, de lăudată, încât mulţi dintre târgoveţi îşi pierdură minţile de-a binelea. Toate „casele cu stafii” din St. Petersburg şi din târgurile învecinate fură demontate, scândură cu scândură, săpate la temelie, în căutare de comori ascunse. Şi asta n-o făceau băieţandrii, ci bărbaţi, bărbaţi în toată firea, dintre care unii, oameni foarte aşezaţi şi cu scaun la cap. Oriunde se arătau Tom şi Huck, lumea căuta să le intre în voie, îi copleşea cu măguliri, îi admira, privindu-i cu un nespus interes. Băieţii nu-şi aminteau ca vorbele lor să mai fi avut vreodată atâta greutate; acum tot ce le ieşea din gură era sfânt; li se repetau spusele; tot ce făceau era vrednic de luare aminte. Se înţelege că nici nu mai puteau spune sau face lucruri obişnuite. Nu numai atât, dar socotindu-li-se cu băgare de seamă trecutul, se descoperiră nenumărate dovezi de o izbitoare originalitate. Ba chiar gazeta târgului le publică pe scurt şi biografiile.

Văduva Douglas plasă banii lui Huck cu o dobândă de şase la sută, iar la cererea mătuşii Polly, judecătorul Thatcher făcu la fel cu banii lui Tom. Amândoi băieţii aveau acum un venit fabulos: făcând socoteala, le revenea câte un dolar pentru fiecare din zilele lucrătoare ale anului şi câte un dolar pentru jumătate din numărul duminicilor. Exact cât primea şi preotul; mai bine zis, cât i se făgăduise — de obicei nu izbutea să strângă tot. În acele vremuri vechi şi fără pretenţii, cu un dolar şi un sfert pe săptămână, un băiat putea avea masă,

casă, învăţătură, plus îmbrăcăminte şi spălat.

Judele Thatcher îşi făcuse o părere foarte bună despre Tom. Spunea că un băiat oarecare n-ar fi putut s-o scoată niciodată pe fiica lui din peşteră. Când Becky îi povesti tatălui ei, între patru ochi, cum încasase Tom la şcoală bătaia ce i se cuvenea ei, judecătorul fu vădit mişcat, iar când Becky încercă să scuze minciuna gogonată ce o născocise Tom pentru a putea lua asupră-i vina ei, judecătorul spuse, într-o izbucnire de elocinţă, că era o minciună generoasă, măreaţă, o minciună vrednică de a străbate cu fruntea sus istoria, alături de faimoasele adevăruri rostite de George Washington în auzul lumii întregi. Becky găsi că tatăl ei nu arătase niciodată atât de falnic şi de minunat ca acum când, plimbându-se în lung şi în lat prin odaie şi bătând din picior, rostea aceste vorbe. Nemaiputând de bucurie, se duse îndată să-i împărtăşească vorbele acestea şi lui Tom.

Judecătorul Thatcher spera să-l vadă într-o zi pe Tom mare jurisconsult sau mare oştean. Spunea că o să aibă el grijă ca Tom să fie primit la Academia Militară, iar după aceea să studieze la cea mai bună şcoală de drept din ţară, ca să fie pregătit pentru oricare din aceste cariere, sau pentru amândouă odată.

Avuţia lui Huck Finn şi faptul că se afla sub ocrotirea văduvei Douglas l-au introdus în buna societate, mai bine zis, l-au târât, l-au zvârlit cu tot dinadinsul în ea — şi suferinţele lui erau aproape de neîndurat. Servitorii văduvei aveau grijă să fie curat şi dichisit, pieptănat şi periat; îl culcau în fiecare seară într-un aşternut nesuferit, care n-avea pic de murdărie pe el, nicio pată, cât de mică, pe care s-o strângă la inimă şi să şi-o simtă prietenă. Trebuia să mănânce cu furculiţă şi cuţit şi să se folosească de şervet, de ceaşcă şi de farfurie, trebuia să înveţe carte şi să meargă la biserică şi trebuia să

vorbească atât de frumos, încât îi era şi lehamite să mai vorbească.

Oriunde se îndrepta, zăvoarele şi cătuşele civilizaţiei îl încuiau şi-l legau de mâini şi de picioare. Îndură cu vitejie toate necazurile, timp de trei săptămâni, dar, într-o bună zi, dădu bir cu fugiţii. Timp de patruzeci şi opt de ore, văduva îl căută pretutindeni, cu mare mâhnire, la care luară parte toţi cetăţenii târgului. L-au căutat în lung şi în lat, au sondat râul, ca să vadă dacă nu cumva se înecase. În dimineaţa zilei a treia, Tom Sawyer, mai înţelept decât toţi, s-a băgat printre nişte butoaie goale, tocmai în dosul abatorului vechi, şi într-unul din ele l-a găsit pe fugar. Huck dormise acolo; tocmai îşi terminase gustarea de dimineaţă — nişte rămăşiţe de mâncare, şterpelite — şi acum sta tolănit în tihnă, cu pipa în gură. Era ciufulit, mototolit, îmbrăcat cu aceleaşi zdrenţe care-i dădeau un aer pitoresc pe vremea când era liber şi fericit. Tom îl scoase afară, îi povesti ce spaimă trăseseră oamenii din pricina lui şi stărui să se întoarcă acasă. Dar faţa lui Huck îşi pierdu expresia de mulţumire molcomă şi se întrista.

— Nu-mi mai vorbi de asta, Tom. Am încercat, da-i degeaba, e degeaba, mă Tom! Nu-i de mine; nu-s învăţat. Văduva e pâinea lui Dumnezeu, dar nu mă-mpac eu cu obiceiurile lor. Mă pune să mă scol în fiştecare dimineaţă cu ceasu', mă pune să mă spăl, slugile ei mă piaptănă de mă apucă ameţelile... nu mă lasă să dorm în şopron. Trebuie musai să port afurisitele alea de ţoale, de-mi vine să crap în ele, nu-ş ce dracu are, parcă nu trece pic de aer prin ele — şi-apoi sunt aşa de scrobite şi de dichisite că nu-i chip să mă aşez cu ele, ori să mă trântesc pe jos, ori să mă dau de-a berbeleacu'. Nu m-am mai dat la vale pe-o uşă de pivniţă de nu mai ţin minte — parcă de ani şi ani. Şi musai să mă duc la

biserică, şi-acolo mă trec năduşelile — nu pot să sufăr păcătoasele alea de predici. În biserică n-ai voie să prinzi o muscă, n-ai voie să mesteci tutun — şi auzi, unde s-a mai pomenit una ca asta... să umbli toată duminica încălţat! Văduva mănâncă cu clopoţelu', se culcă cu clopoţelu', se scoală cu clopoţelu' — mă rog, toate după tipic, de ţi se şi apleacă; zău că nu mai pot, mă Tom, dacă nu pot, nu pot!

— Bine, Huck, da aşa trăieşte toată lumea!

— Aşa o fi, da tot degeaba. Eu nu-s ca toată lumea, eu nu pot. Nu-mi place să fiu legat. Şi chiar şi haleala, prea-ţi pică mură-n gură — dă-o-ncolo! că nu mai are niciun gust aşa. Ca să mă duc la pescuit, trebuie să cer voie; ca să mă duc să mă scald, trebuie să cer voie — să fiu al dracului dacă nu trebuie să cer voie pentru toate alea. Ei, şi-apoi trebuie să te mai şi izmeneşti, să vorbeşti, aşa, frumos, de-ţi piere şi pofta să mai vorbeşti; zău dacă nu trebuia să mă sui în pod în fiştecare zi să-njur niţel, ca să-mi mai vină inima la loc — eu zic că dacă mai stăteam acolo, muream, zău că muream, mă Tom. Văduva nu-mi dă voie să fumez, nu-mi dă voie să ţip, nu-mi dă voie să casc, nici să mă-ntind, nici să mă scarpin în faţa oamenilor... Apoi, foarte supărat şi jignit: Şi dă-o dracului de treabă: toată ziulica se ruga — n-am mai pomenit de când sunt o femeie ca asta. Nu, Tom, trebuia să mă car, nu mai puteam... Şi unde mai pui că azi-mâine se mai deschidea şi şcoala — şi mai mult ca sigur că trebuia să mă mai duc şi-acolo! Ei, asta le-ar fi pus vârf la toate!... Ascultă ce-ţi spun eu, Tom! nu-i nicio scofală să fii bogat, degeaba zice lumea. Griji şi iar griji, de te trec năduşelile şi ai vrea mai bine să fii pe lumea ailaltă. Ei, şi dacă-mi place mie să stau în butoi, cu ţoalele astea pe mine... Să ştii că de-aci încolo nu le mai lepăd pentru nimic în lume. Tom, eu crez că să nu fi fost banii ăia, nu mai intram în bucluc. Şi d-aia zic: i-a tu şi partea mea

şi din când în când dă-mi aşa ca la vro zece cenţi, da nu des, că ce nu-i anevoie de căpătat, nu-mi face nicio plăcere — şi să te duci tu să-i ceri iertare văduvei în locul meu.

— Aşi, Huck, nu pot să fac una ca asta, doar ştii foarte bine. Nu-i frumos; şi-apoi îţi spui eu că dacă mai încerci, până la urmă o să-ţi placă.

— Să-mi placă! Cum mi-ar place să şed pe o plită fierbinte, dac-ar fi să şed mult. Nu, Tom, nu vreau să fiu bogat şi nu vreau să stau în afurisitele alea de case îmbâcsite. Mie-mi place pădurea şi apa şi butoaiele şi nu le mai las de aici-ncolo. Fir-ar a dracului de treabă! tocmai când pusesem şi noi mâna pe arme şi pe-o peşteră şi când totul era gata ca să ne-apucăm de haiducie, taman atuncea a trebuit să vie şi beleaua asta — să ne strice toate socotelile!

Tom prinse prilejul:

— Ia ascultă, Huck, pe mine bogăţia nu mă sperie — eu tot mă fac haiduc, nu mă las.

— Ce spui? Nu, zău? Adevărat? Vorbeşti serios, Tom?

— Adevărat cum te văd şi cum mă vezi. Dar, Huck, să ştii că nu putem să te primim în bandă dacă nu eşti bine văzut, auzi tu?

Bucuria lui Huck se potoli brusc.

— Nu puteţi să mă primiţi? Da ce, ca pirat cum m-aţi primit?...

— Da — da aia-i altceva. Un haiduc e de obicei mai ceva decât un pirat. În mai toate ţările, toţi sunt suspuşi, nobili în toată regula, duci sau cam aşa ceva.

— Ascultă, Tom, n-ai fost tu totdeauna prieten bun cu mine? Ai fi tu în stare să mă laşi pe mine acum pe dinafară? Poţi să faci tu una ca asta, Tom, zi drept?

— Huck, nu mi-ar place şi zău că n-aş face-o în ruptu' capului, da spune şi tu, ce-ar zice lumea? La sigur c-ar

strâmba din nas şi-ar zice: „Hm! Banda lui Tom Sawyer! Ia, acolo o adunătură de pramatii!” Şi sigur că la tine s-ar gândi, când ar zice aşa. Ei, ţi-ar place asta? Nu ţi-ar place nici ţie şi nici mie nu mi-ar place.

Huck tăcu un timp, frământat de gânduri; apoi, luându-şi inima-n dinţi, spuse:

— Bine, Tom, dacă mă primeşti în bandă, mă-ntorc la văduvă o lună, şi o să mă căznesc să văd dacă pot să mă deprind.

— Bravo, Huck, bate palma! S-a făcut! Hai, măi băiete, cu mine, că mă duc s-o rog pe văduvă s-o lase mai domol.

— Zău, Tom, te duci? Brava! Dacă nu m-o mai strânge aşa tare în chingi, o să fumez şi eu când nu mă vede nimeni şi o să-njur când nu m-aude nimeni şi o să rabd până la urmă — să ştiu de bine că crăp. Când faci banda, să ne apucăm de haiducie?

— Acuşica. Ce, nu crezi? Mergem să-i strângem pe băieţi şi poate facem *iniţierea* chiar diseară.

— Ce faci?

— Iniţierea.

— Adică cum?

— Adică ne jurăm să ţinem unul cu altul şi să nu spunem la nimeni secretele bandei — să ştim de bine că ne taie în bucăţi — şi să omorâm pe orişicare ar face vreun rău cuiva din bandă, şi pe toată familia lui.

— Ei, ştii că-mi place — grozav îmi place!

— Păi da, te crez! Şi toate jurămintele astea trebuie făcute neapărat la miezul nopţii, în locu’ ăl mai părăsit şi mai înfricoşător care putem să-l găsim — o casă cu stafii e locul ăl mai bun, da acu’ nu mai e niciuna întreagă.

— Ei, da măcar să fie la miezu’ nopţii, Tom!

— Da, sigur! Şi trebuie să te juri în faţa unui coşciug şi să

iscăleşti cu sânge.

— Tii, grozav! Păi e de un milion de ori mai teribil ca pirateria! Stau la văduvă, Tom, stau pân-oi putrezi, şi dac-o fi să mă fac haiduc de frunte, să-mi meargă vestea, să vezi ce-o să se mai fudulească văduva cu mine că m-a cules de pe drumuri!

ÎNCHEIERE

Aşa se sfârşeşte cronica de faţă. Fiind numai şi numai povestea unui băiat, trebuie să se oprească aci; dacă ar mai înainta mult, ar deveni povestea unui bărbat. Când scrii o poveste despre oameni maturi, ştii foarte bine unde trebuie să te opreşti, ştii că trebuie să închei cu o căsătorie. Când scrii însă despre copii, te opreşti unde-ţi vine mai bine la socoteală.

Cei mai mulţi dintre eroii acestei cărţi sunt încă în viaţă, o duc bine şi-s fericiţi.

S-ar putea ca într-o bună zi să fim ispitiţi a relua povestea celor mici, ca să vedem ce fel de bărbaţi şi de femei au ajuns, aşa că nu este înţelept să dezvăluim deocamdată nicio fărâmă din acea parte a vieţilor lor

SFÂRŞIT

Responsabil de carte: C. Toiu.
Tehnoredactor: S. Alexandrescu.
Corector: E. Timiş.
Dat la cules 03.11.1953. Bun de tipar 29.03.1954.
Tiraj 14.500+5150+500 ex. Hârtie ediţii tip B de 60 gr. m.p.
Ft. 840x1080/32. Coli ed. 29,09. Coli de tipar 17.
Preţul unui exemplar broşat 9,50 — ½ legat 13,40 — 1/1 legat 15,35 lei.
Ediţia I. Comanda 13. Planşe offset I. A. nr. 04439.
Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8 A = R.
Tiparul executat sub comanda nr. 9560 la
Combinatul poligrafic „Casa Scânteii”,
„I. V. STALIN”, Bucureşti,
România

Kalousdian